

H. Universitetssjukhus m.m.**H 1. Karolinska sjukhuset: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	67 160 000	68 112 265
1965/66	79 645 000	
1966/67 (förslag)	79 890 000	

År 1931 träffade staten avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om samarbete för karolinska sjukhusets uppförande och drift. Det nya sjukhuset skulle enligt avtalet uppföras genom statens försorg och anslutas till karolinska institutet. Ett bestämt antal vårdplatser avsågs för sjuka från Stockholms stad och Stockholms län.

Den vid sjukhuset meddelade kliniska utbildningen för medicine kandidater är f. n. dimensionerad för ett årligt intag av 80 studerande inom grunddisciplinerna. Vidare är sjukhuset regionsjukhus för stockholmsregionen och skall svara för viss sjukvård inom storstockholmsområdet. Vid sjukhuset bedrivs kvalificerad forskning.

Karolinska sjukhuset har f. n. 1 925 vårdplatser, varav staden enligt avtal disponerar 666 och länet 366. Vid sjukhuset är totalt omkring 3 000 personer anställda. Sjukhuset har 325 läkare.

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* föreslår, att anslaget ökas med 4 997 000 kr.

II. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att den i staten för den vid karolinska sjukhuset anordnade informationscentralen rörande gifter upptagna av löningsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ökas med 3 000 kr.

Personalförändringar**1. Administrationen:****a) Gemensamt**

	Ökn. el. minskn.
1 föreståndare Ae 17	+ 27 648
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
4 instruktionssköterskor Ae 19, därav 1 halvtid	+ 107 268
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
arvode till befattningshavare med uppgift att organisera och leda arbetarskydd	+ 31 645
1 förskollärare Ae 13 (föreståndare för barndaghem) fr. o. m. 1/1 1967; minskning med 1 avdelningssköterska Ae 13	—
4 barnsköterskor Ae 8 fr. o. m. 1/1 1967	+ 34 776
1 ekonomibiträde högst Ae 5 fr. o. m. 1/1 1967	+ 7 440

	Ökn. el. minskn.
b) Kansli- och personalavdelningen	
1 förste assistent Ae 19, varvid 1 tjänst som föreståndare Ao 19 förs på övergångsstat.	—
1 förste kontorsskrivare Ae 15.	+ 24 936
1 assistent Ae 13.	+ 22 488
1 kansliskrivare Ae 11.	+ 20 280
3 kontorister Ae 9.	+ 54 936
c) Ekonomiavdelningen	
2 kanslibiträden Ae 7.	+ 32 976
intendentursektionen:	
1 föreståndare Ae 17; minskning med 1 avdelningssköterska Ae 13.	+ 5 160
1 undersköterska Ae 9.	+ 18 312
1 transportförman Ae 11.	+ 20 280
2 telefonister Af 2/Ae 5.	+ 29 760
inköpssektionen:	
1 sjukhusintendent Ag 25.	+ 41 772
1 assistent Ae 19.	+ 30 648
2 kontorister Ae 9.	+ 36 624
d) Organisationsavdelningen	
2 förste byråingenjörer, alt. förste byråsekreterare Ae 21.	+ 67 944
1 förste kontorsskrivare Ae 15.	+ 24 936
1 kanslibiträde Ae 7.	+ 16 488
2. Allergologiska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.	+ 8 052
1 kontorist Ae 9.	+ 18 312
3. Allmänna anestesivdelningen:	
1 överläkare Be 1 jämte avlöningsförstärkning 21 000 kr.	+ 74 928
1 underläkare Ae 23 (neuro-anestesi).	+ 50 880
10 undersköterskor Ae 10.	+ 192 720
4. Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet:	
1 instruktionslaboratris Ae 17/19; minskning med 1 laboratorieassistent Ae 14, halvtid.	+ 18 804
4 laboratorieassistenter Ae 12; minskning med 4 laboratorieassistenter Ae 10	+ 8 400
5. Barnmedicinska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.	+ 8 052
1 laboratorieassistent Ae 12.	+ 21 372
3 barnsköterskor Ae 8, därav 1 halvtid.	+ 43 470
1 kanslibiträde Ae 7, halvtid.	+ 8 244
6. Barnpsykiatriska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.	+ 8 652
1 biträdande psykolog Ae 21, halvtid.	+ 16 986
1 kanslibiträde Ae 7; minskning med 1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5, halvtid.	+ 9 048
7. Röntgenavdelningen för barn:	
1 kanslibiträde Ae 7.	+ 16 488
8. Endokrinologiska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27.	+ 51 732
1 laboratorieingenjör Ae 17.	+ 27 648
9. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:	
1 laboratorieingenjör Ae 17.	+ 27 648
1 laboratorieassistent Ae 12.	+ 21 372
10. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:	
arvode till konsult för blödningsstillståndens diagnostik och terapi.	+ 45 240
1 laboratorieingenjör Ae 17; minskning med 1 laboratorieassistent Ae 12.	+ 6 276
2 laboratorieassistenter Ae 12.	+ 42 744

Ökn. el.
minskn.

11. Kirurgiska kliniken:		
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+	51 732
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	16 488
12. Kvinnokliniken:		
1 undersköterska Ae 9.....	+	18 312
1 barnsköterska Ae 8, halvtid	+	8 694
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	16 488
13. Neurologiska kliniken:		
1 underläkare Ae 23.....	+	46 080
14. Neurologiska rehabiliteringskliniken:		
1 underläkare Ae 23.....	+	46 080
15. Neurokirurgiska kliniken:		
1 laboratorieassistent Ae 12.....	+	21 372
16. Neuroradiologiska avdelningen:		
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+	51 732
17. Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet:		
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+	51 732
18. Patologiska avdelningen:		
1 laboratorieassistent Ae 12.....	+	21 372
1 kanslibitråde Ae 7, halvtid.....	+	8 244
19. Plastikkirurgiska kliniken:		
1 sjuksköterska Ae 12, halvtid.....	+	10 686
1 kontorist Ae 9.....	+	18 312
20. Psykiatriska kliniken:		
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+	54 732
1 psykolog Ae 25.....	+	41 772
minskning med 4 avdelningssköterskor Ae 13, därav 1 på 1/4 tid	-	73 086
21. Radiopatologiska institutionen:		
1 laborator Be 1.....	+	53 928
22. Radiumhemmets allmänna avdelning:		
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	16 488
1 röntgenbiträde Ae 7.....	+	16 488
23. Radiumhemmets gynekologiska avdelning:		
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	16 488
24. Reumatologiska kliniken:		
1 kanslibitråde Ae 7, halvtid.....	+	8 244
25. Röntgendiagnostiska institutionen:		
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	16 488
26. Tandvårds- och käkbehandlingsavdelningen:		
1 specialisttandläkare med arvode motsvarande löneklass 21.....	+	30 648
27. Thoraxklinikernas anestesiaavdelning:		
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.....	+	10 452
2 sjuksköterskor Ae 12; minskning med 1 avdelningssköterska Ae 14 och 1 avdelningssköterska Ae 13.....	-	3 432
11 undersköterskor Ae 10.....	+	211 992
2 undersköterskor Ae 9, därav 1 halvtid.....	+	27 468
1 kontorist Ae 9.....	+	18 312
minskning med 9 sjukvårdsbiträden högst Ae 5, därav 1 halvtid och 1 på 1/3-tid.....	-	116 560

	Ökn. el. minskn.
28. <i>Thoraxradiologiska avdelningen:</i>	
1 röntgenassistent Ae 12.....	+ 21372
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 16 488
2 kontorsbiträden Af 2/Ae 5, därav 1 halvtid.....	+ 22 320
29. <i>Urologiska kliniken:</i>	
1 förste laboratorieassistent Ae 13.....	+ 22 488
30. <i>Ögonkliniken:</i>	
1 undersköterska Ae 9.....	+ 18 312
31. <i>Öron-, näs- och halskliniken:</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 51732
1 undersköterska Ae 9.....	+ 18 312
32. <i>Barnaudiologiska avdelningen:</i>	
1 kontorist Ae 9.....	+ 18 312
33. <i>Käkortopediska avdelningen:</i>	
1 övertandläkare med arvode, som torde få fastställas vid förhandlingar.....	—
2 specialisttandläkare med arvode motsvarande löneklass 21.....	—
34. <i>Avgår tidigare beräknade medel för personalutökning i samband med arbets-</i> <i>tidsförkortning.....</i>	-450 000
35. <i>Minskat anslagsbehov till följd av föreslagen nedläggning av sjukhusets tvätt-</i> <i>inrättning fr. o. m. budgetåret 1966/67.....</i>	-928 122
36. <i>Yrkesdermatologiska kliniken:</i>	
1 avdelningssköterska Ae 13.....	+ 22 488
1 ekonomibitråde högst Ae 5.....	+ 14 880
37. <i>Yrkesmedicinska kliniken:</i>	
Arvode åt överläkare.....	+ 9 600
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 51 732
1 underläkare Ae 23.....	+ 43 680
1 avdelningssköterska Ae 13.....	+ 22 488
1 kontorist Ae 9.....	+ 18 312
1 ekonomibitråde högst Ae 5.....	+ 14 880
Löneomräkningar m. m.....	+3 849 827
	+ 4 997 000

Motiv I

Direktionen för karolinska sjukhuset framhåller inledningsvis att den senaste femårsperioden främst kännetecknats av direktionens strävanden att i ett läge med allt större brist på vårdpersonal av alla kategorier söka vidmakthålla och om möjligt öka sjukhusets vård- och utbildningskapacitet. Direktionen har vidtagit flera genomgripande, delvis mycket kostnadskrävande åtgärder. Sålunda har ett flertal ombyggnader inom det äldre byggnadsbeståndet skett bl. a. i syfte att möjliggöra införande av differentierade vårdformer samt effektivisera och bygga ut sjukhusets öppna vård. Åtgärder har vidtagits för att höja den hygieniska standarden och därmed söka minska förekomsten av nosokomiala infektioner. En successiv övergång till arbetsbesparande materiel har skett. En aktivare personalvårdande politik har introducerats genom bl. a. intensifierad bostadsanskaffning, förbättrade

tjänstgöringsförhållanden för vårdpersonalen samt mindre pressande jourtjänst. Personalrekryteringen har intensifierats genom tillkomsten av en särskild organisation för detta ändamål, varigenom föreståndarna friställts för viktiga uppgifter i sjukvårdsorganisatoriskt arbete. Åtgärder har vidare vidtagits för att överföra arbetsuppgifter från personal med högre utbildning till annan personal. Under den gångna femårsperioden har jämväl ett flertal olika verksamhetsgrenar inom sjukhuset studerats för att effektivisera verksamheten och genom förbättrad organisation och med tekniska och maskinella hjälpmedel söka motverka en eljest ofrånkomlig ökning av personalen. Vårdplatsernas utnyttjande har förbättrats genom en förkortad medelvårdtid. Den genomsnittliga vårdtiden per patient har sjunkit trots förskjutningen inom klientelet mot äldre åldersgrupper och trots ökande brist på långtids- och kronikerplatser. Budgetåret 1958/59 vårdades sålunda per år och plats i medeltal 18,6 patienter, medan motsvarande antal budgetåret 1963/64 uppgick till 23,1. Den ökade effektiviteten är av sådan storlek, att totalantalet intagna patienter sistnämnda budgetår med 3 871 översteg motsvarande antal under budgetåret 1958/59, trots att antalet tillgängliga vårdplatser minskat med 115.

Det minskade antalet tillgängliga vårdplatser har bl. a. samband med personalbristen, som framtvingat totalstängning av vårdavdelningar, temporär minskning av antalet vårdplatser på vissa vårdavdelningar, stängning under sommar- och vinterperioder för att bereda personalen semester m. m. Minskningen har emellertid kompenseras genom att medelvårdtiden sjunkit, vilket förutom av medicinens utveckling, förbättrade läkemedel, förbättrad hygien m. m. föranleds av den progressiva vård, som successivt genomförts vid sjukhuset.

Främst nämner direktionen i detta sammanhang organiserandet av en förbättrad akut- och olycksfallsservice samt införande av dagvård och vård på s. k. veckoavdelningar. Dessa senare vårdformer kräver mindre personal än konventionella vårdavdelningar.

Vad beträffar anslagsäskandena för budgetåret 1966/67 har direktionen mot bakgrunden av rådande knapphet på arbetskraft kraftigt beskurit inkomna förslag om personalförstärkningar men samtidigt hemställt om en väsentlig ökning av de under omkostnadsanslaget beräknade medlen, för att härigenom erhålla möjlighet att ersätta en eljest nödvändig ytterligare ökning av personalresurserna med organisatoriska förändringar samt ökade insatser av tekniska och maskinella hjälpmedel.

Personalförändringar

1. a) Vissa föreståndare (klinikföreståndarinnor) har fortfarande alltför stora verksamhetsområden. En ändring av områdesindelningen förutsätter, att ännu en föreståndartjänst tillkommer. För att kunna tillgodose före-

ståndarorganisationens behov av skrivhjälp erfordras i första hand ytterligare ett kanslibitråde.

Utbildningen av skilda kategorier sjukvårdspersonal, som bedrivs i samarbete med Solna stads yrkesskolor i form av inbyggd yrkesskola, blir alltmer omfattande. Antalet elever uppgick under år 1964 till sammanlagt 250. Jämsides med denna ökade utbildningsverksamhet har introduktions- och instruktionsverksamheten för nyanställd personal utvidgats. Denna omfattande och nödvändiga utbildning och introduktion kan inte längre genomföras utan en utökning av antalet befattningshavare med lärarkompetens. — Begärd tjänst som kansliskrivare är avsedd för handsekreterare åt sjukhusdirektören.

Fr. o. m. den 1 januari 1964 har arbetarskyddslagens tillämpningsområde utökats och gäller nu all verksamhet, i vilken arbetstagare sysselsätts för arbetsgivares räkning. På företagsnämndernas uppdrag har utförts en utredning, som utmynnat i förslag och riktlinjer till ändrad organisation för och utbyggnad av arbetarskyddet vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Som ett första steg mot en erforderlig effektivare arbetarskyddsorganisation vid de båda sjukhusen bör en person erhålla uppdrag att organisera och leda arbetarskyddsverksamheten. Med hänsyn till önskvärdheten av att i arbetarskyddet tillvarata bl. a. bioteknologiska och yrkesmedicinska rön bör uppgiften anförtros en läkare med speciell erfarenhet av hit hörande frågor. Uppgifterna beräknas kräva genomsnittligt 15 timmar i veckan (jfr under punkt 37).

Tillgången på platser vid kommunala barndaghem inom sjukhusets lokala rekryteringsområde är otillräcklig. Befintliga daghems öppethållningstider är inte anpassade till de arbetstider som förekommer inom sjukvården. Sjukhusen måste för att kunna rekrytera och behålla kvinnlig personal med minderåriga barn ordna tillsyn av de anställdas barn. Direktionen hemställer i annan ordning om att få anskaffa en paviljongbyggnad för ett barndaghem för ca 20 barn. Vid bifall härtill beräknas verksamheten kunna påbörjas den 1 januari 1967. Härför erforderlig personal — en förskollärare/föreståndare, fyra barnsköterskor och ett ekonomibitråde — har beräknats i anslutning till av socialstyrelsen utarbetade normer.

1. b) Tjänsten som föreståndare i Ao 19 på personalsektionen, vars innehavare åtnjuter tjänstledighet för uppehållande av högre tjänst på annat håll, föreslås förd på övergångsstat, varvid en ny tjänst som förste assistent i Ae 19 bör inrättas. — Personalsektionen, som inrättades år 1963, har inte erhållit den från början begärda personaluppsättningen. En kvalificerad tjänsteman erfordras för den omedelbara ledningen av kontorsarbetet inom sektionen. Arbetet med fördelning och uthyrning av lägenheter och därmed förbundna uppgifter kräver vidare en förstärkning med en assistenttjänst. Göromålen inom lönesektionen har ökat i omfattning under de senaste åren på grund av nya avlöningsbestämmelser m. m., varför en ny tjänst som

kansliskrivare är nödvändig. För sektionen erfordras vidare tre kontorist-tjänster.

1. c) Vid ekonomiavdelningen erfordras en tjänst som handsekreterare åt i första hand avdelningsdirektören. Arbetet vid sjukhusets huvudkassa har kommit att bli så omfattande att det måste uppdelas på två befattningshavare. Härför erfordras en kanslibiträdestjänst. Verksamheten vid de under år 1963 inrättade steriliseringscentralerna — i huvudblocket resp. i neuroblocket — har utvidgats. Direktionen föreslår inrättande av en tjänst som föreståndare för samordning av de båda centralernas verksamhet samt en tjänst som undersköterska. En tjänst som avdelningssköterska kan därvid indras.

En ny organisation för patient- och syrgastransporter har prövats sedan februari 1964 med bl. a. en särskild arbetsledare. Härigenom har personal och transportmedel kunnat effektivare utnyttjas. Den extra tjänsten som transportförman bör därför nu permanentas. Sjukhusets telefonväxel behöver ytterligare två telefonisttjänster.

Direktionen skall tillhandahålla LUP-kommittén för karolinska sjukhuset personal för handläggning av utrustningsfrågor. Dessa frågor bör samordnas med övrig inköpsverksamhet och handläggas inom ekonomiavdelningen av en särskild sektion, benämnd inköpssektionen. Sektionen bör ledas av en sjukhusintendent. Sektionen bör uppdelas på en utrustningsdetalj och en driftdetalj, vid vilken sistnämnda en tjänst som assistent bör inrättas. Två kontorister erfordras på grund av ökad arbetsvolym vid expeditionen resp. vid räkningssgranskningsdetaljen.

1. d) Organisationsavdelningens personal är otillräcklig i förhållande till de växande uppgifterna. Statskontoret har i samarbete med sjukhuset påbörjat ett planeringsarbete angående ev. införande av automatisk databehandling vid sjukhuset, vilket kommer att nödvändiggöra att minst en befattningshavare vid organisationsavdelningen helt måste avdelas för detta arbete fr. o. m. hösten 1965. Härtill kommer att en särskild kontorsrationaliseringsdetalj bör inrättas med uppgift att utarbeta enhetliga arbetsmetoder och system, medverka vid utprovning av adekvata kontorstekniska hjälpmedel m. m. Vid avdelningens kansli föreligger därjämte ett ökat behov av skriv- och ritningshjälp. Organisationsavdelningen bör därför tillföras två tjänster som förste byråingenjör alt. förste byråsekreterare, en tjänst som förste kontorsskrivare och en kanslibiträdestjänst.

2. 5—10 % av befolkningen lider av allergiska sjukdomar av sådan svårighet att de leder till läkarbesök. Härav hänför sig 1 % till astma. Vid allergologiska kliniken har inrättats en poliklinisk mottagning för öppen vård av vuxna astmasjuka. För den slutna astmavården har ett 10-tal platser provisoriskt upplåtits inom den medicinska thoraxkliniken. För att svara för samarbetet mellan dessa kliniker, förestå astmapolikliniken samt under medicinska thoraxklinikens chef svara för den slutna astmavården erfordras

en biträdande överläkare med utbildning i såväl allergologi som invärtes medicin. Därvid kan en underläkartjänst vid allergologiska kliniken indras. Klinikens personal för sekreterargöromål måste utökas med en kon-
toristtjänst.

3. Anestesiologin omfattar förutom narkostjänst den omedelbara postoperativa vården samt patientvården inom uppvaknings- och intensivvårdsavdelningar. Anestesiologer tillkallas också bl. a. för att följa med vid ambulanstransporter av medvetslösa patienter och för medverkan vid preoperativa förberedelser av akut dåliga patienter. De olika kraven på avdelningen kan inte tillgodoses tillfredsställande utan ökad tillgång till läkare vid avdelningen. Utökningen av den allmänna operationsavdelningen efter ombyggnad ställer också ökade krav på den allmänna anestesiavdelningen, som i första hand bör tillföras en ny tjänst som överläkare med uppgift att leda och övervaka anestesiarbetet på operationsavdelningen samt medverka vid handledning och undervisning av underläkare, kandidater och annan personal. Direktionen ger detta äskande hög angelägenhetsgrad. Behov av ytterligare en underläkartjänst föreligger även för anestesiverksamheten vid neuroklinikerna.

Övervakning av patienter vid huvudblockets intensivvårdsavdelning med den därtill anknutna postoperativa enheten har i betydande utsträckning måst anförtros personal utan härför erforderlig utbildning. Detta förhållande är inte tillfredsställande. I första hand bör ytterligare tio tjänster för undersköterska med intensivvårdsutbildning inrättas vid avdelningen.

4. Utvecklingen vid kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet har hämmats av knappheten på utbildad laboratoriepersonal. Arbetet med undervisning och handledning av elever och nyanställda samt översyn av arbetsrutiner m. m. kräver en instruktionslaboratoris. Därvid kan en tjänst på halvtid indras. Av rekryteringsskäl bör vidare fyra tjänster för laboratorieassistent i Ae 12 inrättas i utbyte mot motsvarande antal tjänster i Ae 10.

5. Allergiska sjukdomar är relativt vanligt förekommande hos barn och kan ofta, särskilt när det gäller astma, uppträda i akuta former. En specialavdelning för allergivården har inrättats inom barnmedicinska kliniken. Den pediatrika allergivården bör underställas en biträdande överläkare. Därvid kan en underläkartjänst indras. — Kravet på omedelbara blodgasanalyser vid vården av barn med andningsinsufficiens har under senare år ökat starkt. För att det för barnklinikerna gemensamma fysiologiska laboratoriet skall kunna utföra dessa analyser måste en laboratorieassistent tillföras laboratoriet. Tre barnskötersketjänster, varav en förenad med halvtidstjänstgöring, bör inrättas för att åstadkomma förbättrade tjänstgörings- och undervisningsförhållanden för elever och barnsköterskor. En sedan december 1958 befintlig extra biträddestjänst med halvtidstjänstgöring vid barnklinikernas centralexpedition bör fast inlemmas i personalorganisationen.

6. Överläkaren för barnpsykiatriska kliniken får ensam svara för undervisning och forskning, leda sjukvårdsarbetet och handha den kliniska utbildningen av blivande barnpsykiater. Konsultverksamheten är omfattande. Kliniken disponerar endast två underläkartjänster och bör därför tillföras en tjänst för biträdande överläkare, varvid en av underläkartjänsterna kan indras. — En psykolog och en biträdande psykolog med halvtidstjänstgöring disponeras f. n. av barnpsykiatriska kliniken. Utförd utredning beträffande den psykologiska undersökningsverksamhetens organisation vid sjukhuset anger barnpsykiatriska kliniken behov av psykologpersonal till f. n. en psykolog och två biträdande psykologer. I första hand hemställs att ytterligare en halvtidstjänst som biträdande psykolog inrättas vid kliniken. En kanslibiträdestjänst bör vidare inrättas vid kliniken, varvid en halvtidstjänst som kontorsbiträde kan indras.

7. Arbetet inom expeditionen vid röntgenavdelningen för barn kräver ytterligare en kanslibiträdestjänst.

8. Provisoriska lokaler kommer att kunna anordnas för öppen vård av patienter med sockersjuka och struma. Verksamheten avses upptas successivt. Av för ändamålet begärda läkartjänster har en tjänst för biträdande överläkare inrättats fr. o. m. den 1 juli 1965. Thyreoideasektionen börjar verksamheten under budgetåret 1965/66 och kommer i viss utsträckning att behandla även sockersjuka. En särskild sektion för diabetesvården kan emellertid inte påbörja sin verksamhet utan en för denna verksamhet särskilt avdelad biträdande överläkare. — Klinikens hormonlaboratorium har successivt utbyggts. Handhavandet av den omfattande apparaturen, utarbetandet av olika analysmetoder m. m. kräver i allt högre grad medverkan av personal med teknisk utbildning. En tjänst för laboratorieingenjör bör därför inrättas vid laboratoriet.

9. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet bör tillföras en befattningshavare med teknisk utbildning för skötsel av laboratoriets omfattande och komplicerade apparatur. Det är vidare nödvändigt att ytterligare en tjänst för laboratorieassistent inrättas.

10. De avancerade operationer, ofta med användning av hjärt-lungmaskin, som utförs vid kirurgiska thoraxkliniken, föregås av flera kemiska undersökningar och kräver en noggrann och kontinuerlig kontroll av patienternas blödningstillstånd. Även vid andra kliniker inom sjukhuset finns stort behov av utredningar beträffande koagulopatier. Lokaler för ett provisoriskt koagulationslaboratorium kommer att anordnas inom thoraxklinikerna. Verksamheten kräver en läkare med speciell utbildning och erfarenhet på området. I avbidan på tillträde av ny innehavare av professuren i thoraxkirurgi bör emellertid organisationen inte låsas. Direktionen hemställer därför att medel beräknas för arvode åt konsult. Behovet av konsultmedverkan beräknas till i genomsnitt 25 timmar per vecka.

Den dyrbara och avancerade apparaturen vid kliniskt-kemiska central-

laboratoriet kräver ständig tillsyn och service. Laboratoriet behöver därför ha tillgång till en tekniskt välutbildad befattningshavare. En tjänst som laboratorieingenjör bör således tillkomma, varvid en tjänst som laboratorieassistent kan indras. — Behandlingen av tumörpatienterna vid radiumhemmet har intensifierats, vilket medfört ökat behov av kontroll av patienternas blodstatus. En extra laboratorieassistenttjänst har måst inrättas. Vidare har ytterligare en tjänst måst provisoriskt inrättas för den laboratiemässiga kontrollen av behandlingen med antikoagulantia vid thoraxklinikerna. Behovet av dessa personalförstärkningar är stadigvarande.

11. Sedan 1959 bedriver docenten S. Bellman — först vid serafimerlasarettet och nu vid karolinska sjukhuset — perifer kärlkirurgi. Statens medicinska forskningsråd har beviljat Bellman forskningsstöd för denna verksamhet i form av lön enligt lönegrad B 1. Direktionen finner angeläget att den kärlkirurgiska verksamheten vid sjukhuset tryggas genom inrättande av en tjänst som biträdande överläkare vid kirurgiska kliniken. — För denna verksamhet krävs även en särskild befattningshavare för sekreterar- och expeditiönsarbetet.

12. Den ökade arbetsbelastningen vid kvinnoklinikens operationsavdelning har föranlett direktionen att vid avdelningen inrätta en extra underskötersketjänst, som stadigvarande behövs. Antalet förlossningar vid kvinnokliniken har sedan hösten 1963 ökat med ca 25 %. På grund härav hemställer direktionen om inrättandet av ytterligare en barnskötersketjänst med halvtidstjänstgöring. Ytterligare en tjänst för kanslibiträde måste vidare inrättas vid kvinnopolikliniken.

13. Med endast två tjänstgörande underläkare kan neurologiska poliklinikens kapacitet i fråga om vårdresurser och undervisning inte helt utnyttjas. Ytterligare en tjänst för underläkare bör därför inrättas.

14. Det av den neurologiska rehabiliteringskliniken disponerade antalet vårdplatser har ökat till tio. Med hänsyn till arbetsuppgifterna vid neurologiska rehabiliteringskliniken har direktionen funnit nödvändigt att sedan november 1963 såsom biträde till överläkaren inrätta en extra underläkartjänst. Behovet av en underläkare vid kliniken är stadigvarande.

15. Det ekoencefalografiska laboratoriet inom neurokirurgiska kliniken behöver specialutbildad laboratoriepersonal. För ändamålet bör en laboratorieassistenttjänst inrättas.

16. Förutom neuroklinikernas behov av radiologiska undersökningar svarar neuroradiologiska avdelningen för röntgenundersökningarna för psykiatriska klinikens och poliklinikens patienter. En ytterligare avlastning av den röntgendiagnostiska institutionens arbetsuppgifter skulle kunna vinnas om jämväl vissa undersökningar beträffande radiumhemmets patienter kunde överföras till neuroradiologiska avdelningen. Detta kan emellertid inte ske och neuroradiologiska avdelningens kapacitet inte helt utnyttjas utan att avdelningen, även för att avlasta överläkarens arbetsbörda, tillförs en tjänst för biträdande överläkare.

17. Antalet vid det kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet utförda undersökningar har ökat betydligt. För att kunna fylla sina uppgifter inom sjukvård, undervisning och forskning måste laboratoriet tillföras en biträdande överläkare.

18. Antalet vid patologiska avdelningen utförda histopatologiska undersökningar har ökat från ca 7 600 år 1962 till 8 500 år 1964 och antalet obduktioner från 530 till 590. Samtidigt har nya mer arbetskrävande undersökningsmetoder tillkommit. En förstärkning av laboratorieassistentpersonalen är angelägen. En tjänst som laboratorieassistent, i första hand avsedd för det cytologiska laboratoriet, föreslås därför. Avdelningens expedition bör också förstärkas med ett kanslibitråde på halvtid.

19. Antalet besök vid plastikkirurgiska polikliniken har ökat betydligt. Ytterligare en sjukskötersketjänst på halvtid erfordras. En extra kontoristtjänst för handhavandet av poliklinikens kassa- och skrivgöromål har funnits sedan 1963.

20. Medelvårdtiden för patienterna vid psykiatriska kliniken är avsevärt högre än vid motsvarande kliniker inom vissa andra jämförbara sjukhus. Väntetiderna för intagning av patienter har förlängts. Anledningen till de långa vårdtiderna vid kliniken är bl. a. det otillräckliga antalet läkare. En ny tjänst som biträdande överläkare bör därför inrättas vid kliniken. Kliniken bör vidare disponera åtminstone en psykolog med behörighet för självständigt arbete. Genomförd omorganisation har möjliggjort en minskning av antalet tjänster för avdelningssköterska.

21. Den kliniska cytologin har utvecklats mycket hastigt. Behovet av utbildning av läkare i sådan diagnostik har blivit alltmer trängande. Den rutindiagnostiska verksamheten vid cytologiska laboratoriet har kunnat uppehållas endast genom att en med fondmedel avlönad läkare varit knuten till laboratoriet sedan år 1959. Fortsatta anslag av forskningsmedel för tjänsten kan inte rimligen påräknas. Endast genom att en tjänst som laborator i klinisk cytologi inrättas kan det trängande behovet av ökad undervisning i cytologisk diagnostik tillgodoses och laboratoriet få möjlighet att fullgöra övriga funktioner.

22. För arbetet vid radiumhemmets journalexpeditioner erfordras ytterligare ett kanslibitråde. Innehavaren av en ordinarie tjänst som röntgenbiträde vid radiumhemmet är överflyttad till statens strålskyddsinstitut. Tjänsten bör därför föras på övergångsstat och en ny tjänst som röntgenbiträde i Ae 7 inrättas.

23. Vård- och behandlingsarbetet vid radiumhemmets gynekologiska avdelning kommer att intensifieras, vilket medför ökade arbetsuppgifter för kanslipersonalen. Ytterligare en tjänst som kanslibitråde bör därför inrättas.

24.—25. Reumatologiska klinikens personal för expeditions- och sekretärgöromål har måst utökas med en halvtidstjänst. Stadigvarande behov

av tjänsten föreligger. På grund av den ökande arkivvolymen vid röntgen-diagnostiska institutionen måste arkivpersonalen förstärkas med ett biträde.

26. Direktionen har fr. o. m. den 1 mars 1965 två befattningar som specialisttandläkare i käkprotetik resp. tandkirurgi vid sjukhusets tandvårds- och käkbehandlingsavdelning. Resurser för ytterligare ökad verksamhet finns. En tjänst för specialisttandläkare i kariologi med endodonti behöver därvid inrättas och medel härför beräknas.

27. Den omfattande verksamheten vid thoraxklinikernas anestesiaavdelning kräver förstärkning av läkarstaben. Ytterligare en läkare utöver överläkaren bör besitta erforderlig kompetens och långvarig erfarenhet beträffande operativ och postoperativ verksamhet. Direktionen föreslår att en av underläkartjänsterna omändras till tjänst som biträdande överläkare. — Genom tillkomsten av en intensivvårdavdelning vid thoraxklinikerna krävs omdisposition av vissa tjänster för sjuksköterskor inom klinikerna. Verksamheten vid avdelningen kräver en mycket stor personalinsats med bl. a. kvalificerad övervakning av varje patient dygnet runt. Det ytterligare behovet av undersköterskor — sammanlagt 21, varav 18 med vidareutbildning i intensivvård — måste tillgodoses genom inrättande av nya tjänster. Den starkt ökade efterfrågan på extra personal för övervakning av dåliga patienter eller som ersättare vid förfall för anställd vårdpersonal hänför sig till betydande del till thoraxklinikerna. Kostnaderna för sådan extra personal uppgick för tiden den 1 juli 1964—den 30 april 1965 till 1 146 000 kr. Det nuvarande beroendet av tillfällig personal för att bestrida kvalificerade uppgifter inom sjukvården framstår som djupt otillfredsställande. Direktionen föreslår inrättande av ytterligare elva tjänster för undersköterska med intensivvårdsutbildning och två tjänster för undersköterska, varav en med halvtidstjänstgöring.

Ytterligare en tjänst för mera kvalificerade sekreterargöromål vid intensivvårdsavdelningen bör inrättas. Genom omdisposition av vissa tjänster för vårdpersonal kan — under förutsättning att föreslagna nya underskötersketjänster tillkommer — nio tjänster för sjukvårdsbiträden, varav två med deltidstjänstgöring, dras in.

28. För driften av ett nyinrättat kineröntgenlaboratorium inom thoraxradiologiska avdelningen bör inrättas en tjänst som röntgenassistent. — Avdelningens omfattande verksamhet och det växande filmarkivet har nödgat direktionen att inrätta en extra tjänst för kanslibiträde och två extra tjänster för kontorsbiträde, varav en med halvtidstjänstgöring. Behovet av dessa tjänster är stadigvarande.

29. Urologiska klinikens cystoskopiavdelning behöver fr. o. m. nästa budgetår en förste laboratorieassistent för viss laboratorieverksamhet.

30. En tjänst som undersköterska måste inrättas vid ögonkliniken bl. a. för att kompensera bortfallet av arbetskraft genom elevindragning.

31. Vid öron-, näs- och halskliniken finns tre tjänster för biträdande överläkare, varav en inte må uppehållas. För sin starkt växande kliniska

och polikliniska verksamhet disponerar kliniken ett mindre antal överläkare per vårdplats än övriga universitetskliniker i landet. De biträdande överläkarna belastas med en pressande »bakjour». Det större intaget av medicine studerande föranleder ökad undervisningsvolym. Kliniken har en omfattande och krävande konsultationsverksamhet i fråga om neuroblockets patienter. Direktionen hemställer enträget om ytterligare en tjänst som biträdande överläkare vid öronkliniken. — För skötseln av rutinuppgifterna vid öronkliniken vestibularislaboratorium bör inrättas en tjänst som undersköterska.

32. En särskild tjänst för sekreterare — en kontorist — bör inrättas för barnaudiologiska avdelningen.

33. Vid sjukhusets plastikkirurgiska klinik bedrivs sedan ett flertal år behandling av medfödda läpp-käk-gomdefekter enligt delvis ny metodik, som innebär ett samarbete mellan plastikkirurgi och käkortopedi, varigenom väsentligt förbättrade behandlingsresultat kunnat ernås. Behandlingen fortgår under en lång följd av år. Vid plastikkirurgiska kliniken mottas 40 nya fall årligen. Behandlingskapaciteten är emellertid otillräcklig. Väntelistan omfattar f. n. mer än 300 fall. Vidare kan vården på grund av lokalbrist inte organiseras på tillfredsställande sätt. Däremot är operationskapaciteten tillräcklig för en ökning av antalet behandlingar.

Direktionen har funnit möjlighet att öka kapaciteten av behandlingen vid sjukhuset av läpp-käk-gomfall genom att få disponera två vårdavdelningar vid Röda Korsets sjukhus i Stockholm. Förda underhandlingar med styrelsen för Stiftelsen Rödakorshemmet har resulterat i en överenskommelse rörande samarbete för drift av en käkortopedisk avdelning, gällande under förutsättning att direktionen erhåller utfästelser från vederbörande sjukvårdshuvudmän om full täckning av kostnaderna för driften, samt att överenskommelsen därefter vinner Kungl. Maj:ts godkännande. Enligt den preliminära överenskommelsen skall stiftelsen inom Röda Korsets sjukhus anordna och till direktionen för karolinska sjukhuset upplåta en käkortopedisk avdelning med ca 14 vårdplatser, en behandlingsenhet för ineliggande patienter samt ett käkortopediskt ambulatorium. Vid avdelningen skall vårdas patienter med medfödda läpp-käk-gomdefekter och med grava käkställningsanomalier. Behandlingen skall utföras dels vid karolinska sjukhusets plastikkirurgiska klinik, dels i form av såväl sluten som öppen vård vid den käkortopediska avdelningen. Då anställande av läkare och tandläkare enligt överenskommelsen skall ankomma på direktionen, hemställs — under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall till förslaget om inrättande av den ifrågavarande käkortopediska avdelningen — att en befattning som övertandläkare med arvode, som torde få fastställas vid förhandlingar, samt två befattningar som specialisttandläkare med arvode motsvarande löneklass 21 (halvtidstjänstgöring) inrättas. Då kostnaderna för avlöningsförmånerna till nämnda befattningshavare skall bestridas av resp. sjukvårdshuvudmän

äskas inga medel under avlöningsanslaget. Befattningen som övertandläkare föreslås förenad med den nuvarande tjänsten som avdelningstandläkare i käkortopedi vid tandläkarhögskolan i Stockholm, vars innehavare f. n. biträder i vården av läpp-käk-gomfallen vid karolinska sjukhuset.

34. För personalökningar till följd av viss arbetstidsförkortning har beräknats ca 450 000 kr. (prop. 1960: 1, bil. 13, s. 177). Huvuddelen av de genom arbetstidsförkortningen erforderliga nya tjänsterna har inrättats som extra. Allt eftersom det nya matdistributionssystemet vid sjukhuset genomförs, uppkommer vissa personalbesparingar. De tjänster, som därvid kan indras, är i regel inrättade som extra-ordinarie. De bör utbytas mot de extra tjänster, som inrättats för genomförandet av arbetstidsförkortningen. Direktionen föreslår att de för arbetstidsförkortningen beräknade medlen indras fr. o. m. budgetåret 1966/67 utan reducering av antalet extra-ordinarie tjänster.

35. Sjukhusets tvättinrättning har inte tillräcklig kapacitet för att motsvara nuvarande behov och kan inte byggas ut. Försvarets fabriksverk har åtagit sig att svara för sjukhusets tvättbehov fr. o. m. den 1 juli 1966. I prop. 1965: 120 med förslag om uppförande av nytt tvätteri i Eskilstuna har förutsatts, att karolinska sjukhusets tvättbehov kommer att slutligt tillgodoses vid denna anläggning. Sjukhusets tvättinrättning bör läggas ned vid utgången av budgetåret 1965/66. Ett 60-tal tjänster beräknas därvid omedelbart kunna dras in, medan tvättföreståndaren och ytterligare någon befattningshavare beräknas behöva kvarstå i tjänst under viss övergångstid för att slutföra avvecklingsarbetena. Nedläggningen av tvättinrättningen beräknas innebära minskat anslagsbehov på avlöningsanslaget för budgetåret 1966/67 enligt följande.

1 biträdande tvättföreståndare Ae 12.....	21 372
2 biträdande tvättföreståndare Ae 9.....	36 624
1 maskintvättare Ao 9.....	18 312
2 maskintvättare Ae 9.....	36 624
53 ekonomibiträden högst Ae 5.....	788 640
	901 572
Ackordsersättningar ca.....	26 559
	928 122

36. Arbetsmedicinska nämnden har föreslagit att all sådan yrkesmedicinsk och yrkesdermatologisk verksamhet, som inte direkt kräver sjukhusets resurser, överflyttas till ett planerat arbetsmedicinskt institut.

De delar av yrkesmedicinska centralens verksamhet, som alltfört bör kvarligga på sjukhuset, bör enligt nämnden bilda en yrkesmedicinsk klinik under chefskap av en överläkare. Denna klinik liksom yrkesdermatologiska kliniken förutsätts i fortsättningen få tillgång till erforderliga vårdplatser inom resp. moderklinik, dvs. medicinska kliniken och hudkliniken. Nuvarande överläkare föreslås ingå i arbetsmedicinska institutet som sektionschef och laborator, tillika överläkare vid karolinska sjukhuset. Arbetsmedi-

cinska nämndens förslag innebär, att det nuvarande förslagsanslaget till yrkesmedicinska centralen fr. o. m. budgetåret 1966/67 utgår. Erforderliga medelsanvisningar för yrkesmedicinska kliniken upptas fr. o. m. nämnda budgetår under karolinska sjukhusets avlönings- och omkostnadsanslag, medan viss del av yrkesmedicinska centralens personal överflyttas till arbetsmedicinska institutet och yrkesdermatologiska kliniken.

Direktionen finner det av arbetsmedicinska nämnden framlagda förslaget väl avvägt och tillstyrker dess genomförande.

För yrkesdermatologiska kliniken har direktionen tidigare inrättat en extra tjänst som avdelningssköterska. En av de vid yrkesmedicinska centralen placerade två tjänsterna som avdelningssköterska bör överföras till yrkesdermatologiska kliniken. En ekonomibiträdestjänst bör vidare tillföras kliniken.

37. Enligt arbetsmedicinska nämndens förslag bör nuvarande överläkartjänst vid yrkesmedicinska centralen omorganiseras till en tjänst som laborator vid arbetsmedicinska institutet, förenad med befattning som överläkare vid karolinska sjukhusets yrkesmedicinska klinik. Arvodet vid överläkarbefattningen föreslås utgå med 9 600 kr. För att trygga kontinuiteten i yrkesmedicinska kliniken läkarorganisation och tillgodose behovet av specialistkonsultation inom det yrkesmedicinska området för öppen och sluten vård inom karolinska sjukhuset är det erforderligt att en av de nuvarande två tjänsterna som underläkare vid yrkesmedicinska centralen omändras till tjänst som biträdande överläkare vid yrkesmedicinska kliniken. Direktionen har avsett att anförtro innehavaren av den nu föreslagna tjänsten som biträdande överläkare uppgiften att mot arvode organisera och initialt leda arbetarskyddet vid sjukhuset. Den andra underläkartjänsten och den andra avdelningsskötersketjänsten vid yrkesmedicinska centralen bör överföras till den yrkesmedicinska kliniken. Två laboratorieassistenttjänster och ett för konsult avsett arvode bör däremot överflyttas till arbetsmedicinska institutet, som avses få överta bl. a. den specialiserade laborieverksamheten. Nuvarande tjänst som läkarsekreterare (kanslibitråde) vid yrkesmedicinska centralen erfordras vid den nya yrkesmedicinska kliniken. Tjänsten bör omändras till tjänst som kontorist i Ae 9. Ekonomibiträdestjänsten vid yrkesmedicinska centralen föreslås vidare bli överflyttad till den yrkesmedicinska kliniken.

Motiv II

Verksamheten vid giftinformationscentralen har ökat kraftigt. Om en dygnet runt löpande service skall upprätthållas, torde de insatser, som måste göras av jourhavande läkare vid den medicinska barnkliniken vid karolinska sjukhuset, inte komma att minskas. De tidsödande och i många fall svåra bedömningar jourhavande läkare ställs inför, då det gäller att lämna råd och upplysningar för behandlingen av förgiftningar, motiverar enligt

medicinalstyrelsens mening en uppräknig av ersättningen per besvarad förfrågning från 5 till 8 kr. Detta kräver en höjning av arvodesposten med 3 000 till 14 000 kr.

Yttranden

I. *Statskontoret*, som haft att yttra sig beträffande organisatoriska förslag, anför att statskontoret anslagit medel och avdelat viss personal för att i samarbete med sjukhuset utreda möjligheten att utnyttja automatisk databehandling. Härvid har statskontoret åtagit sig att tills vidare under det första skedet i huvudsak svara för den kvalificerade systempersonalen. Målsättningen för statskontorets medverkan är i första hand att undersöka det medicinskt administrativa området. Det är f. n. inte möjligt att närmare bestämma utredningsarbetets fördelning på organisationsavdelningen vid sjukhuset och den arbetsgrupp som skall utreda ADB-frågorna. Vissa arbetsuppgifter bör dock under alla förhållanden ankomma på organisationsavdelningen. Med hänsyn till ADB-utredningen har statskontoret inget att erinra mot att medel anvisas för förstärkning av sjukhusets rationaliseringsresurser. Däremot anser ämbetsverket det mindre angeläget i nuvarande läge att särskilda fasta tjänster inrättas. De förberedande undersökningarna som hittills kunnat genomföras och statskontorets erfarenhet av liknande ADB-undersökningar tyder på att sjukhuset under utredningstiden torde vara i behov av anslag som vida överstiger ett belopp motsvarande begärda tjänster. Statskontoret vill därför för sin del förorda att ett anslag på förslagsvis 300 000 kr. ställs till sjukhusets förfogande för att i första hand utnyttjas för den gemensamma ADB-utredningen.

Medicinalstyrelsen har med hänsyn till den alltmer accentuerade läkarbristen begränsat sig till att f. n. förorda endast de mest angelägna läkartjänsterna. Styrelsen förordar inrättande av *dels* tjänsten som laborator vid radiopatologiska institutionen, *dels* tjänsterna som biträdande överläkare i utbyte mot underläkartjänster vid barnpsykiatriska kliniken och thoraxklinikernas anesthesiavdelning, *dels* tjänsterna som biträdande överläkare vid neuroradiologiska avdelningen samt öron-, näs- och halskliniken, *dels* ock tjänsten som underläkare vid neurologiska rehabiliteringskliniken. Styrelsen tillstyrker vidare inrättande av en tjänst som överläkare vid allmänna anesthesiavdelningen samt en tjänst som biträdande överläkare vid kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet, dock endast i utbyte mot en biträdande överläkartjänst resp. underläkartjänst vid avdelningen resp. centrallaboratoriet. Styrelsen tillstyrker även direktionens förslag om arvode åt en konsult vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet med en genomsnittlig tjänstgöringstid av 25 timmar per vecka. Däremot anser styrelsen sig inte kunna tillstyrka de begärda tjänsterna som biträdande överläkare i utbyte mot underläkare vid allergologiska och barnmedicinska klinikerna samt den begärda underläkartjänsten vid neurologiska kliniken. Ej heller till-

styrker styrelsen underläkartjänsten vid allmänna anesthesiavdelningen eller de begärda biträdande överläkartjänsterna vid endokrinologiska, kirurgiska och psykiatriska klinikerna.

Universitetskanslersämbetet tillstyrker med hänsyn till bl. a. av direktionen redovisade speciella omständigheter i utbildningshänseende att en tjänst som biträdande överläkare vid öron-, näs- och halskliniken inrättas. Ämbetet har inte funnit anledning att närmare beröra övriga förslag till läkartjänster vid sjukhuset.

Arbeterskyddsstyrelsen, som finner det synnerligen angeläget att den lokala arbetarskyddsverksamheten intensifieras inom sjukhussektorn, tillstyrker det föreslagna arvodet till befattningshavare med uppgift att organisera och leda arbetarskyddet. Inrättandet av en sådan befattning är en grundförutsättning för ett aktivt skyddsarbete. Styrelsen ställer sig däremot tveksam till förslaget att en tjänsteman skulle anställas på deltid för att organisera och initialt leda arbetarskyddsverksamheten. Styrelsen förordar att befattningen skall avse heltidsanställning. För den händelse det skulle visa sig omöjligt att från början anställa en heltidsanställd skyddstjänsteman har styrelsen emellertid ingen erinran mot att man som ett första steg prövar den av direktionen föreslagna anordningen.

Departementschefen

I betänkandet om hälso- och socialvårdens centrala administration (SOU 1965: 49) uttalas beträffande den vid karolinska sjukhuset anordnade giftinformationscentralen, att denna visserligen har beröringspunkter med såväl läkemedels- som giftfrågor men att centralen både lokalt och i viss grad personellt är anknuten till karolinska sjukhuset, varför den även organisatoriskt bör inlemmas i sjukhuset. Det framhålls, att en sådan förändring i och för sig inte bör föranleda några svårigheter i det praktiska samarbetet i läkemedels- och giftfrågor.

Jag har inhämtat, att medicinalstyrelsen inte har något att erinra mot att giftinformationscentralen, som f. n. är administrativt ansluten till medicinalstyrelsen, i stället anknyts till karolinska sjukhuset. Jag föreslår mot bakgrunden härav, att centralen fr. o. m. budgetåret 1966/67 organisatoriskt överförs till sjukhuset. Centralens hälsovårdande verksamhet bör givetvis även i fortsättningen vara samordnad med motsvarande verksamhet inom medicinalstyrelsen och giftnämnden.

Medel för giftinformationscentralens verksamhet har hittills anvisats från förslagsanslaget till epidemiberedskap m. m. (p. J 21). Med hänsyn till vad jag nu anfört redovisas de anslagsframställningar, som medicinalstyrelsen lagt fram under nämnda förslagsanslag, i stället under karolinska sjukhusets avlönings- och omkostnadsanslag.

Jag beräknar således under förevarande anslag sammanlagt 176 000 kr. för avlöningar till vid giftinformationscentralen tjänstgörande personal,

varav 12 000 kr. avsedda till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Det stigande behovet av utbildning av sjukvårdspersonal motiverar enligt min mening inrättande av två instruktionsskötersketjänster. Vidare bör två assistenttjänster — varav den ena i utbyte mot en avdelningsskötersketjänst — en kontorsskrivar- och en kansliskrivartjänst tillföras administrationen. Jag beräknar medel härför. Därutöver bör beräknas 100 000 kr. för extra tjänstemän vid ekonomiavdelningen för inköpsfrågor samt vid organisationsavdelningen.

I avvaktan på att tillgången på platser vid de kommunala barndaghemmen förbättras inom storstockholmsområdet bör ett barndaghem anordnas vid karolinska sjukhuset. Jag godtar således direktionens förslag därom, samtidigt som jag dock vill understryka att behovet av barndaghemspatser på sikt bör tillgodoses av kommunen. Chefen för finansdepartementet kommer senare denna dag att, vid sin anmälan av förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1966/67, framlägga förslag i vad avser medel under karolinska sjukhusets delfond av fastighetsfonden för uppförandet av en paviljong för ett barndaghem med 20 platser, som torde kunna tas i bruk den 1 januari 1967. Jag beräknar medel för de av direktionen för ändamålet föreslagna tjänsterna från nämnda tidpunkt. Jag har ingen invändning mot det i sammanhanget föreslagna tjänsteutbytet. För tillsynen vid barndaghemmet skall avgift erläggas enligt samma regler som gäller för kommunens daghemsverksamhet.

Övervakningen av patienterna vid intensivvårdsavdelningarna inom huvudblocket och thoraxklinikerna har enligt direktionen måst anförtros personal som saknar erforderlig utbildning. Detta är självfallet inte tillfredsställande. För ändamålet bör medel beräknas för 21 tjänster som undersköterska med erforderlig vidareutbildning. Då härigenom utgifter sparas för annan övervakningspersonal, beräknar jag inte särskilda medel för nämnda tjänster. Däremot finner jag mig böra beräkna sammanlagt 1 milj. kr. för utgifter för tillfällig extra personal för övervakning av patienter o. d. i vad avser sjukhuset i dess helhet.

Vid thoraxklinikernas anestesivård avdelning bör av organisatoriska skäl vidtas vissa lönegradsändringar för sjuksköterskor i enlighet med direktionens förslag. Jag beräknar medel härför.

Den omfattande och komplicerade apparaturen vid vissa laboratorier bör skötas av tjänstemän med erforderlig teknisk utbildning. Jag beräknar medel för anställande av två laboratorieingenjörer vid sjukhuset.

Som jag tidigare denna dag anført under punkten F 8 bör en ordinarie tjänst som röntgenbiträde vid sjukhuset dras in i samband med att befattningshavaren förs över till statens strålskyddsinstitut. Tjänsten avses bli ersatt av en motsvarande extra ordinarie röntgenbiträdestjänst.

Jag har vid min medelsberäkning beaktat å ena sidan att sjukhuset bör

tillföras en röntgenassistent, en undersköterska, två barnsköterskor, varav en med halvtidstjänstgöring, en kontorist och ett kanslibiträde, och å andra sidan att sjukhusets personal bör minskas med en laboratorieassistent, tre avdelningssköterskor eller sjuksköterskor, varav en på $\frac{3}{4}$ -tid, samt åtta sjukvårdsbiträden, varav en på $\frac{5}{6}$ -tid.

Härutöver har jag — med anledning av att sjukhusets tvättinrättning torde komma att läggas ned vid ingången av budgetåret 1966/67 — räknat ned anslaget med det av direktionen föreslagna beloppet.

Genom beslut den 30 december 1964 har Kungl. Maj:t medgivit direktionen att, inom ramen för tillgängliga medel, mot arvode anställa tandläkare för tjänstgöring vid sjukhusets tandvårds- och käkbehandlingsavdelning. Direktionen har hittills kunnat anställa två specialisttandläkare. Jag föreslår, att medelsramen för ändamålet räknas upp för att göra det möjligt för direktionen att anställa ytterligare en specialisttandläkare för avdelningens behov.

Den plastikkirurgiska kliniken vid sjukhuset tar årligen emot ett stort antal nya fall av medfödda läpp-, käk- och gomdefekter hos barn. Behandlingskapaciteten är emellertid otillräcklig, beroende på föreliggande brist på vårdplatser och lokaler. Väntetiderna blir därför långa, samtidigt som det är mycket angeläget, att behandlingen av ifrågavarande defekter hos barnen snabbt sätts igång.

Klinikens operationskapacitet tillåter en intensivare behandling av dessa fall. Direktionen har nu — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — träffat avtal med styrelsen för stiftelsen Rödakorshemmet, varigenom karolinska sjukhuset skall få disponera utrymmen för den käk-ortopediska verksamheten inom Röda korsets sjukhus i Stockholm. Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 december 1965 godkänt avtalet, som i stort sett innebär att en pre- och postoperativ vårdavdelning om 14 platser anordnas vid Röda korsets sjukhus tillsammans med en behandlingsenhet för inneliggande patienter samt ett käkortopediskt ambulatorium. Ansvar för den medicinska delen av verksamheten skall ligga på läkare från karolinska sjukhusets plastikkirurgiska klinik, till vilken avdelningen skall vara ansluten. Avtalet gäller i första hand för en tid av tio år från det att avdelningen färdigställts, vilket kan beräknas ske till våren 1967. Samtliga kostnader för driften av avdelningen skall slutligt bestridas av vederbörande kommunala huvudmän.

Jag vill här skjuta in, att frågan om anordnande av en s. k. käkcentral för stockholmsregionen bör kunna få sin slutgiltiga lösning ungefär vid tidpunkten för ett ställningstagande till en eventuell förlängning av avtalet. Den nu aktuella vårdfrågan får därvid omprövas.

I nyssnämnda beslut har Kungl. Maj:t bl. a. medgivit direktionen att mot arvode låta anställa högst tre tandläkare, varav en i överordnad ställning, för avdelningens verksamhet.

Jag vill i detta sammanhang uttrycka min tillfredsställelse över att behandlingsresurserna på detta sätt — om ock i mera tillfälliga former — kan ökas när det gäller den inte minst ur humanitära synpunkter synnerligen angelägna vården av barn med medfödda läpp-, käk- och gommissbildningar, vilka genom en tidigt insatt behandling i många fall kan återställas till normal utveckling. Vidare ger den föreslagna avdelningen goda möjligheter till vidareutbildning för tandläkare inom detta viktiga område. Då avsikten är att de kommunala sjukvårdshuvudmännen skall slutligt bestrida kostnaderna för verksamheten, behöver medel härför inte beräknas på riksstaten.

Genom beslut den 29 oktober 1965 har Kungl. Maj:t bl. a. föreskrivit, att vid karolinska sjukhuset skall fr. o. m. den 1 december 1965 vara inrättad en tjänst som överläkare i Bg 1 för företrädesvis medicinsk rationalisering. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 10 december 1965 medgivit, att vid sjukhuset får för viss undervisning i klinisk fysiologi och klinisk kemi vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet vara anställda två underläkare i Ag 23 för tiden den 1 januari—den 30 juni 1966, vilka tjänster erfordras också under nästa budgetår. Jag beräknar medel under anslaget för budgetåret 1966/67 för de sagda tjänsterna.

Kraven på anesthesiavdelningen vid sjukhuset är stora och kommer att skärpas ytterligare i samband med ombyggnaden och utökningen av sjukhusets allmänna operationsavdelning. Medicinalstyrelsen har tillstyrkt inrättande av en tjänst som överläkare i utbyte mot en tjänst som biträdande överläkare vid avdelningen. Styrelsen har vidare tillstyrkt inrättande av en tjänst som biträdande överläkare (narkosläkare) vid Norrbackainstitutet. Jag anser, att Norrbackainstitutets behov av narkosservice även i fortsättningen skall tillgodoses genom biträde av läkare från karolinska sjukhusets anesthesiavdelning. Någon tjänst bör således inte inrättas för ändamålet vid institutet. Däremot bör läkarpersonalen vid sjukhusets anesthesiavdelning förstärkas. Jag föreslår, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid anesthesiavdelningen.

Vid neurologiska rehabiliteringskliniken behandlas bl. a. svårt förlamade fall med goda resultat. Då emellertid klinikens läkarstab är otillräcklig, föreslår jag att den utökas med en underläkare i Ae 23.

Det är önskvärt, att vissa undersökningar av radiumhemmets patienter överförs från den röntgendiagnostiska institutionen, som behöver avlastas, till sjukhusets neuroradiologiska avdelning. Detta förutsätter emellertid, att sistnämnda avdelning får ännu en läkare. Jag förordar i likhet med medicinalstyrelsen, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid den neuroradiologiska avdelningen. Härigenom kan också en behövlig lättnad i överläkarens arbetsbörda åstadkommas.

Vid öron-, näs- och halskliniken har den kliniska och polikliniska verksamheten vuxit starkt. Även undervisnings- och konsultationsuppgifterna

har ökat. Medicinalstyrelsen har tillstyrkt direktionens förslag om läkarförstärkning till kliniken. Jag föreslår, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid kliniken.

Direktionen har framhållit, att det kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet måste erhålla en biträdande överläkare för att laboratoriet skall kunna fylla sina uppgifter inom sjukvård, undervisning och forskning. Jag kan i likhet med medicinalstyrelsen tillstyrka att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid laboratoriet i utbyte mot en underläkartjänst i Ae 23 därstädes.

För arvode till konsult för blödningstillståndens diagnostik och terapi vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet beräknar jag slutligen ett belopp av 20 000 kr.

Arbetsmedicinska nämnden har i sitt förslag till personaluppsättning för det planerade arbetsmedicinska institutet utgått ifrån, att all sådan yrkesmedicinsk och yrkesdermatologisk verksamhet som inte direkt kräver sjukhusets resurser skall överflyttas till sagda institut (jfr p. F 13). Övrig personal vid den nuvarande yrkesmedicinska centralen anses böra inordnas i karolinska sjukhusets organisation. Överläkartjänsten vid centralen skall enligt förslaget överföras till arbetsmedicinska institutet och där ersättas av en laboratorstjänst. Innehavaren av denna tjänst föreslås tillika vara överläkare vid en yrkesmedicinsk klinik vid sjukhuset och uppbära arvode härför. Direktionen föreslår i överensstämmelse härmed, att bl. a. två underläkartjänster överförs från yrkesmedicinska centralen till sjukhuset, varvid en av tjänsterna bör utbytas mot en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27.

Som jag anfört under punkten F 13 avses förslag om inrättande av ett arbetsmedicinskt institut den 1 juli 1966 komma att föreläggas riksdagen i särskild proposition. Då ett bifall till direktionens förslag i vad det avser överförande av tjänster från yrkesmedicinska centralen till karolinska sjukhuset inte binder riksdagen i dess ställningstagande till den kommande propositionen, anser jag mig redan nu kunna biträda vad direktionen föreslagit härutinnan.

Jag tillstyrker alltså, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 och en tjänst som underläkare i Ae 23 inrättas vid sjukhuset i utbyte mot två underläkartjänster vid yrkesmedicinska centralen. Jag beräknar vidare medel för den övriga personal vid centralen, som enligt vad direktionen anfört bör överflyttas till sjukhuset. Det bör åligga biträdande överläkaren att leda arbetarskyddet vid sjukhuset.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag 34 nya tjänster vid karolinska sjukhuset, därav fyra läkartjänster.

Vad jag nu förordat medför en anslagsminskning med sammanlagt 515 000 kr. Anslaget bör däremot ökas med 760 000 kr. för löneomräkning m. m. och alltså uppföras med 79 890 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för karolinska sjukhuset enligt vad jag förordat i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 605 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 215 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	72 070 000

Summa kr. 79 890 000;

c) till *Karolinska sjukhuset*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 79 890 000 kr.

H 2. Karolinska sjukhuset: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	16 968 000	20 085 105
1965/66	19 218 000	
1966/67 (förslag)	23 623 000	

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* föreslår, att anslaget ökas med 8 968 000 kr.

	Anvisat 1965/66		Föreslagen ändr. 1966/67	
			Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m. åt personalen	110 000	+	20 000	+ 10 000
2. Övriga expenser	850 000	+	273 000	+ 215 000
3. Övriga utgifter:				
a) Inventariers underhåll och komplettering	2 800 000	+	2 012 000	+ 400 000
b) Tvätt och renhållning	230 000	+	1 371 000	+ 1 370 000
c) Kosthåll	3 200 000	+	700 000	+ 300 000
d) Läkemedel	4 000 000	+	1 551 000	+ 700 000
e) Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården	6 300 000	+	3 017 000	+ 1 400 000
f) Diverse utgifter	103 000	+	24 000	+ 10 000
			+ 8 968 000	+ 4 405 000

II. *Medicinalstyrelsen* föreslår *dels* att den i staten för den vid karolinska sjukhuset anordnade informationscentralen rörande gifter upptagna omkostnadsposten till expenser ökas med 1 000 kr. till 15 500 kr., *dels ock* att

till datamaskinell bearbetning av det vid centralen registrerade förfrågningsmaterialet anvisas 30 000 kr.

Motiv

I. Direktionen beräknar till omkostnader för den yrkesmedicinska kliniken totalt 36 000 kr. Direktionen räknar med en automatisk ökning av medelsbehovet under de flesta anslagsposterna med omkring 10 % till följd av prisstegringar.

3 a) Direktionen uppskattar återanskaffningskostnaden för den vid sjukhuset befintliga utrustningen per den 1 juli 1965 till 60 415 000 kr. Anslagsposten bör enligt direktionen snarast komma till en nivå, som motsvarar 10 % av återanskaffningsvärdet. För budgetåret 1966/67 hemställs om medel, motsvarande närmare 8 % av ifrågavarande inventariervärde.

3 b) Vid föreslagen nedläggning av karolinska sjukhusets tvätteri kommer kostnaden för textiltvätten i sin helhet att belasta förevarande delpost. Direktionen beräknar tvättgodsmängden för budgetåret 1966/67 till 1,8 milj. kg och kostnaden härför till 1 450 000 kr. Utgifter för tvättmedel bortfaller emellertid, vilket innebär en minskning av utgifterna med 85 000 kr.

3 e) Tvätteriets nedläggning medför ökat behov av textilier för ca 1 milj. kr.

Departementschefen

Som jag anfört under föregående punkt föreslår jag, att den vid karolinska sjukhuset anordnade giftinformationscentralen, som f. n. är administrativt ansluten till medicinalstyrelsen, i stället organisatoriskt anknyts till sjukhuset fr. o. m. budgetåret 1966/67. Medel för centralens verksamhet har hittills anvisats från förslagsanslaget till epidemiberedskap m. m. men bör således fortsättningsvis tas upp under sjukhusets avlönings- och omkostnadsanslag.

Av svenska medborgare som är bosatta utomlands tar man f. n. ut en vårdavgift för allmänt rum vid karolinska sjukhuset med 5 kr. per vård dag. Samma avgift bör gälla för patient i fall då denne på grund av stängning av vårdavdelning för semester etc. överförs till annat sjukhus. Patientens merkostnad för salsavgift på sådant sjukhus bör därvid ersättas med medel från förevarande anslag.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 23 623 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 23 623 000 kr.

H 3. Karolinska sjukhuset: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 300 000	4 120 206
1965/66	13 587 000	
1966/67 (förslag)	2 400 000	

¹ Härav är viss del anvisad på tilläggsstat

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* föreslår, att 3 milj. kr. anvisas för anskaffande av utrustning till karolinska sjukhuset.

II. *Karolinska sjukhusets utrustningskommitté* föreslår, dels att 479 000 kr. anvisas för viss komplettering av utrustningen inom sjukhusets neuro-radiologiska avdelning, dels ock att kommittén bemyndigas beställa utrustning till sjukhuset till ett värde av 300 000 kr.

Motiv

I. Från överläkare m. fl. vid olika kliniker och avdelningar har inkommit framställningar om nyinköp av utrustning för ca 2 milj. kr. Direktionen, som även ånyo prövat vissa sedan föregående års äskanden kvarstående utrustningsförslag, bedömer en anvisning av minst 2 milj. kr. för ändamålet som nödvändig.

Genom beslut den 3 juni 1965 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med direktionen påbörja viss upprustning av vårdavdelningarna inom huvudkomplexet vid karolinska sjukhuset inom en total kostnadsram av 2,5 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Byggnadsarbetena kan förväntas komma att igångsättas under våren 1966. Under budgetåret 1966/67 kommer således ett antal vårdavdelningar att bli färdigställda. Arbetet med upprättande av utrustningslistor kommer att bedrivas i takt med projekteringsarbetet. Det är omöjligt att förutsäga vilken medelsanvisning som erfordras för utrustning i samband med vårdavdelningarnas modernisering. En överslagsberäkning har dock visat att kostnaden för de 5—6 vårdavdelningar, vilka preliminärt beräknas kunna byggnadsmässigt upprustas inom ramen för 2,5 milj. kr., kommer att uppgå till omkring 1 milj. kr.

II. Kommittén har år 1961 överlämnat utrustningsförslag för nervkliniker vid karolinska sjukhuset. Därvid skulle anstå med anskaffningen av viss apparatur m. m. till ett värde av ca 300 000 kr. till den neuroradiologiska avdelningen. Kommittén förbehöll sig att få äska ytterligare erforderliga medel sedan behoven noggrant prövats. Överläkaren vid avdelningen har numera lämnat uppgift om återstående behov av utrustning, bl. a. till ett angiografilaboratorium och ett genomlysningslaboratorium. Utrustningen är kostnadsberäknad till 870 000 kr. Emellertid kan utrustning till nämnda

laboratorier samt utbyggnad av intern TV-kedja för totalt 520 000 kr. anstå till senare budgetår. För budgetåret 1966/67 erfordras således 350 000 kr. till utrustningen, vartill får läggas kostnader för oförutsett, administration och allmän varuskatt med 75 250 kr. Sammanlagt erfordras således ca 425 000 kr. Enligt gällande avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting faller härav på staten i runt tal 279 000 kr.

I 1961 års utrustningsförslag undantogs kostnader för utrustning av vissa lokaler i en laboratorieflygel. För påbörjande av anskaffningen av denna utrustning anvisades av staten 200 000 kr. för budgetåret 1963/64, varav 55 000 kr. disponeras av neurokirurgiska kliniken och 145 000 kr. av neuroradiologiska avdelningen. Slutgiltigt förslag till grundutrustning för forskning vid neuroradiologiska avdelningen överlämnas nu. Förslaget har kostnadsberäknats till 525 000 kr., varav statens andel är i runt tal 345 000 kr. Sedan tillgängliga medel om 145 000 kr. frändragits kvarstår 200 000 kr., som bör anvisas för budgetåret 1966/67.

Andra etappen av radiumhemmets ombyggnad beräknas kunna påbörjas omkring den 1 januari 1966. Arbetet med upphandling av utrustning i samband med ombyggnaden måste börja budgetåret 1966/67. Utrustning torde behöva anskaffas i samma omfattning som till den första etappen av ombyggnaden, dvs. för ca 640 000 kr. Beställningar bör kunna läggas ut till ett värde av förslagsvis 300 000 kr.

Yttranden

I. *Centrala sjukvårdsberedningen* framhåller, att det f. n. saknas underlag för en väl underbyggd gränsdragning mellan å ena sidan anslagsposterna till inventariers underhåll och komplettering samt förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården under sjukhusets omkostnadsanslag samt å andra sidan utrustningsanslaget, varför beredningens utlåtande sker med vissa reservationer. Mot en medelsanvisning för nyutrustning av 2 milj. kr. har beredningen ingen invändning i sak. En kostnad av ca 1 milj. kr. för utrustning i samband med moderniseringen av 5—6 vårdavdelningar finner beredningen vara påtagligt höga siffror i jämförelse med motsvarande kostnader för helt nyutrustade vårdavdelningar. Beredningen ifrågasätter om inte en stor del av den begärda medelsanvisningen hör hemma under anslagsposten till inventariers underhåll och komplettering.

II. *Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande* anför — med instämmande från *utrustningsnämnden för universitet och högsolor* i vad avser utrustning för undervisning och forskning — att utrustningsförslaget för den sjukvårdande verksamheten endast upptar sådan apparatur, som numera får anses höra till standardutrustning på en modern röntgen-diagnostikavdelning. Förslaget föranleder ingen erinran från nämndens

sida. Beträffande föreslagen grundutrustning för forskning framgår av handlingarna, att den avser apparatur för både experimentell röntgendiagnostik och undersökning med radioaktiva isotoper. Nämnden, som förutsätter att organiserandet av sistnämnda verksamhet inom karolinska sjukhuset varit föremål för vederbörlig prövning, finner det erforderligt med forskningsutrustning av den föreslagna storleksordningen. Nämnden grundar sin uppfattning på erfarenheter från andra undervisningssjukhus. Nämnden tillstyrker kommitténs hemställan om ett reservationsanslag av 479 000 kr.

Departementschefen

För ombyggnadsåtgärder inom vissa befintliga vårdavdelningar vid karolinska sjukhuset har för innevarande budgetår anvisats medel, motsvarande kostnaderna för en modernisering av ca sex avdelningar. I samband med upprustningen erfordras viss anskaffning av utrustning. I avvaktan på närmare förslag rörande den utrustning som kan behöva anskaffas uppskattar jag medelsbehovet under förevarande anslag för detta ändamål till 600 000 kr. för budgetåret 1966/67. Härutöver erfordras 1,5 milj. kr. för nyinköp av utrustning till befintliga kliniker och avdelningar vid karolinska sjukhuset.

Karolinska sjukhusets utrustningskommitté har föreslagit anskaffande av viss ytterligare utrustning till den neuroradiologiska avdelningen inom sjukhusets nervkliniker under nästa budgetår till ett värde av totalt 950 000 kr., varav på staten skulle falla ca 624 000 kr. För statens andel av kostnaderna för därvid föreslagen grundutrustning till forskningen disponerar kommittén f. n. 145 000 kr. Mellanskillnaden utgör 479 000 kr. En viss del av utrustningsanskaffningen bör dock enligt min mening kunna anstå tills vidare. Jag beräknar sålunda 300 000 kr. under anslaget för bestridande av statens andel av kostnaderna för anskaffning under budgetåret 1966/67 av utrustning till den neuroradiologiska avdelningen. Medelsanvisningen torde därvid motsvara en total ram för ändamålet av ca 450 000 kr. enligt gällande avtal om kostnadsfördelningen med Stockholms stad och Stockholms läns landsting.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att — sedan medel anvisats för anskaffande av en koboltapparat för stereotaktisk strålkirurgi till sjukhusets neurokirurgiska klinik (prop. 1963: 65, SU 89, rskr 215) — utrustningskommittén föreslagit, att en lineär accelerator anskaffas i stället för koboltapparaten inom ramen för anvisade medel. Jag förutsätter, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att slutgiltigt besluta om vilken apparattyp, som skall anskaffas.

Jag förordar slutligen, att riksdagens medgivande utverkas för Kungl. Maj:t att under nästa budgetår låta beställa utrustning till radiumhemmet

i samband med andra ombyggnadsetappen till ett värde av högst 300 000 kr., vilken kostnad får anses ligga inom ramen för kommande utrustningsprogram.

Anslaget bör uppföras med 2,4 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning till radiumhemmet vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 300 000 kr., att betalas tidigast under budgetåret 1967/68;

b) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 400 000 kr.

H 4. Serafimerlasarettet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	13 340 000	13 311 453
1965/66	16 360 000	
1966/67 (förslag)	15 945 000	

Serafimerlasarettet anlades i mitten av 1700-talet för sjukvård och läkarutbildning. År 1937 övertog staten driften av lasarettet. Lasarettfastigheten jämte vissa anslutna fastigheter försålles till Stockholms stad år 1948 av stiftelsen serafimerlasarettet och staten i samband med det s. k. sabbatsbergsavtalet. Staden övertar dock driften av lasarettet först den 1 juli 1968. Enligt en år 1961 mellan staten och staden träffad principöverenskommelse skall läkarutbildningen vid lasarettet överflyttas till S:t Görans sjukhus senast under år 1976. F. n. sker en upprustning av lasarettet, vilken skall vara slutförd den 1 juli 1967. Vid denna tidpunkt skall finnas ca 330 vårdplatser vid lasarettet, varav ca 150 för kirurgiska fall och ca 180 för medicinska. Vid lasarettet är f. n. ca 580 personer anställda.

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 1 113 000 kr.

Personalförändringar

	Ökn. el. minskn.
1. Administration:	
1 kurator Ae 15	+ 24 936
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
1 förste reparatör Ae 12	+ 21 372
2 ekonomibiträden högst Ae 5	+ 29 760
2. Medicinska kliniken:	
Arvode till psykiatrisk konsult	+ 12 900
1 underläkare Ae 23	+ 46 080
1 underläkare Ag 23	+ 46 080
2 avdelningssköterskor Ae 13, därav 1 halvtid	+ 33 732
1 sjuksköterska Ae 12	+ 21 372
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
4 ekonomibiträden högst Ae 5	+ 59 520

	Ökn. el. minskn.
3. Kirurgiska kliniken:	
2 sjuksköterskor Ae 12.....	+ 42 744
2 undersköterskor Ae 9.....	+ 36 624
1 underläkare Ae 23.....	+ 43 680
1 avdelningssköterska Ae 14.....	+ 23 688
2 avdelningssköterskor Ae 13.....	+ 44 976
6 sjuksköterskor Ae 12.....	+ 128 232
3 undersköterskor Ae 9.....	+ 54 936
6 sjukvårdsbiträden högst Ae 5, därav 1 halvtid.....	+ 81 840
4 ekonomibiträden högst Ae 5.....	+ 59 520
4. Anestesiavdelningen:	
1 avdelningssköterska Ae 13, halvtid.....	+ 11 244
1 sjuksköterska Ae 12.....	+ 21 372
1 ekonomibiträde högst Ae 5, halvtid.....	+ 7 440
5. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.....	+ 8 052
1 sjukvårdsbiträde högst Ae 5.....	+ 14 880
6. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:	
1 undersköterska Ae 10.....	+ 19 272
7. Fysikaliska terapiavdelningen:	
1 sjukgymnast Ae 15.....	+ 24 936
1 kanslibiträde Ae 7; minskning med 1 kontorsbiträde högst Ae 5, halvtid....	+ 9 048
8. Röntgenavdelningen:	
1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+ 14 880
9. Steriliseringscentral:	
1 föreståndare Ae 17.....	+ 27 648
1 instrumentmakare Ae 10.....	+ 19 272
2 undersköterskor Ae 9.....	+ 36 624
3 sjukvårdsbiträden högst Ae 5.....	+ 44 640
1 vaktmästare Ae 9.....	+ 18 312
10. Barndaghem:	
1 föreståndare Ae 13.....	+ 22 488
4 barnsköterskor Ae 8.....	+ 69 552
1 ekonomibiträde högst Ae 5, halvtid.....	+ 7 440
Löneomräkning.....	- 109 068
	+ 1 113 000

Motiv

Under den senaste femårsperioden har serafimerlasarettet varit föremål för en fortlöpande ombyggnad och upprustning. Detta har för verksamheten inneburit stora svårigheter och ett flertal provisorier och omflyttningar har måst vidtas för att söka motverka en minskning i lasarettets undervisnings- och sjukvårdskapacitet. Trots alla ansträngningar har emellertid en sådan minskning inte kunnat helt undvikas.

Direktionens äskanden för budgetåret 1966/67 avser bl. a. de tjänster, som erfordras med anledning av *dels* tillkomsten av en ny olycksfallsmottagning med därtill anknuten intagningsvårdavdelning, *dels* förslag om anordnande av en sterilisationscentral, *dels* ock förslag om inrättande av ett barndaghem inom sjukhusområdet. Av kostnadsökningen för begärda nya tjänster, i runt tal 1,2 milj. kr., belöper sålunda omkring 700 000 kr. på sistnämnda ändamål.

1. Vid serafimerlasarettet finns f. n. 2 kuratorer av vilka den ena disponeras av medicinska kliniken. Det invärtesmedicinska klientelet har emellertid numera en sådan karaktär, att de sociala problemen måste ägnas allt större uppmärksamhet. En tillfredsställande handläggning av dessa problem kräver en effektiv socialmedicinsk utrednings- och verkställighetsorganisation. Ytterligare en kurator erfordras härför. Vid föreståndarexpeditionen behöver kontorspersonalen utökas för att avlasta föreståndarna enklare men tidskrävande göromål. I samband med upprustningen av lasarettet har starkströmsnätet utökats och moderniserats. F. n. fullgörs nödvändig service och installationsarbeten genom byggnadsstyrelsens försorg. Det är emellertid önskvärt, att erforderlig service kan ombesörjas av egen personal. För detta behövs en förste reparatör. I samband med pågående ombyggnad av lasarettet kommer ett antal expeditioner och personalrum att inredas i f. d. neurokirurgiska klinikbyggnaden, vilket kräver utökad städpersonal.

2. För budgetåret 1965/66 har 20 000 kr. anvisats för anlitande av psykiatrisk konsult. Arvodet motsvarar med nuvarande ersättningsnormer nio veckotimmars tjänstgöring. Erfarenheten visar emellertid ett behov av minst 15 veckotimmar, varför arvodet bör höjas till 32 900 kr. För att effektivt kunna utnyttja de utökade polikliniska resurser, som numera i lokalhänseende tillförts den medicinska kliniken, krävs ytterligare en underläkare. I samband med ikraftträdandet av den nya läkemedelslagstiftningen har medicinalstyrelsen utfärdat nya bestämmelser för klinisk prövning av läkemedel. Det torde vara av stort värde att en seriös läkemedelsprövning kommer till stånd och då främst vid undervisningssjukhusen. I f. d. neurokirurgiska klinikbyggnaden har utrymmen anordnats för en klinisk farmakolog. Behovet av biträde med läkemedelsprövning bör tills vidare tillgodoses genom inrättande av en extra underläkartjänst.

Vid medicinska kliniken avdelning 7 erfordras en förstärkning av nattsköterskepersonalen med ytterligare en halvtidsanställd sköterska för jourtjänstgöring. I samband med medicinska kliniken ombyggnad har ett metaboliskt laboratorium inrättats med uppgift bl. a. att biträda den medicinska kliniken med balansstudier och vissa isotopundersökningar. Efter viss tids försöksverksamhet har erfarenheter vunnits beträffande laboratoriets framtida ställning och organisation. Laboratoriet kräver i första hand tillgång till en sköterska. Bristen på sjuksköterskepersonal medför att medicinska polikliniken inte fungerar tillfredsställande ur vare sig sjukvårds- eller undervisningssynpunkt. En förskjutning av verksamheten till en invärtesmedicinsk utredningspoliklinik bör genomföras. Härför fordras förstärkning med en sjuksköterska. Den ökade verksamheten vid den medicinska polikliniken kräver vidare förstärkning av kontorspersonalen. Vid den medicinska kliniken erfordras ytterligare fyra ekonomibiträdestjänster.

3. För den handkirurgiska polikliniska verksamheten har en halvtidstjänstgörande extra sjuksköterska måst anställas, vilken tjänst behövs stadigvarande. En förstärkning av sjuksköterskepersonalen vid kirurgiska polikliniken för kvinnor med en tjänst är jämväl nödvändig. För att möjliggöra bättre arbetstidsschema vid avdelningarna 10 och 11 erfordras vidare förstärkning med en sjuksköterska med halvtidstjänstgöring. Som kompensation för bortfallet av elevarbetskraft vid kirurgiska polikliniken behövs ytterligare en underskötersketjänst. Vid avdelning 12 erfordras förstärkning med en undersköterska.

Efter om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken kommer lasarettet att utökas med en akutmottagning samt en intagningsavdelning med 11 vårdplatser. Direktionen beräknar erforderlig personalökning härför till en underläkare, tre avdelningssköterskor, sex sjuksköterskor, tre undersköterskor, sex sjukvårdsbiträden, varav en med halvtidstjänstgöring, samt fyra ekonomibiträden.

4. En tjänst som avdelningssköterska med halvtidstjänstgöring erfordras för att kunna avlösa nattsköterskan vid anestesiavdelningens postoperativa avdelning. Direktionen ger denna fråga hög angelägenhetsgrad. En genomförd undersökning av arbetsorganisationen vid anestesiavdelningen har visat ett behov av ytterligare två sjukskötersketjänster, varav direktionen nu äskar en tjänst. En halvtidstjänst för ekonomibiträde behövs, då det är angeläget att i större utsträckning än hittills kunna friställa sjukvårdspersonalen för patientvård.

5. Verksamheten vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har under de senaste åren utvidgats så att överläkaren-laboratorn saknar möjlighet att fullgöra alla honom åliggande uppgifter. Vid hans sida bör finnas en biträdande överläkare med uppgift att organisera och leda rutinarbetet vid laboratoriet. — Det är vidare angeläget, att sjuksköterskepersonalen vid hjärtkateteriseringsavdelningen avlastas visst arbete som inte kräver sköterskekompetens.

6. Sedan 1962 har en extra tjänst som numera undersköterska funnits inrättad vid kliniskt-kemiska laboratoriet. Då behovet av tjänsten är stadigvarande bör den göras till extraordinarie.

7. Under 1965 kommer antalet till serafimerlasarettet förlagda kurser för sjukgymnastelever att fördubblas. Undervisningen kommer att bedrivas inom fyra ansvarsområden med en instruktionsgymnast för varje område. Härför erfordras fyra instruktionsgymnaster samt två arbetsgymnaster, varav en chefsgymnast. Vid gymnastikavdelningen finns f. n. endast sammanlagt fem tjänster. En extra sjukgymnast har därför måst anställas. Behovet av denna tjänst är stadigvarande.

Ökade administrativa och organisatoriska uppgifter har kommit att åvila avdelningen inte minst genom utökning av sjukgymnastutbildningen. Avdelningen bör tillföras en halvtidstjänst för expeditionella göromål.

8. Vid röntgenavdelningen har måst anställas ett extra kontorsbiträde. Behovet är stadigvarande.

9. I samband med pågående upprustning av serafimerlasarettet har frågan om anordnande av en steriliseringscentral aktualiserats. Utförd utredning i frågan visar att starka skäl talar för att steriliseringsarbetet vid lasarettet i möjligaste mån koncentreras. Fyra alternativ har prövats och direktionen har stannat för att förorda ett förslag, enligt vilket en steriliseringscentral anordnas i viss tillbyggnad. Byggnadskostnaderna enligt detta alternativ beräknas uppgå till ca 350 000 kr. och utgifterna för erforderlig utrustning till 230 000 kr. Projekterings- och byggnadstiden har uppskattats till 1 år och 4 månader. Under förutsättning att Stockholms stad är beredd att bidra till kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag avser direktionen att i särskild ordning hemställa om projekteringsmedgivande. Den för verksamheten erforderliga personalen har beräknats med ledning av de vid karolinska sjukhuset vunna erfarenheterna av motsvarande verksamhet.

10. Sedan länge har från såväl arbetsledare som personal framhållits angelägenheten av att till serafimerlasarettet knyta ett barndaghem. Personalrekryteringen påverkas f. n. i hög grad av den service, som i olika avseenden kan erbjudas personalen. Inte minst framstår det som angeläget att underlätta för kvinnlig personal med minderåriga barn att återgå till tidigare yrkesarbete. Bristen på barndaghem i Stockholm är stor. Det har visat sig möjligt att i omedelbar anslutning till lasarettet kunna inrymma ett daghem för 18 barn i lokaler, som kommer att friställas till följd av lasarettets ombyggnad. Medel för ombyggnaden, omkring 100 000 kr., kommer att tillskjutas av stiftelsen serafimerlasarettet. Föreslagen personal erfordras för driften av barndaghemmet.

Yttranden

Medicinalstyrelsen har med hänsyn till den alltmer accentuerade läkarbristen begränsat sig till att f. n. förorda endast de mest angelägna läkartjänsterna. Styrelsen förordar sålunda inrättande av tjänsten som biträdande överläkare i utbyte mot en underläkartjänst vid kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet samt den för en klinisk farmakolog avsedda tjänsten som underläkare vid medicinska kliniken. Styrelsen framhåller därvid särskilt, att det får anses ofrånkomligt att disciplinen klinisk farmakologi utvecklas i landet med hänsyn till behovet av klinisk läkemedelsprövning och utformandet av en rationell farmakoterapi. Styrelsen anser sig däremot inte kunna tillstyrka den underläkartjänst, som begärs för utökad poliklinikverksamhet vid medicinska kliniken, eller den begärda underläkartjänsten vid kirurgiska kliniken.

Centrala sjukvårdsberedningen konstaterar att serafimerlasarettets behov av sterila produkter ökat sedan år 1962. Utrustningsanskaffningen för en steriliseringscentral bör samordnas med karolinska sjukhusets utrustnings-

kommittés förslag för serafimerlasarettets upprustning. Föreslagen personaluppsättning förefaller att vara rikligt tilltagen både i jämförelse med den för karolinska sjukhuset angivna och för det praktiska behovet.

Det torde emellertid vara värt att närmare undersöka om större delen av textilsteriliseringen, över 80 % av totala mängden, kan förläggas till annan plats, exempelvis Rimbotvätten, karolinska sjukhuset eller den planerade Mälardalstvätten. Skulle en sådan möjlighet stå öppen torde det vara tillräckligt med ett större sterilförråd vid serafimerlasarettet, helst placerat i tillbyggnad intill operationsavdelningen. Eventuellt kan en mindre omfattande steriliseringsverksamhet också förläggas dit.

Stockholms stads sjukvårdsstyrelse anför bl. a. följande.

Direktionens förslag innebär att steriliseringen vid kirurgiska operationsavdelningen bibehålls och i viss grad effektiviseras, så att avdelningen i huvudsak förblir självförsörjande. Vidare förutsätts att steriliseringsuppgifterna vid akutmottagningen och fysiologiska laboratoriet kvarliggja på dessa avdelningar. Den tänkta steriliseringscentralen skulle således inte kunna tillgodose lasarettets samlade behov av sterilisering.

Inom sjukvårdsförvaltningen projekteras emellertid f. n. en nybyggnad vid Södersjukhuset avsedd för bl. a. steriliseringscentral. Denna är avsedd att erhålla en sådan storlek, att den skall förutom Södersjukhuset även kunna betjäna andra av stadens sjukhus. Centralen kommer bl. a. att utrustas med ultraljudsbänkar av sådan kapacitet, att hela steriliseringsprocessen kan ske vid centralen. Byggnaden vid Södersjukhuset beräknas bli färdig i mitten av år 1968. Genom att en väsentlig del av steriliseringsverksamheten för stadens sjukhus samordnas och förläggs till en gemensam central torde trots de ökade transportkostnaderna en inte obetydlig minskning av de samlade driftkostnaderna för steriliseringsfunktionen kunna vinnas. Möjlighet torde finnas att från slutet av år 1968 vid Södersjukhusets steriliseringscentral tillgodose jämväl huvudparten av serafimerlasarettets steriliseringsbehov.

Departementschefen

Serafimerlasarettet kommer under början av budgetåret 1966/67 att tillföras en akutmottagning och en intagningsavdelning med 11 vårdplatser. Jag beräknar medel för den vårdpersonal, som bör tillkomma med anledning härav, nämligen åtta avdelningssköterskor eller sjuksköterskor, varav en med halvtidstjänstgöring, två undersköterskor, fem sjukvårdsbiträden och två ekonomibiträden.

I avvaktan på bättre tillgång på platser vid de kommunala barndaghemmen bör ett barndaghem anordnas vid serafimerlasarettet, även om på sikt behovet av barndaghemplatser bör tillgodoses av kommunen. Lokaler för lasarettets barndaghem kan ställas till förfogande i omedelbar anslutning till lasarettet. Barndaghemmet dimensioneras för 18 barn. Jag godtar direktionens förslag om hemmets inrättande och beräknar medel för budgetåret 1966/67 för den för verksamheten erforderliga personalen, nämligen en förordande, tre barnsköterskor och ett ekonomibitråde med halvtidstjänst-

göring. För tillsynen vid barndaghemmet skall avgift erläggas enligt samma regler som gäller för kommunens daghemsverksamhet.

Jag har vid min medelsberäkning vidare beaktat, att lasarettet bör ytterligare tillföras en kurator, en avdelningssköterska med halvtidstjänstgöring och ett ekonomibiträde.

Medicinalstyrelsen har förordat inrättandet av en extra underläkartjänst vid medicinska kliniken, avsedd för en klinisk farmakolog. Styrelsen har därvid framhållit, att disciplinen klinisk farmakologi måste utvecklas med hänsyn till behovet av klinisk läkemedelsprövning och utformandet av en rationell farmakoterapi. Jag delar denna uppfattning och beräknar medel för en tjänst som underläkare i Ag 23 vid medicinska kliniken för ifrågasvarande ändamål.

Vad direktionen anfört angående behovet av medverkan av psykiatrisk konsult inom vården vid den medicinska kliniken föranleder mig att beräkna medel för en höjning av utgående arvode för sådan konsultation till i runt tal 33 000 kr. för nästa budgetår.

Med hänsyn till vad Stockholms stads sjukvårdsstyrelse anfört bör någon steriliseringscentral f. n. inte anordnas vid lasarettet.

Sammanfattningsvis omfattar mina förslag ca 24 nya tjänster vid serafimerlasarettet, därav en läkartjänst.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 560 000 kr. Anslaget bör å andra sidan minskas med 975 000 kr. och alltså uppföras med 15 945 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67.

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 090 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	275 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 580 000

Summa kr. 15 945 000;

- b) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 15 945 000 kr.

H 5. Serafimerlasarettet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 529 000	4 122 019
1965/66	3 758 000	
1966/67 (förslag)	4 843 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 972 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67			
		Mynd.		Dep.ch.	
1. Reseersättningar.....	3 000	+	2 000	+	1 000
2. Expenser:					
a) Bränsle, lyse och vatten.....	340 000	+	75 000	+	60 000
b) Övriga expenser.....	170 000	+	15 000	+	15 000
3. Övriga utgifter:					
a) Inventariers underhåll och komplettering	310 000	+	60 000	+	540 000
b) Tvätt och renhållning.....	390 000	+	60 000	+	40 000
c) Kosthåll.....	600 000	+	150 000	+	100 000
d) Läkemedel.....	800 000	+	200 000	+	125 000
e) Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården.....	1 100 000	+	400 000	+	200 000
f) Diverse utgifter.....	20 000	+	10 000	+	4 000
			+ 972 000		+ 1 085 000

Motiv

3. d) För budgetåret 1966/67 uppskattar direktionen medelsbehovet till 1 milj. kr. Ökningen betingas främst av stigande kostnader till följd av den intensifierade verksamheten i samband med njurtransplantationer. Ökad användning av isotoper vid laboratorierna bidrar också till kostnadsökningen.

Departementschefen

Karolinska sjukhusets utrustningskommitté har lagt fram förslag till utrustningsanskaffning i samband med pågående upprustning av serafimerlasarettet, vilka förslag närmare redovisats i prop. 1965: 155 (SU 184, rskr 433). Vid prövningen av utrustningsförslag om sammanlagt 4 739 000 kr. utgick föredragande statsrådet från att medel för ersättningsanskaffning av utrustning borde anvisas över lasarettets omkostnadsanslag samt uppskattade i förslagen ingående kostnad för sådan ersättningsanskaffning till i runt tal 1,4 milj. kr. Därvid togs hänsyn även till visst kvarstående utrustningsbehov för sjukhusapoteket. Vidare beräknades, att omkostnadsanslaget under budgetåret 1965/66 på grund härav kunde komma att belastas med ett 500 000 kr. högre belopp än som beräknats på riksstaten.

För budgetåret 1966/67 torde erfordras 500 000 kr. för ifrågavarande ersättningsanskaffning av utrustning.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till 4 843 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 843 000 kr.

H 6. Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	15 250 000	5 714 831
1965/66	15 010 000	
1966/67 (förslag)	2 100 000	

¹ Härav är viss del anvisad på tilläggsstat

Vid den av riksdagen år 1963 beslutade upprustningen av serafimerlasarettet skall Stockholms stad bestrida 60 % av byggnadskostnaderna. Staten skall svara för 40 % av sagda kostnader samt för hela utrustningskostnaden. Byggnadsåtgärderna handhas av byggnadsstyrelsen. Upprustningen av lasarettet i dess helhet skall vara avslutad senast den 1 juli 1967 (prop. 1965: 190, SU 216, rskr 409).

Byggnadsstyrelsen — som för budgetåret 1966/67 beräknar en total medelsförbrukning för byggnadsverksamheten av ca 5,4 milj. kr. — föreslår att 2,1 milj. kr. anvisas till statens andel av kostnaderna.

	Statens andel	Stadens andel	Totalt
Anvisat t.o.m. 1964/65	2 850 000	600 000	3 450 000
Anslagsförbrukning t. o. m. 1964/65	1 825 000	2 736 000	4 561 000
Ingående reservation/underskott 1 juli 1965	1 025 000	- 2 136 000	- 1 111 000
Anslag 1965/66	1 600 000	3 428 000	5 028 000
Disponibelt 1965/66	2 625 000	3 428 000	6 053 000
Beräknad anslagsförbrukning 1965/66	2 285 000	3 428 000	5 713 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1966	340 000	—	340 000
Beräknad anslagsförbrukning 1966/67	2 265 000	3 146 000	5 411 000
Anslagsbehov 1966/67	1 925 000	3 146 000	5 071 000

Med hänsyn till statens skyldighet att förskottera vissa projekteringskostnader bör anslagsbehovet uppräknas till avrundat 2,1 milj. kr.

Motiv

Den första byggnadsetappen vid serafimerlasarettet, som i huvudsak omfattat medicinska kliniken, är nu avslutad. Den andra byggnadsetappen, omfattande f. d. neurokirurgibyggnaden samt vissa arbeten inom medicinska kliniken, beräknas vara avslutad i oktober 1965.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt byggnadsstyrelsen att som en tredje etapp låta utföra om- och tillbyggnad för kirurgiska kliniken och den röntgendiagnostiska avdelningen m. m., nybyggnad för olycksfallsintagning m. m. samt utföra vissa andra arbeten, såsom upprustning av panncentralen, allt inom en total kostnadsram av högst 4 398 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1964.

Tredje byggnadsetappen pågår och beräknas vara helt avslutad tidigast under september 1966.

Om- och tillbyggnadsarbeten vid tvättbyggnaden, köksbyggnaden och gamla operationsbyggnaden samt vissa ytterligare arbeten inom panncentralbyggnaden bör igångsättas under första kvartalet 1966. Under budgetåret 1966/67 bör sedan återstående byggnadsarbeten bli igångsatta, bl. a. arbeten vid poliklinikbyggnaden och den s. k. patologibyggnaden.

Departementschefen

Vid utgången av innevarande budgetår kan byggnaderna för medicinska kliniken och förutvarande neurokirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet beräknas vara färdigupprustade. En nybyggnad för olycksfallsmottagning m. m. har påbörjats. Under våren 1966 beräknas vidare vissa arbeten inom tvätt- och köksbyggnaderna m. m. kunna sättas i gång. Återstoden av byggnadsåtgärderna inom ramen för pågående upprustning av lasarettet kommer att påbörjas under budgetåret 1966/67. Byggnadsstyrelsen har beräknat, att sammanlagt ca 5,4 milj. kr. erfordras för den fortsatta byggnadsverksamheten vid lasarettet under budgetåret 1966/67. Jag har ingen erinran mot den föreslagna kostnadsramen och förordar i enlighet med styrelsens förslag, att 2,1 milj. kr. beräknas för bestridande av statens andel i ifrågasvarande byggnadskostnader.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 100 000 kr.

H 7. Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	709 000	648 597
1965/66	765 000	
1966/67 (förslag)	950 000	

Vid för medicinsk utbildning och forskning upplåtna sjukhusenheter vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus skall läkare, som inte uteslutande anställs för undervisningens och forskningens behov, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten, varvid Stockholms stad tillskjuter halva löne- och pensionskostnaden.

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 183 100 kr.

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökn. el. minskn.
Kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus:	
Minskning av arvodesmedel för konsulterande pediatriker.....	- 4 650
2. <i>Löneomräkning</i>	+ 187 750
	+ 183 100

Motiv

1. Arvodet till konsulterande pediatriker vid kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus är beräknat efter en tjänstgöring av 9 timmar per vecka och utgår för budgetåret 1965/66 med sammanlagt 16 500 kr. Arbetsuppgifterna är emellertid numera omfattande sedan en avdelning för prematura m. fl.

barn anordnats. Vid barnmedicinska kliniken vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus avses en ny underläkartjänst inrättas den 1 september 1965. Innehavaren av denna tjänst beräknas dela sin tid mellan prematuravdelningen och en ny intensivvårdsavdelning vid barnsjukhuset. Enligt gällande avtal utger staten bidrag med bl. a. halva löne- och pensionskostnaden för vid barnsjukhuset anställda läkare. Överinseendet över den pediatrikska vården vid prematuravdelningen handhas av professorn — överläkaren vid barnmedicinska kliniken vid barnsjukhuset. Härmed förenade göromål beräknas kräva en arbetstid av 3 timmar per vecka, motsvarande ett arvode från förevarande anslag om 7 200 kr.

Yttrande

Medicinalstyrelsen har inte bifallit en av Stockholms stads sjukvårdsstyrelse gjord framställning om att få inrätta den underläkartjänst vid barnsjukhusets barnmedicinska klinik, som berörs av direktionen. Medel bör därför alltjämt beräknas för arvode för konsulterande pediatriker.

Departementschefen

Bl. a. med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört föreslår jag inte någon ändring av nu utgående arvode för konsulterande pediatriker vid kvinnokliniken på Sabbatsbergs sjukhus. Anslaget bör ökas med 185 000 kr. för löneomräkning och alltså uppföras med 950 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

U t g i f t e r:

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 883 500
	Summa kr. 1 900 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Bidrag från Stockholms stad	950 000
	Nettoutgift kr. 950 000;

- b) till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kr.

H 8. Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.

Till bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 3 milj. kr. Vidare har till bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1,6 milj. kr.

Bidrag utgår f. n. enligt avtal om den medicinska undervisningen vid vissa sjukhus, som tillhör Stockholms stad och Stockholms läns landsting, i huvudsak för kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus med 25 %, för driftkostnaderna vid kvinnokliniken och bakteriologiska centrallaboratoriet vid Sabbatsbergs sjukhus med 10 resp. 2 %, för driftkostnaderna vid psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus med 10 % samt för kostnader för iordningställande och utrustning av vissa undervisningslokaler vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus m. fl. sjukhus för provisorisk utbildning. Vidare utgår bidrag till läkarlöner och utrustning m. m. för viss undervisning vid Epidemisjukhuset i Stockholm, S:t Eriks och S:t Görans sjukhus samt Södersjukhuset (prop. 1948: 213, 1958: 87, 1959: 12, 1961: 198, 1963: 65, 1963: 142 och 1965: 1 bil. 10 s. 442).

Jämlikt överenskommelse om villkoren för anordnande av läkarutbildning vid ett nytt sjukhus i Huddinge m. m., vilket sjukhus skall uppföras av Stockholms läns landsting, kommer bidrag att i princip utgå med 25 % av byggnads- och utrustningskostnaderna för sjukhusets färdigställande (prop. 1965: 141). Statens bidrag till driftkostnaderna skall fastställas senare.

Bidrag utgår enligt avtal för den medicinska undervisningen vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus i huvudsak med hälften av vissa läkarlöner och läkarpensioner samt med 10 % av övriga driftkostnader (prop. 1951: 123, 1957: 104 och 1963: 65).

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för nybyggnadsarbeten — barnklinik och sängbyggnad vid S:t Görans sjukhus samt lokaler för provisorisk läkarutbildning vid Södersjukhuset — till 17 065 000 kr. och kostnaderna för utrustning till nämnda lokaler vid Södersjukhuset till 207 000 kr. Härutöver kan kostnaderna för utrustning vid kvinnokliniken och patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus samt vid psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus uppskattas till 200 000 kr. Sammanlagt beräknas totalutgifterna till 17 472 000 kr. Statsbidraget för ifrågavarande åtgärder beräknas till i runt tal 5 milj. kr.

Nämnden har vidare uppskattat statens andel av kostnader för byggnads- och utrustningsåtgärder vid Danderyds sjukhus och det nya sjukhuset i Huddinge till 200 000 kr.

Driftbidrag

Sabbatsbergs sjukhus

För kvinnokliniken uppskattas antalet vård dagar till 45 000. Vård dag-kostnaden för hela sjukhuset år 1966 beräknas till 164: 48 kr. Kostnaderna för kliniken blir sålunda 7 401 600 kr. Statsbidraget beräknas till avrundat 740 000 kr. För bakteriologiska centrallaboratoriet beräknas bidraget för anskaffning av inventarier till 14 600 kr. och driftbidraget till 68 400 kr., sammanlagt 83 000 kr.

S:t Görans sjukhus

Vård dagkostnaden vid sjukhuset år 1966 beräknas understiga dagkostna-den vid Sabbatsbergs sjukhus. Bidraget skall i sådant fall enligt avtalet beräknas med sistnämnda dagkostnad — 164: 48 kr. — som underlag. An-talet vård dagar vid psykiatriska kliniken uppskattas till 26 500. Drift-kostnaderna blir således 4 358 720 kr. och statens bidrag avrundat 436 000 kr.

Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus

Styrelsen för Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus har hemställt om bi-drag till kostnaderna under år 1966 för läkarlöner och läkarpensioner med 901 878 kr., och för driftkostnaderna i övrigt med 888 874 kr., samt om er-sättning för användning av sjukhusbyggnaderna med 6 875 kr. Sammanlagt beräknas statsbidraget till 1 797 627 kr., avrundat 1,8 milj. kr.

Ersättning för viss undervisning

Karolinska institutet har enligt gällande avtal beräknat bidraget för un-dervisningen i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset i Stockholm till 418 000 kr. och för obduktionsundervisningen vid S:t Eriks och S:t Görans sjukhus samt Södersjukhuset till 72 000 kr., sammanlagt 490 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att statens avtalsenliga bidrag för utbildning och forskning vid sjukhus, tillhöriga Stockholms stad och Stockholms läns landsting, samt vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus fortsättningsvis utgår från ett gemensamt förslagsanlag med benämningen Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.

Förhandlingarna om nytt avtal om upplåtelse av S:t Görans sjukhus för undervisning och forskning har ännu inte slutförts. Vid beräkningen av 7* — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

byggnads- och utrustningsbidraget samt driftbidragen till Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus utgår jag därför från hittills gällande bidragsgrunder.

I prop. 1965:141 (SU 173, rskr 411) angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m. har redovisats överenskommelse om anordnande av läkarutbildning vid ett planerat sjukhus i Huddinge. Statsbidrag skall utgå med i princip 25 % av byggnads- och utrustningskostnaderna för sjukhusets färdigställande. Projektering av sjukhuset pågår. Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har räknat med att statsbidrag för ändamålet skall bli aktuellt redan under budgetåret 1966/67. Vidare kan staten komma att enligt gällande avtal härom få bestrida vissa kostnader för undervisningslokaler vid Danderyds sjukhus för där i provisoriska former anordnad läkarutbildning.

Mot uppskattningen av byggnads- och utrustningsbidragen samt driftbidragen under anslaget har jag ingen erinran. Med hänsyn till osäkerheten i de gjorda beräkningarna finner jag dock, att anslaget bör upptas till 8 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

H 9. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 070 000	6 975 280
1965/66	8 250 000	
1966/67 (förslag)	9 150 000	

Akademiska sjukhuset i Uppsala har uppförts av Uppsala universitet i samarbete med Uppsala läns landsting för läkarutbildningen och länssjukvården. Sjukhuset ägs av staten men drivs i nära samarbete med landstinget, som lämnar avtalsenliga driftbidrag m. m. (prop. 1951:123, 1953:161, 1961:79). Akademiska sjukhuset utgör även regionsjukhus för uppsalaregionen enligt avtal härom (prop. 1963:1 bil. 7 s. 461). Avtal föreligger vidare med Uppsala läns landsting om samarbete för driften av den i anslutning till sjukhuset förlagda Uppsala sjuksköterskehem sjuksköterskeskola. Förhandlingar med landstinget angående översyn av gällande driftavtal m. m. pågår. Enligt planerna för sjukhusets utbyggnad skall antalet vårdplatser ökas från f. n. ca 1 100 till ca 1 750.

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala föreslår, att anslaget ökas med 1 573 000 kr.

Personalförändringar

Föranlett av nya lokaler

1. Plastikkirurgiska kliniken

1 biträdande överläkare Ae 27 (handkirurgi) fr. o. m. 1/1 1967	+ 22 524
1 underläkare Ae 23 (handkirurgi) fr. o. m. 1/1 1967	+ 17 976
2 underläkare Ae 23 fr. o. m. 1/1 1967	+ 35 952

Ökn. el.
minskn.

	Ökn. el. minskn.
2. <i>Foniatriska avdelningen</i>	
1 överläkare Be 1 fr. o. m. 1/1 1967.....	+ 26 964
3. <i>Audiologiska avdelningen</i>	
1 överläkare Be 1 fr. o. m. 1/1 1967.....	+ 26 964
4. <i>Barnkliniken (Folke Bernadottehemmet)</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 45 048
Avgår konsultarvode.....	- 30 000
5. <i>Kliniken för allmän radioterapi</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27 fr. o. m. 1/1 1967.....	+ 22 524
2 underläkare Ae 23 fr. o. m. 1/1 1967.....	+ 35 952
6. <i>Kliniken för gynekologisk radioterapi</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27 fr. o. m. 1/1 1967.....	+ 22 524
1 underläkare Ae 23 fr. o. m. 1/1 1967.....	+ 17 976
7. <i>Infektionskliniken</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
<i>Bejintlig verksamhet</i>	
8. <i>Medicinska kliniken</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
9. <i>Ortopediska kliniken</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
10. <i>Barnkirurgiska kliniken</i>	
1 överläkare Be 1; minskning med 1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 8 880
11. <i>Barnkliniken (barnkardiologi)</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
12. <i>Ögonkliniken</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 45 048
13. <i>Dermatologiska kliniken</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.....	+ 9 096
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
14. <i>Anestesiavdelningen</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
15. <i>Röntgenavdelningen</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
16. <i>Kliniskt kemiska centrallaboratoriet</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
17. <i>Kliniskt fysiologiska centrallaboratoriet</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 45 048
18. <i>Neurofysiologiska centrallaboratoriet</i>	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 45 048
19. <i>Psykiatriska kliniken</i>	
1 underläkare Ae 23.....	+ 35 952
Löneomräkning m. m.	+ 851 908
	+ 1 573 000

Motiv

1. Den plastikkirurgiska kliniken har förutom professorn-överläkaren en biträdande överläkare och två underläkare. I en ny klinikbyggnad utökas klinikens vårdplatsantal från 35 till 60 jämte 10 platser för behandling av brännskadade. Kliniken får också goda resurser för öppen vård. Handkirur-

gin har utvecklat sig till en specialgren inom plastikkirurgin. Direktionen finner det angeläget att nytillkommande resurser vid kliniken utnyttjas.

2. Vid sjukhuset tjänstgör f. n. en foniatrikonsult några timmar per vecka, vilket visat sig vara otillräckligt. En särskild mottagning och behandlingsavdelning för foniatri har tillkommit. Behov av samarbete med foniatriavdelningen finns inom ett flertal specialiteter, såsom öron-, näs- och hals-sjukdomar, plastikkirurgi, neurologi, pediatrik samt invärtesmedicin. Med hänsyn till dess omfattande och specialiserade verksamhet bör den foniatriska avdelningen ledas av en läkare i överläkarställning.

3. Den audiologiska verksamheten omfattar undersökningar — till stor del avancerade sådana — beträffande hörselfunktioner, kombinerade med ställningstagande till hörselförbättrande åtgärder och utprovning av hörselapparater. Under senare år har de hörselförbättrande operationerna utförts i stigande antal och kraven på audiologiska undersökningar ökat. Hörselcentraler har inrättats vid alla centrallasarett. För regionsjukhusen planeras större dylika centraler ledda av särskilda specialutbildade läkare. Vid undervisningssjukhusen finns i allmänhet dylika befattningar. Om en öronläkare helt ägnar sig åt audiologin upphör han att meritera sig inom den kirurgiska otologin. Han övergår därför inte till audiologi med mindre än att det står en sluttjänst till förfogande. Direktionen hemställer därför om en överläkarbefattning vid den audiologiska avdelningen.

4. Vid Folke Bernadottehemmet, som ingår som del i barnmedicinska kliniken, finns en arvodesanställd konsultläkare. Frågan om dennes tjänstgöringsförhållanden har prövats under en tvåårig försökstid med 15 veckotimmars tjänstgöring. Verksamheten har emellertid befunnits vara så omfattande att anordningen med deltidsanställd konsultläkare inte är tillfyllest.

5. Under budgetåret 1966/67 beräknas den nya radioterapibyggnaden bli tagen i bruk. Den allmänna radioterapien kommer att disponera 56 platser mot f. n. 26, fördelade på två allmänna vårdavdelningar och en halv privatavdelning. Kliniken för allmän radioterapi har f. n. förutom professorn-överläkaren en biträdande överläkare och en underläkare. I de nya lokalerna kommer moderna behandlingsresurser att stå till buds. Ytterligare en biträdande överläkare behövs för den öppna mottagningen där bl. a. konsultationer handläggs, som kräver en specialistutbildad läkare. Vidare kräver varje allmän vårdavdelning en underläkare. En läkare bör vara stationerad på högvoltsavdelningen. Direktionen räknar med en betydande ökning av den öppna vården på regionplanet.

6. För kliniken för gynekologisk radioterapi har inrättats en överläkarbefattning. För verksamheten har hittills disponerats 10 å 15 platser inom den gynekologiska kliniken. Underläkare har disponerats inom den senare klinikens ram. Radiumapplikationerna har utförts i samarbete med radioterapevtiska klinikens läkare. I den nya byggnaden får kliniken för gyneko-

logisk radioterapi 32 platser, fördelade på en allmän vårdavdelning och en halv privatavdelning, samt möjlighet att bedriva en omfattande öppen vård. Kliniken bör tillföras två läkartjänster. För att skapa kontinuitet i arbetet bör den ena vara en tjänst för biträdande överläkare.

7. Infektionskliniken har en överläkare, en biträdande överläkare samt två underläkare. Kliniken har 72 platser, fördelade på tre vårdavdelningar. För var och en av dem behövs en underläkare. Undervisningsuppgifterna är omfattande. Vid kliniken skall bedrivas en ganska omfattande öppen vård. Direktionen har även räknat med att infektionsfall från andra kliniker i stor omfattning skall kunna flyttas över och vårdas på infektionskliniken som ett led i bekämpandet av sjukhusinfektionerna. Det är därför angeläget att ytterligare en underläkartjänst tillkommer vid kliniken.

8. Kardiologiska avdelningen vid den medicinska kliniken disponerar f. n. en biträdande överläkare och en underläkare. Den kardiologiska verksamheten har en betydande omfattning. Klinikens andel i det diagnostiska kardiologiska arbetet är också stor. Belastningen på läkarna har bl. a. haft till följd att den vuxenkardiologiska avdelningen trots stort vårdbehov inte kunnat beläggas i full utsträckning. En underläkare bör tillkomma speciellt för vuxenkardiologin.

9. Ortopediska kliniken har förutom professorn-överläkaren en biträdande överläkare och tre underläkare. En underläkare är avsedd för den rehabiliteringsverksamhet, som bedrivs vid den i kliniken ingående gåskolan. Vid kliniken drivs öppen mottagning i otillräckliga och olämpliga lokaler. Direktionen avser att anordna en ortopedisk klinik i de lokaler, som blir lediga när den medicinska polikliniken flyttar från huvudpolikliniken under år 1965, och äskar med hög prioritet en underläkare för denna verksamhet.

10. Barnkirurgiska avdelningen är en specialavdelning inom den kirurgiska kliniken med en härför särskilt utbildad biträdande överläkare. Efterfrågan på ifrågavarande specialvård är stor. I planerna för sjukhusets utbyggande har man räknat med att ytterligare en vårdavdelning inrättas. Direktionen, som finner det betydelsefullt att den barnkirurgiska verksamheten vid sjukhuset bevaras och utvecklas, anser det nödvändigt att verksamheten leds av en särskild överläkare.

11. Barnkardiologiska avdelningen vid barnmedicinska kliniken har en biträdande överläkare och en underläkare. De barnkardiologiska fallen kommer från samtliga län inom regionen. Avdelningen ingår som en del i en större organisation, vilken även innefattar hjärtlaboratorium (klinisk fysiologi), röntgendiagnostik och thoraxkirurgi. Om förstärkningar beträffande läkartjänster i thoraxkirurgi och vid för barnkardiologin viktiga serviceinstitutioner kommer till stånd samt en ny underläkartjänst för barnkardiologin inrättas blir det möjligt att successivt nedbringa nuvarande långa väntetider.

12. Ögonkliniken kommer att få utökade lokaler genom överflyttning till

den s. k. gamla medicinkliniken. Platsantalet ökar därvid från 30 till 50. Nyttillkommande vårdplatser samt ökad öppen vård motiverar ytterligare en läkartjänst. Då innehavaren bör svara för den öppna vården bör tjänsten inrättas för biträdande överläkare.

13. Vid dermatologiska kliniken ökades våren 1964 platsantalet från 25 till 50. Den dermatologiska vården drivs i förhållandevis stor omfattning polikliniskt. Direktionen finner det angeläget, att det för den öppna vården vid kliniken finns en särskild biträdande överläkare. Ifrågavarande tjänst bör inrättas i utbyte mot tjänst som underläkare.

Vården av patienter med könssjukdomar har flyttats till hudklinikens mottagningsavdelning. Könsmottagningen och den utökade polikliniska verksamheten motiverar en ny underläkartjänst. Statsbidrag utgår för köns-mottagningen, motsvarande en halv underläkartjänst. En befattning som underläkare bör inrättas vid dermatologiska kliniken, därvid statsbidraget för läkare vid könspolikliniken kan indras.

14. Den anesthesiologiska verksamheten har stor betydelse som servicedisciplin för kirurgins olika grenar, för postoperativ vård och för intensivvård. Flera läkare behövs vid anesthesiavdelningen allteftersom sjukhuset byggs ut. Nuvarande antal läkartjänster är otillräckligt sedan den neurokirurgiska kliniken kommit i full verksamhet samt med hänsyn till anesthesiologins ökade engagemang i övriga kirurgiska specialiteter och i intensivvård i allmänhet. Den utökade plastikkirurgiska och otologiska operationsverksamheten kommer att ställa större krav på narkosservice. Direktionen inskränker sig dock till att hemställa om en underläkartjänst.

15. Röntgendiagnostiska avdelningen har på senare tid inte erhållit läkartjänster till ett antal som svarar mot den kliniska verksamhetens intensifiering för övrigt. Avdelningen tenderar därför till att bli en flaskhals i sjukhusets verksamhet. Genom omdisposition av vissa lokaler har avdelningen fått fler laboratorier, vilket möjliggör en ökning av undersökningskapaciteten. En fortsatt upprustning av röntgenavdelningen måste ske under de närmaste åren. För budgetåret 1966/67 erfordras en underläkare.

16. Kliniskt kemiska centrallaboratoriet erhåller i nya lokaler även en sektion för isotopundersökningar. En annan tidskrävande grupp av undersökningar är blodmorfologiska undersökningar av blod- och benmärgsutstryk, vilka är av grundläggande betydelse för diagnostiken av blodsjukdomarna. Dessa undersökningar har hittills utförts av en specialutbildad läkare med extraläkareförordnande. Denna möjlighet finns inte i fortsättningen. Slutligen har ett ökat antal perifera laboratorier inordnats under centrallaboratoriet, vilket medför fördelar, men samtidigt ökat arbete och ansvar för läkarna vid centrallaboratoriet. Mot bakgrund härav bör en ny underläkartjänst inrättas vid laboratoriet.

17. Den kliniska fysiologin är en viktig diagnostisk hjälpspecialitet som samarbetar med flera kliniker. Kliniskt fysiologiska centrallaboratoriet har

haft otillräckliga lokaler. Verksamheten bör utvidgas i och med att nya lokaler blivit disponibla under budgetåret 1964/65, vilket kräver utökning med en läkartjänst. En viss specialisering har blivit nödvändig, t. ex. i riktning mot de kardiologiska specialiteterna, lungmedicinen samt arbetsfysiologi och rehabilitering. Det är inte möjligt för överläkaren att själv upprätthålla tillfredsställande skicklighet beträffande samtliga undersökningsmetoder. Med hänsyn härtill föreslås en tjänst som biträdande överläkare.

18. De tidskrävande undersökningarna vid kliniskt neurofysiologiska laboratoriet har stor betydelse för diagnostiken och den kliniska forskningen inom psykiatri, neurologi och flera andra specialiteter. Direktionen finner det önskvärt, att all neurofysiologisk verksamhet vid sjukhuset underställs laboratoriet. Det är därför angeläget att det neurofysiologiska centrallaboratoriet erhåller en biträdande överläkare, vilket även medför en förbättring av arbetsförhållandena vid den psykiatriska kliniken.

19. Arbetsuppgifterna för den psykiatriska kliniken är omfattande. Ej tillgodosedda behov finns inom såväl öppen som sluten vård. Ändring i detta avseende torde inte uppnås förrän en bättre samordning med resurserna vid Ulleråkers sjukhus kommit till stånd. En jämförelse med andra psykiatriska undervisningskliniker stöder kravet på ytterligare en underläkartjänst vid kliniken.

Yttranden

Medicinalstyrelsen, som med hänsyn till rådande läkarbrist begränsat sig till att f. n. endast tillstyrka de mest angelägna läkartjänsterna, förordar, att den barnkirurgiska avdelningen utbryts ur kirurgiska kliniken och ställs under särskild överläkare i stället för den biträdande överläkaren. Styrelsen, som föregående år inte tillstyrkt begärda tjänster som underläkare vid infektionskliniken och anesthesiavdelningen, anser sig emellertid nu böra tillstyrka desamma. Däremot tillstyrker styrelsen inte de begärda tjänsterna som underläkare vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet och medicinska barnkliniken för barnkardiologi. Förstärkningen av läkarkrafterna vid kliniken för allmän radioterapi bör enligt styrelsens mening begränsas till dels en biträdande överläkare, dels en av de tvenne begärda underläkartjänsterna. Beträffande plastikkirurgiska kliniken finner sig styrelsen kunna tillstyrka begärd biträdande överläkartjänst och två av de vid denna klinik begärda tre underläkartjänsterna. Styrelsen kan inte tillstyrka tjänsterna som biträdande överläkare vid neurofysiologiska centrallaboratoriet och ögonkliniken samt tjänsten som underläkare vid psykiatriska kliniken. I övrigt tillstyrker styrelsen inrättande av samtliga föreslagna tjänster.

Universitetskanslersämbetet tillstyrker på de av direktionen anförda skälen — vilka bl. a. avser omfattande undervisningsuppgifter — en underläkartjänst vid infektionskliniken. Från de synpunkter ämbetet har att bevaka

finner ämbetet inte anledning närmare beröra övriga förslag till läkartjänster vid sjukhuset.

Departementschefen

En nybyggnad för radioterapi och plastikkirurgi m. m. skall enligt planerna tas i bruk omkring den 1 januari 1967. I nybyggnaden erhåller kliniken för allmän radioterapi 56 vårdplatser mot f. n. 26 platser. Kliniken för gynekologisk radioterapi kommer att få 32 vårdplatser. Moderna behandlingsresurser kommer att finnas i de nya lokalerna. Direktionen räknar bl. a. med en stark ökning av den öppna vården på regionplanet. Medicinalstyrelsen föreslår, att vardera kliniken tillförs en biträdande överläkare och en underläkare. Med hänsyn särskilt till att den öppna mottagningen kräver tillgång till en kvalificerad läkare för konsultationer o. d. finner jag mig böra förorda, att vid kliniken för allmän radioterapi inrättas en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27. Därjämte föreslår jag inrättande av en tjänst som underläkare i Ae 23 vid sistnämnda klinik och två tjänster som underläkare i Ae 23 vid kliniken för gynekologisk radioterapi. Samtliga fyra läkartjänster bör tillkomma fr. o. m. den 1 januari 1967.

Även plastikkirurgiska kliniken får betydligt ökade resurser. Vårdplatsantalet ökar från 35 till 70. En särskild brännskadeavdelning kommer att anordnas inom kliniken. Jag föreslår att fr. o. m. den 1 januari 1967 vid kliniken inrättas en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 samt en tjänst som underläkare i Ae 23.

För regionsjukhusen planeras kvalificerade hörselcentraler, som skall förestås av specialutbildade läkare. Vid akademiska sjukhuset utförs ett stigande antal avancerade audiologiska undersökningar i samband med en ökning av hörselförbättrande operationer. I likhet med medicinalstyrelsen finner jag mig på de av direktionen anförda skälen böra tillstyrka inrättande av en tjänst som överläkare i Be 1 för en audiologisk avdelning vid sjukhuset fr. o. m. den 1 januari 1967. Däremot är jag inte beredd att f. n. föreslå en särskild läkartjänst för den foniatriska verksamheten vid sjukhuset. Med hänsyn till vad direktionen anfört angående det ökade behovet av foniatrisk service beräknar jag emellertid medel för en höjning av nu utgående arvode för konsult i foniatri till 33 000 kr. för budgetåret 1966/67.

För ledningen av verksamheten vid Folke Bernadottehemmet, som ingår som en del i den barnmedicinska kliniken, finns en arvodesanställd konsultläkare. Jag vill erinra om att 1965 års riksdag beslutat anvisa medel för anordnande av högstadieundervisning vid hemmet (prop. 1965: 75, SU 100, rskr 274). Verksamheten torde bl. a. till följd härav bli så omfattande, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 vid barnmedicinska kliniken bör inrättas för densamma fr. o. m. budgetåret 1966/67. Vid min beräkning av medel härför har jag frånräknat det för innevarande budgetår upptagna konsultarvode om 33 000 kr.

Jag delar direktionens och medicinalstyrelsens uppfattning att sjukhusets barnkirurgiska verksamhet med hänsyn till dess betydelse särskilt inom regionsjukvården bör ges en självständig ställning under ledning av en överläkare. Jag föreslår således, att en tjänst som överläkare i Be 1 inrättas för ändamålet i utbyte mot en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 vid den nuvarande barnkirurgiska avdelningen inom den kirurgiska kliniken.

Det kliniskt fysiologiska centrallaboratoriet har nyligen erhållit förbättrade lokaler, vilket bl. a. möjliggjort en viss specialisering i fråga om olika sjukdomar och undersökningsmetoder. Medicinalstyrelsen har tillstyrkt en föreslagen tjänst som biträdande överläkare vid laboratoriet. Jag förordar, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid centrallaboratoriet. Därvid kan en tjänst som underläkare i Ae 23 vid laboratoriet dras in.

Direktionen har härutöver begärt en betydande förstärkning av läkarpersonalen vid sjukhuset. Liksom medicinalstyrelsen anser jag det på grund av knappheten på läkare vara oundgängligt att stor restriktivitet iakttas vid inrättande av nya läkartjänster vid kroppssjukhusen. Jag har emellertid blivit övertygad om nödvändigheten av att ytterligare någon läkartjänst ställs till sjukhusets förfogande utöver de av mig tidigare föreslagna. Jag föreslår därför, att vid sjukhuset inrättas en ny tjänst som underläkare i Ae 23 med den placering inom sjukhuset, som direktionen finner lämplig. Direktionen bör därvid beakta vad medicinalstyrelsen anfört i sitt yttrande över de föreslagna läkartjänsterna.

Innehavaren av en personlig professorstjänst i thoraxkirurgi vid Uppsala universitet, förenad med tjänst som överläkare vid thoraxkirurgiska kliniken vid akademiska sjukhuset, kommer den 1 juli 1966 att erhålla annan tjänst. På grund härav bör en överläkartjänst i Be 1 vid sagda klinik återinrättas samt nu utgående överläkararvode på 48 000 kr. dras in.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag att nio nya läkartjänster tillkommer vid akademiska sjukhuset under nästa budgetår.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 305 000 kr. Anslaget bör vidare ökas med 595 000 kr. för löneomräkning och alltså uppföras med 9 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för akademiska sjukhuset i Uppsala enligt vad jag förordat i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* 650 000

2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis

8 500 000

Summa kr. 9 150 000;

c) till *Akademiska sjukhuset i Uppsala*: *Avlöningar till läkare* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 150 000 kr.

H 10. Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	6 000 000	4 103 583
1965/66	7 000 000	
1966/67 (förslag)	7 000 000	

Enligt avtal med Uppsala läns landsting angående samarbete för driften av akademiska sjukhuset erlägger landstinget ersättning till staten, motsvarande en på visst sätt beräknad kostnad för sjuka från Uppsala län (prop. 1951: 123 och 1953: 161). Vidare bidrar staten med 55 % och landstinget med 45 % av uppkommande driftunderskott för Uppsala sjuksköterskeheems sjuksköterskeskola. Driftkostnaderna vid de psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna bestrids helt av staten.

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala föreslår, att anslaget uppförs med 7 586 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Myndigh. förslag 1966/67
1. Driftkostnader vid de psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiat- riska klinikerna	4 005 000	+ 287 000
2. Bidrag till driftkostnader vid sjukhuset i övrigt.	2 655 000	+ 342 000
3. Kostnader för täckande av driftunderskott vid Uppsala sjuksköters- skehems sjuksköterskeskola	330 000	- 43 000
		+ 586 000

Motiv

1. För den psykiatriska kliniken föreslås dels en sjuksköterska och ett sjukvårdsbiträde, som särskilt skall assistera vid elektrochockbehandling av inneliggande och polikliniska patienter, dels förstärkning vid arbetsterapiavdelningen med två ekonomibiträden, med anledning av att praktikant-tjänstgörande elever inte längre kan disponeras.

De totala lönekostnaderna vid psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna — fränsett läkarlönerna — torde komma att utgöra 3 760 300 kr. Omkostnaderna i övrigt beräknas stiga från 697 000 till 850 000 kr. Inkomsterna i fråga om legosängsavgifter och poliklinikmedel uppskattas till 317 500 kr. Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1966/67 torde således komma att utgöra 4 292 500 kr.

2. Personalökningar vid sjukhuset föranleds bl. a. av den nya radiotera-

pevtiska kliniken samt utbyggnaden av plastikkirurgiska kliniken och öronkliniken. Dessa tas i anspråk omkring den 1 januari 1967 och medför en ökning med totalt 115 vårdplatser. Inom lokaler som frigjorts avses anordnas en vårdavdelning för kirurgisk och ortopedisk eftervård med 30 vårdplatser. Ehuru antalet platser vid sjukhuset reduceras genom vissa ombyggnader beräknas antalet vård dagar öka från 335 000 budgetåret 1965/66 till 365 000 budgetåret 1966/67. Foniatri och audiologi föreslås erhålla nya organisationer. Kostnaderna för nytillkommande personal för nyorganiserade vård- och specialavdelningar m. m. beräknas till ca 2,5 milj. kr. Psykiatriska klinikernas andel i gemensamma personalkostnader har uppräknats, varigenom driftkostnaderna för övriga sjukhuset minskas med ca 100 000 kr. Försöks- och rationaliseringsverksamheten intensifieras. Direktionen anför särskilt, att det synes angeläget att anordna ett barndaghem vid sjukhuset.

Totalkostnaden för driften av sjukhuset — exkl. de psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna samt bortsett från läkarlönerna — har beräknats till 52 581 000 kr. Statens andel härav uppskattas till 2 997 000 kr.

3. En omläggning av sjuksköterskeutbildningen varigenom det s. k. lärlingssystemet avskaffas medför att de medel, som tidigare utgått till sjuksköterskeskolan som ersättning för elevarbetskraft, i stället används för anskaffning av ersättningspersonal. Genom att dessa ersättningar förloras, ökar driftunderskottet vid sjuksköterskeskolan avsevärt. Det erforderliga anslaget vid genomförande av en sådan omläggning kan för statens del uppskattas till lägst 850 000 kr. och högst 1,2 milj. kr., beroende på vilka förmåner som kommer att tillämpas för elevernas del. I äskandet räknas emellertid med oförändrade förhållanden.

Totalkostnaden för driften av skolan — inkl. kostnader för naturaförmåner åt eleverna — beräknas således komma att uppgå till 2 255 000 kr. under budgetåret 1966/67. Den ersättning för elevarbetskraft som skolan uppbär beräknas till 1 720 000 kr. Underskottet, 524 000 kr., skall enligt gällande avtal bestridas av staten och Uppsala läns landsting med 55 resp. 45 % vardera. Statens bidrag beräknas till 287 000 kr.

Departementschefen

I avvaktan på resultatet av pågående avtalsförhandlingar mellan staten och Uppsala läns landsting rörande översyn av gällande avtal angående samarbete för drift av akademiska sjukhuset i Uppsala utgår jag vid min prövning av direktionens förslag för nästa budgetår från hittillsvarande grunder för ifrågakvarande samarbete.

Jag har inget att invända mot direktionens förslag i vad de avser sjukhusets psykiatriska klinik.

När det gäller beräkningen av anslagsbehovet torde enligt min mening en större ökning av inkomsterna för patienter från främmande län än den,

som direktionen utgått ifrån, kunna påräknas. Ifrågavarande inkomster tillgodoförs statsverket. Med anledning härav torde statens utgifter för sjukhusets allmänna drift komma att bli lägre än vad direktionen beräknat.

Vad direktionen anfört om angelägenheten av att ett barndaghem anordnas vid sjukhuset föranleder ingen erinran från min sida. Jag vill dock framhålla att det i princip måste betraktas som en kommunal uppgift att sörja för erforderlig tillgång på barndaghemspplatser.

Uppsala sjuksköterskeheims sjuksköterskeskola drivs av staten och landstinget gemensamt. I prop. 1965: 161 (SU 181, rskr 430) angående omläggning av utbildningen av sjuksköterskor m. m. föreslås bl. a., att statsbidrag till driftkostnaderna för utbildningen skall utgå med visst belopp per grupp om 15 elever och termin. Chefen för ecklesiastikdepartementet framhåller i propositionen att nuvarande statliga sjuksköterskeskolor bör övertas av kommunal huvudman samt att han därför ämnar föreslå Kungl. Maj:t att föranstalta om förhandlingar härom med vederbörande landstingskommuner m. fl. Det är sålunda möjligt att en omläggning av det hittillsvarande statsbidraget till underskottet för driften av Uppsala sjuksköterskeheims sjuksköterskeskola kan komma att ske redan under nästa budgetår. I avvaktan på resultatet av berörda förhandlingar bör emellertid ett oförändrat belopp upptas under ifrågavarande punkt.

Jag föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat 7 milj. kr. och hemställs, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

H 11. Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 200 000	4 200 000
1965/66	1 750 000	
1966/67 (förslag)	3 550 000	

Enligt avtal med Uppsala läns landsting m. fl. bestrider staten i regel 40 % av kostnaderna för utbyggandet av akademiska sjukhuset i Uppsala, inkl. utrustningskostnaderna. I fråga om löpande anskaffning av utrustning till sjukhuset faller tills vidare enligt praxis halva kostnaden på staten och återstoden på Uppsala läns landsting. Utrustning för de psykiatriska klinikerna bestrids dock helt av staten.

1. *Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* föreslår, att 860 000 kr. anvisas för utrustning av vissa kliniker och avdelningar m. m. vid sjukhuset, varvid — med undantag för på psykiatriska klinikerna belöpande utrustningskostnader med tillhoppa 15 708 kr. — tills vidare förutsätts att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

2. *Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* föreslår, att 3 992 000 kr. anvisas för statens andel av de utrustningskostnader, vilka framgår av följande sammanställning.

Radioterapeutisk klinik, plastikkirurgisk klinik och centraltandpoliklinik.....	9 372 000
Neurologisk klinik och neurofysiologiskt laboratorium m. m.....	318 000
Tillbyggnad för kvinnokliniken.....	132 000
Kommitténs egen verksamhet.....	158 000
Summa	9 980 000
Statens andel (40 %)	3 992 000

Vidare begär kommittén bemyndigande att beställa en lineär accelerator — avseende en kostnad av 950 000 kr. — samt utrustning till en planerad nybyggnad för sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler till ett värde av 200 000 kr.

Motiv

1. Klinikcheferna m. fl. har lagt fram förslag om anskaffande av utrustning för sammanlagt ca 2 762 000 kr. Härav har direktionen tillstyrkt anskaffning till ett sammanlagt värde av 1 562 000 kr. Direktionen äskar vidare för oförutsedda utgifter ca 60 000 kr. och för allmän varuskatt ca 156 000 kr.

Direktionen har för kliniker och avdelningar, som nyligen flyttat in i nya lokaler eller som står i tur att erhålla sådana, endast tillstyrkt sådan utrustning, som ersätter försliten materiel. Direktionen har sökt att i första hand tillgodose ett ackumulerat utrustningsbehov. En nedskärning av direktionens äskanden skulle komma att menligt inverka på möjligheten att upprätthålla en godtagbar standard inom sjukhuset.

Med tillämpning av hittills gällande fördelningsgrunder mellan staten och landstinget skulle statens bidrag — efter avdrag av vissa intäkter — komma att uppgå till 839 567 kr. jämte 15 708 kr. för de psykiatriska klinikererna eller sammanlagt avrundat 860 000 kr.

2. Uppförandet av planerad radioterapeutisk klinik, plastikkirurgisk klinik samt centraltandpoliklinik med käkortopedi beräknas vara avslutat under 1966. Staten och Uppsala läns landsting har anvisat 2 150 000 kr. Totala utrustningskostnaden beräknas till 14 322 000 kr. Återstående medelsbehov är således 12 182 000 kr. Vid beräkningen av kostnaderna har medtagits en lineär accelerator för 2,8 milj. kr., som inte avses komma att inköpas förrän under budgetåret 1967/68. För budgetåret 1966/67 erfordras således 9 372 000 kr. Då viss specialutrustning för forskning enligt region-sjukvårdsavtalet skall bekostas av forskningsmedel, kan en återanvisning av vissa medel bli aktuell.

I samband med pågående om- och tillbyggnad för neurologisk klinik och neurofysiologiskt laboratorium måste vissa kompletteringar av utrustningen ske inom neurologiska klinikens vårdavdelningar, bl. a. i kök, förråd och sköterskeexpedition. De nya lokalerna skall inredas för neurologisk mot-

tagning och laboratorieutrymmen samt för undervisning. Kostnaderna för utrustningen beräknas totalt uppgå till 318 000 kr.

Kommittén har erhållit projekteringstillstånd för tillbyggnad av den norra gaveln på den s. k. centrallängan. Tillbyggnaden, som skall ske i sex plan och inrymma mottagning för biträdande överläkare, förlossnings- och väntrum för kvinnokliniken samt expeditiionslokaler m. m., beräknas bli färdigställd under 1966. Kostnaderna för utrustning av lokalerna beräknas till 132 000 kr.

För kommitténs egen verksamhet i vad avser utrustningsfrågor beräknar kommittén ett medelsbehov av 158 000 kr.

Kommittén överlämnar utrustningsförslag beträffande radioterapeutisk klinik m. m., neurologisk klinik m. m. samt tillbyggnad till kvinnokliniken.

I utrustningsförslaget för den radioterapeutiska kliniken m. m. är en lineär accelerator upptagen. Valet står mellan två apparattyper av vilka den ena kostar 1,5 milj. kr. och den andra ca 2,8 milj. kr. Sedan beslut fattats om apparattyp bör beställning ske under budgetåret 1966/67 för leverans påföljande budgetår. Kommittén hemställer om beställningsbemyndigande med en tredjedel av det dyrare alternativet eller 950 000 kr.

De totala kostnaderna för utrustning till nybyggnad för sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler, som avses bli färdigställd under hösten 1967, beräknas till 800 000 kr. I avvaktan på ett fullständigt utrustningsförslag bör beställningsbemyndigande lämnas beträffande utrustning med lång leveranstid, såsom behållare för sopor m. m., till ett värde av 200 000 kr.

Yttranden

1. *Centrala sjukvårdsberedningen* har i stort sett inte något att invända mot anslagsäskandet. En mindre reduktion om ca 24 000 kr., huvudsakligen avseende kirurgiska instrument, synes dock motiverad. Beredningen ifrågasätter vidare om inte principen med medelstilldelning, baserad på viss procent av inventariebeståndets återanskaffnings- eller anskaffningsvärde, borde tillämpas för akademiska sjukhuset på samma sätt som för karolinska sjukhuset.

2. *Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande och utrustningsnämnden för universitet och högskolor*, som haft att yttra sig över utrustningsförslaget för radioterapeutisk klinik m. m., har gemensamt anfört att nämnderna särskilt prövat föreslagna utrustningsanskaffningar till högvolts-, applikations- och isotopavdelningarna, radiofysiska laboratoriet, plastikkirurgiska operationsavdelningen, centraltandpolikliniken samt forskningsavdelningen. Beträffande lineäracceleratorn framhålls att föreslagen typ hittills inte installerats i Sverige. Typen är inte betingad av sjukvårdsskäl. Aktuella forskningsbehov på området har ej påvisats. Vidare bör frågan om en ändamålsenlig organisation av en utökad forskningsverksamhet klarläggas. Nämnderna anser därför att acceleratoren bör utgå ur utrustningsprogrammet. Föreslagen färgtelevisionsanläggning för plastikkirurgi-

giska operationsavdelningen, för vilken beräknats ca 373 000 kr., torde f. n. betinga ca 770 000 kr. Erfarenheterna från försöksverksamhet med TV-undervisning vid Uppsala universitet bör enligt nämndernas mening avvaktas innan ställning tas till anskaffning av ifrågavarande anläggning för akademiska sjukhusets del. Anläggningen bör således avföras från utrustningsförslaget ehuru nämnderna förutsätter, att förberedande byggnadsåtgärder vidtas för senare installation av en TV-anläggning. Även i fråga om övriga förslag kan enligt nämnderna vissa begränsningar vidtas utan att avkall görs på en fullgod utrustningsstandard. Sammanfattningsvis bör enligt nämndernas bedömande de sammanlagda kostnaderna för anskaffande av erforderlig inredning och utrustning kunna begränsas inom en kostnadsram av 8,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 juli 1965.

Departementschefen

Vid pågående avtalsförhandlingar med Uppsala läns landsting rörande översyn av det gällande avtalet om samarbete för drift av akademiska sjukhuset i Uppsala kommer bl. a. nuvarande fördelning mellan staten och landstinget av kostnaderna för den löpande utrustningsanskaffningen att omprövas. I avvaktan på resultatet av dessa förhandlingar har jag beräknat statens andel i ifrågavarande kostnader under nästa budgetår efter hittillsvarande fördelningsprincip.

Jag föreslår alltså, att av statsmedel anvisas 750 000 kr. för allmän anskaffning av utrustning. Jag förutsätter därvid, att Uppsala läns landsting beträffande utrustning till andra kliniker m. m. än de psykiatriska klinikerna bidrar med lika stort belopp som av statsmedel anvisas härför. Därest resultatet av berörda avtalsförhandlingar skulle medföra en minskning av statens andel av ifrågavarande utrustningskostnader, torde dock det av mig nu förordade bidraget få reduceras i motsvarande mån. Direktionen bör bemyndigas att inom ramen för sålunda tillgängliga medel pröva vilken utrustning som bör anskaffas till de psykiatriska klinikerna och sjukhuset i övrigt.

Jag övergår härefter till att behandla de förslag, som avser utrustning av nya kliniker och avdelningar m. m. vid sjukhuset. Statens andel av kostnaderna för denna utrustningsanskaffning utgör avtalsenligt 40 %.

Byggnadskommittén har med hänsyn till de långa leveranstiderna för radioterapeutisk apparatur tidigare fått bemyndigande att beställa utrustning till ett värde av högst 2,2 milj. kr. till den nya radioterapeutiska kliniken, som beräknas bli färdig under år 1966 (prop. 1962: 77, SU 146, rskr 101). Vissa dellikvider har emellertid måst erläggas för ifrågavarande apparatur. Hittills har staten och landstinget tillsammans anvisat totalt 2 150 000 kr. för sådana dellikvider samt för anskaffning av radium m. m.

Förslag rörande utrustning till radioterapeutisk klinik, plastikkirurgisk klinik och centraltandpoliklinik har nu lagts fram. Totala utrustningskostnaden beräknas till 14 322 000 kr. I förslaget ingår en lineär accelerator.

Kommittén begär förutom medel även ett bemyndigande att beställa acceleratoren att levereras under budgetåret 1967/68. Nämnden för undervisnings- sjukhusens utbyggande samt utrustningsnämnden för universitet och högskolor har anfört, att såväl acceleratoren som en färgtelevisionsanläggning bör utgå ur utrustningsprogrammet i avvaktan på ytterligare utredningar samt att övriga sammanlagda utrustningskostnader bör ligga inom en kostnadsram av 8,5 milj. kr. enligt prisläget den 1 juli 1965. I likhet med remissinstanserna anser jag att nämnda begränsningar kan ske utan att avkall därvid behöver göras på kravet att verksamheten i det nya blocket skall erhålla en fullgod utrustningsstandard. Sedan redan anvisade medel dragits ifrån skulle således kvarstå ett totalt medelsbehov av i runt tal 6,4 milj. kr. för ändamålet, varav statens andel skulle bli 2 560 000 kr. Utrustningen bör anskaffas i sin helhet under budgetåret 1966/67.

Byggnadskommittén har även lagt fram förslag till anskaffande av utrustning i samband med dels om- och nybyggnad för neurologisk klinik och neurofysiologiskt laboratorium för en kostnad av totalt 318 000 kr., dels tillbyggnad till centrallängan för kvinnokliniken m. m. för en kostnad av totalt 132 000 kr. Statens andel av utrustningskostnaderna blir sammanlagt 180 000 kr. Jag har inget att invända mot dessa utrustningsförslag eller de framlagda kostnadsberäkningarna.

Liksom för innevarande budgetår förutsätter jag, att statens andel i kostnaderna för kommitténs verksamhet beträffande utrustningsfrågor får bestridas från förevarande anslag. Kommitténs förslag till medelsanvisning för ändamålet bör godtas.

I överensstämmelse med vad jag sålunda anfört beräknar jag 2,8 milj. kr. för nästa budgetår för bestridande av statens andel i berörda utrustningskostnader.

Byggnadskommittén har slutligen begärt bemyndigande att beställa viss utrustning för en planerad nybyggnad för sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler. Då någon ställning ännu inte kunnat tas i byggnadsärendet, är jag inte beredd att nu lägga fram förslag i fråga om utrustningsanskaffningen.

Anslaget bör uppföras med 3 550 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av
3 550 000 kr.

H 12. Bidrag till lasarettet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	16 000 000	16 532 776
1965/66	29 000 000	
1966/67 (förslag)	30 000 000	

Enligt avtal rörande utbildning av läkare vid lasarettet i Lund m. m. utgår i princip bidrag till kostnaderna för byggnadsarbeten med 25 och i vissa fall 40 %, bidrag till kostnaderna för utrustning med 25 %, samt bidrag till driften av lasarettet med 10 % av de kostnader som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråktaga vårdplatserna. För vissa byggnadsdelar beräknas avtalsenligt bidrag utöver 25 % endast på viss del av de verkliga kostnaderna. Vidare utgår bidrag till barnpsykiatriska och psykiatriska klinikerna med belopp motsvarande de verkliga driftkostnaderna, dock med viss maximering (prop. 1962:77 och 1965:1 bil. 7 s. 281).

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för nybyggnadsarbeten — block C—D och Ea, kyltorn samt rörpostanläggning — till sammanlagt 44,5 milj. kr., för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten till 930 000 kr. samt för anskaffning av utrustning till 2,3 milj. kr., sammanlagt 47 730 000 kr. Statsbidraget för dessa arbeten beräknas till sammanlagt i runt tal 18,6 milj. kr.

Driftbidrag

Direktionen för lasarettet i Lund har beräknat vård dagkostnaden för år 1966 till 185:37 kr. och antalet statsbidragsberättigande vård dagar till 349 000. Statsbidraget bör således upptas till 6 469 000 kr. För barnpsykiatriska och psykiatriska klinikerna beräknas dagkostnaden för år 1966 med tillägg av 20 % och pensioneringskostnaden till 161:36 kr. samt antalet vård dagar till 32 000. Bidraget skulle således uppgå till 4 998 000 kr. Sammanlagda driftbidraget uppskattas till 11 467 000 kr.

Departementschefen

De beräkningar av byggnads- och utrustningsbidragen under anslaget, som nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande gjort, föranleder inte någon erinran från min sida. I enlighet härmed uppskattar jag bidragen till i runt tal 18,6 milj. kr. Jag har heller inte någon erinran mot lasarettsdirektionens uppskattning av bidragen till driften av lasarettet samt de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna. Jag föreslår, att dessa bidrag beräknas till sammanlagt 11,4 milj. kr.

Anslaget bör således upptas med 30 milj. kr., vilket innebär en ökning med 1 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Bidrag till lasarettet i Lund* för budgetåret 1966/67
anvisa ett förslagsanslag av 30 000 000 kr.

H 13. Bidrag till Malmö allmänna sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	8 600 000	7 002 014
1965/66	9 700 000	
1966/67 (förslag)	10 000 000	

Enligt avtal rörande Malmö allmänna sjukhus utgår byggnadsbidrag för byggnad, som tas i anspråk för utbildning eller forskning, med 25 %, utrustningsbidrag med 25 %, driftbidrag med 10 % av den del av driftkostnaderna, som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråktagna vårdplatserna, samt visst bidrag till centraltandpoliklinik och käkcentral. Vid vissa sjukhusenheter utgår även bidrag till läkarlöner och läkarpensioner med en tredjedel av kostnaderna (prop. 1963: 142).

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna dels för planerade nybyggnadsarbeten — centralkök, ortopedisk klinik, kulvertar och tillbyggnad till infektionskliniken m. m. — till 12,2 milj. kr., dels för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten bl. a. vid medicinska klinikerna till 1 320 000 kr. dels ock för anskaffning av utrustning till 3 210 000 kr., sammanlagt 16 730 000 kr. Statsbidraget till dessa åtgärder beräknas till i runt tal 4,2 milj. kr.

Driftbidrag

Malmö stads sjukvårdsstyrelse har beräknat löne- och pensionskostnaderna för år 1966 till 5 743 000 kr. och statsbidraget härför till 1 910 000 kr. Vård dagkostnaden uppskattas till ca 159:30 kr. och antalet vård dagar vid undervisningsklinikerna till 270 000. Driftkostnaderna kommer således att uppgå till ca 43 milj. kr. och statens andel härav till 4,3 milj. kr. Driftbidraget till centraltandpoliklinik och käkcentral utgör 60 000 kr. Sammanlagt beräknas driftbidraget till 6 270 000 kr.

Departementschefen

En viss osäkerhet torde råda beträffande medelsåtgången under anslaget för byggnads- och utrustningsbidrag. Med ledning av den beräkning som gjorts av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande anser jag mig kunna räkna med ett medelsbehov för ändamålet av 3,8 milj. kr.

Driftbidraget beräknar jag i enlighet med sjukvårdsstyrelsens förslag till i runt tal 6,2 milj. kr.

Anslaget bör alltså uppföras med 10 milj. kr., vilket innebär en ökning med 0,3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

H 14. Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	116 000 000	22 528 499
1965/66	119 000 000	
1966/67 (förslag)	24 000 000	

¹ Anslaget Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga sjukhus

Enligt avtal om upplåtelse för medicinsk undervisning och forskning av Göteborgs stads sjukhus — bl. a. Sahlgrenska sjukhuset och det blivande Östra sjukhuset — utgår bidrag dels med i allmänhet 25 % till kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning, dels med 10 % till de driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på de för undervisning och forskning upplåtna vårdplatserna, dels ock för vissa provisoriska åtgärder i särskild ordning (prop. 1958: 87, 1960: 69 och 71 samt 1965: 140).

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för planerade nybyggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset — barnklinik, kliniskt kemiskt centrallaboratorium, nybyggnad för röntgenavdelning III samt akutmottagning och akutvårdavdelning m. m. — samt vid det planerade s. k. Östra sjukhuset — kvinnoklinik — till 28,7 milj. kr., kostnaderna för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset — ortopediska kliniken m. m. — till 2,7 milj. kr. samt kostnaderna för anskaffning av utrustning bl. a. vid Sahlgrenska sjukhuset — för ortopediska kliniken, komplettering av undervisningskliniker m. m. — till 6 130 000 kr., sammanlagt 37 530 000 kr. Statsbidraget för dessa arbeten beräknas enligt gällande avtal till 9,4 milj. kr.

Nämnden anför bl. a. följande.

I gällande avtal med Göteborgs stad angående fortsatt upplåtelse av stadens sjukhus för medicinsk undervisning och forskning (1959 års avtal) anges i 1 § A. de kliniker m. m. vid Sahlgrenska sjukhuset vilka upplåtits. Av paragrafens sista stycke framgår vad upplåtelsen vid vårdavdelningarna avser. Genom exempel har vidare angetts, att även gemensamma anläggningar omfattas av avtalet. Till sistnämnda grupp hör bl. a. sjukhusets avdelning för fysikalisk terapi och rehabilitering.

I praktiken innebar 1959 års avtal upplåtelse för undervisning och forskning av samtliga då befintliga kliniker och avdelningar vid Sahlgrenska sjukhuset utom kvinnokliniken II. Frågan om förändringar av sjukvårdsorganisationen har nyligen behandlats av statens och stadens förhandlingsorgan. Parterna har därvid enats om att 1959 års avtal skall anses ha omfattat 2 300 bidragsgrundande vårdplatser på Sahlgrenska sjukhuset (prop. 1965:140 s. 44—45). Under detta tak kan — utan att särskild överenskomst därom skall behöva träffas — tillkomma nya bidragsberättigade kliniker utöver de i avtalet uppräknade, exempelvis en reumatologisk specialavdelning.

Mot bakgrund härav meddelar nämnden att vid Sahlgrenska sjukhuset

ännu inte inrättats någon reumatologisk specialavdelning medan däremot den förändringen beslutats, att en urologisk klinik skall tillkomma ävensom att den förutnämnda rehabiliteringsavdelningen skall tillföras 15 vårdplatser. Sagda två förändringar, liksom vissa andra förändringar av vårdplatsantalet vid befintliga kliniker, har prövats av nämnden i samband med framställning om statsbidrag till ombyggnads- och utrustningsåtgärder. Efter genomförandet av de av nämnden sålunda, i och för statsbidrags utgående, godkända omändringsförslagen kommer antalet brukbara vårdplatser vid Sahlgrenska sjukhuset att uppgå till högst 2 185.

Driftbidrag

Göteborgs universitet framlägger följande av Göteborgs sjukvårdsstyrelse gjorda beräkningar av driftkostnaderna för år 1966:

	Vård dagar	Kostnad	Statsbidrag
Sahlgrenska sjukhuset.....	616 100	138 614 000	13 100 000
Barnsjukhuset.....	43 000	14 117 000	925 000
Renströmska sjukhuset.....	53 700	7 319 000	735 000
Infektionssjukhuset.....	39 000	7 952 000	800 000
			15 560 000

Universitetet har ingen erinran men fäster uppmärksamheten på att vid beräkningarna medtagits en post, betecknad andel i driftkostnader för sjukvårdsstyrelsens kansli.

Yttrande

Universitetskanslersämbetet fäster uppmärksamheten på att i den till universitetets skrivelse bifogade förteckningen över kliniker vid Sahlgrenska sjukhuset, vilka är ianspråktagna för läkarutbildning, även ingår medicinska kliniken IV. Denna är inte upptagen som statsbidragsberättigad klinik i gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad. Då medicinkliniken IV emellertid tillkommit genom en uppdelning av den tidigare medicinkliniken II och då det totala antalet vårdplatser vid de fyra nuvarande medicinklinikerna inte överstiger totala antalet vårdplatser vid tidigare tre kliniker, motsätter ämbetet sig inte, att statsbidrag utgår jämväl för medicinkliniken IV. Ämbetet anser sig inte kunna bedöma, huruvida detta föranleder särskild överenskommelse.

Departementschefen

Antalet platser för propedeutisk och klinisk utbildning i Göteborg kommer att fr. o. m. läsåret 1967/68 ökas från 115 till 160 platser årligen, bl. a. genom att det blivande Östra sjukhuset i Göteborg tas i anspråk som undervisningssjukhus (prop. 1965: 140, SU 164, rskr 399). Avtal har träffats om tillägg till 1959 års avtal om Göteborgs stads sjukhus. Enligt tilläggsavtalet skall bidrag utgå i huvudsak enligt gällande villkor för vissa uppräknade kliniker, nämligen vid Sahlgrenska sjukhuset för planerade barnkliniker ävensom vid Östra sjukhuset för kliniker för medicin, geria-

trik, kirurgi, ortopedi, epidemiologi, barnmedicin, barnpsykiatri och psykiatri samt för mental- och kvinnokliniker. I avvaktan på färdigställandet av Östra sjukhuset skall Göteborgs stad tillhandahålla vissa provisoriska anordningar för den ökade läkarutbildningen. Därvid upplåts bl. a. även Ekmanska sjukhuset för utbildningen. Staten skall bestrida hela kostnaden för utrustning av vissa lokaler vid Ekmanska sjukhuset och en tredjedel av kostnaderna för vissa byggnads- och utrustningsåtgärder vid Lillhagens sjukhus, dit en professur i psykiatri avses provisoriskt förläggas. Staten förpliktas också utge vissa engångsbelopp, vilka emellertid inte kommer att belasta anslaget under budgetåret 1966/67.

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har vid beräkningen av byggnads- och utrustningsbidragen tagit hänsyn till berörda tilläggsavtal. Nämnden har därvid särskilt framhållit, att parterna vid slutandet av tilläggsavtalet enats om att 1959 års avtal skall anses ha omfattat 2 300 bidragsgrundande vårdplatser på Sahlgrenska sjukhuset (prop. 1965: 140, s. 44). I sammanhanget upplyses om att sedan vissa förändringar av vårdplatsantalet vid kliniker och avdelningar ägt rum — bl. a. genom tillkomsten av en urologisk klinik — antalet vårdplatser vid sjukhuset uppgår till högst 2 185. Jag har ingenting att anmärka mot nämndens beräkningar av byggnads- och utrustningsbidrag.

Jag vill här erinra om att vid träffandet av avtal om odontologisk utbildning i Göteborg — vilket avtal redovisats i prop. 1964: 161 (SU 183, rskr 364) angående tandläkarutbildning m. m. i Göteborg — parterna har förutsett att utförandet av en kulvert mellan Sahlgrenska sjukhuset och den nya tandläkarhögskolan skulle berättiga staden till bidrag enligt 1959 års avtal. Visst byggnadsbidrag för kulverten kan bli aktuellt under innevarande och påföljande budgetår.

Under hänvisning till vad chefen för ecklesiastikdepartementet senare denna dag kommer att anföra vid anmälan av omkostnadsanslaget till universiteten och vissa högskolor föreslår jag, att vissa kostnader för lokaler som av staden upplåtits för utbildnings- och forskningsändamål — bl. a. för bakteriologi och för patologi — fortsättningsvis med hänsyn till kostnadernas karaktär av statsbidrag bestrids från förevarande anslag. Kostnaderna, som för budgetåret 1966/67 kan uppskattas till omkring 650 000 kr., har hittills utgått från Göteborgs universitets omkostnadsanslag.

Med hänsyn till det anförda uppskattar jag byggnads- och utrustningsbidraget till avrundat 10 milj. kr.

I fråga om beräkningen av driftbidraget har universitetskanslersämbetet framhållit, att den medicinska kliniken IV, som tillkommit inom ramen för vårdplatsantalet vid de av gällande avtal omfattade medicinska klinikerna, inte uppräknas i 1959 års avtal såsom statsbidragsberättigad. Jag har inte någon invändning mot att bidrag utgår även för medicinska kliniken IV. Någon särskild överenskommelse härom utöver vad som finns i tilläggsavta-

let med motiveringar torde inte erfordras. Sjukvårdsstyrelsen har vidare i underlaget för de statsbidragsberättigande kostnaderna medräknat vissa förvaltningskostnader. Som anförts vid anmälan av motsvarande anslag i 1965 års och tidigare statsverkspropositioner finns i gällande avtal ingen föreskrift härom. Jag kan inte tillstyrka att bidrag får utgå för dessa kostnader. Med hänsyn härtill bör det av sjukvårdsstyrelsen upptagna bidragsbeloppet minskas med ca 490 000 kr. Avtalsbestämmelsen att den dagkostnad, som skall läggas till grund för beräkningen av statens bidrag, inte må överstiga medel-dagkostnaden för samma år vid rikets undervisningssjukhus, förhöjd med 10 %, torde även kunna föranleda en minskning i förhållande till det beräknade bidragsbeloppet. Mot bakgrunden av vad jag anfört uppskattar jag driftbidraget till i runt tal 14 milj. kr.

Anslagsrubriken bör ändras till Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg.

Anslaget bör uppföras med avrundat 24 milj. kr., vilket innebär en ökning med 5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.

H 15. Bidrag till lasarettet i Umeå

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 400 000	7 802 264
1965/66	9 600 000	
1966/67 (förslag)	9 600 000	

Bidrag utgår enligt avtal om utbildning av läkare i Umeå till kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning vid lasarettet i Umeå med 25 % samt för de driftkostnader som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråkta vårdplatserna med 10 %. Därjämte utgår ett särskilt bidrag till Hällnäs sanatorium (prop. 1962: 104).

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för planerade byggnadsarbeten — bl. a. nybyggnader för klinisk kemi och klinisk fysiologi, för hygien och virologi samt för neurologi m. m. — till 8 450 000 kr., kostnaderna för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten till 2 110 000 kr. samt kostnaderna för anskaffning av utrustning till 7 920 000 kr., totalt 18 480 000 kr. Statsbidraget för dessa åtgärder beräknas till ca 5,1 milj. kr.

Driftbidrag

Konsistoriet vid universitetet i Umeå har beräknat vårddagkostnaden vid lasarettet till 149:55 kr. och antalet vårddagar till 289 463. Driftkostnaden för av undervisningen disponerade vårdplatser blir således 43 289 191 kr. och statsbidraget härför 4 328 919 kr. Härtill kommer bidrag för 9 000 vårddagar vid Hällnäs sanatorium med 134 595 kr. Sammanlagt beräknas driftbidraget till 4,5 milj. kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad chefen för ecklesiastikdepartementet senare denna dag kommer att anföra vid anmälan av omkostnadsanslaget till universitetet och vissa högskolor föreslår jag, att vissa kostnader för lokaler som av Västerbottens läns landsting upplåtits för utbildnings- och forskningsändamål — bl. a. inom ämnena mikrobiologi och patologi — skall med hänsyn till kostnadernas karaktär av statsbidrag fortsättningsvis bestridas från förevarande anslag. Kostnaderna, som för budgetåret 1966/67 kan uppskattas till omkring 500 000 kr., har hittills utgått från Umeå universitets omkostnadsanslag. Med hänsyn till osäkerheten beträffande medelsåtgången anser jag å andra sidan det av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande föreslagna beloppet för byggnads- och utrustningsbidrag kunna minskas något. För berörda bidrag bör upptas totalt 5,1 milj. kr.

Konsistoriets beräkning av bidraget till driftkostnaderna har inte givit mig anledning till erinran. Jag beräknar således 4,5 milj. kr. för detta ändamål.

Anslaget bör alltså uppföras med oförändrat 9,6 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till lasarettet i Umeå* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 600 000 kr.

H 16. Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	50 000	143 750
1965/66	80 000	
1966/67 (förslag)	1 000	

Bidrag utgår till anordnande av barnavdelningar vid lasarett med högst hälften av kostnaderna, dock högst 2 500 kr. per vårdplats vid nybyggnad och i regel högst 1 250 kr. per vårdplats vid om- eller tillbyggnad.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965.....	25 272
Anslag 1965/66.....	80 000
Disponibelt 1965/66.....	105 272
Beräknade utbetalningar 1965/66 och 1966/67.....	90 000
Behållning.....	15 272

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

H 17. Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 500 000	1 256 768
1965/66	1 500 000	
1966/67 (förslag)	1 500 000	

Bidrag utgår till driften av barnavdelningar vid lasarett med 2 kr. för dag och barn. I vissa fall utgår högre belopp.

Medicinalstyrelsen har — med hänsyn till hittills fattade statsbidragsbeslut avseende 2 257 vårdplatser under 1966 och inneliggande ansökningar avseende 10 vårdplatser — uppskattat medelsbehovet till i runt tal 1,5 milj. kr.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

H 18. Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 000	171 464
1965/66	140 000	
1966/67 (förslag)	1 000	

Bidrag utgår till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalt med högst hälften av byggnadskostnaden, dock högst 2 000 kr. för varje vårdplats.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965 (<i>medicinalstyrelsens andel</i>).....	40 184
Anslag 1965/66.....	140 000
Disponibelt 1965/66.....	180 184
Beräknade utbetalningar 1965/66 och 1966/67.....	140 000
Behållning.....	40 184

Departementschefen

Anslaget för nästa budgetår bör i enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

H 19. Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 500 000	1 276 405
1965/66	1 600 000	
1966/67 (förslag)	1 400 000	

Bidrag utgår till driften av anstalter för lungtuberkulos och kirurgisk tuberkulos med vissa belopp per patient och dag samt för täckande av driftunderskottet vid Österåsens sanatorium.

I. *Medicinalstyrelsen* har — med beaktande av att tuberkulosfrekvensen i fortsättningen ej kan förväntas sjunka i samma utsträckning som tidigare — beräknat antalet underhållsdagar under år 1966 vid de anstalter för lungtuberkulos, som ej tillhör Konung Oskar II:s jubileumsfond, till ca 475 000, varav ca 175 000 med förhöjt bidrag. Medelsbehovet beräknas till 1 225 000 kr.

Till driften av vårdplatser, som disponeras av vissa kommunalasjukvårdshuvudmän vid Österåsens sanatorium, beräknas ett bidrag av 30 000 kr.

Antalet fall av kirurgisk tuberkulos vid kustsanatoriet Apelviken beräknas till högst 28 och statens kostnader härför till avrundat 33 000 kr. Driftbidraget för dylika vårdfall vid S:t Görans sjukhus torde med hänsyn till 1964/65 års utgifter böra beräknas till 3 000 kr.

Driftbidragen till tuberkulossjukvårdsanstalter beräknas således till i runt tal 1 290 000 kr.

II. *Överstyrelsen för Konung Oskar II:s jubileumsfond* hemställer om statsbidrag till driften av Österåsens sanatorium med dels 20 930 kr. för 8 — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

driftunderskottet för budgetåret 1964/65, dels ock 100 000 kr. till förskott för sanatoriets drift under budgetåret 1966/67, sammanlagt 120 930 kr.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Bidragen till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos och kirurgisk tuberkulos beräknas således till sammanlagt 1 290 000 kr. För täckande av driftunderskottet vid Österåsens sanatorium för budgetåret 1964/65 samt till förskott med 100 000 kr. för sanatoriets drift under budgetåret 1966/67 bör beräknas sammanlagt ca 120 000 kr.

Anslaget bör uppföras med avrundat 1,4 milj. kr., vilket innebär en minskning med 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

H 20. Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	100 000	110 000
1965/66	1 000	
1966/67 (förslag)	1 000	

Bidrag utgår till uppförande av epidemivårdanstalter med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 500 kr. per vårdplats.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965.....	13 364
Anslag 1965/66.....	1 000
Disponibelt 1965/66.....	14 364
Beräknade utbetalningar 1965/66 och 1966/67.....	—
Behållning.....	14 364

Departementschefen

Anslaget för nästa budgetår bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

H 21. Bidrag till driften av epidemivårdanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	173 838
1965/66	200 000	
1966/67 (förslag)	200 000	

Bidrag utgår till driften av epidemivårdanstalter med 2 kr. för dag och patient.

Medicinalstyrelsen har anfört, att antalet fall av smittsamma sjukdomar år 1960 var ca 14 300, 1961 8 900, 1962 6 900, 1963 6 000, 1964 6 200 och under första halvåret 1965 omkring 2 700.

Med hänsyn till de oberäkneliga omslag i epidemifrekvensen som kan inträffa föreslår styrelsen, att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Departementschefen

Anslaget för nästa budgetår bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

H 22. Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	410 500
1965/66	50 000	
1966/67 (förslag)	200 000	

Bidrag utgår till uppförande eller inrättande av sjukhem eller avdelning för långvarigt kroppssjuka med i princip hälften av byggnadskostnaderna eller köpesumman, dock högst 2 000 kr. per vårdplats vid nybyggnad och högst 1 000 kr. per vårdplats vid om- eller tillbyggnad. Bidrag får inte utgå för flera vårdplatser än som motsvarar en viss andel av folkmängden inom sjukvårdsområdet. I de fall statligt lånestöd lämnas till uppförande av sjukhem utgår inte anordningsbidrag.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 300 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965.....	425 136
Anslag 1965/66.....	50 000
Disponibelt 1965/66.....	475 136
Beräknade utbetalningar 1965/66 och 1966/67.....	764 000
Anslagsbehov 1966/67.....	288 864
Avrundat	300 000

Departementschefen

Såsom framgår av den redogörelse som i det följande lämnas under investeringsanslaget till lån till byggande av sjukhem pågår en omfattande utbyggnad av vårdplatser för långtidssjukvården. För flertalet av dessa platser torde statligt stöd komma att utgå i form av lån. I de fall lån beviljas för ett sjukhem utgår inte anordningsbidrag. Med hänsyn härtill räknar jag med att anslagsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår kan begränsas till 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

H 23. Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	5 600 000	5 062 166
1965/66	5 600 000	
1966/67 (förslag)	5 600 000	

Bidrag utgår till driften av sjukhem eller avdelning för långvarigt kroppssjuka med 1:50 kr. för dag och patient. Bidraget får dock inte utgå för flera vårdplatser än som motsvarar en viss andel av folkmängden inom sjukvårdsområdet.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Med ledning av hittills fattade beslut avseende 9 957 vårdplatser under år 1966 och inneliggande ansökningar avseende ytterligare 316 vårdplatser uppskattas medelsbehovet till sammanlagt 5 624 468 kr.

Enligt invånarantalen den 1 januari 1965 föreligger utrymme för ytterligare 310 statsbidragsberättigande vårdplatser.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 600 000 kr.

H 24. Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker

	Anslag
1965/66	300 000
1966/67 (förslag)	2 000 000

Bidrag utgår till uppförande och utrustning av radioterapeutiska kliniker vid regionsjukhusen i Linköping, Örebro och Umeå.

T. o. m. budgetåret 1964/65 har bidrag för ändamålet utgått från förslagsanslaget till Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi.

Östergötlands läns landsting har beräknat investeringarna i radioterapeutiska kliniken vid regionsjukhuset i Linköping till sammanlagt 2 834 000 kr. för budgetåren 1965/66 och 1966/67. Under budgetåret 1966/67 ifrågakommande statsbidrag beräknas till 25 % av dessa kostnader eller ca 708 500 kr.

Örebro läns landsting har beräknat kostnaderna för anordnande av radioterapeutisk klinik i Örebro till 7,5 milj. kr. för budgetåret 1966/67. I statsbidrag härför beräknas 25 % eller ca 1 875 000 kr.

Västerbottens läns landsting har för budgetåret 1966/67 beräknat ett investeringsbelopp av 810 000 kr. för radioterapeutiska kliniken vid lasarettet i Umeå. Statsbidrag beräknas utgå med 25 % av kostnaderna eller ca 202 500 kr.

Medelsbehovet för budgetåret 1966/67 uppskattas till sammanlagt 2 786 000 kr.

Departementschefen

Enligt av riksdagen antagna riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggande m. m. (prop. 1960: 159, SU 189, rskr. 381) skall bidrag utgå med 25 % av kostnaderna för uppförande och utrustning av radioterapeutiska kliniker vid regionsjukhusen i Linköping, Örebro och Umeå.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har av huvudmännen uppskattats till 2 786 000 kr. Då en viss osäkerhet synes råda beträffande medelsåtgången, föreslår jag en begränsning av medelstilldelningen till 2 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

H 25. Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	100 000	116 250
1965/66	1 000	
1966/67 (förslag)	1 000	

Bidrag utgår till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalt med högst hälften av byggnadskostnaderna eller köpesumman. Bidraget får dock inte överstiga vissa belopp per vårdplats.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 30 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965.....	159 917
Anslag 1965/66.....	1 000
Disponibelt 1965/66.....	160 917
Beräknade utbetalningar 1965/66 och 1966/67.....	187 500
Anslagsbehov 1966/67.....	26 583
Avrundat	30 000

Departementschefen

Med hänsyn till reservationen på anslaget vid ingången av innevarande budgetår synes anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

I. Viss rehabiliteringsverksamhet

I 1. Statens arbetsklinik

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1653 000	1660 059
1965/66	780 000	
1966/67 (förslag)	850 000	

¹ Anslaget Statens arbetsklinik i Stockholm

Vid statens arbetsklinik i Stockholm bedrivs arbetsprövning och därmed sammanhängande forskning. Kliniken har viss samverkan med karolinska sjukhuset. Antalet anställda är ca 20.

Styrelsen för statens arbetsklinik föreslår, att anslaget ökas med 155 000 kr. Av den föreslagna ökningen avser 134 000 kr. avlöningar och 21 000 kr. omkostnader.

Avlöningar	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 1 förste ingenjör Ae 21	+ 33 972
b) 1 psykolog Ae 21; minskning med arvode till en deltidsanställd psykolog	+ 28 972
c) 1 förste skötare Ae 13; minskning med $\frac{1}{2}$ förste skötare Ag 13	+ 11 244
d) 1 förrädsman Ae 10	+ 19 272
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar	+ 4 032
b) Vissa arvodesfrågor	+ 35 000
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 2 100
4. <i>Avrundning</i>	- 592
	+ 134 000

Motiv

1. a) För att arbetsklinikens redan nu omfattande utbildningsverksamhet skall kunna fortsätta och utvecklas erfordras att särskild personal avdelas för dessa arbetsuppgifter. I första hand krävs en väl meriterad tekniker som skall leda instruktions- och föreläsningsverksamhet vad avser den praktiska arbetsprövningen. Denna skall också medverka vid metodforskning och utarbetandet av standardiserade arbetsprov, s. k. work-samples.

1. b) Det permanenta behovet av psykologinsatser för såväl rutinundersökningar, testningar m. m. som vetenskapligt kvalificerat arbete i samband med metodutveckling och forskning kräver numera två heltidsanställda psykologer. Klinikstyrelsen föreslår därför att deltidstjänsten som biträdande psykolog ändras till en heltidstjänst.

1. c) En förutsättning för att prövnings-, forsknings- och utbildningsverksamheten skall kunna bedrivas i oförändrad omfattning är att halvtidstjänsten som förste skötare ändras till en heltidstjänst.

1. d) Styrelsen föreslår inrättande av en tjänst som förrådsman med uppgift att handha klinikens arbetskrävande verktygs- och materialförråd.

2. a) Styrelsen föreslår uppflyttning av en tjänst som ingenjör från högst Ae 15 till Ae 17 och en tjänst som kurator från Ag 15 till Ae 16.

Omkostnader	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67	
		Mynd.	[Dep.ch.
1. Reseersättningar	4 000	+ 6 000	+ 3 000
2. Material för arbetsdriften	8 000	+ 2 000	+ 2 000
3. Underhåll och driftkostnader för bil	3 000	+ 13 500	+ 3 000
4. Avrundning		- 500	—
		+ 21 000	+ 8 000

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen tillstyrker den av styrelsen för statens arbets-klinik ingivna anslagsframställningen.

Departementschefen

För att möjliggöra vissa personalförstärkningar vid arbetskliniken bör medelsberäkningen för extra arbetskraft ökas med 40 000 kr. Därvid uppgår anslagsbehovet för avlöningar, inberäknat löneomräkning med 22 000 kr., till 700 000 kr. för nästa budgetår.

Anslagsposten för omkostnader bör — i enlighet med beräkningen i den föregående sammanställningen — uppräknas med 8 000 kr. till 150 000 kr.

Vad jag nu förordat innebär, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med 850 000 kr., vilket innebär en ökning med 70 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för statens arbets-klinik, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat

Avlöningar

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	694 000

Omkostnader

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	150 000
---------------------------------------	---------

Summa kr. 850 000;

b) till *Statens arbets-klinik* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kr.

I 2. Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	21 300 000	21 299 998
1965/66	22 600 000	
1966/67 (förslag)	24 100 000	

Av anslaget äger riks försäkringsverket disponera 22,5 milj. kr. för beredande av behandling eller vård åt personer, vilka verket efter individuell prövning finner vara i behov av sådana åtgärder. Från anslaget utgår vidare bidrag med 100 000 kr. till Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR) för forskning och utvecklingsarbete rörande proteser åt neurosedynskadade barn.

Riksförsäkringsverket föreslår, att anslaget uppförs med 24 150 000 kr.

Utgifterna under budgetåret 1964/65 samt de för innevarande och nästa budgetår beräknade kostnaderna framgår av följande sammanställning.

Andamål	Utgifter 1964/65	Beräkning för		Ökn. el. minskn.
		1965/66	1966/67	
<i>Individuell verksamhet</i>				
1. Vård och undersökning på riks försäkringsverkets sjukvårdsanstalter	19 542 287	20 800 000	22 405 000	+ 1 605 000
2. Vård på sommarkurorter	1 082 922	1 100 000	1 200 000	+ 100 000
3. Viss specialvård	388 801	375 000	375 000	—
4. Läkarundersökning och observation . . .	168 724	205 000	—	- 205 000
5. Resekostnader	17 264	20 000	20 000	—
Summa 1 - 5	21 199 998	22 500 000	24 000 000	+ 1 500 000
<i>Vissa rehabiliteringsbehov</i>				
6. Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering	100 000	100 000	150 000	+ 50 000
Summa kr.	21 299 998	22 600 000	24 150 000	+ 1 550 000

1. Alla utgifter under punkten 4 för läkarundersökning och observation avser verkets egna sjukhus eller av verket disponerade sjukhusavdelningar. Verket har fört samman dessa utgifter med övriga kostnader för vård och undersökning på riks försäkringsverkets sjukvårdsanstalter. Härav samt av stegrade vårdkostnader föranledd höjning under punkten 1 beräknas medföra en ökad belastning av anslaget med 1 305 000 kr., varvid kostnaderna för vård på sjukvårdsanstalterna beräknats till 21 749 000 kr.

Kostnaderna för sådan undersökning på riks försäkringsverkets sjukvårdsanstalter, som föreskrivits med stöd av 16 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall enligt kungörelsen den 14 september 1962 (nr 518) angående kostnaderna för läkarundersökning m. m. vid prövning av rätt till pension enligt lagen om allmän försäkring bestridas, där föreskriften meddelats av allmän försäkringskassa, av kassan och eljest av verket från anslaget Folkpensioner. Denna bestämmelse har hittills tillämpats så, att vid av försäkringskassa föranstaltad undersökning kassan debiterats 5 kr. per vård dag, 8* — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

medan återstoden av den för resp. sjukhus fastställda vårdkostnaden debiterats riksförsäkringsverket och påförts folkpensionsanslaget. I de fall verket förordnat om undersökningen har hela kostnaden påförts sistnämnda anslag.

En önskvärd rationalisering, innebärande bl. a. en förenklad kostnadsredovisning, torde kunna vinnas om sådana undersökningar anslagsmässigt behandlas lika på sådant sätt att — oavsett om undersökningen förordnats av försäkringskassa eller av verket — vårdkostnaden i vad den överstiger 5 kr. per vård dag påförs förevarande anslag. Därigenom skulle också ernås en bättre överensstämmelse med grunderna för kostnadsfördelningen mellan vederbörande huvudman och försäkringsorganen, då undersökning enligt här åberopade lagrum äger rum på exempelvis av landsting driven sjukvårdsavdelning. I dessa fall stannar den reella vårdkostnaden, fränsett 5 kr. per vård dag, på sjukvårdshuvudmannen. Enligt verkets mening lägger varken lagen om allmän försäkring eller den nämnda kungörelsen något hinder i vägen för en rationalisering av här angiven innebörd. Verket föreslår, att ändringen genomförs fr. o. m. nästa budgetår och har i anslutning därtill uppräknat posten med 300 000 kr. Därigenom kommer belastningen på folkpensionsanslaget att minskas med motsvarande belopp.

Den sammanlagda höjningen av nu ifrågavarande post beräknas sålunda till 1 605 000 kr.

2. Riksförsäkringsverkets bidrag till vård på sommarkurort har sommaren 1965 som regel utgått med högst 37 kr. per vård dag. Medelutgiften för sådan vård har därvid beräknats till 42 kr. per dag. Med hänsyn till ökade kostnader torde för nästa budgetår till sommarkurort hänvisade patienter inte kunna beredas vård för lägre avgift än 45 kr. per dag. Verket har därför att räkna med en höjning av sitt bidrag till i regel 40 kr. per vård dag. Antalet vård dagar beräknas inte undergå någon nämnvärd förändring. Kostnaderna för vård på sommarkurorterna beräknas för nästa budgetår till 1,2 milj. kr.

3. Denna vård avser framför allt behandling vid tandläkarhögskola av vissa svårare fall av medfödda gom- och käkdefekter, foniatrisk behandling och vård vid Röda korsets hem för barn med gomdefekter. Verket beräknar kostnaderna för ändamålet till oförändrat 375 000 kr. för budgetåret 1966/67.

6. Verket föreslår, att det under förevarande anslag beräknade bidraget till Svenska centralkommittén för rehabilitering för forskning och utvecklingsarbete rörande proteser åt neurosedynskadade barn höjs från 100 000 kr. till 150 000 kr.

Departementschefen

Riksförsäkringsverket har föreslagit en förenkling av hittillsvarande praxis beträffande fördelningen av kostnaderna för sådana undersökningar på verkets sjukvårdsanstalter som föreskrivs med stöd av 16 kap. 2 § lagen om allmän försäkring. Medelsbehovet under förevarande anslag beräknas

därigenom öka med 300 000 kr., medan belastningen på anslaget till folkpensioner samtidigt minskar med motsvarande belopp. Jag har inte något att erinra mot att denna ändring genomförs.

Riksförsäkringsverkets medelsberäkning för vård och undersökning på verkets sjukvårdsanstalter och för läkarundersökning och observation bör godtas. För dessa ändamål beräknar jag således, inkl. nyssnämnda belopp på 300 000 kr., en ökning av medelsbehovet med 1 400 000 kr. till 22 405 000 kr. Medlen för vård på sommarkurorter bör i enlighet med verkets förslag räknas upp med 100 000 kr. till 1 200 000 kr. För viss specialvård samt för resekostnader bör liksom innevarande budgetår beräknas tillhoppa 395 000 kr.

Till Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR) har under de senaste åren utgått ett särskilt bidrag med 100 000 kr. per år för protesforskning rörande neurosedynskadade barn. Jag beräknar även för nästa budgetår 100 000 kr. till detta ändamål under förevarande anslag.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 1,5 milj. kr. för nästa budgetår. Anslaget bör alltså uppföras med 24,1 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 24 100 000 kr.

I 3. Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 ¹ 8 000 000	1 ² 2 683 421
1965/66	2 ² 5 000 000	
1966/67 (förslag)	28 000 000	

¹ Anslaget Bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m.

² Anslaget Bidrag till hjälpmedel för rörelsehindrade m. fl.

Från anslaget utgår statsbidrag till hela kostnaden för anskaffande av ortopediska hjälpmedel såsom proteser, rullstolar, vissa stödjebandage samt av elektriska hjärtstimulatorer och vissa förband. Från anslaget utgår vidare bidrag till andra för handikappade särskilt avsedda hjälpmedel, ägnade att påtagligt underlätta den dagliga livsföringen.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 5 milj. kr.

Anslagsbelastningen har under budgetåret 1964/65 ökat med drygt 2 milj. kr. jämfört med närmast föregående budgetår. Den förhållandevis måttliga utgiftsökningen under budgetåret 1964/65 torde enligt medicinalstyrelsen inte innebära en stagnation i efterfrågan på hjälpmedel. Medicinalstyrelsen räknar med ytterligare kostnadsökningar vid ett genomförande av den utvidgade ordinationsrätt, varom styrelsen i särskild ordning har lagt fram förslag. Vidare medför utvecklingen mot allt mer komplicerade och därigenom dyrbarare hjälpmedel att en väsentligt ökad belastning av anslaget är att vänta.

I samband med anslagsframställningen föreslår medicinalstyrelsen att statsbidrag skall kunna utgå till anskaffande av s. k. talapparater för patienter som genom operation av struphuvudet förlorat talförmågan.

Departementschefen

Nya bestämmelser om bidrag till tekniska och andra hjälpmedel för handikappade gäller fr. o. m. den 1 januari 1966. Bestämmelserna återfinns i kungörelsen den 22 oktober 1965 (nr 544) om statsbidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.

De nya bidragsreglerna innebär att ordinationsrätten för hjälpmedlen har väsentligt utvidgats. Det blir därigenom lättare för de handikappade att erhålla de hjälpmedel som de behöver. Kretsen av ordinationsberättigade läkare har betydligt utökats. Enligt de nya reglerna är det endast de mest komplicerade hjälpmedlen, exempelvis proteser, som uteslutande kan ordinerar av ortoped. För att erhålla rullstolar och liknande hjälpmedel behöver den handikappade däremot endast vända sig till närmaste lasarett. Detsamma gäller beträffande hjälpmedel för den dagliga livsföringen. Dessa hjälpmedel kan vidare i den utsträckning medicinalstyrelsen bestämmer ordinerar av tjänsteläkare eller distriktssköterska.

Samtidigt med de nämnda ändringarna beträffande ordinationsrätten har de bidragsberättigande hjälpmedlen utsträckts till att omfatta även s. k. talapparater för dem som genom sjukdom i struphuvudet förlorat talförmågan.

Med hänsyn bl. a. till de ändrade bidragsreglerna är det svårt att beräkna anslagsbehovet för nästa budgetår. Jag förordar, att anslaget ökas med 3 milj. kr. och alltså uppförs med 28 milj. kr.

Anslagsrubriken bör i överensstämmelse med den nya hjälpmedelskungörelsen ändras till Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 000 kr.

I 4. Bidrag till hörapparater

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	5 000 000	6 806 485
1965/66	6 500 000	
1966/67 (förslag)	7 000 000	

Från anslaget utgår statsbidrag för hörapparater med belopp motsvarande hela anskaffningskostnaden, dock högst 400 kr. Då uppenbart behov föreligger av specialapparat för svårare hörselnedsättning, kan bidrag till dyrare apparat utgå med högre belopp.

Medicinalstyrelsen föreslår, med utgångspunkt i anslagsbelastningen under budgetåret 1964/65, att anslaget för nästa budgetår ökas med 500 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 7 milj. kr. Det innebär en ökning med 0,5 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hörapparater* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

I 5. Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1250 000	1250 000
1965/66	1320 000	
1966/67 (förslag)	375 000	

¹ Anslaget Bidrag till Svenska vanförevårdens centralkommitté

Av anslaget för innevarande budgetår avser 45 000 kr. bidrag till forskning rörande proteser och stödjebandage, 20 000 kr. bidrag till ett internationellt informationscentrum för tekniska hjälpmedel samt 255 000 kr. bidrag till centralkommitténs tekniska verksamhet.

Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR) hemställer om bidrag för nästa budgetår med tillhoppa 595 000 kr. Fördelningen av nämnda belopp på olika ändamål framgår av följande sammanställning.

1. Bidrag till forskning rörande proteser och stödjebandage	45 000
2. Bidrag till ett internationellt informationscentrum för tekniska hjälpmedel	35 000
3. Bidrag till SVCR:s tekniska verksamhet	515 000
	595 000

Motiv

1. För protesforskningen rörande neurosedynskadade barn utgår bidrag från staten i särskild ordning (jfr anslaget I 2). För övrig forskning i fråga om proteser och stödjebandage begärs oförändrat bidrag med 45 000 kr.

2. En internationell informationscentral för tekniska hjälpmedel har förlagts till Stockholm. Kostnaderna för centralen beräknas för 1966 till 140 000 kr. och för 1967 till 210 000 kr. SVCR svarar själv för 10 % av kostnaderna för informationscentralen. Därutöver erfordras statsbidrag med 35 000 kr. för nästa budgetår. Återstoden betalas av International Society for Rehabilitation of the Disabled (ISRD), på vars uppdrag SVCR driver informationscentralen.

3. SVCR räknar med en betydande utökning av sin allmänna tekniska verksamhet på såväl utvecklings-, produktions- som informationssidan. För

år 1966 beräknas kostnaderna för verksamheten till ca 2,5 milj. kr. Inkomsterna från produktion och försäljning av tekniska hjälpmedel beräknas till ca 1 milj. kr. Landstingen väntas bidra med ca 300 000 kr. Sedan övriga beräknade inkomster och bidrag medräknats, kvarstår ett bidragsbehov på 515 000 kr.

Departementschefen

Till den av Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR) bedrivna forskningen rörande proteser och stödjebandage räknar jag även för nästa budgetår med ett statsbidrag av 45 000 kr. Bidraget till den internationella informationscentralen för tekniska hjälpmedel bör beräknas till 30 000 kr. Vidare förordar jag att SVCR erhåller bidrag med 300 000 kr. till den tekniska verksamheten. Anslaget bör sålunda uppföras med 375 000 kr. Det innebär en ökning med 55 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 375 000 kr.

I 6. Bidrag till De handikappades riksförbund

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1600 000	1600 000
1965/66	1700 000	
1966/67 (förslag)	800 000	

¹ Anslaget Bidrag till De vanföras riksförbund

Av anslaget för innevarande budgetår avser 450 000 kr. bidrag till inköp och distribution av hjälpmedel för underlättande av den dagliga livsföringen och husliga sysslor för rörelsehindrade och andra handikappade. 150 000 kr. avser bidrag till inköp och installation i anslutning till bostad av hydrauliska lyftplattor för rullstolsinvalider. Därjämte utgår 100 000 kr. i bidrag till riksförbundets verksamhet i övrigt.

De handikappades riksförbund (DHR) hemställer om bidrag för nästa budgetår med tillhoppa 1 510 000 kr. Fördelningen av nämnda belopp på olika ändamål framgår av följande sammanställning.

1. Bidrag till inköp och distribution av hjälpmedel.....	800 000
2. Bidrag till inköp och installation av hydrauliska lyftplattor.....	200 000
3. Bidrag till förbundets verksamhet i övrigt.....	510 000
	1 510 000

Motiv

1. Det belopp som stått till förfogande för den av DHR administrerade bidragsverksamheten beträffande sådana hjälpmedel, som inte omfattas av reglerna om statsbidrag till hjälpmedel för rörelsehindrade m. fl. har inte

varit tillräckligt för att tillgodose behovet. Allteftersom bidragsgivningen blivit mera känd har antalet ansökningar ökat. För att nedbringa väntetiderna begär förbundet en höjning av bidragsbeloppet för detta ändamål till 800 000 kr.

2. Bidragsgivningen till hydrauliska lyftplattor bör enligt förbundets mening även omfatta vissa enklare hissar av i princip samma konstruktion som lyftplattorna. På grund av den ökade information om denna bidragsgivning som förbundet planerar väntas ett större medelsbehov göra sig gällande. Bidragsbehovet beräknas av DHR till 200 000 kr.

3. Förbundet har beslutat att successivt inrätta ett antal konsulenttjänster inom landstingsområdena. Konsulenternas arbetsuppgifter skall vara att medverka till att de handikappade får del av samhällets hjälpåtgärder och service. Konsulenterna skall vidare stå kommunerna till tjänst med information och råd i samhällsplaneringsfrågor och vid byggande av invalidbostäder. De skall även ge information genom kurser och konferenser samt hålla regelbunden kontakt med ortopediska kliniker, rehabiliteringscentraller, arbetsvårdsinstitutioner, försäkringskassor etc. DHR bedriver även en central konsulentverksamhet med en konsulent för invalidfordonsfrågor, en för tekniska utvecklingsfrågor samt en rikskurator. Kostnaderna för hela konsulentverksamheten uppgår sedan beräknade landstingsbidrag avräknats till ca 190 000 kr.

Tre rekreationshem för handikappade drivs av DHR. På dessa kan erbjudas 53 000 gästdagar fördelade på 2 300 gäster per år. Vidare driver förbundet en för handikappade barn specialbyggd barnkoloni. För budgetåret 1966/67 beräknas driftunderskottet för denna verksamhet till 170 000 kr.

En arbetsgrupp för utvecklingsarbete rörande tekniska hjälpmedel har tillsatts av DHR. En av gruppens uppgifter är att få fram hjälpmedel till väsentligt lägre priser än de nuvarande. Priserna på vissa enklare hjälpmedel har genom detta arbete kunnat sänkas med 50 %. Kostnaderna för utvecklingsarbetet beräknas till ca 150 000 kr.

Departementschefen

För inköp och distribution av sådana hjälpmedel, på vilka kungörelsen den 22 oktober 1965 (nr 544) om statsbidrag till vissa hjälpmedel för handikappade inte är tillämplig, bör till De handikappades riksförbund utgå ett bidrag med 500 000 kr. för nästa budgetår. Jag förordar vidare, att riksförbundet till inköp och installation av hydrauliska lyftplattor och enklare hydrauliska hissar för rullstolsinvalider erhåller bidrag med 150 000 kr. Till verksamheten i övrigt bör utgå bidrag med 150 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med 800 000 kr., vilket innebär en ökning med 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till De handikappades riksförbund* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 800 000 kr.

I 7. Bidrag till De blindas förening

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 000 000	1 000 000
1965/66	1 250 000	
1966/67 (förslag)	1 400 000	

Av anslaget för innevarande budgetår avser 595 000 kr. bidrag till avlöningar och omkostnader för den genom De blindas försäljningsaktiebolag bedrivna depåverksamheten för försäljning av arbetsmaterial till blinda hantverkare samt försäljning av dessas hantverksprodukter. 450 000 kr. avser bidrag till inköp och distribution av bandspelare för blinda samt 55 000 kr. bidrag till kostnader för utbildning av ledarhundar. Resten av anslaget, 150 000 kr., utgör bidrag till föreningens verksamhet i övrigt, i första hand för lokal konsulentverksamhet för blinda samt för utgivande av De blindas veckoblad.

De blindas förening (DBF) hemställer om bidrag för nästa budgetår med tillhoppa 1 651 000 kr.

Fördelningen av nämnda belopp på olika ändamål framgår av följande sammanställning.

1. Bidrag till den av De blindas förening genom De blindas försäljningsaktiebolag bedrivna depåverksamheten	684 000
2. Bidrag till övriga ändamål	
a) Inköp och distribution av bandspelare, avsedda för av De blindas förening organiserad utlåningsverksamhet till blinda	550 000
b) Kostnader för utbildning av ledarhundar vid arméns hundskola i Sollefteå	67 000
c) Föreningens verksamhet i övrigt	350 000
	1 651 000

Motiv

1. Kostnaderna för De blindas förenings försäljningsaktiebolag uppgick år 1964 till 600 000 kr. De sammanlagda kostnaderna för budgetåret 1966/67 beräknas till 684 000 kr. Därav utgör 477 000 kr. löne- och pensionskostnader, vilket innebär en ökning med 55 000 kr. i förhållande till kostnaderna för innevarande budgetår. Kostnaderna för fria frakter till blinda hantverkare beräknas öka med 34 000 kr. till 146 000 kr. Övriga kostnader beräknas bli oförändrade.

2. a) Under budgetåret 1964/65 har föreningen inköpt 1 037 bandspelare för en kostnad av 496 000 kr. Statsbidraget för denna verksamhet för budgetåret 1964/65 utgjorde 270 000 kr., vilket innebär att föreningen av andra medel tillskjutit 226 000 kr. För innevarande budgetår uppgår statsbidraget till 450 000 kr. Under budgetåret 1966/67 räknar föreningen med att inköpa 1 000 bandspelare för en kostnad av 550 000 kr.

2. b) Kostnaderna för utbildning av 15 ledarhundar vid arméns hundskola beräknas till 67 000 kr.

2. c) Konsulentverksamheten kostade år 1964 föreningen 533 000 kr.

För budgetåret 1966/67 beräknas kostnaderna till 710 000 kr. Landstingen väntas bidra med 440 000 kr. Statsbidragsbehovet beräknas till 270 000 kr.

De blindas veckoblad beräknas budgetåret 1966/67 kosta föreningen 120 000 kr. Härav beräknas 80 000 kr. i bidrag från staten.

Föreningen föreslår, att bidraget till de under punkt 2 angivna ändamålen sammanförs till en post med rätt för föreningen att använda ev. överskott på en delpost för att täcka ev. underskott på en annan. I anslutning härtill hemställer föreningen att få utnyttja ett under budgetåret 1964/65 på bidraget till utbildning av ledarhundar uppkommet överskott med 10 441 kr. till täckning av kostnader för tillhandahållande av bandspelare.

Departementschefen

Statsbidraget till den genom De blindas försäljningsaktiebolag bedrivna depåverksamheten bör uppräknas med 89 000 kr. till 684 000 kr. med hänsyn till höjda kostnader. Jag vill i anslutning härtill erinra om att staten därutöver bidrar till ifrågakvarande verksamhet genom att försäljningsaktiebolagets hyreskostnader på ca 90 000 kr. bestrids av medel från statens allmänna fastighetsfond.

Under förevarande anslag bör i samma former som hittills anvisas medel även för bidrag till inköp och distribution av bandspelare, till utbildning av ledarhundar samt till föreningens verksamhet i övrigt. Till inköp och distribution av bandspelare, avsedda för av De blindas förening organiserad utlåningsverksamhet till blinda, förordar jag en ökning av bidraget till 500 000 kr. Till kostnader för utbildning av ledarhundar beräknar jag, med beaktande av förefintlig behållning från budgetåret 1964/65, ett bidrag med oförändrat 55 000 kr. Beträffande den av De blindas förening i övrigt bedrivna verksamheten tillstyrker jag bidrag med 161 000 kr.

Anslaget bör sålunda uppföras med 1,4 milj. kr. Det innebär en ökning med 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till De blindas förening* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 1 400 000 kr.

I 8. Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	300 000	300 000
1965/66	375 000	
1966/67 (förslag)	415 000	

Av anslaget för innevarande budgetår avser 175 000 kr. bidrag till kostnaderna för riksförbundets rehabiliteringsverksamhet för vuxna hörselskadade, 95 000 kr. bidrag till pedagogiska kurser för vuxna hörselskadade, 10 000 kr. bidrag till ökad verksamhet bland föräldrar till hörselskadade

barn och 70 000 kr. bidrag till förbundets centralbyrå. Vidare utgår från anslaget ett bidrag av 25 000 kr. till försöksverksamhet med utlåning av bandspelare jämte specialtillagade instruktioner och talövningar åt föräldrar till hörselskadade barn.

Hörselfrämjandets riksförbund hemställer om bidrag för nästa budgetår med tillhopa 587 104 kr. Fördelningen av nämnda belopp framgår av följande sammanställning.

1. Bidrag till kostnaderna för riksförbundets rehabiliteringsverksamhet för vuxna hörselskadade.....	311 304
2. Bidrag till anordnande av pedagogiska kurser för vuxna hörselskadade.....	130 800
3. Bidrag till ökad verksamhet bland föräldrar till hörselskadade förskolebarn.....	15 000
4. Bidrag till driften av Hörselfrämjandets riksförbunds centralbyrå.....	130 000
	587 104

Motiv

1. Kostnaderna för den vid Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral bedrivna rehabiliteringsverksamheten för vuxna hörselskadade beräknas för 1966/67 uppgå till 311 304 kr., varav ca 260 000 kr. utgör löne- och pensionskostnader.

2. För pedagogisk terapi för vuxna hörselskadade beräknas kostnaderna för 1966/67 till 130 800 kr. Förbundet räknar med att anordna 100 kurser under 1966/67 mot 80 under 1964/65.

3. De föräldragrupper som arbetar inom Hörselfrämjandet har behov av ökat stöd från förbundet för att kunna anordna föräldrakonferenser och engagera lämpliga föreläsare och gruppleddare till de olika länsföräldraföreningarna.

4. Förbundet framhåller, att ett kansli med kvalificerad personal är nödvändigt för att upprätthålla förbindelse med såväl berörda myndigheter som med lokalföreningar samt enskilda hörselskadade personer och deras anförvanter. I förbundets arbetsuppgifter ingår även att arrangera kursverksamhet, ordna fortbildningskurser för fackfolk, medverka vid olika seminarier samt informera myndigheter och allmänheten. Förbundet får utöver kostnader i samband med allmänt informerande verksamhet även räkna med administrativa kostnader vid fördelningen av det statliga anslaget till pedagogiska kurser.

Förbundet begär bidrag med 100 000 kr. till sin allmänna verksamhet och med 30 000 kr. för att bibehålla en tjänst som socialsekreterare vid förbundets kansli. Socialsekreteraren utför centrala arbetsuppgifter inom den sociala hörselvården på riksplanet samt stimulerar genom utredningar den lokala sociala hörselvården.

Yttrande

Skolöverstyrelsen har yttrat sig över framställningen om bidrag till pedagogiska kurser för vuxna hörselskadade och bidraget till förbundets central-

byrå. Styrelsen tillstyrker statsbidrag med 120 000 kr. till pedagogiska kurser och med 90 000 kr. till förbundets allmänna upplysande verksamhet, varvid dock några kostnader för bibehållandet av socialsekreterartjänsten vid förbundskansliet inte medräknats, då styrelsen inte yttrat sig i denna fråga.

Departementschefen

Bidraget till den av Hörselfrämjandets riksförbund bedrivna rehabiliteringsverksamheten bör ökas med 25 000 kr. till 200 000 kr. I fråga om bidraget till anordnande av pedagogiska kurser för vuxna hörselskadade tillstyrker jag bidrag med 115 000 kr. Jag förordar vidare att riksförbundet erhåller bidrag med oförändrat 10 000 kr. till kursverksamhet bland föräldrar till hörselskadade barn. För den allmänna verksamheten förordar jag ett bidrag med 90 000 kr. till riksförbundets centralbyrå.

Anslaget bör alltså uppföras med 415 000 kr. Det innebär i förhållande till innevarande budgetår en ökning med 40 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 415 000 kr.

I 9. Bidrag till vanförelanstalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	19 300 000	11 407 058
1965/66	10 000 000	
1966/67 (förslag)	12 600 000	

¹ Anslag under elfte huvudtiteln

Vid de fyra vanförelanstalterna i Stockholm (Norrbackainstitutet), Göteborg (Änggårdens yrkesskolor), Hälsingborg (Sköldenborgsinstitutet) och Härnösand bedrivs skolundervisning och yrkesutbildning av rörelsehindrade yngre och äldre elever. Ortopediska kliniker finns därjämte vid vanförelanstalten i Härnösand och vid Norrbackainstitutet, som också har en omfattande högstadie-, fackskole- och gymnasieutbildning.

Styrelserna för vanförelanstalterna har avgett förslag till personal- och tjänsteförändringar vid anstalterna fr. o. m. den 1 juli 1966.

Vanförelanstalten i Stockholm (Norrbackainstitutet)

1. Personalförändringar

a) Ortopediska kliniken:

	Ökn. el. minskn.
1 bitr. överläkare Ae 27; minskning med arvode till narkosläkare.....	+ 28 500
1 underläkare Ae 23.....	+ 37 680
1 sjuksköterska Ae 12.....	+ 21 372
2 undersköterskor Ae 9; minskning med 2 barnsköterskor Ae 8.....	+ 1 848

	Ökn. el. minskn.
1 undersköterska Ag 9.....	+ 18 312
1 kontorist Ag 9.....	+ 18 312
1 kontorist Ae 9; minskning med 1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+ 3 432
2 ekonomibiträden högst Ag 5.....	+ 29 760
3 sjukvårdsbiträden högst Ag 5.....	+ 44 640
½ sjukvårdsbiträde högst Ag 5.....	+ 7 440
1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+ 14 880
b) Protestekniska forskningslaboratoriet:	
1 cheftekniker Ag 27.....	+ 46 332
1 forskningsingenjör Ag 21.....	+ 33 972
1 laboratorieingenjör Ag 19.....	+ 30 648
1 förste instrumentmakare Ag 13.....	+ 22 488
1 instrumentmakare Ag 11.....	+ 20 280
½ kanslibiträde Ag 7.....	+ 8 244
Minskning med arvoden under anslagsposten till extra arbetskraft.....	- 71 415
c) Övergångshem:	
1 arbetsledare Ag 13.....	+ 20 412
Minskning med arvode under anslagsposten till extra arbetskraft.....	- 18 252
d) Grundskolans högstadium m. m.:	
1 skolkurator Ag 17.....	+ 27 648
1 kontorist Ag 9.....	+ 18 312
1 vaktmästare högst Ag 9.....	+ 17 388
1 ekonomibiträde högst Ag 5.....	+ 14 880
Minskning med 2 folkskollärare Ao 18.....	- 58 224
Minskning med arvoden under anslagsposten till extra arbetskraft.....	- 44 784
e) Elevhem:	
1 chefgymnast Ag 16.....	+ 26 256
1 sjukgymnast Ag 15.....	+ 24 936
4/2 sjukgymnaster Ae 15; minskning med arvoden till 4/2 sjukgymnaster 10 mån. av året.....	+ 12 392
1 fritidsskolsulent Ag 15.....	+ 24 936
4 elevhemsföreståndare Ag 13.....	+ 89 952
6 vårdare Ag 11.....	+ 121 680
2 vaktmästare högst Ag 9.....	+ 34 776
1 undersköterska Ag 9.....	+ 18 312
1 undersköterska Ae 9; minskning med 1 barnsköterska Ag 8.....	+ 924
2 ekonomibiträden högst Ag 5.....	+ 29 760
½ ekonomibiträde högst Ag 5.....	+ 7 440
9 sjukvårdsbiträden högst Ag 5.....	+ 133 920
Minskning med arvoden under anslagsposten till extra arbetskraft.....	- 340 200
f) Lidlingö skolhem:	
½ sjukgymnast Ag 15.....	+ 12 468
g) Administration och ekonomiavdelning:	
1 kamrer Ae 21.....	+ 33 972
1 bitr. köksföreståndare Ag 12.....	+ 21 372
1 vaktmästare högst Ag 9.....	+ 17 388
1 bilförare högst Ag 9.....	+ 17 388
1 kontorist Ae 9; minskning med 1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+ 3 432
2 förrådsmän högst Ae 9; minskning med 1 sömmerska Ae 8 och 1 ekonomibiträde högst Ae 5.....	+ 2 508
1 ekonomibiträde högst Ag 5.....	+ 14 880
Minskning med arvoden under anslagsposten till extra arbetskraft.....	- 39 540
h) Övriga avdelningar:	
1 överläkare Bg 1.....	+ 53 928
1 tandläkare Ag 27.....	+ 46 332
1 terapiföreståndare Ag 13.....	+ 22 488
½ sjuksköterska Ag 12.....	+ 10 686
1 tandsköterska Ag 8.....	+ 17 388
Minskning med arvoden under anslagsposten till extra arbetskraft.....	- 80 952

	Ökn. el. minskn.
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar.....	+ 20 184
b) Extraordinariesättningar.....	-
c) Vissa arvodesfrågor.....	- 2 100
3. Löneomräkning.....	+ 63 000
4. Avrundning.....	+ 989
	+ 715 000

Vanförestalten i Göteborg (Änggårdens yrkesskolor)

Tjänsteförändring.....	+ 5 784
	+ 5 784

Vanförestalten i Hålsingborg (Sköldenborgsinstitutet)

Tjänsteförändringar.....	+ 9 420
	+ 9 420

Vanförestalten i Härnösand

1. Personalförändringar

a) Sjukavdelningen:	
1 läkarsekreterare gr. I enligt landstingens specialbestämmelser Ae 9.....	+ 17 268
1 sjukvårdsbiträde.....	+ 15 564
Minskning med 1 kanslibiträde Ae 7.....	- 15 564
b) Yrkesskolorna:	
3 yrkeslärare Ae 17.....	+ 79 884
3 ekonomibiträden.....	+ 46 692
1 kanslibiträde Ag 7.....	+ 15 564
c) Gemensam avdelning:	
1 kansliskrivare Ao 11.....	+ 19 272
1 kontorist Ao 9.....	+ 17 268
Minskning med 1 kontorist Ao 9.....	- 17 268
Minskning med 1 kanslibiträde Ao 7.....	- 15 564

2. Tjänsteförändringar

a) Lönegradsförändring.....	+ 3 972
b) Vissa arvodesfrågor.....	+ 20 000

3. Löneomräkning.....	+ 15 212
	+ 202 300

Motiv

Norrbackainstitutet

1. a) I stället för arvode till halvtidstjänstgörande narkosläkare vid ortopediska kliniken föreslås inrättande av en tjänst som biträdande narkosöverläkare, som i undervisningshänseende skall sortera under narkosöverläkaren vid karolinska sjukhuset och ha sin tjänstgöring förlagd till Norrbackainstitutet. Därjämte föreslås inrättande av tjänster för en underläkare, en sjuksköterska, ett sjukvårdsbiträde och ett kontorsbiträde vid ortopediska klinikens utökade röntgenavdelning. Vid vårdavdelningarna begärs två och en halv tjänst som sjukvårdsbiträde och två ekonomibiträdets-tjänster. Med hänsyn till att verksamheten vid en sjukavdelning för barn upphört och personalen omfördelats till främst vuxenavdelningar föreslås utbyte av två tjänster som barnsköterska till tjänster som undersköterska. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 300.)

Till följd av utökade polikliniklokaler och utökad poliklinisk verksamhet med större inslag än tidigare av akutfall föreslås förstärkning av ortopediska klinikens ambulatorium med en undersköterska och en kontorist (läkarsekreterare). Dessutom bör en tjänst som kontorsbiträde vid klinikens skrivcentral utbytas mot en kontoristtjänst för kvalificerat skrivarbete efter diktamen avseende medicinsk terminologi ävensom utländsk korrespondens.

1. b) Vid protestekniska forskningslaboratoriet föreslås inrättande av tjänster för cheftekniker och tekniker jämte viss biträdespersonal. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 300.)

1. c) Vid övergångshemmet Norrbackagården begärs en tjänst som arbetsledare. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 300.)

1. d) Vid grundskolans högstadium föreslås inrättande av tjänster för en skolkurator, en kontorist, en vaktmästare och ett ekonomibiträde. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 300—301.) Med hänsyn till angelägenheten av att er-hålla för elevklientelet väl kvalificerad kurator föreslås kuratorstjänsten inrättad i lönegrad motsvarande förste kurator. Med hänsyn till arten av de administrativa och expeditionella uppgifterna på rektorsexpeditionen föreslås inrättande där av tjänst som kontorist.

1. e) Vid elevhemmen föreslås inrättande av tjänster för en chefgymnast, en sjukgymnast, en fritidskonsulent, fyra elevhemsföreståndare, sex vårdare, två vaktmästare, en undersköterska och nio sjukvårdsbiträden samt två och en halv ekonomibiträdestjänster. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 300.) Dessutom föreslås utbyte av en tjänst som barnsköterska mot undersköterska, vilken tjänst därjämte bör extraordinariesättas, samt utbyte av fyra arvodesbefattningar som sjukgymnast med halvtidstjänstgöring mot fyra halvtidstjänster som sjukgymnast i Ag 15.

1. f) För att få till stånd en önskvärd effektivisering av den sjukgymnastiska behandlingen föreslås inrättande av ytterligare en halvtidstjänst som sjukgymnast vid institutets nya skolhem på Lidingö.

1. g) Till följd av en beslutad omorganisation av institutets administrativa funktioner, varigenom kassarörelse, upphandling och personaladministrativa ärenden m. m. i största möjliga utsträckning kommer att centraliseras till den administrativa avdelningen, har administrationen redan fr. o. m. innevarande budgetår uppdelats på två sektioner, en personal- och avlöningsssektion och en kameralsektion. Därjämte har större och mer kvalificerade arbetsuppgifter tillförts avdelningen genom införande av ny kontoplan och nytt redovisningssystem för såväl budget som bokföring i avsikt att få till stånd en önskvärd kostnads- och ansvarskontroll. För de utökade arbetsuppgifterna föreslås att avdelningen förstärks med ytterligare en kamrer samt en vaktmästare (expeditionsvakt). Därjämte föreslås att ett kontorshiträde utbyts mot en kontorist för den centraliserade kassarörelsen.

För att tillgodose en effektivisering av förrådshållningen föreslås utbyte

av en tjänst som sömmerska och en tjänst som ekonomibitråde vid centralförråd resp. tvätt mot tjänster som förrådsman.

Vidare begärs inrättande av tjänster för en biträdande köksföreståndare, en bilförare och ett ekonomibitråde. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 301.)

1. h) En tjänst som terapiföreståndare bör inrättas för den ADL-verksamhet, som centralt anordnats för institutets verksamhet i anslutning till en särskilt utrustad lokal för dagligt-liv-träning för såväl skol- som klinik-klientelet. Vid institutets läkarmottagning för elever föreslås inrättande av en överläkartjänst och en halvtidstjänst som sjuksköterska. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 7 s. 300.)

Vidare begärs inrättande av en tandläkartjänst och en tjänst som tand-sköterska. (Jfr prop. 1964: 1 bil. 13 s. 110.)

2. a) Institutets styrelse föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

vid ortopediska kliniken en arbetsterapeut i Ao 10 till terapiföreståndare i Ao 13,

vid ortopediska verkstäderna en kontorist i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11,

vid elevhemmen en elevhemsföreståndare i Ao 13 till förste elevhemsföreståndare i Ao 15,

vid administration och ekonomiavdelning en kamrer i Ao 19 till personalkamrer i Ao 21, en biträdande husmor tillika föreståndare för centralförråd i Ao 11 till Ao 13, en maskinist i Ao 10 till Ao 13, varvid särskilt förmansarvode kan utgå, en kontorist i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 och en telefonist i Ao 5 till kanslibitråde (telefonist) i Ao 7.

2. b) Institutets styrelse föreslår extraordinariesättning av följande tjänster, nämligen en bandagist i Ag 16, tre sjuksköterskor, varav två halvtidstjänster, i Ag 12, tre vaktmästare, varav en med deltidstjänstgöring, i högst Ag 9, ett kanslibitråde i Ag 7, fyra ekonomibiträden i högst Ag 5 samt tre sjukvårdsbiträden i högst Ag 5 och ett kontorsbiträde på deltid i högst Ag 5.

Änggårdens yrkesskolor

Styrelsen föreslår uppflyttning av en tjänst som yrkeslärare i Ae 15/17 till Ae 19.

Sköldenborgsinstitutet

Styrelsen föreslår lönegradsuppflyttning av följande tjänster, nämligen vid yrkesskolorna ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibitråde i Ae 7, vid skolhemmet en biträdande skolhemsföreståndare i Ae 10 till biträdande föreståndare i Ae 14,

vid gemensamma avdelningen ett kanslibitråde i Ao 5 till kansliskrivare i Ao 11.

Vanföreanstalten i Härnösand

1. a) Ett kanslibitråde i Ae 7 har de arbetsuppgifter, som utförs av läkar-sekreterare grupp I enligt landstingens specialbestämmelser m. m. för kontorspersonal, varför styrelsen föreslår, att en sådan tjänst inrättas. En kanslibiträdestjänst kan därvid indras. Styrelsen begär inrättande av ytterligare en sjukvårdsbiträdestjänst. Extra personal motsvarande en heltids-tjänst har under längre tid anlitats.

1. b) Om en planerad ny verkstadsbyggnad färdigställs under nästa bud-getår, erfordras personal för tre nya yrkesavdelningar.

1. c) Styrelsen framhåller angelägenheten av att lönefrågorna för för-valtningspersonalen omprövas. Styrelsen föreslår, att en kontoristtjänst ändras till en kansliskrivartjänst i Ao 11 samt en kanslibiträdestjänst till en kontoristtjänst i Ao 9.

2. a) En assistenttjänst föreslås uppflyttad från Ae 14 till Ao 17.

2. b) Om planerade nya yrkesavdelningar inrättas under nästa budgetår, krävs ytterligare medel till arvoden för teoriundervisning m. m.

Yttranden

Medicinalstyrelsen tillstyrker inrättandet av följande tjänster vid Norr-backainstitutet, nämligen

vid ortopediska kliniken tjänster för en biträdande överläkare (narkos-läkare), en underläkare, en sjuksköterska, tre undersköterskor (minskning med två barnsköterskor), en kontorist (minskning med ett kontorsbiträde), ett kontorsbiträde och två ekonomibiträden samt tre och en halv sjukvårds-biträdestjänst,

vid protestekniska forskningslaboratoriet tjänster för en chefstekniker, en forskningsingenjör, en laboratorieingenjör, en förste instrumentmakare och en instrumentmakare samt en halv kanslibiträdestjänst,

vid övergångshemmet en tjänst som arbetsledare,

vid grundskolans högstadium tjänster för en skolkurator, en vaktmästare, ett kanslibitråde och ett ekonomibitråde,

vid elevhemmen tjänster för fem sjukgymnaster, varav fyra på halvtid, en fritidskonsulent, fyra elevhemsföreståndare, sex vårdare, två undersköterskor (minskning med en barnsköterska), två vaktmästare och sju sjukvårdsbiträden samt två och en halv ekonomibiträdestjänst,

vid administration och ekonomiavdelningen tjänster för en kamrerare, en biträdande köksföreståndare, två förrådsmän (minskning med en sönnerska och ett ekonomibitråde), en kontorist (minskning med ett kontorsbiträde), en vaktmästare, en bilförare och ett ekonomibitråde, samt

vid övriga avdelningar tjänster för en överläkare, en terapiföreståndare och en halv sjukskötersketjänst.

Beträffande Sköldenborgsinstitutet tillstyrker medicinalstyrelsen inrättande av en tjänst som kansliskrivare (minskning med ett kanslibitråde).

I fråga om Änggårdens yrkesskolor tillstyrker medicinalstyrelsen lönegradsuppflyttning av en tjänst som yrkeslärare.

Vid vanföreanstalten i Härnösand tillstyrker medicinalstyrelsen inrättande av följande tjänster, nämligen för en kontorist (minskning med ett kanslibitråde), ett sjukvårdsbiträde, tre yrkeslärare, tre ekonomibiträden och ett kanslibitråde. Sistnämnda sju tjänster tillstyrks under förutsättning att vid vanföreanstaltens yrkesskolor tre nya avdelningar kan tas i bruk under budgetåret 1966/67.

I fastställda inkomst- och utgiftsstater för budgetåret 1965/66 beräknas det sammanlagda driftunderskottet vid vanföreanstalterna till 12 347 000 kr. Detta underskott skall täckas under budgetåret 1966/67. För bidrag till resor för vissa handikappade m. fl. gäller fr. o. m. den 1 juli 1965 helt nya bestämmelser, som medger ökade resemöjligheter. Styrelsen föreslår, att för ändamålet anvisas samma belopp, 350 000 kr., som upptagits i de för budgetåret 1965/66 fastställda staterna. Kostnaderna för de av medicinalstyrelsen tillstyrkta personalförändringarna uppskattar styrelsen till ca 1,5 milj. kr.

Skolöverstyrelsen tillstyrker i huvudsak vanföreanstalternas förslag till personalförändringar i vad avser skolverksamheten vid anstalterna.

Departementschefen

Norrbackainstitutets ortopediska klinik bör få möjlighet att i ökad omfattning anlita en vid karolinska sjukhuset anställd narkosläkare. Medel bör beräknas för dennes utökade tjänstgöring. Vidare bör för samma klinik beräknas medel för två underskötersketjänster i stället för två tjänster som barnsköterska samt för två extra tjänster som sjukvårdsbiträde och en extra tjänst som ekonomibitråde.

För Norrbackainstitutets protestekniska forskningslaboratorium bör medel beräknas för en tjänst som förste forskningsingenjör i Ag 27 samt extra tjänster för en förste instrumentmakare och en instrumentmakare. Dessa tjänster motsvaras av redan arvodesanställd personal.

Vid övergångshemmet i Säter bör medel beräknas för en extra tjänst som förman i stället för en nuvarande arvodesbefattning.

För skolverksamheten vid Norrbackainstitutet förordar jag att medel beräknas för extra tjänster för en skolkurator, en chefgymnast, fyra sjukgymnaster (halvtid), en assistent för fritidsverksamheten, fyra elevhemsföreståndare, sex vårdare, två undersköterskor, tre vaktmästare, ett kanslibitråde, sju sjukvårdsbiträden och fyra ekonomibiträden, varav en halvtidstjänst. Dessa tjänster motsvaras i stort sett av redan arvodesanställd personal. Samtidigt bör två tjänster som folkskollärare i Ao 18 och en barnskötersketjänst dras in.

För Norrbackainstitutets administration och ekonomiavdelning bör medel

beräknas för en tjänst som kamrerare samt för extra tjänster för en biträdande köksföreståndare, en vaktmästare, en bilförare och två förrådsmän. Tjänsterna motsvaras av redan arvodesanställd personal. Vid dessa avdelningar bör en tjänst som sömmerska och en som ekonomibiträde samtidigt dras in.

Vid Norrbackainstitutets övriga avdelningar beräknar jag medel för en extra tjänst som arbetsterapeut och en extra tjänst som sjuksköterska (halvtid). Även dessa tjänster motsvaras av redan arvodesanställd personal.

Vanföreanstalten i Härnösand bör ges möjlighet att anställa ytterligare ett biträde. De personalförstärkningar på yrkesskolorna som föreslagits av styrelsen för vanföreanstalten i Härnösand torde inte bli erforderliga under nästa budgetår, och några medel för detta ändamål bör därför inte beräknas.

Medelsanvisningen för nästa budgetår avser att täcka vanföreanstalternas sammanlagda driftunderskott för innevarande budgetår. Detta underskott har i de för anstalterna fastställda inkomst- och utgiftsstaterna beräknats till 12 347 000 kr. Till detta belopp bör läggas 10 000 kr. för bidrag till kustsanatoriet Apelviken för eftervård av poliopatienter. Med hänsyn även till föreslagna personalförstärkningar bör anslaget uppföras med 12,6 milj. kr. Det innebär en ökning med 2,6 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanföreanstalter m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 12 600 000 kr.

I 10. Bidrag till Eugeniahemmet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 535 000	2 226 755
1965/66	2 700 000	
1966/67 (förslag)	3 200 000	

Eugeniahemmet utgör riksanstalt för barn med cerebral pares samt neurosedynskadade och andra svårt invalidiserade barn. Skolhemmet har ca 65 och sjukavdelningen ca 30 vårdplatser. Därjämte finns en särskild avdelning med 10 platser för undervisning och behandling av CP-barn med hörselskador.

Styrelsen för sällskapet Eugeniahemmet föreslår följande personal- och tjänsteförändringar för budgetåret 1966/67.

1. Personalförändringar	Ökning
a) Sjukavdelningen:	
1 assistent Ae 15.....	24 936
½ sjuksköterska Ae 13.....	11 244
½ kanslibiträde Ag 7.....	8 244
b) Skolinternatet:	
2 sjukgymnaster Ae 15.....	49 872
1 assistent Ae 13.....	22 488

	Ökning
2 vårdare Ae 11	40 560
8 lärarassistenter, arvoden	43 200
c) Gemensamma avdelningen:	
1 biträdande föreståndare Ae 17	24 936
½ biträde högst Ae 5	7 440
Pensionsavgifter för a) – c)	18 972
2. Tjänsteförändringar	24 432
3. Avrundning	676
	+ 277 000

Motiv

1. a) Sedan den nya författningen om tekniska hjälpmedel trädde i kraft den 1 juli 1964 har svårigheter uppstått vid Eugeniahemmet att administrativt lösa de starkt ökade arbetsuppgifter, som de nya bestämmelserna medfört. Genom att inrätta en assistenttjänst kan åstadkommas samordning av de administrativa arbetsuppgifterna samtidigt som kliniksköterske- och konsulenttjänsterna frigörs från dessa arbetsuppgifter. För avlösning vid ledigheter för nattsköterskan erfordras en halv sjukskötersketjänst.

Vid kuratorsexpeditionerna har fr. o. m. budgetåret 1965/66 inrättats en extra heltidstjänst som kanslibiträde. För förstärkning av skrivhjälp åt konsulenterna bör en heltidstjänst inrättas.

1. b) För att få till stånd en önskvärd effektivisering av den sjukgymnastiska behandlingen samt bereda ökade möjligheter till ADL-träning föreslås inrättande av ytterligare två sjukgymnastbefattningar.

Styrelsen hemställer att en tjänst som assistent (arbetsterapeut) inrättas för ADL-träning av skolans elever samt för utförande av enklare tekniska hjälpmedel. Två befattningar som vårdare med uppgift att leda den alltmer omfattande fritidsverksamheten föreslås inrättade.

Varje klassavdelning bör tillföras en lärarassistent. Kostnaderna härför har beräknats till 600 kr. per månad för var och en arvodesbefattning under 9 månader.

1. c) Biträdande föreståndaren tjänstgör som vårdföreståndare på skolinternatets avdelningar och som arbetsledare för vårdpersonalen. Då arbetet på avdelningarna dagligen pågår från kl. 7.00 till 21.30 erfordras ytterligare en tjänst.

För avlösning vid ledigheter för telefonister erfordras en biträdestjänst på halvtid.

2. Sällskapetets styrelse föreslår lönegradsuppflyttning av följande tjänster, nämligen

vid sjukavdelningen en underläkare i Ae 23 till biträdande överläkare i Ae 27,

vid gemensamma avdelningen en föreståndare i Ao 21 till Ao 24, en kamrerare i Ae 21 till Ae 23, en biträdande föreståndare i Ae 15 till Ae 17, en köksföreståndare i Ao 14 till Ao 16, en värmeskötare i Ao 9 till maskinist i Ao 11 samt ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

Yttranden

Medicinalstyrelsen tillstyrker följande personalförstärkningar, nämligen vid sjukavdelningen en tjänst som assistent och en halv tjänst som sjuksköterska, vid skolinternatet tjänster för en sjukgymnast och en fritidsledare samt vid gemensamma avdelningen en tjänst som biträdande föreståndare.

I fastställd inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1965/66 beräknas driftunderskottet vid Eugeniahemmet till 3 109 000 kr., vilket underskott skall täckas under budgetåret 1966/67. Utgående fasta statsbidrag till hemmets sjukavdelning beräknas till oförändrat 22 000 kr. För bidrag till resor för vissa handikappade m. fl. gäller fr. o. m. den 1 juli 1965 helt nya bestämmelser, som medger ökade resemöjligheter. Styrelsen föreslår, att för ändamålet anvisas samma belopp, 100 000 kr., som upptagits i den för budgetåret 1965/66 fastställda staten. Kostnaderna för de av medicinalstyrelsen tillstyrkta personalförändringarna uppgår, inkl. pensionsavgifter, till ca 125 000 kr.

Skolöverstyrelsen ansluter sig till de motiveringar som anförts beträffande de vid skolinternatet och vid gemensamma avdelningen begärda personalförändringarna. Med hänsyn till vunna erfarenheter anser överstyrelsen de åtta lärarassistenterna som absolut oundgängliga med tanke på de svåra förhållanden, under vilka undervisningen på Eugeniahemmet genomförs. Även förslaget om inrättande av en andra tjänst som biträdande föreståndare tillstyrks.

Departementschefen

I syfte att samordna de administrativa arbetsuppgifter vid Eugeniahemmet som har samband med tillhandahållande av tekniska hjälpmedel åt handikappade tillstyrker jag att medel beräknas för en ny assistenttjänst vid sjukavdelningen. För att bereda barnen vid hemmet ökade möjligheter till ADL-träning bör vidare beräknas medel för ytterligare en sjukgymnasttjänst. Eugeniahemmet bör också ges möjlighet att arvodesanställa flera lärarassistenter. Assistenternas uppgift är att biträda lärarna med pedagogiska arbetsuppgifter vid undervisningen av de svårt handikappade barnen vid hemmet. Medel bör beräknas för en ökning av antalet lärarassistenter från tre till åtta.

Medelsanvisningen för nästa budgetår avser att täcka driftunderskottet för innevarande budgetår samt de fasta bidragen till hemmets sjukavdelning. Med hänsyn även till föreslagna personalförstärkningar bör anslaget uppföras med 3,2 milj. kr. Det innebär en ökning med 0,5 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kr.

J. Allmän hälsovård m.m.

J 1. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	16 400 000	16 475 515
1965/66	19 800 000	
1966/67 (förslag)	20 600 000	

Statsbidrag utgår till landstingskommun för avlönande av distriktsköterskor med föreskriven kompetens. Bidraget motsvarar hälften av årslön jämte kompensation för förhöjd folkpensionsavgift, räknat efter näst högsta löneklassen av gällande lönegrad.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 800 000 kr.

Antalet inrättade distriktsskötersketjänster den 31 december 1964 utgjorde 1 797, av vilka 1 565 var besatta med ordinarie innehavare. Antalet ordinarie befattningshavare har under år 1964 ökat med 9. Under år 1965 har 111 sjuksköterskor avslutat sin utbildning till distriktssköterskor. Motsvarande antal för år 1966 beräknas till 120. Den 1 juli 1965 var 34 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda på vakanta distriktskötersketjänster. Ungefär lika många vikarier beräknas vara i tjänst under år 1966. Avgången för år 1965 beräknas till 3 % eller ca 45 befattningshavare.

Antalet befattningshavare vid 1966 års ingång kan således beräknas till 1 674. Statsbidrag för detta antal tjänster beräknas till totalt ca 20,6 milj. kr.

Medicinalstyrelsen har härutöver hemställt om vissa ändringar i gällande bestämmelser såvitt avser distriktssköterskornas verksamhetsområde och stationeringsort.

Departementschefen

Enligt kungörelsen den 28 juni 1935 (nr 428) angående statsbidrag till distriktsvård ankommer det på *medicinalstyrelsen* att godkänna planer för denna vård. *Medicinalstyrelsen* förslår nu, att bestämmelsen härom ersätts med en föreskrift att styrelsen beslutar om antalet tjänster för varje landstingskommun. Detta innebär att den närmare distriktsindelningen och bestämmandet av stationeringsorterna får ankomma på vederbörande huvudman. Styrelsen förutsätter därvid, att huvudmännen kommer att avge fullständiga planer för hälso- och sjukvården inom sjukvårdsområdena. För egen del har jag inget att erinra mot förslaget. Ändringen torde komma att medföra en önskvärd förenkling av handläggningen.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet, innebärande en ökning med 800 000 kr., föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 600 000 kr.

J 2. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 500 000	3 218 289
1965/66	3 900 000	
1966/67 (förslag)	3 600 000	

Statsbidrag utgår till landstingskommun och stad, som inte ingår i landsting, dels till avlöningar åt distriktsbarnmorskor med hälften av årslön och kompensation för förhöjd folkpensionsavgift, räknat efter näst högsta löneklassen av gällande lönegrad, dels ock till distriktsbarnmorskors resor i samband med hemförlossning och eftervård.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 100 000 kr.

Antalet statsbidragsberättigande befattningar uppgick den 1 juli 1965 till 380, därav 322 med ordinarie innehavare och 25 med vikarier. Antalet tjänster besatta med ordinarie innehavare den 1 januari 1966 beräknas till 320, varjämte ca 20 vakanta tjänster förväntas komma att uppehållas av vikarier. Medelsbehovet för bidrag för detta antal tjänster beräknas till 3 765 000 kr.

För åren 1963 och 1964 har rekvirerats 32 453 resp. 29 295 kr. för distriktsbarnmorskors resor i samband med hemförlossningar och eftervård. Antalet hemförlossningar under år 1966 uppskattas till 200 och antalet eftervårdsbesök vid hem- och anstaltsförlossningar till 12 000. Medelsbehovet beräknas för detta ändamål till oförändrat 30 000 kr.

Det totala medelsbehovet under anslaget beräknas alltså till i runt tal 3,8 milj. kr.

Departementschefen

Anslaget bör med hänsyn till medelsförbrukningen och verksamhetens minskande omfattning beräknas till 3,6 milj. kr., vilket innebär en minskning med 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kr.

J 3. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	8 700 000	7 792 941
1965/66	9 800 000	
1966/67 (förslag)	10 200 000	

Statsbidrag utgår till landstingskommun eller stad, som inte ingår i landsting, för rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård. Bidraget utgår till inredning och utrustning av mödra- och barnavårdscentraler till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, till resor samt till viss kursverksamhet.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 615 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Mynd. förslag 1966/67
1. Bidrag till inredning och utrustning av centraler	10 000	—
2. Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning	8 156 000	+ 344 000
3. Bidrag till resor	1 630 000	+ 70 000
4. Bidrag till kursverksamhet	4 000	+ 1 000
5. Bidrag till handikappförebyggande verksamhet	—	+ 200 000
		+ 615 000

Motiv

2. Antalet årligen levande födda barn har under perioden 1960—1964 stigit från 102 219 till 122 594. Statistiska centralbyrån beräknar att antalet födda kommer att kontinuerligt öka även de närmaste åren för att år 1970 uppgå till ca 135 000.

Sammanlagda antalet läkarmottagningar under år 1966 uppskattas till 85 000 och antalet besök hos läkare till 375 000 inom den förebyggande mödravården och 875 000 inom den förebyggande barnavården. Kostnaderna för budgetåret 1966/67 uppgår då till följande belopp:

Grundbelopp 10 kr. per mottagning	850 000
Bidrag för förvårds- och eftervårdsbesök av mödrar, 3: 50 kr. per besök	1 312 500
Bidrag för besök av barn, 2: 50 kr. per besök	2 187 500
Summa kr.	4 350 000

Till ersättning för särskilt anordnade mottagningar av läkare för rådgivning i fråga om barn, som företer uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom, beräknas 20 000 kr., vilket innebär en minskning med 30 000 kr. Till föreståndare vid mödravårdscentraler typ I beräknas ett med 10 000 kr. ökat belopp eller 60 000 kr. Den totala kostnaden för läkarövervakningen skulle sålunda uppgå till 4 430 000 kr.

Antalet heltidsanställda sjuksköterskor inom dessa vårdgrenar under år 1966 beräknas till 300 och antalet heltidsanställda barnmorskor vid mödravårdscentral till högst 70. Vidare räknar styrelsen med 30 deltidanställda befattningshavare.

Avlöningsbidraget för 370 heltidsanställda befattningshavare uppgår inkl. kompensation för förhöjd folkpensionsavgift och kallortstillägg i förekommande fall till 4 058 747 kr. Med ett beräknat statsbidrag av 15 000 kr. för deltidsanställda blir statens kostnader för bidrag till sjuksköterskors och barnmorskors avlöning tillhopa 4 073 747 kr.

Totala bidraget under anslagsposten 2 blir sålunda i runt tal 8,5 milj. kr.

3. Med hänsyn till en allmänt ökad besöksfrekvens och en av medicinalstyrelsen företagen aktion för specialistkonsultationer bör anslagsposten räknas upp till 1,7 milj. kr.

4. Styrelsen planerar att även under budgetåret 1966/67 anordna en kurs i mödra- och barnavård för ledande befattningshavare inom den förebyggande mödra- och barnavården. Bidraget bör med hänsyn framför allt till höjda föreläsningsarvoden räknas upp med 1 000 kr.

5. Genom beslut den 5 mars 1965 har chefen för socialdepartementet uppdragit åt särskild utredningsman att verkställa en förberedande undersökning rörande en allmän handikappförebyggande hälsokontroll av fyraåringar vid den förebyggande barnavårdens institutioner. Utredningsmannen har överlämnat ett förslag till viss försöksverksamhet, vilket tillstyrks av medicinalstyrelsen. För ändamålet föreslår medicinalstyrelsen 200 000 kr.

Departementschefen

Den förebyggande mödra- och barnavården intar en viktig plats bland samhällets olika åtgärder inom hälsovårdens område. Man kan konstatera en ständigt ökande besöksfrekvens vid mödra- och barnavårdscentralerna. Övervakningen vid mödravårdsorganen omfattar numera över 90 % av hela antalet barnaföderskor. I fråga om barnavården omfattar hälsoövervakningen i det närmaste alla barn i spädbarnsåldern men avtar därefter ganska kraftigt till att endast omfatta en fjärdedel av sexåringarna.

I prop. 1965: 75 angående vissa frågor rörande vård och undervisning av rörelsehindrade barn m. m. framhöll jag, att man borde pröva möjligheterna att införa en allmän hälsokontroll av småbarn för att på den vägen spåra upp eventuella handikapp. Den 5 mars 1965 uppdrog jag i enlighet härmed åt en särskild utredningsman att verkställa en förberedande undersökning rörande en obligatorisk hälsokontroll av fyraåringar vid den förebyggande barnavårdens institutioner. Utredningsmannen har den 29 oktober 1965 avgivit ett betänkande i ämnet (stencil S 1965: 2). I betänkandet föreslås bl. a. under nästa budgetår viss försöksverksamhet avseende sådan kontroll. Ännu återstår att genomföra flera delar av det upprättade undersökningsprogrammet. Bl. a. med hänsyn härtill har jag inte för avsikt att framlägga några förslag i frågan för nästa budgetår.

Vad angår verksamheten i övrigt under nästa budgetår har jag inte något att erinra mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning. Anslaget bör således

upptas med avrundat 10,2 milj. kr., vilket innebär en ökning med 400 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 10 200 000 kr.

J 4. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 000 000	2 136 366
1965/66	2 100 000	
1966/67 (förslag)	2 300 000	

Kvinnor och barn kan i vissa fall kostnadsfritt erhålla skyddsläkemedel, bl. a. immun- och gammaglobulin. Kvinna, som för sjukdom åtnjuter avgiftsfri behandling inom ramen för den förebyggande mödra- och barnavården, kan vidare kostnadsfritt erhålla erforderliga läkemedel.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 200 000 kr. Anslagsökningen motiveras av den stigande nativiteten och den sannolika ökningen av besöksfrekvensen vid mödra- och barnavårdsorganen.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag ökas med 200 000 kr. till 2,3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

J 5. Abortförebyggande åtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	410 000	193 777
1965/66	430 000	
1966/67 (förslag)	490 000	

Statsbidrag utgår till landstingskommun eller stad, som inte ingår i landsting, för verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Bidraget utgår till läkares och kurators avlöning, till vissa resor samt för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator. Även kostnader för vissa laboratorieundersökningar ersätts.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 60 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Mynd. förslag 1966/67
1. Anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte	230 000	+ 40 000
2. Tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator	165 000	+ 15 000
3. Ersättningar till vissa laboratorier för utförande av biologiska eller immunologiska graviditetsreaktioner.	35 000	+ 5 000
		+ 60 000

Motiv

1. Under år 1964 nyinskrevs 5 315 personer vid rådgivningsbyråer för abortförebyggande verksamhet (inkl. abortsökande inom den försöksvis anordnade familjerådgivningsverksamheten vid lasaretten i Hälsingborg och Västerås). Då antalet kvinnor i barnafödande åldrar f. n. är i stigande, torde antalet abortsökande komma att öka ytterligare. Med hänsyn bl. a. härtill synes medelsanvisningen böra beräknas till 270 000 kr.

2. Kuratorerna vid de statsunderstödda rådgivningsbyråerna har för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besökt kurator, under år 1964 utbetalt 235 329 kr., varav 158 841 kr., utgjorde statsbidrag. Med ett beräknat antal av 6 000 nyinskrivna under budgetåret 1966/67 och med ett oförändrat belopp — 30 kr. — per nyinskriven kan medelsbehovet beräknas till 180 000 kr.

3. Anslagsposten bör med hänsyn till redovisad belastning ökas med 5 000 kr.

Departementschefen

Anslagsposten till anordnande och upprätthållande av verksamheten för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte bör med hänsyn till den väntade ökningen uppräknas med 40 000 kr. För denna del av verksamheten vid rådgivningsbyråerna beräknar jag på grund härav ett medelsbehov av 270 000 kr.

Kuratorerna vid de statsunderstödda rådgivningsbyråerna har möjlighet att betala ut bidrag för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov. Det genomsnittliga bidraget uppgick år 1964 till omkring 350 kr., varav två tredjedelar utgjordes av statsmedel. Jag vill erinra om att 1965 års abortkommitté utreder frågan om samhällets hjälpåtgärder åt kvinnor i abortsituation. Medicinalstyrelsen har vidare i uppdrag att sammanställa och analysera vunna erfarenheter av bl. a. den organiserade abortförebyggande rådgivningsverksamhet, som bedrivs i annan form än i samband med familjerådgivning. Vid mina beräkningar av medelsbehovet under berörda anslagspost utgår jag därför liksom medicinalstyrelsen från oförändrade bidragsgrunder. Den väntade ökningen av antalet nyinskrivna budgetåret 1966/67 medför emellertid att medelsbehovet för ändamålet kan antas öka med 15 000 kr. till 180 000 kr. Från anslaget bör medel även utgå till den abortförebyggande verksamhet,

som kan komma att bedrivas inom den försöksvis anordnade familjerådgivningen.

Till ersättningar till vissa laboratorier för utförande av graviditetsreaktioner bör beräknas 40 000 kr., vilket innebär en ökning med 5 000 kr.

Anslaget bör med hänvisning till vad jag anfört uppföras med 490 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kr.

J 6. Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	140 000	43 819
1965/66	140 000	
1966/67 (förslag)	140 000	

Landstingskommun eller stad, som inte ingår i landstingskommun, kan erhålla statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Statsbidrag utgår till kostnaderna för läkares och kurators avlöningar och resor i tjänsten. Föreligger särskilda skäl kan bidrag utgå även till familjerådgivning, som försöksvis bedrivs av kommun som ingår i landstingskommun eller av enskild.

Medicinalstyrelsen anför, att statsbidrag hittills beviljats för tio byråer. Med utgångspunkt i att vid varje familjerådgivningsbyrå finns två läkare och två kuratorer beräknas bidraget till dessas avlöning till 180 000 kr. Statsbidraget till befattningshavares resor i tjänsten beräknas till 10 000 kr. Vidare ligger hos styrelsen ansökningar om bidrag för ytterligare två byråer. Medelsbehovet för bidrag till dessa beräknas med samma utgångspunkt till 36 000 kr. för avlöningskostnader och 12 000 kr. för resekostnader.

Behovet av medel för statsbidrag till ifrågakvarande ändamål beräknas till avrundat 200 000 kr.

Departementschefen

Den 26 februari 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att sammanställa och analysera vunna erfarenheter av bl. a. den hittills på försök anordnade familjerådgivningen. Medicinalstyrelsen har inkommit med en summarisk redogörelse härför. Härav framgår bl. a. att verksamheten ännu pågått alltför kort tid för att man skall kunna bilda sig någon mera definitiv uppfattning om verksamhetens utvecklingsmöjligheter. Det synes dock enligt styrelsen som om förutsättningen att utöka verksamheten i hög grad sammanhänger med möjligheterna att skaffa lämplig personal, framför allt kuratorer. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört och i avvaktan på

resultatet av 1965 års abortkommittés arbete anser jag att verksamheten fortfarande bör ha försökskaraktär.

Enligt vad jag erfarit har nu tre landstingskommuner ansökt om bidrag till nu ifrågavarande familjerådgivning. Under förutsättning att inkomna ansökningar beviljas kommer sådan verksamhet att vara anordnad vid sammanlagt 13 byråer. Det är angeläget, att familjerådgivningsverksamheten utsträcks till att omfatta ytterligare huvudmannaområden.

Med hänsyn till den hittillsvarande anslagsbelastningen anser jag att anslaget för nästa budgetår bör kunna upptas med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kr.

J 7. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	700 000	990 108
1965/66	1 200 000	
1966/67 (förslag)	1 200 000	

Landstingskommun eller stad, som inte ingår i landstingskommun, kan erhålla statsbidrag för sådan psykisk barna- och ungdomsvård, som utövas vid central i anslutning till barn- och ungdomspsykiatrisk lasarettsklinik eller vid en eller flera fristående centraler eller filialer. Bidrag utgår till avlönings- och resekostnader för läkare, psykolog, kurator m. fl.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Statsbidraget till avlöningskostnader för de befattningshavare, som upptagits i av medicinalstyrelsen godkända planer för verksamheten, uppgår f. n. till 1 185 000 kr. Av de fem sjukvårdsområden, som ännu saknar barnpsykiatrisk verksamhet, räknar styrelsen med att under 1966 kunna godkänna planer för verksamheten inom två. Statsbidraget för dessa kan beräknas till 54 000 kr. Härutöver tillkommer 20 000 kr. för bidrag till befattningshavares resor i tjänsten. Det totala medelsbehovet uppgår således till 1 259 000 kr., vilket belopp med hänsyn till vissa vakanser kan avrundas till 1,2 milj. kr.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för
budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

J 8. Bidrag till S:t Lukasstiftelsen

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	30 000	30 000
1965/66	30 000	
1966/67 (förslag)	30 000	

S:t Lukasstiftelsen hemställer, att anslaget ökas med 20 000 kr.

Stiftelsen anför, att verksamheten, framför allt vid stiftelsens institut för sjukvård och psykisk rådgivning, fortsätter att expandera med allt fler besökande, ävensom större insatser i övrigt. Den genomsnittliga kostnaden per besök har också stigit de senaste åren med i medeltal 8 % per år. Detta medför större krav på stiftelsens ekonomi, då många besökande av ekonomiska skäl inte kan betala den rätt måttliga avgiften utan befrias helt eller delvis.

Departementschefen

Statsbidraget till S:t Lukasstiftelsen bör utgå med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till S:t Lukasstiftelsen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 30 000 kr.

J 9. Understödjande av dispensärverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 800 000	1 990 879
1965/66	1 900 000	
1966/67 (förslag)	1 800 000	

Statsbidrag utgår till landstingskommunernas dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande. Bidrag utgår till kostnader för läkares och sjuksköterskors avlöning, röntgen- och skärmbildsundersökningar samt medel-lösa eller mindre bemedlade personers resor i samband med sådana under-sökningar. Vidare utgår bidrag till dispensärverksamhet för studenter i Stockholm, Lund, Uppsala och Göteborg. Från anslaget bestrids även kost-nader för behandling av vissa lupuspatienter.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 50 000 kr.

Av nettoutgiften på anslaget för budgetåret 1964/65 skulle 292 925 kr. rätteligen inte ha belastat anslaget för nämnda budgetår. Nettokostnaden för budgetåret bör således anses vara 1 698 000 kr., varav 996 000 kr. hänför sig till bidrag till läkares och sjuksköterskors lönekostnader samt åter-stoden, 702 000 kr., till övriga med anslaget avsedda ändamål.

Statsbidraget under budgetåret 1966/67 beräknas utgöra halva lönekost-naden för 30 läkare med avlöningsförmåner enligt löneklass 27 och 50 sjuk-sköterskor, varav 40 med avlöningsförmåner enligt löneklass 14 och 10 en-ligt löneklass 15, allt ortsgrupp 4. Med utgångspunkt häri blir statsbidraget

i denna del 1 150 000 kr. Övriga utgifter på anslaget uppskattas med utgångspunkt i de senaste budgetårens medelsåtgång till 700 000 kr.

Medicinalstyrelsen har härutöver hemställt om vissa ändringar i gällande bestämmelser.

Departementschefen

Enligt kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 400) angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande skall dispensärverksamheten inom varje dispensärvårdsområde vara anordnad enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan, innefattande även områdets indelning i dispensärdistrikt. Styrelsen föreslår nu, att denna bestämmelse ersätts med en föreskrift att styrelsen beslutar för vilka befattningar statsbidrag utgår. Jag har ingen erinran mot styrelsens förslag, som innebär en önskvärd förenkling av handläggningen.

Det av medicinalstyrelsen beräknade medelsbehovet för nästa budgetår föranleder i princip ingen erinran från min sida. Jag anser dock, att medelsanvisningen kan begränsas till 1,8 milj. kr., vilket innebär en anslagsminskning med 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

J 10. Allmän hälsokontroll

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 230 000	2 282 044
1965/66	1 000 000	
1966/67 (förslag)	800 000	

Anslaget är avsett för *dels* allmänna skärmbildsundersökningar *dels* ock den av 1962 års riksdag beslutade försöksverksamheten i Värmlands län. Kostnaderna för allmänna skärmbildsundersökningar bestrids till hälften var av staten och vederbörande huvudman.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 1 090 000 kr.

Av f. n. pågående skärmbildsundersökningar i Jönköpings, Kronobergs, Kristianstads, Värmlands, Älvsborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län beräknas samtliga utom de i de tre sistnämnda länen avslutas under innevarande budgetår. Stort intresse för förnyade skärmbildsundersökningar finns i Kalmar och Malmöhus län. Förhandlingar kommer vidare att upp-
 tas med sjukvårdshuvudmännen i Hallands och Örebro län angående genomförande av allmänna skärmbildsundersökningar. Kostnaderna för undersökningarna under nästa budgetår kan för statens del beräknas till 690 000 kr.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1965/66 beträffande försöksverksamheten med hälsoundersökningar hade styrelsen ställt i utsikt för-

slag till fortsatta hälsoundersökningar och utformningen av dessa i samband med avgivande av anslagsframställning för budgetåret 1966/67. Härvid utgick styrelsen från att materialet från de första två årens verksamhet i Värmland skulle ha kunnat bearbetas så, att vissa slutsatser kunnat dras beträffande hälsoundersökningar av denna typ. Genom oförutsedda förseningar kan styrelsen f. n. inte redovisa några ställningstaganden. Det torde dock stå alldeles klart, att fortsatt försöksverksamhet med hälsoundersökningar är nödvändig, ehuru i mindre omfattning än hittills. Styrelsen föreslår därför att en del av den i Gävleborgs län undersökta gruppen under budgetåret 1966/67 blir föremål för förnyad hälsoundersökning. Dessa undersökningar bör därefter upprepas vartannat år ytterligare två gånger.

Styrelsen beräknar 100 000 kr. för en specialföredragande och annan medicinsk expertis för bearbetningen av materialet från hälsoundersökningarna ävensom för publikationskostnader m. m. För den ytterligare försöksverksamheten beräknar styrelsen vidare 300 000 kr.

Det totala medelsbehovet under anslaget uppgår således till 1 090 000 kr.

Departementschefen

Antalet skärmbildspatruller uppgår sedan två år till 15, vilket möjliggjort en intensifierad verksamhet. För fortsatta skärmbildsundersökningar under nästa budgetår beräknar jag i runt tal 650 000 kr.

Försöksverksamheten med allmän hälsokontroll i Värmlands län har omfattat en primärundersökning med upptagning av kort hälsodeklaration, mätning av längd och vikt, blodtrycksmätning, uppsamling av urinprov och blodprov för analys samt skärmbildsundersökning. Dessa undersökningar avslutades i juni 1965 och omfattade i runt tal 90 000 personer. Av dessa har ca 8 000 kallats till efterundersökning, därför att de företett avvikelser från normalvärdena. För att uppnå det uppsatta målet, ca 100 000 primärt undersökta personer, överflyttades den sista delen av försöksverksamheten till Gävleborgs län. Ca 9 000 personer har här genomgått primärundersökning. Vissa efterundersökningar pågår fortfarande. Medicinalstyrelsen räknar med att kunna redovisa undersökningsresultatet före sommaren 1966. Även under nästa budgetår erfordras emellertid personal för fortsatt bearbetning av materialet m. m. Vidare bör en mindre del av de undersökta personerna genomgå förnyad hälsokontroll. Medicinalstyrelsen har uppskattat kostnaderna härför till sammanlagt 400 000 kr., vilket förefaller mig väl högt. I avsaknad av preciserade kostnadsuppgifter beräknar jag för angivna ändamål 150 000 kr.

Anslaget bör således upptas med ett till 800 000 kr. avrundat belopp, vilket innebär en minskning med 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän hälsokontroll* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kr.

J 11. Medicinalstyrelsens skärmbildscentral

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	660 000	670 329
1965/66	770 000	
1966/67 (förslag)	770 000	

Medicinalstyrelsens skärmbildscentral har till främsta uppgift att organisera den allmänna skärmbildsundersökningen, granska de skärmbildsfotografier som inte granskas vid centraldispensär samt föra central statistik över undersökningarna.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 48 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
1 avdelningsdirektör Bg 1; minskning med 1 redogörare med arvode	47 928
2. <i>Löneomräkning</i>	72
	+ 48 000

Motiv

1. För att åstadkomma en effektiv organisation och planläggning av såväl den centrala verksamheten som fältverksamheten beträffande skärmbilds- och hälsoundersökningar bör en avdelningsdirektör anställas. Vid bifall härtill kan minskning ske med arvode till en redogörare.

Departementschefen

Jag är inte beredd att nu tillstyrka någon förstärkning av skärmbildscentralens personalresurser. Anslaget bör för budgetåret 1966/67 upptas med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat**Avlöningar**

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	724 000

Omkostnader

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	25 000
---	--------

Summa kr. 770 000;

b) till *Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 770 000 kr.

J 12. Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	140 000	153 527
1965/66	130 000	
1966/67 (förslag)	130 000	

Anslaget är avsett för anskaffning av utrustning till de statliga skärmbildspatrullerna för genomförande av allmänna skärmbildsundersökningar.

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1964/65 en reservation av 477 kr.

Medicinalstyrelsen har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1966/67 till 145 000 kr., varav 60 000 kr. för två fullständiga kamerautrustningar för 100 mm singlefilm, 45 000 kr. för en framkallningsapparat för sådan film, samt 40 000 kr. för utbyte av två av de i fältarbetet hårdast slitna bilarna.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag till anskaffning av utrustning och förnyelse av skärmbildscentralens bilbestånd under nästa budgetår föranleder i huvudsak ingen erinran från min sida. Jag finner dock att medelsbehovet bör kunna begränsas till 130 000 kr., vilket innebär oförändrat anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kr.

J 13. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 800 000	2 702 915
1965/66	2 800 000	
1966/67 (förslag)	3 200 000	

Ersättning av statsmedel utgår för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lag den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Från förevarande anslag utgår vidare statsbidrag till avlöande av vissa läkare samt för kuratorsverksamhet beträffande könssjukvården m. m.

Medicinalstyrelsen beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 3,3 milj. kr.

Styrelsen anför att frekvensen av könssjukdomar, särskilt gonorré, fortsätter att öka. De anmälda fallen avser allt yngre åldrar.

För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1964/65 utbetalts 1 464 237 kr. Beloppet avser bidrag till bl. a. arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel. För den allmänna delen av anslaget beräknas medelsbehovet för nästa budgetår till avrundat 1 930 000 kr. Därvid har inräknats lönekostnader för en särskild sundhetsinspektör i Göteborg med högst 6 000 kr.

Kostnaderna för ersättning till av medicinalstyrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov, för resistensundersökningar, för s. k. Wassermannprov och s. k. TPI-test beräknas 1 290 000 kr., vari även ingår 150 000 kr. såsom bidrag för anskaffande av en ny typ av substratrör, vilka — till skillnad från de hittills använda — har en hållbarhetstid av minst 2 år. Framställningskostnaden per substratrör (ampull jämte hylsa) uppgår till ca 1:50 kr. Styrelsen föreslår, att av anskaffningskostnaden för varje sådant rör, som används för transport av prover till annat laboratorium än statens bakteriologiska laboratorium, skall 1 kr. bestridas av statsmedel.

Statsbidrag utgår f. n. till lönekostnader för 13 kuratorer för könssjuka i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Uppsala, Borås, Örebro, Jönköping och Uddevalla. Styrelsen räknar med att ytterligare framställningar inkommer om kuratorshjälp och beräknar det totala medelsbehovet för kuratorshjälp till 140 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till den alltjämt ökande frekvensen av könssjukdomar framstår det som en synnerligen angelägen uppgift att de veneriska sjukdomarna bekämpas effektivt. Det arbete som i vissa större städer utträttats av de särskilda kuratorerna för veneriskt sjuka fyller — särskilt mot bakgrunden av att de anmälda fallen avser allt yngre åldrar — en betydelsefull uppgift.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 22 oktober 1965 medgivit att bidrag får utgå till en särskild sundhetsinspektör i Stockholm med 7 500 kr. för år räknat fr. o. m. den 1 juli 1965. Jag beräknar medel härför även under nästa budgetår liksom för bidrag till en särskild sundhetsinspektör i Göteborg med 6 000 kr. Medicinalstyrelsens anslagsberäkningar kan jag i huvudsak godta. Med hänsyn till belastningen bör anslaget dock kunna begränsas till 3,2 milj. kr. Härvid har jag inräknat ett belopp av 150 000 kr. såsom bidrag till kostnader för en ny typ av substratrör med lång hållbarhetstid.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kr.

J 14. Skyddsympningar

Något anslag med ifrågavarande rubrik finns inte upptaget i riksstaten för innevarande budgetår. Däremot har till skyddsympning mot difteri anvisats ett förslagsanslag av 120 000 kr. och till skyddsympning mot polio ett förslagsanslag av 1,8 milj. kr. Under förslagsanslaget till epidemiberedskap m. m. har vidare beräknats 140 000 kr. för revaccination av skolbarn mot smittkoppor.

Medicinalstyrelsen föreslår en medelsanvisning av 2 480 000 kr., varav 140 000 kr. för skyddsympning mot difteri, 2,2 milj. kr. för skyddsympning mot polio och 140 000 kr. för revaccination av skolbarn mot smittkoppor.

Motiv

Omfattningen av den frivilliga *skyddsympningen mot difteri* har under senare år varit tämligen konstant. Med hänsyn till belastningen beräknas medelsbehovet för budgetåret 1966/67 till 140 000 kr., vilket innebär en höjning med 20 000 kr.

I fråga om *skyddsympning mot polio* föreslår *medicinalstyrelsen* att under budgetåret 1966/67 ympning med avdödat vaccin skall erbjudas följande grupper:

	Antal personer
A. Tredje injektionen till under 1965/66 vaccinerade	650 000
B. Nyympning av årsklasserna 1/11 1965—31/10 1966	100 000
" " " 1948—1965 (rest)	10 000
" " " 1910—1947 (rest)	150 000
" " " 1909 och tidigare	200 000
C. Fjärde injektionen till personer som fått tredje injektionen år 1963	600 000
Summa personer	1 710 000

Personer födda år 1909 eller tidigare har hittills inte erbjudits fri ympning. Huvudskälen för detta har varit att vaccintillgången ända till budgetåret 1963/64 varit begränsad, att polio med förlamningar sällan drabbar personer äldre än 50 år samt att personer födda 1909 eller tidigare beräknas ha förvärvat en naturlig immunitet. Under senare år har det emellertid visat sig vanligare att personer i högre åldrar har drabbats av polio. Vidare har statens bakteriologiska laboratorium nu uppgivit att tillgången på vaccin måste betecknas som god.

Kostnaderna för den föreslagna ympningen beräknas av *medicinalstyrelsen* till i runt tal 2,2 milj. kr.

I fråga om den frivilliga *revaccinationen mot smittkoppor av barn* i skolåldern anför *medicinalstyrelsen*, att erfarenheter från senare år understrukt angelägenheten av att hos befolkningen underhålla ett så fullgott immunitetskydd som möjligt mot smittkoppor. Den obligatoriska ympningen i barnåldern bör därför förstärkas genom en frivillig revaccination i skolåldern

efter de huvudlinjer som anges i prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 375). För ersättning till ympare räknar medicinalstyrelsen med oförändrat 140 000 kr.

Departementschefen

Ersättning för kostnader i samband med frivillig skyddsympning mot difteri och mot polio samt frivillig revaccination mot smittkoppor av barn i skolåldern bör fortsättningsvis utgå från ett gemensamt förslagsanslag benämnt Skyddsympningar.

Vad medicinalstyrelsen anfört angående skyddsympning mot difteri och revaccination av barn i skolåldern mot smittkoppor föranleder ingen erinran från min sida. Styrelsens beräkning av medelsbehovet för angivna ändamål kan jag i huvudsak godta.

Den år 1957 inledda verksamheten med ympning med vaccin mot polio har visat sig på ett markant sätt ha minskat frekvensen av polio. Antalet fall med förflamningar har varit mycket lågt, under de senaste åren i det närmaste obefintligt. Åren 1963 och 1964 inträffade sålunda inga fall samt 1965 — såvitt nu är känt — endast ett fall.

Det av medicinalstyrelsen för budgetåret 1966/67 framlagda förslaget upp- tar förutom det sedvanliga ypningsprogrammet även nyympning av personer födda före år 1910. De program för nyympning som tidigare antagits har inte omfattat dessa årsklasser. Äldre personer har erfarenhetsmässigt relativt sällan drabbats av polio och har ansetts besitta ett naturligt immunitetsskydd. Tillgången på vaccin har vidare varit begränsad. På senare tid har det emellertid visat sig att även äldre personer löper risk att få polio. Härtill bidrar de omfattande utlandsresorna samt den fortgående försvagningen av den naturliga immuniteten inom landet. Statens bakteriologiska laboratorium har också anmält att vaccintillgången nu är sådan, att den förslår till ympning även av äldre årsklasser. Det är enligt min mening angeiäget att även dessa grupper erbjuds samma möjlighet till ett fullgott skydd mot polio som redan stått den yngre delen av befolkningen till buds. På mitt förslag har Kungl. Maj:t den 10 december 1965 föreskrivit, att personer födda före år 1910 skall innefattas i ypningsprogrammet under innevarande budgetår.

Ympningar mot polio bör under nästkommande budgetår genomföras i den omfattning medicinalstyrelsen föreslagit. Jag har i princip ingen erinran mot medicinalstyrelsens beräkning av kostnaderna härför men anser att medelsbehovet kan begränsas till 2 milj. kr.

De kostnader för ympningar som hittills redovisats under berörda anslag har inte upptagit kostnaderna för vaccin. Vaccinet har ställts kostnadsfritt till förfogande av statens bakteriologiska laboratorium. Av bl. a. redovisningstekniska skäl är ett sådant förfaringssätt mindre tillfredsställande. Medel till bestridande av kostnader för vaccin bör därför anvisas under förevarande anslag samtidigt som laboratoriet redovisar en inkomst för försälj-

ningen av vaccinet. De vaccinkostnader, som således skall upptas under detta anslag, uppgår till omkring 7 milj. kr., varav kostnaderna för poliovaccin kan beräknas till ca 6,6 milj. kr.

Det totala medelsbehovet under förevarande anslag kan för budgetåret 1966/67 beräknas till i runt tal 9,3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddssympningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kr.

J 15. Hälsovårdsupplysning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	900 000	645 284
1965/66	900 000	
1966/67 (förslag)	800 000	

Från anslaget bestrids vissa kostnader för upplysningsverksamhet i syfte att ge allmänheten en riktig information på hälso- och sjukvårdens område.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 300 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965.....	328 701
Anslag 1965/66	900 000
Disponibelt 1965/66	1 228 701
Beräknade utbetalningar 1965/66.....	1 105 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1966.....	123 701
Beräknade utbetalningar 1966/67.....	1 355 000
Anslagsbehov 1966/67.....	1 200 000

Styrelsen anser att hälsovårdsupplysningsarbetet bör beröra följande fält.

1. Förebyggande av sjukdomar och olycksfall i allmänhet.
2. Förebyggande av särskilda sjukdomar.
3. Allmän hygienisk upplysningsverksamhet.
4. Information om centrala medicinska myndigheter och deras verksamhet.

Upplysningsarbetet under budgetåret 1966/67 beräknas omfatta följande uppgifter och kräva följande medelsbehov.

1. a) Lämpliga kostvanor.....	50 000	
b) Fysisk motion.....	50 000	
c) Respekt för recept.....	25 000	
d) Upplysning till allmänheten inom förebyggande mödra- och barnavård.....	100 000	
e) Förebyggande av barnolycksfall i hemmen.....	50 000	
f) Barnens psykiska hälsa.....	30 000	305 000
2. a) Upplysning om tobakens skadeverkningar.....	500 000	
b) Tandhälsovård.....	190 000	
c) Polio.....	100 000	
d) Upplysning om cancer.....	60 000	
e) Upplysning om de veneriska sjukdomarna m. m.....	30 000	880 000

3. a) Födoämneshygien.....	50 000	
b) Förbättrad hygien på campingplatser o. d.	20 000	
c) Hälsovårdsupplysning på finska språket.....	15 000	85 000
4. Informationsskrift.....		5 000
	Summa kr.	1 275 000

Av det för upplysning om tobakens skadeverkningar beräknade beloppet avses 220 000 kr. disponeras till bidrag åt Nationalföreningen mot tobak.

I vad avser tandhälsovården kommer arbetet att bedrivas efter i huvudsak samma linjer som hittills, varjämte åtgärder planeras för utarbetande av en kariesstatistik, som kan läggas till grund för upplysningsverksamheten på området.

Propaganden för polioympning har kunnat väcka och befästa ökat intresse hos allmänheten för ympskyddet. Trots vunna framgångar på området foreligger alltså bland vuxna benägenhet att inte fullt utnyttja den kostnadsfria polioympningen. För att få bort denna betänkliga lucka i anslutningen till ympningen och för att säkerställa genomförandet av den kompletterande fjärde injektionen för att befästa ympskyddet krävs fortsatt och intensifierad propaganda.

Frekvensen av veneriska sjukdomar är stigande särskilt bland ungdomen. En ny faktor är utlandsresor och turisttrafik som bärare av ökad smittrisk. Fortsatt upplysningsverksamhet är därför synnerligen angelägen.

Som inledning till upplysning på det till punkt 4 hörande området beräknas medel för en informationsskrift om centrala medicinska myndigheters verksamhet.

Upplysningsverksamheten kräver för att kunna rationellt bedrivas tillgång till administrativ personal. Dessutom erfordras medel för ersättning till utomstående sakkunniga som anlitas. För ändamålet räknar styrelsen med ca 70 000 kr. För utgifter av omkostnadskaraktär bör beräknas 10 000 kr.

Det totala medelsbehovet blir sålunda 1 355 000 kr. Med hänsyn till en beräknad reservation av ca 125 000 kr. uppskattas anslagsbehovet för nästa budgetår till avrundat 1,2 milj. kr.

Departementschefen

Genom beslut den 15 oktober 1965 har Kungl. Maj:t fördelat huvuddelen av de under budgetåret 1965/66 tillgängliga medlen för hälsovårdsupplysning. Sålunda beviljades Nationalföreningen mot tobak bidrag till föreningens verksamhet med 220 000 kr. och Riksföreningen mot polio ett motsvarande bidrag med 20 000 kr. I övrigt medgavs medicinalstyrelsen att — med viss begränsning — disponera anslaget i huvudsaklig överensstämmelse med innehållet i ett av styrelsens hälsovårdsupplysningsdelegation upprättat förslag. Detta förslag upptog medel till i huvudsak de ändamål som inne-

fattas i styrelsens anslagsframställning för budgetåret 1966/67. Bland de belopp som sålunda ställts till förfogande kan nämnas 280 000 kr. till upplysning om tobakens skadeverkningar, 110 000 kr. till upplysning om tandhälsovård, 60 000 kr. till upplysning till allmänheten inom förebyggande mödra- och barnavård, 60 000 kr. till propaganda för polioympning, 30 000 kr. till upplysning till förebyggande av barnolycksfall i hemmet, 30 000 kr. till kampanjen »Respekt för recept», 30 000 kr. till upplysning om lämpliga kostvanor samt 25 000 kr. till upplysning om cancerförebyggande åtgärder.

Det av medicinalstyrelsen framlagda programmet för hälsovårdsupplysningen under budgetåret 1966/67 täcker de områden där upplysningsverksamhet är mest påkallad. I avvaktan på närmare erfarenheter av verksamheten under innevarande budgetår är jag inte beredd att lägga fram något detaljerat förslag. Medelsbehovet för nästa budgetår synes dock kunna begränsas till 800 000 kr. Vid denna beräkning har jag tagit hänsyn till en vid ingången av sagda budgetår beräknad reservation av ca 125 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hälsovårdsupplysning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

J 16. Bidrag till driften av folktandvården

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	11 100 000	11 071 336
1965/66	11 600 000	
1966/67 (förslag)	11 600 000	

Statsbidrag utgår *dels* till folktandvård inom landstingskommun med 16 kr. om året för varje barn, som erhåller s. k. systematisk behandling *dels* ock till folktandvård i stad som ej tillhör landstingskommun med 8 kr. om året för varje barn som får sådan behandling.

Medicinalstyrelsen har anfört, att den 1 juli 1965 var 30 centraltandpolikliniker, 40 polikliniker för tandreglering och 846 av 892 inrättade distrikts-, annex- och anstaltspolikliniker i verksamhet. Antalet inom folktandvården tjänstgörande tandläkare var 1 956. Härutöver fanns 64 tim- och arvodesanställda tandläkare. 386 tandläkartjänster saknade innehavare eller vakansvikarier.

Enligt preliminär beräkning utgjorde antalet fullständigt behandlade barn inom folktandvården under år 1964 inom landstingskommunerna 616 159 och i städer, som ej tillhör landstingskommun 153 650 eller tillhopa 769 809. I förhållande till år 1963 utgör detta en mycket obetydlig ökning.

Under budgetåret 1963/64 inträdde en avgjord försämring av rekrytering- en av tandläkare till folktandvården, ett förhållande som alltjämt gör sig gällande. Det genomsnittliga totalantalet tjänstgörande tandläkare i folk- tandvården visar en ökning med ca 25 under budgetåret 1964/65 i förhål- lande till 1963/64. Utvecklingen i fråga om rekryteringen är svår att bedöma. Styrelsen anser dock att man kan emotse en ökning av antalet barn som er- håller fullständig tandvård. Detta beror huvudsakligen på att man räknar med ett minskat behandlingsbehov per barn bl. a. på grund av vissa karies- förebyggande åtgärder. Härtill kommer att barntandvården numera ut- sträckts att gälla barn t. o. m. 16 års ålder.

Med hänsyn till den förhållandevis ringa ökningen under senare år av an- talet fullständigt behandlade barn, hemställer medicinalstyrelsen om ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat anslag.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår för- anleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör således uppföras med 11,6 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budget-
året 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 11 600 000 kr.

J 17. Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	60 800
1965/66	50 000	
1966/67 (förslag)	1 000	

Statsbidrag utgår till landstingskommun för utrustning av varje distrikts- tandpoliklinik som ingår i folktandvårdsplanen med 3 000 kr. och, om mer än en tandläkare skall vara anställd där, med 1 300 kr. för varje ytterligare tandläkare samt beträffande annextandpolikliniker och ambulatoriska tand- polikliniker med 1 000 kr. för envar sådan poliklinik.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat 50 000 kr.

Ingående reservation 1 juli 1965.....	313 038
Anslag 1965/66.....	50 000
Disponibelt 1965/66.....	363 038
Beräknade utbetalningar 1965/66.....	200 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1966.....	163 038
Beräknade utbetalningar 1966/67.....	200 000
Anslagsbehov 1966/67.....	36 962
Avrundat	50 000

Medicinalstyrelsen har anfört, att den låga anslagsförbrukningen under de närmast föregående budgetåren till största delen synes bero på att hu-

vudmännen inte i full utsträckning ansökt om utrustningsbidrag. Medelsbehovet för samtliga nya arbetsplatser inom poliklinikerna, för vilka ansökningar om bidrag kan väntas före den 1 juli 1967, uppskattas till 466 900 kr. Efter avdrag för det under budgetåret 1965/66 disponibla beloppet 363 038 kr., återstår 103 862 kr. Hela detta belopp kommer dock inte att erfordras under budgetåret. En medelsanvisning av 50 000 kr. beräknas vara tillfyllest.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning har jag i och för sig ingen erinran. Med hänsyn till reservationen på anslaget vid ingången av innevarande budgetår jämfört med den låga anslagsförbrukningen under de senaste åren finner jag det dock tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

J 18. Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	500 000	443 431
1965/66	500 000	
1966/67 (förslag)	500 000	

Studerande vid odontologisk fakultet kan tilldelas stipendium med 2 500 kr. årligen under högst fem år, på villkor att han förbinder sig att efter vunen legitimation som tandläkare tjänstgöra i folktandvården under samma antal år som stipendium innehafts. Den, som av universitetskanslersämbetet antagits för tandläkarutbildning i Västtyskland, likställs i fråga om rätt att erhålla statliga lån och stipendier med den, som studerar vid svensk odontologisk fakultet.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 690 000 kr.

Antalet inskrivna elever vid högskolorna uppgick vid slutet av vårterminen 1964 till 1 196 och vid motsvarande tidpunkt 1965 till 1 206. Härtill kom vid sistnämnda tidpunkt nära 140 studerande vid västtyska universitet.

Antalet stipendiesökande budgetåren 1962/63, 1963/64 och 1964/65 var 188, 196 resp. 219. Av dessa var 20, 32 resp. 38 ansökningar från studerande vid västtyska universitet. Antalet beviljade stipendier utgjorde under nämnda budgetår 179, 188 resp. 209.

Tandläkarutbildningen vid den odontologiska fakulteten i Göteborg beräknas kunna påbörjas höstterminen 1966. Styrelsen räknar med att 10 av dessa studerande gör anspråk på stipendium för hela budgetåret 1966/67

och 10 under halva detta budgetår. För studerande i Västtyskland beräknas ett behov av 30 stipendier. Det totala behovet av medel för stipendier under budgetåret 1966/67 uppskattas komma att motsvara 230 hela stipendier.

Stipendiebeloppet 2 500 kr. har gällt sedan den 1 juli 1961. Från nämnda tidpunkt till den 1 juli 1965 har konsumentprisindex stigit med ca 15 %. Man har anledning att räkna med att det kommer att stiga ytterligare fram till ingången av nästa budgetår. Med hänsyn härtill och för att stimulera rekryteringen till folktandvården föreslår styrelsen att stipendiebeloppet nu höjs till 3 000 kr.

Departementschefen

Bl. a. med hänsyn till ovissheten rörande det nya studiemedelssystemets inverkan på nu ifrågavarande stipendiegivning beräknar jag antalet stipendier under nästa budgetår till oförändrat 200.

Jag är inte beredd att tillstyrka den av medicinalstyrelsen föreslagna höjningen av stipendiebeloppet. Med utgångspunkt i vad jag nu anfört beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag till 500 000 kr., vilket innebär oförändrat anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

J 19. Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	106 000	79 315
1965/66	100 000	
1966/67 (förslag)	100 000	

I. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att till styrelsens disposition för kursverksamhet beträffande vissa utländska läkare och tandläkare ställs 59 000 kr., varav 50 000 kr. avseende läkare och 9 000 kr. avseende tandläkare.

II. *Odontologiska fakulteten vid universitetet i Lund* föreslår, att till kurs för vissa utländska tandläkare anvisas ett oförändrat belopp av 46 000 kr.

Motiv

I. Godkänd genomgång av kurs i svenska medicinalförfattningar är obligatorisk för utländska läkare, som önskar förvärva svensk legitimation. Styrelsen avser att under budgetåret 1966/67 anordna fyra sådana kurser, envar om högst en månad. Styrelsen beräknar kostnaden för varje kurs till ca 9 500 kr., vilket innebär en ökning med 1 000 kr. För anordnande av fyra kurser med omkring 25 deltagare i varje kurs åtgår 38 000 kr.

Styrelsen räknar vidare med att nästa budgetår för icke svensktalande läkare anordna två kurser om vardera en månad med undervisning i svenska språket och allmän orientering om svenska förhållanden, framförallt på hälso- och sjukvårdens område. Kostnaderna för dessa kurser, avsedda för ca fem deltagare i varje, beräknas till 4 000 kr. Till i kursen deltagande läkare bör även kunna utgå stipendium med 800 kr. Härför beräknas 8 000 kr. Sådant stipendium bör även kunna ges åt de utländska läkare, som — om det befinns lämpligt — själva skaffar sig undervisning i svenska språket.

Medicinalstyrelsen avser att även under budgetåret 1966/67 anordna två kurser om vardera ca 40 timmar i svenska medicinalförfattningar för vissa utländska tandläkare. För dessa är godkänd genomgång av sådan kurs obligatorisk för erhållande av legitimation som tandläkare. Kostnaderna för två kurser med ca 30 deltagare i varje beräknas till 9 000 kr.

II. Fakulteten anser, att en kurs bör ges även under budgetåret 1966/67 och beräknar härvid medelsbehovet till oförändrat 46 000 kr.

Yttrande

II. *Medicinalstyrelsen* tillstyrker, att ifrågakurser anordnas och anser att den bör genomföras under våren 1967, då ett tillräckligt antal kursdeltagare kommer att finnas. I sammanhanget understryker styrelsen liksom tidigare sin uppfattning, att kursplatser som inte tas i anspråk av utländska, icke nordiska tandläkare, i stället bör stå öppna för andra tandläkare, främst inom folktandvården.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 15 oktober 1965 uppdragit åt universitetet i Lund att anordna en kurs på sammanlagt omkring fyra veckor för vissa utländska icke-nordiska tandläkare men har samtidigt medgivit, att till deltagande i kursen må i mån av utrymme antas jämväl andra tandläkare än icke-nordiska. Jag har ingen erinran mot att en sådan kurs kommer till stånd även under nästa budgetår och beräknar härför oförändrat 46 000 kr.

De framlagda förslagen i övrigt föranleder i princip ingen erinran från min sida. Jag är dock inte beredd att tillstyrka någon höjning av arvoden till lärarna i kursen i svenska medicinalförfattningar för utländska läkare.

Skulle behov under nästa budgetår uppkomma av anordnande av särskilda, nu ej förutsebara efterutbildnings- eller omställningskurser för utländska läkare eller tandläkare bör kostnaderna härför enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande bestridas från förevarande anslag.

Det sammanlagda medelsbehovet beräknar jag till 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

J 20. Ambulans- och räddningsflygtjänst

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	900 000	854 721
1965/66	1 000 000	
1966/67 (förslag)	1 000 000	

Från detta anslag bestrids kostnaderna för den av staten organiserade ambulans- och räddningsflygtjänsten. Denna ombesörjs huvudsakligen av enskilda flygföretag enligt särskilda avtal.

Luftfartsstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat 1 milj. kr. Styrelsen anför som motivering, att den totala kostnaden för flygverksamheten under budgetåret 1964/65 utgjort 854 721 kr. mot beräknade 1 005 000 kr. och beviljade 900 000 kr. Sammanlagda antalet flygtimmar har utgjort 510, av vilka 437 timmar avser ambulansflygning och 73 timmar räddningsflygning.

Genom beslut den 18 oktober 1963 har luftfartsstyrelsen bemyndigats att för anordnande av en provstation för ultrakortvåg i Jämtland disponera högst 30 000 kr. av anslaget för 1963/64 med skyldighet för styrelsen att inkomma med redogörelse för försöksverksamheten. Av denna berättelse framgår i huvudsak följande.

Av olika skäl har det visat sig lämpligt att förlägga försöksverksamheten till Norrbottens län i stället för till Jämtlands län. Genom tillgång till stationsbyggnad i Seitevaara har kostnaderna kunnat nedbringas till 9 000 kr. mot beräknade 30 000 kr. Försöken bör emellertid fortsättas även under vintern 1965/66. Styrelsen förutsätter, att kostnaderna härför, högst 2 000 kr., kan bestridas från anslaget för budgetåret 1965/66.

Luftfartsstyrelsen har träffat avtal med Ostermans Aero AB om utförande av ambulans- och räddningsflyg inom Kopparbergs län under vinterperioden 1965/66. Under perioden januari—april 1965 anlätades ambulanshelikoptern endast i mycket ringa utsträckning. Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser emellertid en fast ambulans- och räddningsflygtjänst så viktig att medel härför bör äskas även i fortsättningen. Luftfartsstyrelsen vill därför för sin del inte motsätta sig, att denna försöksverksamhet får pågå även budgetåret 1966/67.

Chefen för flygvapnet medger alltjämt att flygvapnets centrala flygsäkerhetsledning (Cefyl) i samband med sin dygnet runt pågående jourtjänst för styrelsens räkning mottar beställningar på ambulans- och räddningsflygningar, rekvirerar lämpliga luftfartyg samt planerar flygningarna. I den mån militära luftfartyg kan anlitas, belastar kostnaderna inte anslag under socialdepartementet.

Departementschefen

Den av luftfartsstyrelsen företagna omlokaliseringen av provstationen för ultrakortvåg till Norrbottens län föranleder ingen erinran från min sida.

Ifrågavarande försöksverksamhet bör tills vidare fortsätta på sätt styrelsen föreslagit. Vidare finner jag, att verksamheten med ambulanshelikopter i Kopparbergs län bör fortsätta under budgetåret 1966/67.

I likhet med styrelsen beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 1 milj. kr., vilket innebär oförändrat anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ambulans- och räddningsflygtjänst* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

J 21. Epidemiberedskap m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	536 500	783 485
1965/66	700 000	
1966/67 (förslag)	300 000	

Detta anslag kan närmast betecknas som ett allmänt beredskapsanslag för hälso- och sjukvården. Från anslaget bestrids f. n. exempelvis ersättningar för vissa skyddsympningar mot smittkoppor, kostnaderna för verksamheten vid den informationscentral rörande gifter som inrättats vid karolinska sjukhuset samt kostnaderna för vissa kurser i författningskunskap för blivande länsläkare m. fl. Från anslaget bestrids vidare kostnader på grund av lagen den 18 maj 1956 (nr 293) om ersättning åt smittbärare.

Frågan om medelsanvisning till giftinformationscentralen och ympning av skolbarn mot smittkoppor har behandlats i det föregående under karolinska sjukhusets avlönings- och omkostnadsanslag (H 1 och 2) samt förslagsanslaget till skyddsympningar (J 14).

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget beträffande de delar som avser styrelsens verksamhetsområde upptas till 71 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Vissa kostnader för planläggningen av epidemiberedskapen inom riket	20 000
2. Kostnader för en medicinsk katastrofkommission	16 000
3. Diverse kostnader	10 000
4. Kursverksamhet	25 000
	71 000

Motiv

1. Vid planläggningen av epidemiberedskapen inom riket genom länens epidemiutskott uppstår kostnader för resor, dagtraktamenten och sammanträden, när särskild sakkunskap anlitas inom medicinskt specialområde, som inte finns företrätt inom länsläkarorganisationen, såsom mikrobiologi och klinisk epidemiologi. Genom beslut den 18 december 1964 har medicinalstyrelsen medgivits att för sådant ändamål under budgetåret 1964/65 disponera högst 15 000 kr. av förslagsanslaget till epidemiberedskap m. m. Lik-

nande framställning avseende 20 000 kr. för löpande budgetår föreligger. För budgetåret 1966/67 beräknas samma belopp.

2. Medicinalstyrelsen har hemställt att under budgetåret 1965/66 få disponera 16 000 kr. från förevarande anslag för anordnande av en medicinsk katastrofkommission i medicinalstyrelsens regi. I avbidan på närmare erfarenheter av verksamheten hemställs att samma belopp beräknas även för nästa budgetår.

3. Till diverse kostnader hör de skiftande ändamål som tidigare omfattades av dåvarande förslagsanslaget till vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård. Därunder faller exempelvis vissa utgifter för sanitär kontroll av den internationella trafiken, för spetälskesjukvård, för införande till läkare av person, som misstänks vara behäftad med smittsam tuberkulos, för åtgärder mot pestens, kolerans, fläckfeberns och återfallsfeberns införande och utbredning i riket. Vidare bestrids från anslaget utgifter för konferenser och utredningar i allmän hälso- och sjukvård samt för tillfälliga konsultationer rörande tropiska sjukdomar m. m. Medicinalstyrelsen uppskattar medelsbehovet till oförändrat 10 000 kr.

4. För anordnande av dels kurser för blivande länsläkare i författningskunskap dels ock kurser för sjömansläkare räknar styrelsen med ett med 5 000 kr. höjt belopp. Styrelsen erinrar om att under föregående budgetår utverkades tillstånd att disponera 23 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen

Från förevarande anslag bestrids under innevarande budgetår kostnaderna bl. a. för den vid karolinska sjukhuset anordnade giftinformationscentralen och för revaccination mot smittkoppor av barn i skolåldern. Som jag tidigare anfört bör kostnaderna för dessa ändamål i fortsättningen bestridas från karolinska sjukhusets avlönings- och omkostnadsanslag resp. det nya förslagsanslaget till skyddsympningar.

Genom beslut den 29 oktober 1965 har Kungl. Maj:t bemyndigat medicinalstyrelsen att — för bestridande av vissa kostnader under innevarande budgetår för inrättandet av en kommission med huvudsaklig uppgift att genom utfärdande av råd och anvisningar höja beredskapen inom riket vid medicinska katastrofer — disponera ett belopp av högst 16 000 kr. från förevarande anslag. I enlighet med medicinalstyrelsens framställning beräknar jag för detta ändamål samma belopp för budgetåret 1966/67. Inte heller i övrigt har medicinalstyrelsens beräkningar, såvitt de avser ändamål till vilka medel fortfarande skall utgå från anslaget, givit mig anledning till erinran.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknar jag till 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Epidemiberedskap m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

J 22. Nordiska hälsovårdshögskolan

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår. Kostnaderna för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg har hittills bestritts från förslagsanslaget till bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.

Vid nordiska hälsovårdshögskolan anordnas kurser främst för ämbetsläkare och för ingenjörer verksamma inom den allmänna hälsovården. Skolans verksamhet regleras genom avtal mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige (prop. 1962: 1, bil. 13, s. 406 samt prop. 1965: 1, bil. 7, s. 381). Kostnaderna för skolans verksamhet får enligt avtalet inte överstiga 700 000 sv. kr. för år. Samtliga utgifter bestrids under löpande budgetår förskottsvis av Sverige. Efter räkenskapsårets slut betalar övriga stater sina andelar av kostnaderna. Dessa fördelas på staterna proportionellt i förhållande till det antal kursmånader, som faller på de av varje deltagande stat under året utnyttjade elevplatserna. Gällande avtalsperiod löper ut den 30 juni 1968.

Styrelsen för nordiska hälsovårdshögskolan föreslår, att kostnaderna för skolans verksamhet ökas med i runt tal 64 000 kr. enligt följande sammanställning.

	Skolans budget 1965/66	Mynd. förslag 1966/67
<i>Fasta kostnader</i>		
1. Avlöningar m. m.	168 500	+ 19 535
2. Administrativa och övriga kostnader	60 500	+ 1 600
3. Tidskrifter och litteratur	10 000	+ 1 000
<i>Rörliga kostnader</i>		
4. Egentliga kurskostnader	146 000	—
5. Stipendier för deltagare	175 000	+ 42 000
	560 000	+ 64 135

Motiv

1. För justering av lönegradsbelopp, personalkostnadstillägg, pensions-, semester- och sjukledighetskostnader beräknas sammanlagt 3 190 kr. För vaktmästarbiträde erfordras en ökning med 1 200 kr. till 3 700 kr. Medel har beviljats med 15 500 kr. för extra assistent och extra skrivhjälp under fyra månader men sådan arbetskraft torde budgetåret 1966/67 krävas under fem månader, vilket betyder en ökning med 4 000 kr. En chefsbibliotekarie och en expeditivsvakt vid medicinska biblioteket sköter högskolans numera ganska omfattande fackbibliotek och ersätts med 1 428 kr. vardera för år. Styrelsen föreslår en höjning av arvudet till 2 000 kr. för vardera chefsbibliotekarien och expeditivsvakten. För utarbetande av program och redogörelser för de forskningsuppgifter, som skall utföras vid skolan, erfordras ett årligt belopp av 10 000 kr.

3. För höjda prenumerationsavgifter och kostnader för bokbindning erfordras en ökning med 1 000 kr.

5. Alltsedan kursverksamhetens början år 1953 utbetalas till kursdeltagarna ett stipendiebelopp för täckande av extrakostnader för mat och husrum m. m. Stipendierna har hittills uppgått till 1 000 kr. per elev och månad. Stipendiebeloppet bör höjas till 1 300 kr. per månad, vilket medför en merutgift av 42 000 kr.

Departementschefen

Kostnaderna för nordiska hälsovårdshögskolan bör i fortsättningen bestridas från ett särskilt förslagsanslag. De övriga nordiska staternas bidrag till bestridande av dessa kostnader, vilka inflyter i efterskott efter räkenskapsårets slut, bör redovisas under den i riksstaten upptagna inkomstiteln Övriga diverse inkomster.

Genom beslut den 15 juni 1965 har Kungl. Maj:t för Sveriges del godkänt de ändringar i 1952 års avtal om den nordiska hälsovårdshögskolan, för vilka jag redogjorde i prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 381). Avtalsändringarna har numera också godkänts av de övriga deltagande staterna.

Verksamheten vid hälsovårdshögskolan bör under nästa budgetår bedrivas i ungefär oförändrad omfattning. Jag är inte beredd att tillstyrka den föreslagna höjningen av stipendier till kursdeltagare. I övrigt föreslår jag en ökning av skolans budget med 4 000 kr. Anslaget bör således uppföras med 564 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nordiska hälsovårdshögskolan* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 564 000 kr.

K. Internationell samverkan**K 1. Socialattachéer**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	350 000	347 383
1965/66	370 000	
1966/67 (förslag)	370 000	

Socialattachéer är förordnade vid ambassaderna i Washington och London samt vid Sveriges delegation hos den Europeiska ekonomiska gemenskapen i Bryssel. Socialattachéernas löner m. m. kan för nästa budgetår beräknas till sammanlagt omkring 227 000 kr.

Socialattachéen i London bor i en av byggnadsstyrelsen direktförhyrd lägenhet. Medel för denna bostad bör liksom för innevarande budgetår anvisas under anslaget Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond. För bostadskostnadsersättningar i övrigt beräknar jag 58 000 kr.

Kostnaderna för sjukvård kan för nästa budgetår uppskattas till 3 000 kr. För expenser och resor inom verksamhetsområdena bör beräknas 67 000 kr. För resor till och från Sverige vid tjänsteuppdrag och semestrar föreslår jag 15 000 kr.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialattachéer* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kr.

K 2. Internationellt socialpolitiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 500 000	2 224 243
1965/66	1 900 000	
1966/67 (förslag)	1 900 000	

Från anslaget bestrids främst kostnaderna för Sveriges deltagande i internationella arbetsorganisationens (ILO) verksamhet, för ILO-kommittén samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för internationella arbetsorganisationen, som för år 1965 utgjorde ca 1 535 000 kr., ökar för år 1966 till ca 1 640 000 kr. Den årliga svenska avgiften till ILO betalas för varje kalenderår fr. o. m. år 1965 i två poster, som erläggs den ena i januari och den andra i juli må-

nad under det år bidraget avser. För de inbetalningar som skall göras under budgetåret 1966/67 beräknar jag ca 1 693 000 kr. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag till oförändrat 1,9 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 900 000 kr.

K 3. Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 450 000	3 410 377
1965/66	3 320 000	
1966/67 (förslag)	2 725 000	

Från anslaget för budgetåret 1965/66 bestrids kostnaderna för Sveriges deltagande i världshälsovårdsorganisationens (WHO) verksamhet, för nämnden för internationella hälsovårdsärenden (NIH) och för den nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg m. m. Som anförts under punkten J 22. bör medel för hälsovårdshögskolan i fortsättningen beräknas under ett särskilt för ändamålet uppfört anslag.

NIH föreslår dels att för samarbete på hälsovårdens område mellan Sverige och andra länder anvisas oförändrat 50 000 kr., dels att till nämndens egen verksamhet anvisas oförändrat 20 000 kr. De senaste åren har anvisats högst 50 000 kr. från förevarande anslag för utbyte av studiedelegationer och stipendiater mellan Sverige och andra länder. Erfarenheterna har varit mycket goda. Anslaget till denna verksamhet bör för nästa budgetår upptas med oförändrat belopp.

Departementschefen

Sverige andel i kostnaderna för världshälsovårdsorganisationen, som för år 1965 utgjorde ca 2 420 000 kr., ökar för år 1966 till ca 2 486 000 kr. Liksom beträffande ILO inbetalas sedan kalenderåret 1965 det årliga svenska bidraget till WHO i två poster, i januari och juli månader under det år bidraget avser. För de inbetalningar som skall göras under budgetåret 1966/67 bör beräknas ca 2 519 000 kr., häri inbegripet Sveriges bidrag till WHO:s och FAO:s gemensamma organ för utarbetande av livsmedelsnormer, Codex Alimentarius Commission.

Vid WHO:s adertonde församling 1965 antogs en resolution rörande ytterligare tillskott från medlemsstaterna till WHO:s kapitalfond för oförutsedda eller extraordinära utgifter. För Sveriges del uppgår tillskottet till ca 26 000 kr.

För fortsatt bilateralt samarbete på hälsovårdens område mellan Sverige

och andra länder föreslår jag oförändrat 50 000 kr. För NIH:s verksamhet beräknar jag oförändrat 20 000 kr.

Vissa kostnader för Sveriges deltagande i nordiska metodikommittén för livsmedel liksom sådana kostnader för av världshälsovårdsorganisationen här anordnade kurser m. m., som skäligen bör bestridas av Sverige, bör liksom för innevarande budgetår efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestridas från anslaget.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget uppföras med 2 725 000 kr., vilket innebär en minskning med 595 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 725 000 kr.

K 4. Vissa internationella resor

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	60 000	58 757
1965/66	60 000	
1966/67 (förslag)	60 000	

Från detta anslag utgår dels resestipendier till befattningshavare, verkssamma inom allmän hälso- och sjukvård, dels resebidrag för deltagande i vissa internationella medicinska kongresser m. m.

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden föreslår, att anslaget ökas med 20 000 kr.

Motiv

Reservationen på anslaget utgjorde den 30 juni 1965 13 241 kr. Summan av beviljade, ej utbetalda resebidrag avseende 1964/65 utgjorde då ca 4 600 kr., varjämte nämnden tillstyrkt resebidrag om ca 4 700 kr. Den faktiska behållningen på anslaget uppgick sålunda till ca 3 950 kr. Nämnden har under budgetåret 1964/65 mottagit ca 75 ansökningar om resebidrag. I regel har endast direkta resekostnader tillstyrkts. Nämndens restriktivitet har betingats av att summan av de ansökta beloppen — i regel väl motiverade — betydligt överstigit det tillgängliga anslaget. Starka skäl talar därför för att anslaget ökas.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa internationella resor* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

K 5. Vissa internationella kongresser i Sverige

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	130 000	167 000
1965/66	140 000	
1966/67 (förslag)	140 000	

Från anslaget har under år 1965 utgått bidrag till anordnande av fyra internationella kongresser i Sverige. Ytterligare ansökningar om bidrag har inkommit. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kr.

L. Diverse

L 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond

Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

L 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 17 853 000 kr.

L 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 988 000 kr.

L 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Akademiska sjukhusets delfond

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Akademiska sjukhusets delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 464 000 kr.

L 5. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 11 816 000 kr.

L 6. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

III. Statens allmänna fastighetsfond

1. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 3,7 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen föreslår — efter samråd med socialstyrelsen — att 6 102 000 kr. anvisas för olika byggnadsföretag för budgetåret 1966/67. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1965/66 beräknas uppgå till 1 757 000 kr. För budgetåret 1966/67 beräknas medelförbrukningen till 7 859 000 kr.

Vissa av de i investeringsplanen för innevarande budgetår upptagna byggnadsföretagen har upptagits med högre eller lägre kostnadsram än som förutsatts vid medelsanvisningen. Ökningen av kostnadsramarna avser sjukavdelning och kök samt elevförläggning vid Bärby samt nio bostadshus vid Gräskärr. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag beräknas numera — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgå till 425 000 kr. mer än vad som förutsatts vid medelsanvisningen. I övrigt har kostnadsramarna i flera fall måst räknas upp på grund av den allmänna ökningen av byggnadskostnaderna. Å andra sidan har det efter infordrandet av anbud visat sig möjligt att sänka kostnadsramarna för vissa företag med sammanlagt 428 000 kr.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande:

Elevförläggningar vid Långanäs och Härsjögården. För att kunna minska elevantalet i befintliga större förlägningsbyggnader och samtidigt något öka skolornas totala elevantal bör en ny förlägningsbyggnad om 12 platser uppföras vid vardera skolan.

Tillbyggnad av en specialavdelning och en provisorisk förläggning vid Långanäs. Medel bör anvisas för uppförande av fritidslokaler vid de båda avdelningarna.

Mottagningsavdelning och skolbyggnad vid Brättegården. Ytterligare lokaler för arbetsträning och undervisning erfordras.

Verkstad vid Härsjögården. För att kunna möta en mindre utökning av elevantalet erfordras en tillbyggnad av verkstaden.

Den närmare utformningen av nämnda byggnadsföretag framgår av handlingarna i ärendet.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit, att jämväl bl. a. följande byggnadsföretag påbörjas under nästa budgetår, nämligen elevförläggning och administrationslokaler vid Johannisberg, elevförläggning samt sjukavdelning och kök vid Bärby, administrationslokaler vid Eknäs, idrottsplaner vid Lövsta, Sundbo, Gräskärr, Råby och Östra Spång samt gymnastikbyggnader vid Råby, Bärby, Folåsa och Håkanstorp.

Departementschefen

Av de i det föregående angivna byggnadsföretagen förordar jag att en elevförläggning uppförs vid vardera Långanäs och Härsjögården, tillbyggnad av en specialavdelning och en provisorisk förläggning vid förstnämnda skola, tillbyggnad av verkstad vid sistnämnda skola samt tillbyggnad av motagningsavdelning och skolbyggnad vid Brättegården.

I prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 387) anmälde jag, att utredning pågick om utvidgning av en i investeringsplanen med en kostnadsram av 645 000 kr. upptagen skolbyggnad m. m. vid Lövsta. Anledningen härtil var en planerad successiv utökning av skolundervisningen. Kungl. Maj:t har nyligen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att bl. a. projektera en ny skolbyggnad vid nämnda skola. Kungl. Maj:t bör erhålla bemyndigande att fastställa härav ev. föranledd ändring i kostnadsramen för ifrågavarande byggnadsföretag.

De av byggnadsstyrelsen i övrigt redovisade förslagen till nybyggnader avsedda att påbörjas under nästa budgetår får övervägas vid prövningen av anslagen för budgetåret 1967/68 och därefter.

I samråd med byggnadsstyrelsen och i anslutning till vad jag i det föregående anfört har uppgjorts en investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna. Jag förordar, att den investeringsplan som jag kommer att redovisa i det följande godkänns. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen beträffande de i planen berörda byggnadsföretagen noga tillvaratar alla möjligheter att nedbringa kostnaderna. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen å andra sidan ha möjlighet att bestrida merkostnader, som föranleds av en ev. allmän byggnadskostnadsstegring. Liksom för innevarande budgetår bör det ankomma på Kungl. Maj:t att företa med anledning härav erforderliga ändringar i investeringsplanen samt att — om så befinns lämpligt — inom investeringsplanens ram omdisponera medel till andra byggnadsföretag än de som i samband med anslagsäskandena underställts riksdagen.

Investeringsplan
(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1/7 1964	1/4 1965	faktisk t. o. m. 1964/65	Beräknat för			
				1965/66	1966/67		
A. Företag avsedda att påbörjas 1966/67							
<i>Långanäs</i>							
Elevförläggning	400	415	—	—	300	11.66	11.67
Avd. Torpet, tillbyggnad	85	90	—	—	90	8.66	2.67
Avd. Slussen, tillbyggnad	—	50	—	—	50	8.66	2.67
<i>Brättegården</i>							
Mottagningsavdelning, tillbyggnad	150	155	—	—	125	11.66	5.67
Skolbyggnad, tillbyggnad	130	135	—	—	100	11.66	5.67
<i>Härsjögården</i>							
Elevförläggning	485	505	—	—	250	11.66	11.67
Verkstad, tillbyggnad	175	180	—	—	100	4.67	11.67
Summa A	1 425	1 530			1 015		
B. Företag avsedda att påbörjas 1965/66							
<i>Fagared</i>							
Sjuk- och behandlingsavdelning	1 285	1 335	—	600	700	1.66	1.67
<i>Forsane</i>							
Maskinhall m. m.	265	275	—	150	125	11.65	9.66
Specialavdelning, tillbyggnad	80	85	—	85	—	10.65	4.66
Verkstadsförråd	30	35	—	35	—	10.65	12.65
<i>Råby</i>							
Sjuk- och behandlingsavdelning	1 020	1 060	—	600	460	11.65	11.66
Elevförläggning	350	365	—	265	100	11.65	11.66
<i>Hamnargården</i>							
Växthus	280	290	21	200	69	9.65	3.66
<i>Bärby</i>							
Sjukavdelning och kök	1 345	1 620	114	600	906	11.65	1.67
Elevförläggning II . . .	365	415	14	215	186	11.65	11.66
Yttre planering och bollplan	70	75	—	50	25	9.65	5.66
<i>Ryagården</i>							
Ombyggnad av Ljunghaga I	83	90	5	85	—	11.65	4.66
Tillbyggnad av arbetslokaler för trädgårdsanläggning	100	100	—	90	10	11.65	6.66
Tillbyggnad av Ekhaga	85	90	10	80	—	11.65	4.66

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1/7 1964	1/4 1965	faktisk t. o. m. 1964/65	Beräknat för			
				1965/66	1966/67		
<i>Eknäs</i> Gymnastikbyggnad jämfte yttre arbeten.	435	450	—	350	100	11.65	9.66
<i>Morängen</i> Elevförläggning	510	530	—	280	250	12.65	12.66
Verkstad och administ- ration	485	505	—	250	255	12.65	12.66
Yttre arbeten och pla- nering	145	150	—	150	100	12.65	12.66
<i>Lövsta</i> Skolpaviljong och till- byggnad av terapi- avdelning	645	645	54		600	ompro- jekteras	
<i>Gudmundsgården</i> Skolbyggnad	480	—	32		—	utredn. pågår	
<i>Olika skolor</i> Personalbostäder	1 105	1 150	75	700	375	11.65	9.66
Summa B	9 163	9 265	325	4 785	4 261		
C. Företag påbörjade före 1/7 1965							
Slutredovisade 1.7.1964	—	—	5 322				
Slutredovisade därefter	—	—	2 266				
<i>Lövsta</i> Mottagningsavdelning	355	345	312	33	—		slutfört
Sju bostadshus	810	780	684	96	—		slutfört
<i>Långgås</i> Vatten och avlopp . . .	450	430	423	7	—		slutfört
Mekanisk verkstad . . .	500	450	99	351	—		slutfört
<i>Forsane</i> Mottagningsavdelning	345	325	302	23	—		slutfört
<i>Sundbo</i> Växthus	55	55	40	15	—		slutfört
Yttre ledningar, plane- ring	190	190	173	17	—		slutfört
Två bostadshus	185	185	157	28	—		slutfört
<i>Johannisberg</i> Elevförläggning	495	450	393	57	—		slutfört
Ombyggnad av bil- verkstad	93	93	68	25	—		slutfört
Bilverkstad	673	625	583	42	—		slutfört
<i>Råby</i> Verkstad	465	465	450	15	—		slutfört
Mottagningsavdelning	360	360	345	15	—		slutfört
<i>Gräskärr</i> Om- och tillbyggnad . .	1 160	1 160	1 151	9	—		slutfört
Administration och kök	630	630	622	8	—		slutfört
Nio bostadshus	1 000	1 100	1 022	78	—		slutfört
<i>Hamnargården</i> Nio bostadshus	1 395	1 395	1 269	126	—		slutfört
Tillbyggnad av snicke- riverkstad	140	140	27	113	—		12.65

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Bygg- start	Färdig- ställande
	1/7 1964	1/4 1965	faktisk t. o. m. 1964/65	Beräknat för			
				1965/66	1966/67		
<i>Bärby</i>							
Verkstad.....	400	400	382	18	—		slutfört
Nio bostadshus.....	1 100	1 100	921	179	—		slutfört
Mottagningsavdelning, etapp II.....	350	350	340	10	—		slutfört
Elevpaviljong.....	310	310	303	7	—		slutfört
Flyttning av träd- gårdsanläggning....	35	35	30	5	—		slutfört
<i>Östra Spång</i>							
Verkstadspaviljong...	500	455	241	214	—		slutfört
<i>Foldsa</i>							
Skolbyggnad	315	315	274	41	—		slutfört
<i>Ryagården</i>							
Sjuk- och behandlings- avdelning	775	720	550	170	—		slutfört
Verkstadspaviljong...	545	545	406	139	—		slutfört
<i>Hornö</i>							
Verkstad.....	400	400	386	14	—		slutfört
Förläggningsbyggnad ..	500	500	487	13	—		slutfört
Fyra bostadshus.....	460	430	334	96	—		slutfört
<i>Eknäs</i>							
Fyra bostadshus.....	600	525	424	101	—		slutfört
Skolpaviljong.....	438	445	374	71	—		slutfört
<i>Håkanstorp</i>							
Förläggningsbyggnad ..	430	438	422	16	—		slutfört
Verkstad.....	377	377	347	30	—		slutfört
Tre bostadshus.....	357	357	334	23	—		slutfört
Yttre ledningar, plane- ring.....	440	440	322	90	28		i huvud- sak slutfört, kompl. återstår
<i>Broby</i>							
Skolbyggnad.....	220	220	201	19	—		slutfört
Summa C	17 853	17 540	22 786	2 314	28		
Summa A—C	28 441	28 335	23 111	7 099	5 304		

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Medelreservation 1.7.1965	5 156		
Anslag för 1965/66	3 700	1965/66	7 099
Anslagsbehov för 1966/67 (förslag)	3 547	1966/67	5 304
Summa	12 403	Summa	12 403

Anslaget bör avrundas till 3,6 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m.m. vid ungdomsvårds-
skolorna* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsan-
slag av 3 600 000 kr.

2. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 3,7 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen har lagt fram förslag till investeringsplan för budgetåren 1965/66 och 1966/67. Några förslag till nya byggnadsföretag ingår inte häri. För vårdanstalterna Venngarn och Gudhem kommer styrelsen att redovisa en upprustningsplan under år 1966. Styrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 100 000 kr. för budgetåret 1966/67. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1965/66 beräknas uppgå till 1 008 000 kr. För budgetåret 1966/67 beräknas medelsförbrukningen till 1 108 000 kr.

Vissa byggnadsföretag har i investeringsplanen upptagits med högre eller lägre kostnadsram jämfört med investeringsplanen för innevarande budgetår. Ökningen av kostnadsramarna — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgår enligt byggnadsstyrelsens beräkningar till sammanlagt 270 000 kr. och avser den nya vårdanstalten i Örebro samt avloppsreningsverk och sjukavdelning m. m. vid Svartsjö. Minskningen uppgår till sammanlagt 90 000 kr. och avser panncentral vid Venngarn samt vissa ombyggnadsarbeten vid Gudhem och Brotorp. Beträffande vissa under budgetåret 1964/65 till en sammanlagd kostnad av ca 1 549 000 kr. slutredovisade byggnadsföretag har en ytterligare minskning med 286 000 kr. uppkommit jämfört med kostnadsramarna den 1 juli 1964.

Departementschefen

Den pågående upprustningen och utbyggnaden av de statliga vårdanstalterna syftar främst till kvalitativa förbättringar. Vid Svartsjöanstalten beräknas en ny sjuk- och mottagningsavdelning bli färdig att tas i bruk under våren 1966. Anstalten får därmed hela sin verksamhet förlagd till moderna byggnader. Den nya statliga vårdanstalten i Örebro för kvinnliga alkoholmissbrukare beräknas bli färdigställd under 1966. Kostnaderna för denna anstalt kan enligt prisläget den 1 april 1965 beräknas till 4 875 000 kr. För den fortsatta upprustningen av Venngarn och Gudhem kommer byggnadsstyrelsen att redovisa en plan under innevarande år.

I samråd med byggnadsstyrelsen har uppgjorts en investeringsplan för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Jag föreslår, att den investeringsplan som jag kommer att redovisa i det följande godkänns. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen beträffande de i planen berörda byggnadsföretagen noga tillvaratar alla möjligheter att nedbringa kostnaderna. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen å andra sidan ha möjlighet att bestrida merkostnader, som föranleds av en ev. allmän byggnadskostnadsstegring. Kungl. Maj:t bör äga företa med anledning härav erforder-

liga ändringar samt att — om så befinns lämpligt — inom investeringsplanens ram omdisponera medel till andra byggnadsföretag än de som i samband med anslagsäskandena underställts riksdagen.

Investeringsplan
(1000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart	Färdigställande
	1/7 1964	1/4 1965	Faktisk t. o. m. 1964/65	Beräknat för			
				1965/66	1966/67		
I Företag påbörjade före 1/7 1965							
Slutredovisade.....	—	—	2 434	—	—		
<i>Svartsjö</i>							
Vatten och avlopp, värme- kulvert, elledningar m. m.	660	660	281	379	—		Kompl. kvarstår
Bostadshus för ogift per- sonal.....	370	370	338	32	—	10.64	slutfört
Avloppsreningsverk....	780	800	501	299	—		10.65
Verkstad för öppen av- delning.....	780	780	724	56	—		slutfört
Sjukavdelning m. m. ..	2 145	2 220	1 278	700	242	9.64	4.66
<i>Venngarn</i>							
Reningsverk.....	963	963	922	41	—		Kompl. kvarstår
Panncentral.....	1 060	1 025	635	390	—	8.64	10.65
<i>Gudhem</i>							
Vårdanstalt (inkl. idrottsplats).....	4 200	4 200	4 040	160	—		I huvudsak slutfört
Ombyggnad av Kungs- gården.....	200	180	163	17	—		slutfört
<i>Brotorp</i>							
Vårdanstalten, ombygg- nad.....	190	155	148	7	—		"
Sluten avdelning.....	874	874	855	19	—		"
Bostäder.....	450	450	378	72	—		"
Ett bostadshus.....	145	145	118	27	—		"
Direktörsbostad.....	160	160	142	18	—		"
<i>Örebro</i>							
Vårdanstalt.....	4 700	4 875	1 109	2 900	866	1.65	6.66
II Företag, som utgått ur tidigare investeringsplan							
<i>Gudhem</i>							
Läkarbostad.....			13				
Summa	17 677	17 857	14 079	5 117	1 108		

Anslagsberäkning

(1000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Medelsreservation 1/7 1965	2 425		
Anslag för 1965/66.....	3 700	1965/66.....	5 117
Anslag för 1966/67 (förslag).....	100	1966/67.....	1 108
Summa	6 225	Summa	6 225

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kr.

3. Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 2,1 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att 1 809 000 kr. anvisas för nästa budgetår. Byggnadsarbetena avser nybyggnad för produktionsavdelningen och utökning av verkstadslokalerna. Enligt styrelsens beräkningar uppgår medelsförbrukningen för innevarande budgetår till 3,1 milj. kr. och för nästa budgetår till 2,3 milj. kr. Med hänsyn till reservationer kan det erforderliga anslaget för budgetåret 1966/67 begränsas till 1,8 milj. kr.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har genom beslut den 29 juni 1964 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inom en total kostnadsram av 7,3 milj. kr. utföra ifrågavarande byggnadsarbeten. Sammanlagt har hittills anvisats 5,1 milj. kr. Jag har intet att erinra mot byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 800 000 kr.

4. Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 31 milj. kr.

Beredningen av hithörande frågor har ännu inte kunnat slutföras. I avbidan härpå förordar jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptas med ett preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid kunna uppföras med 10 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.* för budgetåret 1966/67 beräkna ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

5. Utbyggande av karolinska sjukhuset

Till ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 7,5 milj. kr.

I. Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande föreslår, att 3 820 000 kr. anvisas för följande ändamål.

1. Ombyggnad av radiumhemmet, etapp II	1 040 000
2. Uppförande av nybyggnad för högvoltstation	2 300 000
3. Ombyggnad av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet	90 000
4. Utbyggnad av värmeanläggning	165 000
5. Utredningsmedel	225 000
	3 820 000

II. Byggnadsstyrelsen föreslår, att 1 milj. kr. anvisas för upprustning av vissa vårdavdelningar.

Motiv I

1. Andra etappens ombyggnad av radiumhemmet, som förutom ombyggnad av avdelning 2 jämte applikationsavdelning även omfattar första delen av isotoplaboratoriets ombyggnad, har kostnadsberäknats till sammanlagt 2 040 000 kr., varav 555 000 kr. för ombyggnaden av isotoplaboratoriet. För ändamålet har anvisats 1 milj. kr. Ombyggnaden har beräknats omfatta 1½ år och kunna påbörjas omkring den 1 januari 1966. För nästa budgetår erfordras resterande 1 040 000 kr.

2. Kostnaden för nybyggnad för en högvoltstation har beräknats till 6,3 milj. kr. Under budgetåren 1963/64 och 1965/66 har anvisats sammanlagt 1 795 000 kr. Då kommittén räknar med att kunna sätta igång byggnadsföretaget i januari 1966 efter vissa förberedande arbeten och då byggnadstiden beräknas till 2—2½ år, erfordras 2,3 milj. kr. för budgetåret 1966/67.

3. Kommittén har beräknat kostnaderna för upprustning av lokaler för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet enligt kostnadsläget den 1 januari 1963 till 0,8 milj. kr., vilket belopp anvisats. Kommittén räknar med att redovisa den verkliga ombyggnadskostnaden i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1967/68. För budgetåret 1966/67 äskas 90 000 kr., motsvarande kostnadsstegringarna för tiden intill den 1 juli 1965.

4. Kommittén har beräknat kostnaderna för inköp och installation av en 25-tonspanna enligt kostnadsläget den 1 oktober 1960 till 2 425 000 kr., inkl. kostnader för erforderliga byggnadsarbeten. Detta belopp har anvisats

för ändamålet under budgetåren 1961—1963. Härjämte har anvisats 185 000 kr. för kostnadsstegringar. Då utbyggnaden av värmeanläggningen väntas bli avslutad först under år 1966, kan den slutliga kostnaden för byggnadsföretaget inte anges. De för tiden intill den 1 juli 1965 inträffade kostnadsstegringarna kommer emellertid enligt byggnadsstyrelsens index att uppgå till ca 100 000 kr. — I detta sammanhang anmäler kommittén, att det blivit nödvändigt att utföra vissa rörledningsarbeten på befintligt system i samband med installationen av den nya turbogeneratoren för 65 000 kr. Medelsbehovet för utbyggnaden av värmeanläggningen utgör således sammanlagt 165 000 kr.

Motiv II

En lokal- och utrustningsprogramkommitté för karolinska sjukhuset har tillkallats med uppgift bl. a. att upprätta lokalprogram på grundval av de av statsmakterna godtagna riktlinjerna för den fortsatta planeringen av karolinska sjukhusets utbyggande — vilka i huvudsak överensstämmer med 1964 års generalplan för sjukhuset — samt överlämna lokalprogrammen till byggnadsstyrelsen för vidare åtgärder. Kungl. Maj:t har även uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med kommittén inkomma med förslag rörande en fortsatt upprustning av radiumhemmet vid sjukhuset. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med direktionen för karolinska sjukhuset påbörja en upprustning av vårdavdelningarna inom huvudkomplexet vid sjukhuset i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits i 1964 års generalplan inom en total kostnadsram för budgetåret 1965/66 av 2,5 milj. kr. Byggnadsstyrelsen har organiserat en särskild arbetsenhet för planerings- och projekteringsuppgifterna vid karolinska sjukhuset. Projektering av upprustningsåtgärderna inom vårdavdelningarna pågår, och styrelsen räknar med att byggnadsarbeten inom två vårdavdelningar kan påbörjas i början av år 1966. Ytterligare upprustning av vårdavdelningar kan utföras inom en ram för budgetåret 1966/67 av 1 milj. kr. Preliminära utredningar har igångsatts rörande andra angelägna upprustningsåtgärder inom huvudkomplexet vid sjukhuset.

Departementschefen

Som jag anfört i prop. 1965:59 (SU 99, rskr 273) bör kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande avvecklas efter slutförandet av hittills givna uppdrag. Av dessa återstår huvudsakligen om- och tillbyggnad av radiumhemmet samt nybyggnad av en högvoltstation.

Den under år 1965 tillkallade lokal- och utrustningsprogramkommittén för karolinska sjukhuset har i uppdrag att bl. a. upprätta lokalprogram på grundval av de av statsmakterna godtagna riktlinjerna för den fortsatta planeringen av sjukhusets utbyggande. Dessa riktlinjer bygger i sin tur på 1964 års generalplan för karolinska sjukhuset. Programkommittén skall

överlämna lokalprogrammen till byggnadsstyrelsen för vidare åtgärder. Byggnadsstyrelsen skall således i fortsättningen omhänderha utbyggnaden av sjukhuset.

Andra etappen av den beslutade om- och tillbyggnaden av radiumhemmet har beräknats kosta sammanlagt 2 040 000 kr. För ändamålet har anvisats 1 milj. kr. Byggnadsföretaget kommer enligt byggnadskommittén att slutföras under nästa budgetår. Jag föreslår, att 1 040 000 kr. upptas under anslaget för täckande av resterande medelsbehov.

I förutnämnda proposition förklarade jag mig ämna föreslå, att frågan om radiumhemmets behov av en allmän upprustning och därmed sammanhängande spörsmål skulle närmare utredas. Jag vill i detta sammanhang anmäla, att byggnadsstyrelsen sedermera erhållit uppdrag att i samråd med programkommittén inkomma med förslag rörande en upprustning av radiumhemmet, därvid särskild uppmärksamhet skall ägnas frågan om radiumhemmets behov av lokaler för olika ändamål.

Kostnaderna för nybyggnad för en högvoltstation i anslutning till radiumhemmet har beräknats till 6,3 milj. kr. Hittills har 1 795 000 kr. anvisats för ändamålet. Jag beräknar, att ett ytterligare medelsbehov av 2 milj. kr. föreligger för budgetåret 1966/67.

Kostnaderna för av riksdagen beslutad upprustning av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har beräknats till 800 000 kr. enligt prisläget den 1 januari 1963. Medel härför har ställts till byggnadskommitténs förfogande. För de sedan dess inträffade kostnadsstegringarna beräknar jag 90 000 kr.

Sedan medel anvisats för utbyggnad av sjukhusets värmeanläggning med en panna har vissa kostnadsstegringar inträffat. Till företaget bör med anledning härav beräknas ytterligare 80 000 kr. för budgetåret 1966/67. Vidare bör i enlighet med byggnadskommitténs förslag 65 000 kr. beräknas för vissa ofrånkomliga rörledningsarbeten inom värmeanläggningen.

Till byggnadskommitténs fortsatta verksamhet under nästa budgetår bör — i likhet med vad som skett för innevarande budgetår — beräknas 225 000 kr.

För upprustning av vissa befintliga vårdavdelningar vid karolinska sjukhuset har för innevarande budgetår anvisats 2,5 milj. kr. Byggnadsstyrelsen ombesörjer denna upprustning i samråd med direktionen för sjukhuset. Sammanlagt torde i första hand 30 vårdavdelningar inom huvudkomplexet behöva moderniseras. För den fortsatta upprustningen beräknar jag i likhet med byggnadsstyrelsen ett medelsbehov av 1 milj. kr. för nästa budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet under investeringsanslaget utgör således 4,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Utbyggnad av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 4 500 000 kr.

6. Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala

Till ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 8 740 000 kr., varav 240 000 kr. på tilläggsstat.

Enligt avtal med Uppsala läns landsting m.fl. bestrider staten i regel 40 % av kostnaderna för utbyggandet av akademiska sjukhuset i Uppsala. Staten har vidare betalt 55 % av kostnaderna för uppförandet av en ny sjuksköterskeskola.

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande föreslår anvisande av 9 886 000 kr.

1. Radioterapeutisk klinik m. m.	1 400 000
2. Centralkomplexet, första etappen	480 000
3. Centralkomplexet, andra etappen (projektering och grundarbeten).....	3 436 000
4. Anslutning till fjärrvärmenät m. m.	1 080 000
5. Ombyggnad av öronkliniken	1 388 000
6. Sop- och smutstvättstation samt verkstad	1 080 000
7. Förberedande arbeten, etapp 9	80 000
8. Lån avseende gamla sjuksköterskeskolan	220 000
9. Slutredovisning av vissa objekt.....	266 000
10. Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet.....	456 000
	9 886 000

Motiv

Under åren 1959—1965 har en första del av sjukhusets utbyggnad genomförts, varvid tillkommit byggnader för barn- och ungdomspsykiatrisk klinik, medicinsk klinik, infektionsklinik, medicinsk poliklinik, blodcentral, laboratorier m. m. Även en sjuksköterskeskola med internatförläggning för 350 elever har tillkommit. Vidare har en byggnad för centralkök och personmatsalar samt centralförråd utförts. Betydande ombyggnadsarbeten har avslutats såsom av den psykiatriska kliniken samt delar av kvinnokliniken och den f. d. medicinska kliniken. De nya byggnaderna och de ombyggda lokalerna har försetts med erforderlig utrustning.

Bland pågående arbeten märks uppförande av klinikbyggnader för plastikkirurgi, radioterapi, centraltandpoliklinik m. m., vilka beräknas vara färdigställda 1966. Vidare pågår ombyggnad för ögonkliniken samt för nytt patientkontor m. m. I samband med flyttning av neurologisk klinik och neurofysiologiskt laboratorium utförs en mindre nybyggnad.

Med nämnda åtgärder har första etappen av sjukhusets utbyggnad avslutats.

Under åren 1962—1964 har kommittén överarbetat 1958 års reviderade generalplan, vilket resulterat i betänkandet »Översyn av generalplanen och förslag till fortsatt utbyggnad 1964». I prop. 1965: 1, bil. 7 s. 395 återgavs i sammandrag en preliminär redogörelse för generalplaneöversynen. Av denna redogörelse framgår i stort innehållet i nämnda betänkande. Sjukhusets närmast följande utbyggnad avser i första hand genomförande av byggnads-etapp 2 under budgetåren 1966/67—1969/70. Denna etapp avser uppförande av ett kirurgiskt block, innefattande allmänkirurgi, ortopedi, kirurgisk uro-

logi, delar av centraloperation och röntgendiagnostik, kirurgpolikliniker, akutmottagning och centralsterilisering m. m. Vidare föreslår kommittén att under budgetåret 1966/67 uppförs en byggnad, innehållande sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler. Jämsides med dessa arbeten krävs för säkerställande av sjukhusets normala verksamhet under utbyggnadstiden ett antal provisorier. Slutligen erfordras ett fortlöpande studium av generalplanefrågorna för de återstående etapperna 3—6.

1. Byggnadskostnaderna för radioterapeutisk klinik (N) samt tillbyggnad till öronkliniken (P) för plastikkirurgisk klinik, centraltandpoliklinik m. m. inkl. planerat underjordiskt garage, har år 1962 beräknats uppgå till 28 760 000 kr. Byggnadsarbetena, som påbörjades under 1964, beräknas bli avslutade under 1966. Hittills har av huvudmännen för ändamålet beviljats 27 737 500 kr., varav för statens del 11 095 000 kr. Kostnadsökningen sedan år 1962 har emellertid medfört ytterligare medelsbehov, vilket ligger inom ramen för byggnadsstyrelsens index. För byggnadsarbetenas fullföljande erfordras 3,5 milj. kr.

2. Byggnadskostnaderna för del av centrallängan (B3), flygel för klinisk fysiologi (B2), flygel för servering m. m. (B4) samt vissa ombyggnadsarbeten m. m. inom kvinnokliniken (Q) beräknades år 1962 till totalt 14,3 milj. kr. För utförande av dessa under år 1965 avslutade byggnadsarbeten har anvisats sammanlagt 14 050 000 kr., varav staten anvisat 5 620 000 kr., exkl. 100 000 kr. som enligt särskilt beslut överförts till arbeten för den neurokirurgiska kliniken. För reglering av kostnaderna erfordras totalt 1,2 milj. kr., varav 950 000 kr. för byggnadskostnadsökning.

3. För programmering och projektering av centrallängans fortsatta utbyggnad norrut har tidigare anvisats vissa medel. Den fortsatta utbyggnaden skall emellertid i stället ske mot söder. Ännu inte disponerade belopp för utbyggnaden norrut får användas för motsvarande verksamhet för utbyggnaden söderut. För ändamålet har totalt anvisats 5 430 000 kr., varav staten anvisat 2 172 000 kr. Förslag till byggnadsprogram har avgivits beträffande etapp 2. Enligt till förslaget fogad tidsplan avses schakt- och förberedande grundarbeten att påbörjas hösten 1966, varefter egentliga byggnadsarbeten startar sommaren 1967 och bedrivs fram till mitten av 1970.

Den totala byggnadskostnaden för etapp 2 (kirurgiskt block m. m.) har kommittén preliminärt bedömt till storleksordningen 100 milj. kr.

För att täcka kostnaderna för projektering omfattande huvudhandlingar samt byggnads- och inredningshandlingar ävensom för vissa schakt- och förberedande grundarbeten beräknar kommittén att 8 590 000 kr. kommer att erfordras under budgetåret 1966/67.

Kommittén erinrar i detta sammanhang om att medel för projektering av byggnadsförelag vid sjukhuset regelmässigt anvisats under förevarande investeringsanslag.

4. För 1965/66 begärdes totalt 1,5 milj. kr. för installation av en ny het-

vattenpanna i befintlig panncentral m. m. I avvaktan på då förestående förhandlingar med Uppsala stads industriverk angående sjukhusets eventuella anslutning till stadens fjärrvärmenät, önskade kommittén tills vidare hålla frågan öppen, huruvida angivna medel huvudsakligen skulle användas till anslutningsavgifter avseende fjärrvärme eller till upprustning av sjukhusets egen panncentral för att denna skulle få en kapacitet motsvarande ett framtida väsentligt ökande värmebehov. Kungl. Maj:t har förklarat sig vilja närmare besluta om ifrågavarande medels användning sedan kommittén inkommit med förslag i frågan. I anslutning härtill har kommittén begärt Kungl. Maj:ts godkännande av ett mellan å ena sidan kommittén och sjukhusets direktion och å den andra sidan Uppsala stads industriverk tecknat kontrakt angående leverans fr. o. m. den 1 oktober 1966 av värme, samt lämnat dispositionsförslag beträffande förenämnda 1,5 milj. kr. under den förutsättningen att värmeleveranskontraktet godkänns. Uppsala läns landsting har för sin del godkänt kontraktet. Leverans av värme från industriverket skall påbörjas hösten 1966. Anslutningsavgifter skall erläggas *dels* med 1 milj. kr. den 1 oktober 1965 vartill disponeras medel enligt nyss nämnda dispositionsförslag, *dels* med 1 140 000 kr. den 1 oktober 1966 vartill medel nu äskas, *dels ock* slutligen med 500 000 kr. den 1 oktober 1970. Sistnämnda avgift är indexreglerad.

På grund av uppvärmningssystemets anslutning till stadens fjärrvärmenät erfordras kompletterings- och ändringsarbeten på befintliga värmeinstallationer. En mindre del av dessa arbeten kommer enligt kontraktet att utföras av industriverket under det att huvudparten skall utföras genom kommitténs försorg. Försättningsvis krävs värmeväxlare mellan fjärrvärmeverkets vattensystem och byggnadernas interna värmesystem. För att möjliggöra installation av värmeväxlare där så erfordras bör tolv undercentraler anordnas. På grund av höjt s. k. arbetstryck enligt industriverkets anvisningar erfordras utbyte av kompensatorer, avstängningsventiler m. m. samt undersökningar, kontroll och röntgen av befintliga hetvattenledningar jämte smärre justeringar och omändringar av dessa. Genom införande av värmeväxlare ändras temperaturen på vattnet i byggnadernas värmesystem, varigenom vissa värmebatterier, pumpar och motorventiler till varmluftsaggregat måste utbytas. I samband med här nämnda arbeten tillkommer — utöver VVS-installationer — även byggnadsarbeten såsom kompletterings- och ombyggnadsarbeten samt vissa el-installationer.

Av nämnda arbeten behöver vissa undercentraler m. m. utföras redan under budgetåret 1965/66. I förslaget till disposition av till ny hetvattenpanna m. m. anslagna medel, nämligen 1,5 milj. kr., har därför föreslagits att kommittén för sådana arbeten får disponera 270 000 kr.

I befintlig panncentral erfordras vissa installations- och ombyggnadsarbeten på grund av anslutningen till fjärrvärmenätet och den planerade nybyggnaden för sop- och smutstvättstation m. m. (jfr p. 6). I samband med

dessa arbeten har kommittén funnit det lämpligt att även utföra vissa åtgärder i panncentralen. När etapp 2 påbörjas, måste befintlig provisorisk syrgascentral vid medicinska kliniken ha ersatts med en ny central. Kommittén föreslår därför att i panncentralen inrättas en syrgascentral och en lustgascentral samt att befintligt ledningssystem ansluts till dessa centraler. Genom att ångproduktionen kommer att fortgå i panncentralen bör i samband med fjärrvärmeanslutningen separata rökgasrenare för ångpannorna installeras. Förbrukningen av avhärdat vatten i panncentralen kommer att öka så kraftigt att befintliga ledningar till panncentralen måste utbytas mot ledningar av grövre dimension. I samband med nybyggnad av sop- och smutstvättstation m. m. bör bl. a. i panncentralen befintlig kompressor flyttas för anordnande av kulvertförbindelse med verkstadsbyggnaden genom panncentralens källare, nya nätväggar upprättas samt ventilationsanläggningen i befintliga kontorsutrymmen förbättras m. m.

För erläggande av kontraktssenlig anslutningsavgift till stadens industriverk samt för utförande av nämnda arbeten erfordras således sammanlagt 2,7 milj. kr.

5. Ombyggnad av öronkliniken måste följa i omedelbar anslutning till färdigställandet av radioterapeutisk klinik m. m., då öronkliniken ingår i husblocket.

Ombyggnaden innebär bl. a. anordnande av en specialavdelning för vård av brännskadade och en uppvakningsavdelning förutom en allmän modernisering av vård- och operationsavdelningar. Kostnaden för ombyggnaden beräknas totalt till 3 470 000 kr.

6. Arbetet med nybyggnad för sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler måste utföras under budgetåret 1966/67. Anledningen härtill är dels det trängande behovet av lokaler vid sjukhuset för ifrågavarande ändamål, dels behovet av samordning i tiden med övrig byggnadsverksamhet och då främst med genomförandet av etapp 2. Nybyggnaden skall inrymma el-, måleri- och snickeriverkstäder m. m. samt lokaler för byggnadsmaterial och -utrustning, sopstation samt smutstvättuppsamling. Härtill kommer omklädnadsrum för personalen och diverse förrådsutrymmen. Ytbehovet har uppskattats till 2 460 m². Den totala kostnaden för sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler beräknar kommittén till ca 2,7 milj. kr.

7. I samband med planeringen av den fortsatta utbyggnaden måste speciell uppmärksamhet ägnas åt frågan om kylning av ventilationsluft. Kommittén har låtit göra en omfattande teknisk-ekonomisk utredning, som utvisar att kylning med grundvatten medför små vattenförluster och blir ekonomiskt fördelaktigt. Genomförandet bör ske i två etapper: en mindre för blocket N—P och en senare större för sjukhuset i övrigt. Frågan om grundvattentillgångarnas utnyttjande i uppsalaområdet befinner sig under vattendomstols prövning. Kommittén föreslår — under förutsättning av erforderligt tillstånd — att anordningar för kylning av ventilationsluft vad gäl-

ler blocket N—P utförs med utnyttjande av grundvatten i ett slutet system. Den totala kostnaden härför utgör 150 000 kr.

Med hänsyn till sjukhusets centrala läge utnyttjas sjukhusområdet alltmör för inte avsedd genomgångstrafik. Detta medför tilltagande störningar för patienter och personal. Avstängningsanordningar vid infarterna bör snarast tillkomma. Kostnaden beräknas till 50 000 kr.

8. I samband med att staten och Uppsala läns landsting 1959 övertog driften av Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola, inköptes skolans fastighet från dåvarande ägare, Stiftelsen Byggnadsfonden för Uppsala sjuksköterskehems utbildningsanstalt för sjuksköterskor. I samband härmed överenskoms även, att stiftelsens lån hos dåvarande pensionsstyrelsen om 400 000 kr. skulle övertas av de nya ägarna. Lånet var bundet för en tid på 10 år fr. o. m. den 15 mars 1955. Såsom låntagare inträdde Uppsala universitet, vilken myndighet förvaltar de sjukhuset tillhöriga, i statens allmänna fastighetsfond redovisade byggnaderna. Sedan Uppsala läns landsting inom föreskriven tid inlöst lånet begär kommittén 400 000 kr. för ersättning till landstinget den 1 juli 1966. På staten fallande del av detta belopp utgör 220 000 kr.

9. Vissa byggnadsobjekt slutredovisas, nämligen ombyggnad av psykiatrisk klinik, nybyggnad av centralkök m. m. samt nybyggnad av medicinsk klinik.

För objekten föreligger ett sammanlagt underskott av 665 000 kr. Ombyggnaden av den psykiatriska kliniken har kostat 545 884 kr. Till ändamålet har anvisats 500 000 kr. Byggnadskostnadsökningen jämlikt byggnadsstyrelsens index har varit 27 000 kr. Det egentliga överskridandet uppgår således till 18 884 kr. Beträffande de övriga objekten ryms underskottet inom ramen för av byggnadsstyrelsen fastställd index.

10. För allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet har av huvudmännen anvisats, för 1963/64 675 000 kr., för 1964/65 690 000 kr. och för 1965/66 950 000 kr. Av beloppet 950 000 kr. avsågs dock 100 000 kr. täcka visst uppkommet underskott. Från utgiftsposten bestrids kostnader för löner, arvoden, resor, hyror och expenser m. m., samt för utredningar. Sistnämnda kostnader berör ekonomiska-organisatoriska samt tekniska utredningar som avser sjukhusets utbyggnad i stort samt utredningsarbetet för generalplanens fortlöpande aktualisering.

Inför planeringen av byggnadsetapp 2 är en utökning av kommitténs kansliorganisation nödvändig. Med hänsyn härtill och med beaktande av den verksamhet, som beräknas pågå under budgetåret 1966/67, beräknar kommittén medelsbehovet till sammanlagt 975 000 kr., av vilket belopp ca hälften utgör lönekostnader. För de statliga ledamöterna i kommittén beräknas 110 000 kr., vilka kostnader helt skall åvila staten.

Kommitténs anslagsäskanden av huvudmännen beträffande byggnadsmedel för kalenderåret 1966 resp. budgetåret 1966/67 framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Åskanden för 1966 resp. 1966/67			
	Totalt	Av Uppsala läns landsting		Av staten
		för egen del	för region-landstingen	
Radioterapeutisk klinik m. m.	3 500 000	1 050 000	1 050 000	1 400 000
Centralkomplexet etapp 1.	1 200 000	360 000	360 000	480 000
Centralkomplexet etapp 2.	8 590 000	2 577 000	2 577 000	3 436 000
Anslutning till fjärrvärmenätet m. m.	2 700 000	810 000	810 000	1 080 000
Ombyggnad av öronkliniken.	3 470 000	1 041 000	1 041 000	1 388 000
Sop- och smutsvättstation samt verkstad.	2 700 000	810 000	810 000	1 080 000
Förberedande arbeten.	200 000	60 000	60 000	80 000
Lån avseende gamla sjuksköterskeskolan.	400 000	180 000	—	220 000
Slutredovisning av vissa objekt ...	665 000	199 500	199 500	266 000
Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet.	975 000	259 500	259 500	456 000
Summa	24 760 000	7 527 000	7 347 000	9 886 000

Yttranden

Byggnadsstyrelsen, som haft att yttra sig om föreslagen ombyggnad av öronkliniken, framhåller att huvudvikten läggs på inrättande av vårdavdelning för brännskadade, postoperativ avdelning samt förbättring av operationsavdelning och poliklinik jämte tillgodoseende av lokalbehovet för undervisning och forskning. Med hänsyn härtill kan den beräknade kostnaden anses innebära en måttlig investering, innebärande en nettobyggnadskostnad av totalt ca 120 kr. per m³ byggnadsvolym. De i förslaget ingående vårdavdelningarna erhåller en förbättring av sanitära och driftmässiga förhållanden till kostnader som inte väsentligen avviker från normala underhållskostnader.

Universitetskanslersämbetet, som överlämnar yttrande från *rektorsämbetet vid Uppsala universitet* efter hörande av *medicinska fakulteten* därstädes har, från de utgångspunkter ämbetet har att bevaka, intet att erinra mot kommitténs förslag avseende ombyggnaden av öronkliniken. I förslaget har så långt möjligt är beaktats behovet av förbättrade resurser för den utökade läkarutbildningen och för forskningen.

Centrala sjukvårdsberedningen tillstyrker förslaget till ombyggnad av öronkliniken.

Departementschefen

Samtliga byggnadsåtgärder, till vilka kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande begär medel för nästa budgetår, innefattas i det mellan staten och Uppsala läns landsting träffade avtalet angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m. (prop. 1961: 79, SU 97, rskr 265). Statens andel av anläggningskostnaderna för dessa byggnadsföretag uppgår till 40 % av byggnadskostnaderna.

Första delen av utbyggnaden av akademiska sjukhuset i Uppsala på grundval av 1958 års reviderade generalplan (prop. 1958: B 1, SU B 40, rskr B 60) kommer att i sina huvuddelar slutföras under budgetåret 1966/67. Sålunda kommer byggnadsarbetena för uppförande av ny radioterapeutisk klinik och ny plastikkirurgisk klinik samt tillbyggnad av öronkliniken (prop. 1963: 65, SU 89, rskr 215) att slutföras under år 1966. Kostnaderna, som år 1962 beräknades till totalt 28 760 000 kr., kommer emellertid enligt byggnadskommittén att uppgå till totalt 31 237 500 kr. Ökningen ligger dock helt inom ramen för inträdd allmän byggnadskostnadsstegring. Statens andel av totalkostnaderna utgör 12 495 000 kr. Då staten anvisat 11 095 000 kr., bör för budgetåret 1966/67 beräknas 1,4 milj. kr. för statens andel av kostnaderna för byggnadsföretagets slutförande.

Hittills har staten anvisat sammanlagt 5 620 000 kr. till byggnadsarbetena för del av den s. k. centrallängan, flygel för klinisk fysiologi, flygel för servering m. m. samt viss ombyggnad av kvinnokliniken. Byggnadsarbetena har slutförts under år 1965. Totalkostnaderna, som tidigare beräknats till 14,3 milj. kr., har uppgått till 15 250 000 kr. Ökningen beror på den allmänna byggnadskostnadsstegringen. För bestridande av statens resterande andel i kostnaderna bör beräknas 480 000 kr.

Byggnadskommittén har under år 1965 lagt fram en översyn av 1958 års reviderade generalplan med förslag till fortsatt utbyggnad av sjukhuset. En preliminär redogörelse för sagda generalplaneöversyn lämnades i prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 395, SU 5, rskr 5). Jag hänvisar till denna redogörelse. Över generalplaneöversynen har yttranden sedermera avgivits av byggnadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, centrala sjukvårdsberedningen, universitetskanslersämbetet och nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande. Remissmyndigheterna har genomgående varit positivt inställda men har bl. a. understrukit sjukhusets behov av att för framtiden kunna disponera över ytterligare mark i dess omgivningar. Med anledning av vad remissmyndigheterna anfört vill jag betona vikten av att sjukhusets markbehov tillräckligt beaktas vid pågående utredningar av markförhållandena omkring sjukhusområdet.

Ställningstagande till de olika utbyggnadsetapperna enligt generalplaneöversynen kan inte ske förrän i samband med prövningen av utarbetade byggnadsprogram. Generalplaneöversynen, som helt grundar sig på av statsmakterna tidigare fastställda principer för sjukhusets utbyggnad, torde därför i nu förevarande sammanhang inte kräva något särskilt beslut av Kungl. Maj:t eller riksdagen.

Närmast följande del av utbyggnaden av sjukhuset på generalplanens grund — etapp 2 — omfattar uppförandet av ett kirurgiskt block genom en utbyggnad söderut av centrallängan. Förslag till byggnadsprogram för centralkomplexet, etapp 2, är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning. I förslaget uppskattas kostnaderna för byggnadsföretaget preliminärt till 100 milj. kr. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om projektering

på grundval av förslaget. Därest ifrågavarande projekteringsuppdrag lämnas, kommer byggnadsföretaget troligen att kunna underställas riksdagens prövning under våren 1967. Jag har emellertid redan uttalat mig för en fortsatt utbyggnad söderut vid min anmälan av förevarande investeringsanslag för innevarande budgetår, vilket uttalande lämnats utan erinran av riksdagen (prop. 1965: 1 bil. 7 s. 395, SU 5, rskr 5). Oavsett vilken lösning som slutligen kommer att väljas för den närmast följande utbyggnaden av sjukhuset bör medel beräknas för budgetåret 1966/67 för kostnader för programmering, projektering och vissa förberedande grundarbeten. Jag anser, att medel för projektering o. d. bör — liksom tidigare skett — anvisas under förevarande anslag. För ifrågavarande ändamål har staten hittills anvisat 2 172 000 kr. Med hänsyn till att det blir fråga om mycket omfattande byggnadsobjekt finner jag det rimligt att ytterligare 3 milj. kr. ställs till förförande av staten för programmering, projektering och förberedande grundarbeten.

Genom beslut den 10 december 1965 har Kungl. Maj:t godkänt avtal med Uppsala stad om leverans av värme till byggnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala samt — med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1965: 1 bil. 7 s. 395) — medgivit utbetalning av 600 000 kr. från förevarande anslag för anslutningsavgifter m. m. Nästa anslutningsavgift enligt avtalet skall erläggas med 1 140 000 kr. den 1 oktober 1966. För anslutningen till stadens fjärrvärmeverk erfordras vidare ett antal kompletterings- och ändringsarbeten inom sjukhusets värmeinstallationer. Samtidigt bör enligt byggnadskommittén anordnas syrgas- och lustgascentral för sjukhuset inom panncentralen, där vissa ombyggnadsarbeten erfordras även av andra skäl. Jag godtar de framlagda förslagen och beräknar statens andel av kostnaderna härför till 1 080 000 kr.

Kommittén har vidare lagt fram förslag till ombyggnad av öronkliniken, vilken kommer att ingå som en del i det byggnadskomplex för ny radioterapeutisk klinik m. m. som är under uppförande. Ombyggnaden bör enligt kommittén ske i omedelbar följd efter nybyggnadernas färdigställande för att verksamheten inom blocket skall kunna samordnas. Genom föreslagen ombyggnad avses vård- och operationsavdelningarna inom öronkliniken komma att moderniseras. Vidare anordnas bl. a. en specialavdelning för vård av brännskadade och en särskild uppvakningsavdelning. Ombyggnaden beräknas kosta totalt 3 470 000 kr., varav statens andel utgör 1 388 000 kr. I likhet med remissinstanserna har jag ingen invändning mot förslagets utformning eller beräkningen av kostnaderna för dess genomförande. Jag förordar, att den föreslagna ombyggnaden av öronkliniken utförs. För täckande av statens andel av kostnaderna för budgetåret 1966/67 synes mig dock ett belopp av 800 000 kr. vara tillfyllest.

Jag är inte f. n. beredd att ta ställning till kommitténs förslag till nybyggnad för sop- och smutstvättstation samt verkstadslokaler. Projekteringsuppdrag har ännu inte meddelats för detta byggnadsföretag.

I vissa fall erfordras kylning av ventilationsluft vid sjukhuset. Efter utredning har kommittén kommit fram till att kylningen bör åstadkommas medelst grundvatten. Kommittén framhåller emellertid, att frågan om utnyttjandet av grundvattentillgångarna i Uppsalaområdet är under vatten-domstols prövning. I samband med färdigställandet av blocket för radioterapevtisk klinik m. m. erfordras åtgärder för berörd kylning. Kommittén redovisar en kostnad av totalt 150 000 kr. för grundvattens- och infiltrationsbrunnar m. m. för blocket. Jag föreslår, att medel nu beräknas för statens andel av dessa kostnader, därvid åtgärderna givetvis inte får påbörjas förrän vederbörliga tillstånd inhämtats. Jag föreslår vidare, att medel beräknas för erforderliga avstängningsanordningar vid infarterna till sjukhuset. Sammanlagt erfordras 80 000 kr. för bestridande av statens del i kostnaderna för berörda anordningar.

I samband med att staten och Uppsala läns landsting övertog driften av Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola övertogs även ansvaret för ett lån av 400 000 kr., vilket numera blivit inlöst av landstinget. Byggnadskommitténs förslag innebär, att staten skall bidra med 55 % av beloppet. Enär staten under senare år, när det gäller sjuksköterskeskolan, bidragit med 55 % av såväl byggnads- och utrustningskostnader som kostnader för täckande av driftunderskottet, har jag ingen invändning mot att kostnaderna för inlösning av lånet fördelas på samma sätt. För ändamålet bör beräknas 220 000 kr.

Vid slutredovisningen av ombyggnad av psykiatrisk klinik, nybyggnad för centralkök m. m. och nybyggnad för medicinsk klinik har det visat sig att ytterligare medel erfordras för byggnadsföretagen. Ökningen i förhållande till de ursprungligen gjorda kostnadsberäkningarna ligger så gott som helt inom ramen för den inträdda allmänna byggnadskostnadsstegringen. Endast i fråga om den psykiatriska klinikens ombyggnad föreligger härutöver ett mindre överskridande, som dock bör godtas. Jag finner, att medel bör beräknas för ifrågavarande merkostnader, som för statens del uppgår till 266 000 kr.

För bestridande av statens andel av kostnaderna för allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet bör i enlighet med kommitténs förslag för nästa budgetår beräknas 456 000 kr.

Sammanfattningsvis bör anslaget för nästa budgetår upptas med 7 782 000 kr. eller avrundat 7,8 milj. kr. Inom denna kostnadsram bör Kungl. Maj:t, i den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest befinns lämpligt, äga vidta omdisponeringar mellan de olika posterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 7 800 000 kr.

V. Statens utlåningsfonder

1. Statens bosättningslånefond

Från fonden utlämnas bosättningslån till trolovade eller äkta makar samt till ensamstående föräldrar. Lånens maximibelopp har fr. o. m. den 1 juli 1965 höjts till 5 000 kr.

För innevarande budgetår har anvisats 25 milj. kr., varav 10 milj. kr. på tilläggsstat I. Sedan låneverksamheten började har t. o. m. innevarande budgetår anvisats tillhopa ca 96 milj. kr.

Fullmäktige i riksbanken har anfört, att antalet nyutgivna lån successivt har ökat under de senaste fyra budgetåren, medan tidigare förelåg en fortgående nedgång i antalet nyutgivna lån fr. o. m. budgetåret 1954/55. Ökningen har varit störst under det sistförflutna budgetåret. Antalet nya lån utgjorde då ca 9 000. För budgetåret 1965/66 beräknades ca 10 000 nya lån. Medelbeloppet för de nyutgivna lånen har också ökat och uppgick under budgetåret 1964/65 till omkring 3 500 kr. Sedan lånemaximum höjts fr. o. m. den 1 juli 1965 har de nyutlämnade lånen medelbelopp ytterligare ökat och beräknades för budgetåret 1965/66 till omkring 4 200 kr. Nyutlåningen från fonden utgjorde under budgetåret 1964/65 sammanlagt ca 31,3 milj. kr. mot ca 24,9 milj. kr. under budgetåret 1963/64 och omkring 19,4 milj. kr. under budgetåret 1962/63.

Dessa förhållanden, jämte den omständigheten att av- och slutbetalningar inte tillnärmelsevis ökat i samma takt — de utgjorde omkring 17,4 milj. kr. under budgetåret 1964/65 mot omkring 15 resp. 14 milj. kr. under budgetåren 1963/64 och 1962/63 — har medfört att belastningen på fonden stigit avsevärt. Utlåningen från fonden uppgick sålunda vid utgången av budgetåret 1964/65 till ca 66,8 milj. kr. mot ca 52,9 milj. kr. vid budgetårets början, en ökning med nära 14 milj. kr. Eftersom sedan lånerörelsens början år 1938 till utgången av budgetåret 1964/65 efterskänkts eller avskrivits lån till ett sammanlagt belopp av ca 3,8 milj. kr., uppgick den faktiska belastningen på fonden vid budgetårets utgång till ca 70,6 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 återstod av till fonden anvisade investeringsanslag endast omkring 0,5 milj. kr. Utöver ett för budgetåret 1965/66 anvisat investeringsanslag på 15 milj. kr. erfordrades enligt riksbanksfullmäktiges beräkningar ytterligare anslag med 6 milj. kr. För att hålla en viss marginal borde ett tilläggsanslag av 10 milj. kr. anvisas för budgetåret 1965/66.

Om man för budgetåret 1966/67 antar att 11 000 nya lån med ett medelbelopp av 4 500 kr. kommer att utges samt att i amorteringar kommer att inflyta 24 à 25 milj. kr., skulle anslagsbehovet för nästa budgetår utgöra 25

milj. kr. Riksbanksfullmäktige föreslår, att anslaget för budgetåret 1966/67 uppförs med 25 milj. kr.

Departementschefen

Bosättningslånens maximibelopp har höjts från 4 000 kr. till 5 000 kr. fr. o. m. den 1 juli 1965. Detta har medfört att medelbeloppet för nyutgivna lån har stigit. Antalet nya lån ökar också successivt.

Jag vill erinra om att 1965 års riksdag vid sin höstsession (prop. 1965: 155 bil. 3, SU 184, rskr 433) har anvisat ett tilläggsanslag av 10 milj. kr. för innevarande budgetår. Med beaktande av den behållning som kan beräknas på fonden vid utgången av budgetåret 1965/66 bör anslaget för nästa budgetår uppföras med avrundat 20 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.

VI. Fonden för låneunderstöd

1. Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 4,5 milj. kr.

Socialstyrelsen har med yttranden överlämnat framställningar om lån till byggnadsföretag och fastighetsförvärv m. m. vid de erkända vårdanstalterna Hessleby sanatorium, Holmahemmet, Pålyckehemmet, Vårnåshemmet, Åsbrohemmet och dess vårdavdelning Rällsögården samt Östfora.

Socialstyrelsen tillstyrker lån till följande byggnadsföretag m. m.

1. Vissa ombyggnadsarbeten vid Hessleby sanatorium.....	150 000
2. Förläggingsbyggnader och värmecentral samt ombyggnad av kök vid Holmahemmet.....	1 066 000
3. Fastighetsförvärv vid Pålyckehemmet.....	90 000
4. Verkstadsbyggnad, matsal och förläggingsbyggnad vid Vårnåshemmet.....	1 300 000
5. Verkstadsbyggnad vid Åsbrohemmet.....	700 000
6. Ombyggnads- och förbättringsarbeten m. m. vid Rällsögården.....	340 000
7. Central oljeeldningsanläggning och verkstadsbyggnad vid Östfora.....	750 000
Summa kr.	4 396 000

Socialstyrelsen föreslår vidare lån med sammanlagt 380 000 kr. för maskinutrustning och rörelsekapital till arbetsdriften vid erkända vårdanstalterna Älvgården och Östfora.

Styrelsen beräknar således den sammanlagda medelsförbrukningen under budgetåret 1966/67 till 4 776 000 kr. Anslagsberäkningen framgår av följande sammanställning.

	Medel till byggnader m. m.	Medel till maskinutrust- ning och rörel- sekapital m. m.
Behållning 1 juli 1965	821 000	2 188 000
Anslag 1965/66	3 500 000	1 000 000
Disponibelt 1965/66	4 321 000	3 188 000
Beräknade utbetalningar 1965/66	4 321 000	1 490 000
Beräknad behållning 1 juli 1966	—	1 698 000
Beräknade utbetalningar 1966/67	4 396 000	380 000
Anslagsbehov 1966/67 (avrundat)	4 400 000	—

Departementschefen

För lån till anordnande av lokaler för arbetsdriften och för övriga byggnadsföretag m. m. vid erkända och enskilda vårdanstalter har för innevarande budgetår anvisats 3,5 milj. kr. Dessutom har för detta budgetår anvisats 1 milj. kr. för anskaffande av maskiner och annan utrustning samt för rörelsekapital till arbetsdriften vid vårdanstalterna. Jag anser det vara angeläget att upprustningen av anstalternas arbetsdrift fortsätter. Vidare bör en del äldre patientförläggningar ersättas med nya. Huvudsakligen för dessa ändamål beräknar jag för nästa budgetår sammanlagt 2,7 milj. kr. Med hänsyn till av mig beräknad behållning — 1 milj. kr. — bör anslaget uppföras med 1,7 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 700 000 kr.

2. Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1,5 milj. kr.

Gotlands läns landsting hemställer dels att 1 158 000 kr. anvisas för ändamålet, dels ock om fortsatt ränte- och amorteringsfrihet för beviljade lån.

Arbetet med den andra byggnadsetappens andra del, omfattande ombyggnad av de södra delarna av den gamla lasarettskroppen, pågår f. n. och beräknas vara färdigt under första hälften av år 1967. Kostnaderna för byggnadsföretaget, inkl. etapp I och första delen av etapp II, har hittills uppgått till 8 636 000 kr. Den andra byggnadsetappens andra del har kostnadsberäknats till 4,8 milj. kr. De sammanlagda kostnaderna för hittills utförda eller planerade etapper uppgår således till 13 436 000 kr. Enligt 1957 års riksdagsbeslut blir det statliga stödet med 65 % därvid 8 383 000 kr. Hittills har landstinget beviljats statligt stöd på tillsammans 7 225 000 kr. Medelsbehovet under budgetåret 1966/67 beräknas därför till 1 158 000 kr.

Under åberopande av landstingets ringa skattekraft anholder landstinget om befrielse att betala ränta och amortering på beviljade lån även i fortsättningen.

Departementschefen

Frågan om statligt stöd till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby underställdes 1957 års riksdag (prop. 1957: 68, SU 46, rskr 138). De sammanlagda kostnaderna för nybyggnaden uppskattades därvid på grundval av år 1955 gjorda preliminära beräkningar till 6 150 000 kr. Landstinget har i sin anslagsframställning för budgetåret 1965/66 beräknat de totala utbyggnadskostnaderna till 12 740 000 kr. Kostnaderna uppskattas nu till 13 436 000 kr. Ursprungligen beräknades det erforderliga statliga lånestödet preliminärt till ca 3 550 000 kr. Hittills har redan anvisats 7 225 000 kr.

Riksdagen har beslutat, att särskilda bidrag i allmänt skatteutjämningssyfte skall utgå till kommunerna fr. o. m. år 1966 (prop. 1965: 43, SU 78 och 130, rskr 319). Härigenom tillförsäkras bl. a. landstingskommuner skatteutjämningsbidrag av statsmedel vid brist på skattekraft.

Främst med hänsyn härtill anser jag, att den statliga långivningen till landstinget för utbyggnaden av lasarettet i Visby bör avvecklas. Det synes mig dock rimligt, att landstinget även under nästa budgetår beviljas lån i viss utsträckning. För ändamålet förordar jag en medelsanvisning av 1 milj. kr. Intill utgången av år 1966 bör landstinget vidare medges befrielse från inträdande ränte- och amorteringsskyldighet. Fr. o. m. den 1 januari 1967 bör de uppburna lånen återbetalas med ränta, varvid Kungl. Maj:t bör äga bestämma räntans storlek och amorteringstidens längd.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

3. *Lån till byggande av sjukhem*

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 50 milj. kr. Härtill kommer en reservation av 36,1 milj. kr. från budgetåret 1964/65.

Enligt kungörelsen den 29 maj 1964 (nr 411) om statslån till sjukhem (ändrad 1965: 154) kan lån beviljas med högst 30 000 kr. per vårdplats för nybyggnad samt om- och tillbyggnad av sjukhem för långvarigt kroppssjuka och lättskötta psykiskt sjuka. Som villkor gäller bl. a. att byggnadsarbetena påbörjats under tiden den 25 november 1963—den 31 december 1966. Högst 20 000 kr. per vårdplats kan förskottas sedan byggnadsarbetena påbörjats.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 150 milj. kr.

Från anslaget hade i augusti 1965 utbetalts sammanlagt 20,3 milj. kr. avseende förskottsutbetalningar för ca 1 000 vårdplatser. Vid samma tidpunkt fanns det ineliggande ansökningar om lån för sammanlagt ca 2 000 vårdplatser. Enligt uppgifter som styrelsen inhämtat från sjukvårdshuvudmän-

nen i augusti 1965 kan lån komma att utgå för ytterligare ca 8 500 vårdplatser. Det totala nettotillskottet av vårdplatser beräknas alltså till ca 11 500. På grundval av dessa uppgifter beräknar styrelsen att lån kommer att utbetalas med ca 70 milj. kr. under innevarande och ca 170 milj. kr. under nästa budgetår. Medelsbehovet kan sålunda beräknas till 160 milj. kr. Med hänsyn till svårigheterna att beräkna tiderna för utbetalning av lånen föreslår medicinalstyrelsen att beloppet avrundas till 150 milj. kr.

Svenska landstingsförbundet har anfört, att det vid den praktiska tillämpningen av gällande lånebestämmelser visat sig vara förenat med avsevärda svårigheter att före utgången av år 1966 hinna få fram erforderliga beslut, tomtmark, ritningar, entreprenadhandlingar m. m. för de sjukhem som avses att uppföras med statligt lånestöd. Förbundet ifrågasätter om det från samhällsekonomiska och arbetsmarknadsmässiga synpunkter kan vara riktigt att till denna korta tidrymd koncentrera en så omfattande byggnadsverksamhet inom en begränsad vårdsektor. Mot ett alltför forcerat utbyggnad av långtidssjukvården på andra vårdgrenars bekostnad talar även att de knappa personalresurser, som sjukvården även framgent får tänkas arbeta med, måste fördelas på olika vårdsektorer på ett sådant sätt att största möjliga helhetseffekt för hälso- och sjukvården uppnås. Landstingsförbundet hemställer därför om en sådan ändring i lånebestämmelserna att tidsgränsen för igångsättning av låneberättigade byggnadsföretag utsträcks till i vart fall utgången av år 1968.

Departementschefen

En kraftig utbyggnad av långtidssjukvården ingick som ett viktigt led i de reformer inom åldringsvården som beslutades vid 1964 års riksdag (prop. 1964: 85, SU 106, rskr 245). I detta syfte infördes ett statligt lånestöd för byggande av sjukhem. Lånestödet sattes in som en kortvarig tidsbegränsad stimulans för att snabbt åstadkomma en ökning av antalet vårdplatser inom långtidssjukvården. I den av socialpolitiska kommittén framlagda utredningen föreslogs därför som lånevillkor att byggnadsarbetena påbörjats före utgången av år 1966. Denna tidsgräns tillstyrktes i propositionen och lämnades utan erinran av riksdagen. Lånebeloppet utgör 30 000 kr. för varje vårdplats som innebär ett nettotillskott till platsantalet inom sjukvårdsområdet.

När lånestödet infördes år 1964 räknade man med att ca 5 000 nya sjukhemsplatser skulle börja byggas före utgången av år 1966 och att alltså sammanlagt omkring 150 milj. kr. skulle erfordras för de statliga lånen. Numera har sjukvårdshuvudmännen uppgivit för medicinalstyrelsen, att ca 11 500 vårdplatser beräknas komma till stånd inom ramen för den statliga långivningen. Det motsvarar ett sammanlagt lånebehov på ca 350 milj. kr.

Otvivelaktigt har de statliga stimulansåtgärderna bidragit till att det sjukhemsbyggande som nu planeras blivit vida större än man vågade hop-

pas när lånestödet infördes år 1964. Jag finner detta glädjande. Samtidigt är det uppenbart, att det kan stöta på praktiska svårigheter för sjukvårdshuvudmännen att uppfylla kraven i gällande lånebestämmelser genom att redan före utgången av år 1966 påbörja ett sjukhemsbyggande av denna omfattning.

De ca 11 500 vårdplatser, som ingår i sjukvårdshuvudmännens nyssnämnda utbyggnadsplaner, fördelar sig på följande sätt. Under förra budgetåret igångsattes sjukhemsbyggen med ca 1 000 vårdplatser för vilka lån beviljats. Före den 1 juli 1966 skulle byggnadsarbeten påbörjas för ytterligare ca 4 000 vårdplatser. Under andra halvåret 1966 skulle slutligen byggen med ca 6 500 vårdplatser sättas igång, varav huvuddelen i slutet av året.

I mitten av december 1965 hade till medicinalstyrelsen ingivits ansökningar om lån för sjukhem med ca 3 400 vårdplatser. För ungefär hälften av dessa vårdplatser hade emellertid ritningar ännu inte inkommit. Det torde med hänsyn härtill vara realistiskt att räkna med en igångsättning omfattande tillsammans högst 4 000 låneberättigande vårdplatser under föregående och innevarande budgetår. I så fall skulle minst 7 500 vårdplatser återstå för igångsättning under andra kalenderhalvåret 1966. En sådan koncentration av igångsättningen till senare delen av år 1966 är självfallet mindre lämplig.

Svenska landstingsförbundet har hemställt om en förlängning av den tidsperiod, inom vilken de låneberättigande byggnadsföretagen skall ha påbörjats. Mot den angivna bakgrunden vill jag ansluta mig till tanken på att tidsgränsen för det statliga lånestödet flyttas fram. Denna tidsgräns bör därför fastställas till utgången av budgetåret 1968/69. Långivningen bör avse totalt 11 500 vårdplatser. För att åstadkomma en från samhällsekonomisk synpunkt lämplig fördelning av den ifrågavarande byggnadsverksamheten bör lånestödet för de ytterligare ca 7 500 vårdplatser, som beräknas bli påbörjade efter utgången av innevarande budgetår, fördelas ungefär lika på de tre följande budgetåren. Det bör ankomma på medicinalstyrelsen att bevilja ifrågavarande lån inom ramen för det för varje budgetår fastställda platsantalet. Intill utgången av nästa budgetår bör styrelsen äga möjlighet att bevilja lån för sammanlagt 6 500 platser.

Hittills anvisade medel, 100 milj. kr., kan bedömas som tillräckliga för den verkställda resp. beräknade igångsättningen av sammanlagt ca 4 000 vårdplatser under föregående och innevarande budgetår. För igångsättning av ytterligare 2 500 vårdplatser under nästa budgetår kan anslagsbehovet, inkl. medel för slutbetalning av tidigare beviljade lån, beräknas till 70 milj. kr. Det innebär en ökning av anslaget med 20 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för statslån till sjukhem;

b) till *Lån till byggande av sjukhem* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 70 000 000 kr.

4. Lån för ombyggnad av ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet

För ombyggnad av ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet har för innevarande budgetår under fonden för låneunderstöd anvisats ett investeringsanslag av 300 000 kr. För samma ändamål anvisades 600 000 kr. för budgetåret 1964/65.

Byggnadsstyrelsen anför, att arbetet med ombyggnad av Norrbackainstitutets ortopediska klinik har bedrivits sedan december 1964 och beräknas vara helt avslutat under innevarande budgetår. Enligt prisläget den 1 april 1965 beräknas kostnaden numera uppgå till sammanlagt 935 000 kr. För arbetenas färdigställande erfordras således för budgetåret 1966/67 en ytterligare medelsanvisning av 35 000 kr.

Styrelsen för föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm har hemställt om ett anslag av 1 034 000 kr. för anskaffande av utrustning för den ombyggda ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen, som förutsätter att anskaffandet av utrustning till kliniken sker efter sedvanlig anbudsinfordran, tillstyrker en medelsanvisning av 1 034 000 kr. för ändamålet.

Departementschefen

Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm har erhållit ränte- och amorteringsfria lån med 900 000 kr. för ombyggnad av den ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet. För arbetenas färdigställande bör anvisas ytterligare 35 000 kr. på samma villkor. Vidare förordar jag att föreningen erhåller ett likaledes ränte- och amorteringsfritt lån av 1 milj. kr. för anskaffande av utrustning till den ombyggda kliniken.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån för ombyggnad av ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 035 000 kr.

5. Lån till anordnande av barnstugor

Något anslag under denna rubrik finns inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår. Med hänvisning till vad som anförts under punkten D 5 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till anordnande av barnstugor* för budgetåret 1966/67 beräkna ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller
Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Anders Leion

Register**Driftbudgeten****Femte huvudtiteln****A. Socialdepartementet**

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
9	Avlöningar.....	3 529 000
10	Omkostnader.....	280 000
10	Kommittéer m. m.	4 100 000
11	Extra utgifter.....	275 000
		8 184 000

B. Allmän försäkring m. m.

	Försäkringsdomstolen:	
12	Avlöningar.....	937 000
13	Omkostnader.....	60 000
	Försäkringsrådet:	
13	Avlöningar.....	809 000
15	Omkostnader.....	33 000
	Riksförsäkringsverket:	
15	Avlöningar.....	17 557 000
21	Omkostnader.....	3 480 000
22	Folkpensioner.....	14 790 000 000
23	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.....	7 700 000
23	Bidrag till sjukförsäkringen.....	1455 000 000
24	Vissa yrkesskadeersättningar m. m.	4 800 000
		5 280 376 000

C. Socialvård, nykterhetsvård m. m.

	Socialstyrelsen:	
25	Avlöningar.....	4 281 000
28	Omkostnader.....	560 000
	Statens socialvårdskonsulenter:	
29	Avlöningar.....	684 000
29	Omkostnader.....	138 000
30	Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.	8 000 000
31	Bidrag till social hemhjälp.....	60 000 000
32	Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.....	4 000 000
34	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.....	250 000

¹ Beräknat belopp

Sid.		Kronor
	Ungdomsvårdsskolorna:	
34	Avlöningar.....	21 348 000
44	Omkostnader.....	6 700 000
45	Vård utom skola.....	4 000 000
47	Engångsanskaffning av inventarier m. m.	290 000
47	Anordnande och drift av provisoriska förläggningar....	300 000
48	Personalutbildning.....	150 000
50	Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor.....	600 000
	Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare:	
51	Avlöningar.....	7 229 000
55	Omkostnader.....	3 570 000
56	Utrustning m. m.	1 000
56	Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	400 000
60	Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	38 700 000
64	Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården.....	220 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
66	Avlöningar.....	2 560 000
67	Omkostnader.....	657 000
67	Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder.....	38 000 000
68	Bidrag till Länkrörelsen m. m.....	600 000
69	Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.....	100 000
		203 338 000

D. Stöd åt barnfamiljer m. m.

70	Allmänna barnbidrag.....	1 575 000 000
71	Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.....	3 800 000
72	Bostadsrabatter.....	235 000 000
73	Ersättning för bidragsförskott.....	60 000 000
74	Bidrag till anordnande av barnstugor.....	114 000 000
74	Bidrag till driften av barnstugor.....	124 000 000
75	Ferieresor.....	1 000 000
76	Bidrag till driften av semesterhem.....	450 000
76	Stipendier för underlättande av husmoderssemester.....	1 000 000
77	Bidrag till driften av barnkolonier m. m.	3 000 000
77	Omkostnader för statens bosättningslån.....	350 000
		1 917 600 000

E. Arbetarskydd

	Arbetarskyddsstyrelsen:	
79	Avlöningar.....	3 035 000
82	Omkostnader.....	352 000
	Yrkesinspektionen:	
83	Avlöningar.....	5 891 000
90	Omkostnader.....	1 308 000
90	Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område.....	100 000
		10 686 000

¹ Beräknat belopp

Sid.		Kronor
	F. Medicinalstyrelsen m. m.	
	Medicinalstyrelsen:	
92	Avlöningar.....	8 070 000
99	Omkostnader.....	1 300 000
	Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd:	
99	Avlöningar.....	1 016 000
101	Omkostnader.....	225 000
102	Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.	892 000
104	Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m. ...	1 168 000
105	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigs- fara.....	6 500 000
	Statens strålskyddsinstitut:	
108	Avlöningar.....	2 464 000
111	Omkostnader.....	320 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
112	Avlöningar.....	1 710 000
115	Omkostnader.....	245 000
116	Viss rationaliseringsverksamhet inom sjukvården	1 800 000
	Statens institut för folkhälsan:	
119	Avlöningar.....	14 800 000
121	Omkostnader.....	1 860 000
	Arbetsmedicinska institutet:	
121	Avlöningar.....	12 700 000
121	Omkostnader.....	1800 000
121	Utredningar m. m. rörande luftföroreningar.....	500 000
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
123	Avlöningar.....	10 983 000
131	Omkostnader.....	6 981 000
133	Inredning och utrustning.....	700 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
134	Avlöningar.....	2 200 000
135	Omkostnader.....	729 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
136	Avlöningar.....	1 670 000
138	Omkostnader.....	368 000
139	Svenska farmakopékommittén m. m.	294 000
	Statens rättsläkarstationer:	
140	Avlöningar.....	1 472 000
143	Omkostnader.....	359 000
144	Vissa rättsmedicinska undersökningar	25 000
	Länsläkarväsendet:	
145	Avlöningar.....	3 300 000
146	Omkostnader.....	414 000
	Provinsialläkare:	
147	Avlöningar.....	588 000
148	Omkostnader.....	20 000
148	Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.	27 000 000
	¹ Beräknat belopp	93 473 000

Sid.

Kronor

G. Mentalsjukvård m. m.

Statens mentalsjukhus:

150	Avlöningar.....	1 174 000 000
151	Omkostnader.....	1 46 300 000
151	Bidrag till landstingens mentalsjukvård.....	1 360 000 000
151	Kostnader för mentalsjukvårdsberedningen.....	1 3 450 000
151	Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.	3 800 000
Utbildning av mentalsjukvårdspersonal:		
154	Avlöningar.....	1 5 200 000
154	Omkostnader.....	1 500 000
154	Bidrag till driften av vissa mentalsjukhus.....	1 11 500 000
155	Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	1 125 000 000
155	Bidrag till anordnande av psykiatriska kliniker vid lasarett	400 000
156	Bidrag till driften av psykiatriska kliniker vid lasarett.....	1 000 000
156	Bidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka.....	1 000
157	Bidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka	2 400 000
Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:		
158	Avlöningar.....	1 557 000
158	Omkostnader.....	1 143 000
Statens skol- och yrkeshem i Laxå:		
158	Avlöningar.....	1 442 000
158	Omkostnader.....	1 100 000
159	Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna.....	6 000 000
159	Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna	1 20 300 000
160	Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna Vilhelmsro sjukhus:	1 12 500 000
160	Avlöningar.....	1 1 873 000
160	Omkostnader.....	1 419 000
160	Bidrag till epileptikeranstalter.....	2 200 000
162	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m.	1 100 000
		779 185 000

H. Universitetssjukhus m. m.

Karolinska sjukhuset:

163	Avlöningar.....	79 890 000
184	Omkostnader.....	23 623 000
186	Utrustning.....	2 400 000
Serafimerlasarettet:		
189	Avlöningar.....	15 945 000
195	Omkostnader.....	4 843 000
197	Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.	2 100 000
198	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus.....	950 000
200	Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.	8 000 000
202	Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare...	9 150 000

¹ Beräknat belopp

Sid.		Kronor
210	Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala.....	7 000 000
212	Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	3 550 000
216	Bidrag till lasarettet i Lund	30 000 000
218	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	10 000 000
219	Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg	24 000 000
222	Bidrag till lasarettet i Umeå.....	9 600 000
223	Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m.m.	1 000
224	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. ...	1 500 000
224	Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter.....	1 000
225	Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter.....	1 400 000
226	Bidrag till anordnande av epidemivårdsanstalter	1 000
227	Bidrag till driften av epidemivårdsanstalter.....	200 000
227	Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka	200 000
228	Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka	5 600 000
228	Bidrag till anordnande av radioterapevtiska kliniker	2 000 000
229	Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter	1 000
		241 955 000

I. Viss rehabiliteringsverksamhet

231	Statens arbetsklinik	850 000
233	Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.....	24 100 000
235	Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade	28 000 000
236	Bidrag till hörapparater.....	7 000 000
237	Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering.....	375 000
238	Bidrag till De handikappades riksförbund	800 000
240	Bidrag till De blindas förening.....	1 400 000
241	Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund	415 000
243	Bidrag till vanförelanstalter m. m.	12 600 000
250	Bidrag till Eugeniahemmet.....	3 200 000
		78 740 000

J. Allmän hälsovård m. m.

253	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	20 600 000
254	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	3 600 000
255	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	10 200 000
257	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.....	2 300 000
257	Abortförebyggande åtgärder.....	490 000
259	Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning.....	140 000
260	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	1 200 000
261	Bidrag till S:t Lukasstiftelsen.....	30 000
261	Understödande av dispensärverksamhet m. m.	1 800 000
262	Allmän hälsokontroll.....	800 000
264	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.....	770 000
265	Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten.....	130 000
265	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	3 200 000
267	Skyddssympningar.....	9 300 000
269	Hälsovårdsupplysning.....	800 000

Sid.		Kronor
271	Bidrag till driften av folktandvården.....	11 600 000
272	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	1 000
273	Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet	500 000
274	Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.	100 000
276	Ambulans- och räddningsflygtjänst.....	1 000 000
277	Epidemiberedskap m. m.	300 000
279	Nordiska hälsovårdshögskolan	564 000
		69 425 000

K. Internationell samverkan

281	Socialattachéer.....	370 000
281	Internationellt socialpolitiskt samarbete.....	1 900 000
282	Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.	2 725 000
283	Vissa internationella resor.....	60 000
284	Vissa internationella kongresser i Sverige.....	140 000
		5 195 000

L. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

285	Beskickningsfastigheternas delfond	30 000
285	Medicinalstyrelsens delfond.....	17 853 000
285	Karolinska sjukhusets delfond.....	8 988 000
285	Akademiska sjukhusets delfond.....	3 464 000
286	Byggnadsstyrelsens delfond.....	11 816 000
286	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.....	245 000
		42 396 000

Summa för driftbudgeten **8 730 553 000**

Kapitalbudgeten

III. Statens allmänna fastighetsfond

287	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna....	3 600 000
292	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare.....	100 000
294	Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium.....	1 800 000
294	Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m....	¹ 10 000 000
295	Utbyggande av karolinska sjukhuset.....	4 500 000
298	Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.....	7 800 000
		27 800 000

V. Statens utlåningsfonder

307	Statens bosättningslånefond.....	20 000 000
		20 000 000

¹ Beräknat belopp

320 Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 7: Socialdepartementet

Sid.

Kronor

VI. Fonden för låneunderstöd

308	Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.....	1 700 000
309	Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby.....	1 000 000
310	Lån till byggande av sjukhem.....	70 000 000
313	Lån för ombyggnad av ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet m. m.....	1 035 000
313	Lån till anordnande av barnstugor	110 000 000
		83 735 000

Summa för kapitalbudgeten 131 535 000

¹ Beräknat belopp

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1966

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov :
kommunikationsdepartementet,
finansdepartementet*

BILAGA 8 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN ÅR 1966

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

ÖVERSIKT

Verksamheten inom kommunikationsdepartementets ämbetsområde präglas av frågorna rörande transporter, ljudradio och television, post och tele samt av de för samhällsbyggande och kommunikationer betydelsefulla planfrågorna.

På transportområdet har utvecklingen kännetecknats av en fortsatt snabb expansion av bilismen. Vägbyggandet har ökat och forskning med sikte på ökad trafiksäkerhet har ägnats särskild uppmärksamhet. Ett tekniskt utvecklingsarbete har inletts för att motverka luftföroreningar genom bilavgaser.

Järnvägstrafiken kännetecknas av en koncentration till de utvecklingsbara delarna av järnvägsnätet i förening med en avveckling av inte lönsam trafik. Dessa och andra rationaliseringsåtgärder ger järnvägarna förbättrade möjligheter på transportmarknaden.

Utvecklingen inom sjöfarten präglas av betydande förändringar av fartyg och godshanteringsmetoder, vilka också påverkar hamnar och övriga transportmedel. Den internationella sjöfartens utveckling och särskilda problem har ägnats ökad uppmärksamhet.

För den expanderande flygtrafiken har betydande insatser gjorts för att höja regularitet och säkerhet. I samarbete med lokala intressenter har åtgärder vidtagits för utbyggnad och förbättring av flygfält.

Gemensamt för samtliga transportgrenar gäller att vid anslagsprövningen säkerhetsfrågorna ägnats särskild uppmärksamhet.

Expansionen har varit stark även inom televäsendet samt televisions- och ljudradiorörelserna. Postverksamheten ökar i omfattning och rationaliseras liksom väderlekstjänsten. Den statliga byggnadsverksamheten samt anläggningsverksamheten på vatten- och avloppsområdet har också utvecklats i olika hänseenden.

Särskild expertis inom departementet överväger kvalitetsfrågorna inom den fysiska samhällsplaneringen och samordningen inom planväsendet.

För att möta utvecklingens krav erfordras inom ramen för en samhälls-

ekonomiskt restriktiv bedömning ökade insatser på olika områden, vilket återspeglas i anslagsäskandena.

Transportsektorn

Trafikpolitiska delegationen, som har till uppgift att följa det av statsmakterna år 1963 beslutade trafikpolitiska reformprogrammet, har avlämnat en redogörelse för sin verksamhet. Enligt delegationen har verkningarna av åtgärderna i den första reformetappen visat sig positiva. Den andra etappen avses därför genomföras planenligt fr. o. m. den 1 juli 1966. Detta innebär i fråga om den yrkesmässiga lastbilstrafiken bl. a. att en ytterligare liberalisering av tillståndsgivningen i skilda hänseenden bör komma till stånd och att transportplikten slopas. För järnvägarna innebär den andra reformetappen bl. a. att på SJ:s affärsbanenät transportplikten i godstrafiken avskaffas och att skyldigheten till likabehandling av trafikanterna slopas vid vagntilldelning och i taxehänseende. De olika transportmedlen får härigenom mera likartade konkurrensvillkor.

De olika åtgärder i syfte att bidra till en ändamålsenlig utveckling av de skilda transportgrenarna, som föreslås, får ses mot bakgrund av den pågående, betydande ökningen i transportprestationerna. Huvuddragen i de inrikes transporternas utveckling under åren 1950—1964 framgår bl. a. av följande fyra grafiska framställningar (fig. 1—4). När det gäller transporter med personbil och lastbil baseras serierna på nya statistiska sammanställningar som utarbetats i samband med den pågående långtidsutredningen.

I fig. 1 illustreras utvecklingen av *godstransporterna* med järnväg, lastbil och fartyg (utom virkesbogsring). Detta transportarbete ökade under perioden från 13,7 miljarder till 25,6 miljarder tonkm, innebärande en tillväxttakt av i genomsnitt 4,6 % per år. Dessa godstransporter ökade sålunda något snabbare än bruttonationalprodukten i fasta priser, vilken under samma period steg med i genomsnitt 3,7 % per år (fig. 2).

Under perioden 1950—1964 ökade det totala inrikes *persontransportarbetet* från 17,8 miljarder till 61,7 miljarder personkm, vilket innebär en genomsnittlig ökning med 9,3 % per år (fig. 3).

Persontransportprestationernas ökning illustreras även i fig. 4. Praktiskt taget hela ökningen faller på personbilstrafiken. Persontransportarbetet på vägarna ökade under perioden sin relativa andel från drygt 54 % till 89 %.

En närmare redogörelse för vägtrafikens utveckling och vägarnas standard lämnas i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen.

Investeringarna i *vägar och gator* hålls på en fortsatt hög nivå. De totala utgifterna för vägväsendets behov, exklusive utgifterna för högertrafikomläggningen, uppgick under budgetåret 1964/65 till ca 1 857 milj. kr. För innevarande budgetår har väganslag om sammanlagt ca 1 506 milj. kr. anvisats, vilket — om en korrigering för övergången till kalenderårsberäkning

Miljarder
godston-
kilometer

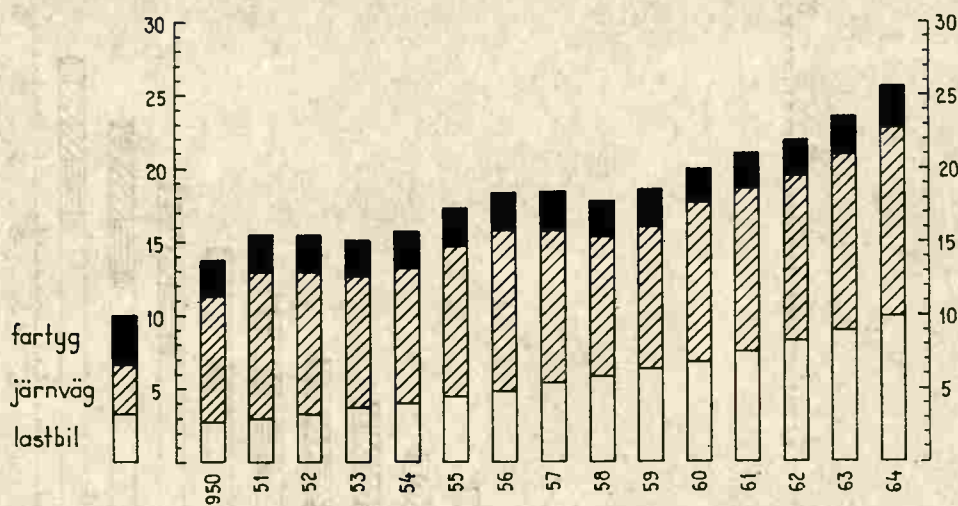

Fig. 1. Utfört inrikes godstransportarbete med lastbil, järnväg och fartyg

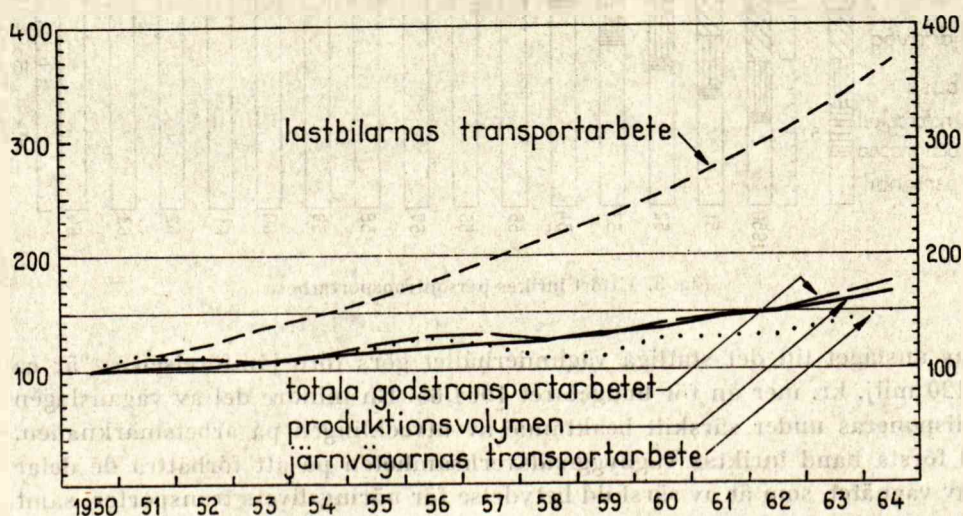

Fig. 2. Utvecklingen av bruttonationalproduktens volym och vissa godstransportprestationer (index 1950=100)

Miljarder
person-
kilometer

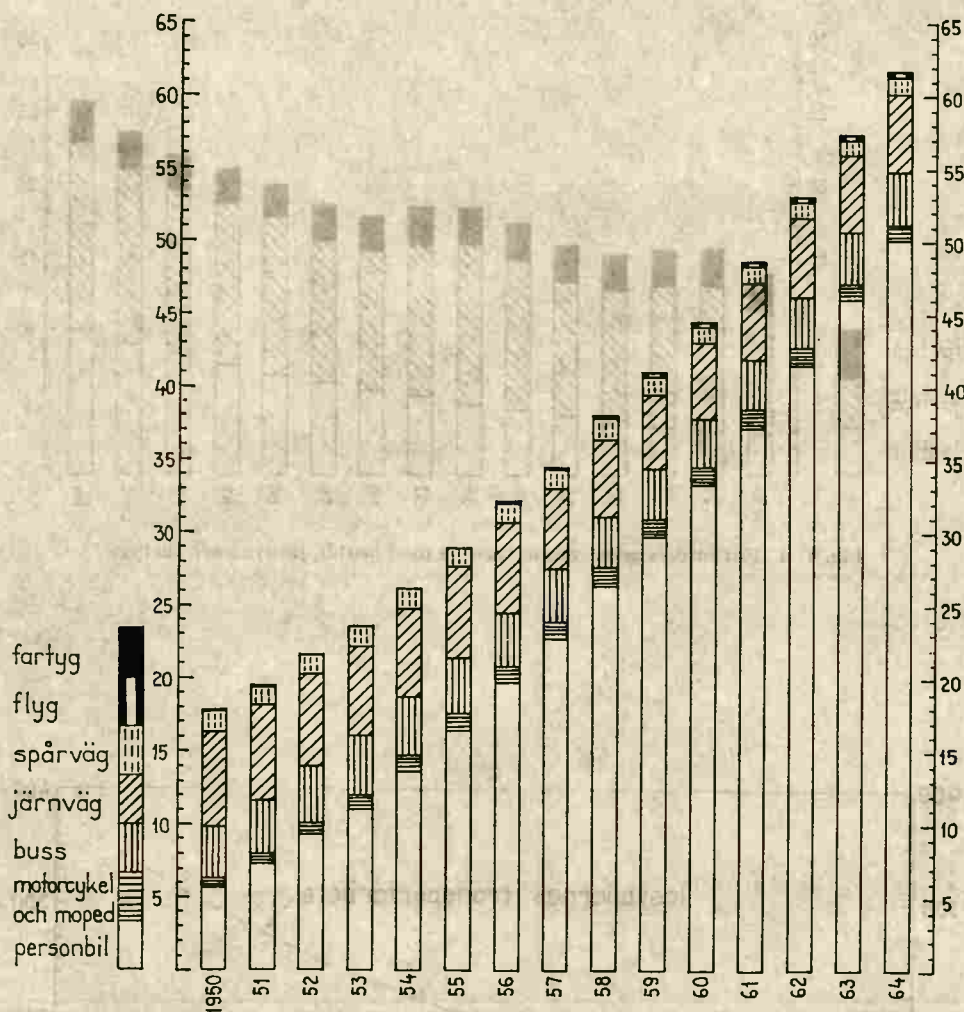

Fig. 3. Utfört inrikes persontransportarbete

av anslaget till det statliga vägunderhållet görs före jämförelsen — är ca 120 milj. kr. mer än för budgetåret 1964/65. En mindre del av väganlagen disponeras under särskilt beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden. I första hand inriktas vägbyggnadsverksamheten på att förbättra de delar av vägnätet, som är av särskild betydelse för näringslivets transporter, samt på de viktigare trafiklederna i de större tätortsregionerna. Även upprustningen av europavägarna till internationell standard ges hög prioritet i väg-

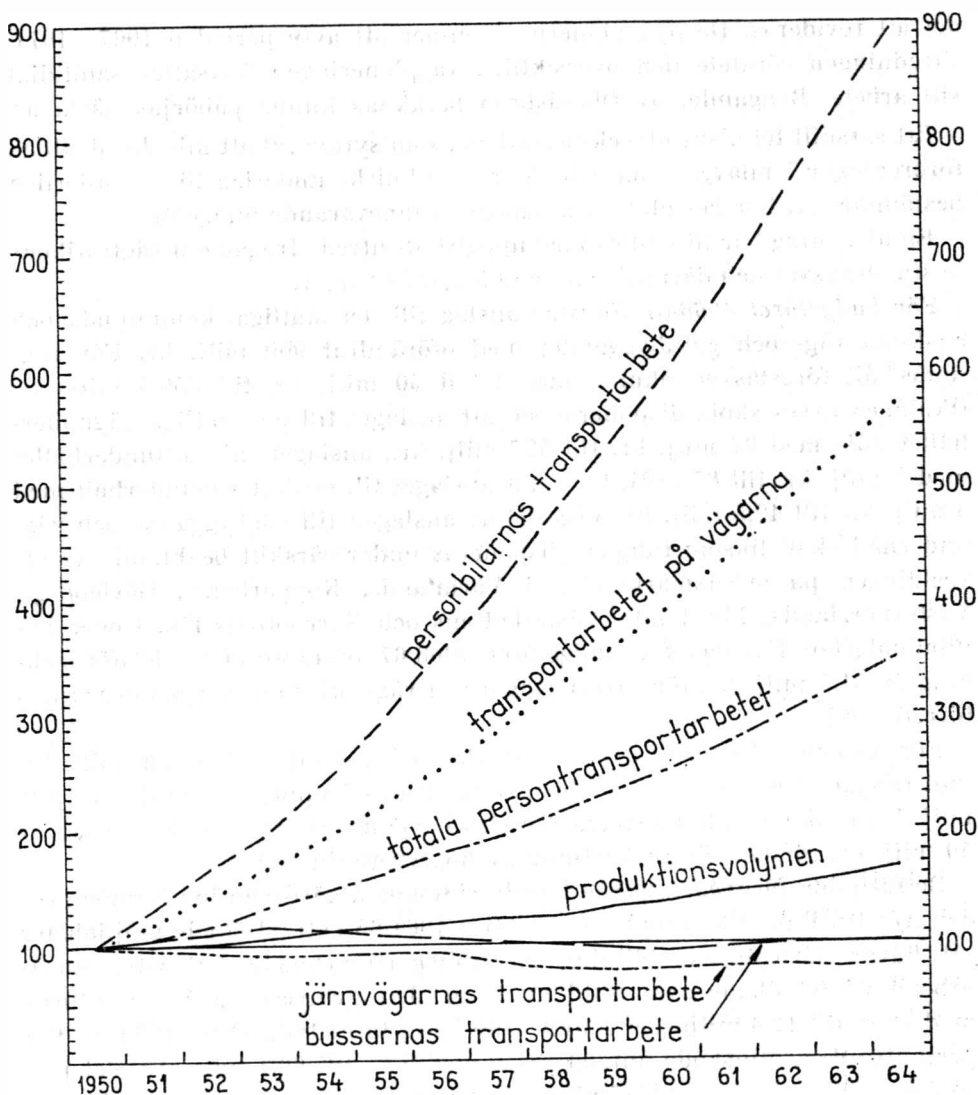

Fig. 4. Utvecklingen av bruttonationalprodukts volym och vissa persontransportprestationer (index 1950=100)

byggnadsverksamheten. Bärigheten på landsbygdens vägnät har successivt förbättrats. Ett axeltryck av 10 ton och ett boggitryck av 16 ton var under år 1965 tillåtet på 11 % av det allmänna vägnätet mot 5 % år 1964.

Under perioden 1958—1966 kommer de statliga utgifterna för statligt och kommunalt väg- och gatubyggnad att uppgå till ca 7,4 miljarder kr. I 1957 års vägplan förutsattes för denna period 7,1 miljarder kr.

Under år 1966 kommer nu gällande flerårs- och fördelningsplaner för det statliga och det statsbidragsberättigade kommunala väg- och gatubyggnad-

det att revideras. De nya planerna kommer att avse perioden 1967—1971. Utredningen rörande den översiktliga vägplaneringen fortsätter samtidigt sitt arbete. Byggandet av Ölandsbron beräknas kunna påbörjas nästa år.

Ett särskilt tekniskt utvecklingsarbete, som syftar till att minska skadliga föroreningar i bilavgaserna och få fram tekniskt underlag för erforderliga bestämmelser, har beslutats och påbörjats innevarande budgetår.

En utredning har tillkallats med uppgift att utreda frågan om vägtrafikens kostnadsansvar och därmed sammanhängande frågor.

För budgetåret 1966/67 föreslås anslag till det statliga, kommunala och enskilda väg- och gatubyggandet med oförändrat 900 milj. kr. För vägunderhåll föreslås en ökning med totalt 50 milj. kr. till 656,5 milj. kr. Ökningen avses skola disponeras så, att anslaget till det statliga vägunderhållet höjs med 37 milj. kr. till 527 milj. kr., anslaget till gatuunderhållet med 8 milj. kr. till 87 milj. kr. samt anslaget till enskilt vägunderhåll med 5 milj. kr. till 42,5 milj. kr. Viss del av anslagen till vägbyggande och vägunderhåll skall liksom tidigare disponeras under särskilt beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Under kapitalbudgeten föreslås för budgetåret 1966/67 oförändrad medelsförbrukning av 51,5 milj. kr. för investeringarna i väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond.

För högertrafikreformen har kostnaderna beräknats till ca 600 milj. kr. mot tidigare 400 milj. kr. För budgetåret 1966/67 upptas ett anslag av 220 milj. kr. Under kapitalbudgeten föreslås härjämte ett investeringsanslag av 50 milj. kr. för lån till anskaffning av högertrafikbussar.

Beträffande järnvägstrafiken har de vidtagna åtgärderna inom ramen för den nya trafikpolitiken under budgetåret 1964/65 gett SJ ökade möjligheter att hävda järnvägens ställning på transportmarknaden. Godstransportarbetet på SJ ökade som följd av bl. a. den gynnsamma konjunkturen med 11 % till 12,4 miljarder tonkm från budgetåret 1963/64 till 1964/65. För persontrafiken minskade antalet resor med 5 % till 66,1 milj. Antalet personkm förblev däremot oförändrat genom att medelreselängden ökade. Den transporterade godsmängden ökade samtidigt med 9 % till 52 milj. ton. Vagnslastgodset ökade därvid med 5 % till 29 milj. ton och lapplandsmalmen med 17 % till 21 milj. ton. Styckegodset minskade något.

Rörelseöverskottet för SJ uppgick för budgetåret 1964/65 till 114 milj. kr., vilket var 13 milj. kr. mer än förräntningskravet.

SJ:s investeringar inriktas huvudsakligen på åtgärder i syfte att åstadkomma rationaliseringar och förbättrad transportkvalitet. Antalet anställda har under vart och ett av de båda senaste budgetåren minskat med drygt 2 000 personer. Omkring en tiondel av denna minskning motsvarades av det genom bannläggningar minskade personalbehovet.

För budgetåret 1966/67 föreslås för SJ en investeringsram av 365 milj. kr.,

varav 54 milj. kr. beräknas för att rusta upp lokaltrafiken på de normal-spåriga järnvägslinjerna inom storstockholmsområdet.

Ersättningen för driften av icke lönsamma järnvägslinjer m. m. föreslås utgå med 205 milj. kr. för nästa budgetår.

Godsomsättningen i utrikes *sjöfart* över de svenska hamnarna och lastageplatserna (exklusive färjegods) ökade med 4 % till 52,5 milj. ton från budgetåret 1963/64 till 1964/65. Införseln av mineraloljor steg därvid med 9 % till 18,2 milj. ton och exporten av järnmalm med 2 % till 8,4 milj. ton. Av den totala godsmängden under budgetåret 1964/65 transporterades 29 % med svenska och 71 % med utländska fartyg. Detta innebär att den svenska andelen fortsatt att minska. Även i inrikes *sjöfart* ökade godsomsättningen något.

Det över färjlederna transporterade godset fortsatte att öka år 1964, delvis som en följd av nya färjlinjer med utlandet. Nämda år uppgick den transporterade kvantiteten till 4,3 milj. ton, varav 3,0 milj. ton järnvägs gods och resten lastbilsgods. Ökningen i förhållande till år 1963 blev sammanlagt 0,7 milj. ton eller 19 %. Antalet överförda personbilar steg samtidigt med 22 % till 1,1 milj. fordon.

Medan världshandelsflottans bruttotonnage synes ha ökat med 6 % under budgetåret 1964/65 förblev den svenska handelsflottans bruttotonnage praktiskt taget oförändrat, dvs. drygt 4 milj. ton. Antalet enheter fortsatte att minska och delvis som en följd härav minskade även den totala bemanningen. Under perioden skedde en betydande tillförsel av nybyggt tonnage samtidigt som ett ungefärligen lika stort tonnage avfördes, huvudsakligen genom försäljning till utlandet.

Enligt statistiken förblev de svenska rederiernas nettointäkter i utländsk *sjöfart* i stort sett oförändrade från budgetåret 1963/64 till 1964/65 och uppgick till knappt 1 400 milj. kr. Frånvaron av en ökning torde ha sin förklaring i den svenska flottans strukturförändring och den minskade förekomsten av goda, långa fraktkontrakt.

De svenska allmänna hamnarnas totalintäkter ökade med 29 % till 186 milj. kr. från år 1963 till år 1964. Samtidigt ökade statens intäkter av fyr- och båkavgifter samt lotspenningar med 10 % till 36,7 milj. kr.

De svenska rederiernas utestående beställningar i oktober 1965 torde ha varit drygt 0,9 milj. bruttoregisterton. Kvantitativt sett dominerade stora masslastfartyg för vilka endast relativt låga frakter per ton kan påräknas. I beställningarna ingick även ett betydande antal fartyg, vilka är avsedda för regelbunden trafik och anpassade för en långtgående rationalisering av godshanteringen genom utnyttjande av enhetslaster.

Speciella terminaler för integrerade land- och sjötransporter håller på att uppföras i bl. a. göteborgs- och sundsvallsområdena.

Särskilda sakkunniga har tillkallats för att utreda det svenska hamnväsendets framtida utformning och därmed sammanhängande frågor.

För *budgetåret 1966/67* beräknas för sjöfartsändamål ett sammanlagt anslagsbelopp av 96,8 milj. kr. För sjöfartsverket föreslås ett nytt anslags-system i syfte att åstadkomma bl. a. en mera rättvisande redovisning av kostnaderna för de olika delarna av verksamheten. Härvid förutsätts att antalet riksstatsanslag på driftbudgeten minskas från drygt tjugo till åtta. Samtidigt föreslås att en kapitalfond för sjöfartsverket inrättas. Vidare föreslås vissa rationaliseringar inom lotsplatsorganisationen.

En fortsatt upprustning av anläggningar för sjösäkerhet föreslås. Sålunda fullföljs utbyggnaden av radionavigeringsanläggningen för Västerhavet och Vänern. Anslaget till handelsflottans välfärdsfond från vilken utgifterna för välfärdsverksamheten för sjöfolk bestrids föreslås ökat från 370 000 kr. till 825 000 kr.

Inom den civila *flygtrafiken* är ökningstakten hög. Antalet landningar på statens civila flygplatser steg med 12 % från budgetåret 1963/64 till 1964/65 medan ökningen ett år tidigare var 6 %. Den största ökningen skedde inom utrikes chartertrafik, som ökade med 25 %, medan antalet landningar i utrikes linjefart ökade med 2 %. Det totala passagerarantalet steg samtidigt med 12 % varvid antalet för den utrikes chartertrafiken ökade med 30 %. Räknat efter antalet passagerare är inrikesflyget numera i det närmaste lika stort som utrikesflyget. Den transporterade godsmängden minskade med 5 % på grund av minskade tidningstransporter i södra Sverige sedan maj 1964.

SAS' utrikestrafik fortsatte att öka från år 1963 till år 1964. Antalet passagerarkm ökade med 15 % och antalet tonkm med 12 %. På inrikeslinjerna ökade antalet passagerarkm med 15 %. Ökningstakten för SAS blev därvid nästan dubbelt så hög som för Linjeflyg AB.

Investeringar i luftfartens markorganisation tas för *budgetåret 1966/67* upp till 25,1 milj. kr. Härav hänför sig 13 milj. kr. till ny flygplats i malmöområdet, 3,9 milj. kr. till tillbyggnad av stationsbyggnaden på Arlanda flygplats, 1,8 milj. kr. till upprustning av Torslanda flygplats och ca 4 milj. kr. för förbättringar av inflygningsförhållandena på vissa flygplatser. Under televerkets fond föreslås 6 milj. kr. för radioanläggningar m. m.

Det *internationella samarbetet* på transportområdet utvecklas och fördjupas ytterligare. På initiativ av FN:s ekonomiska och sociala råd kommer en världskonferens att äga rum under år 1967 för utarbetande av en ny allmän vägtrafikkonvention, vilken avses skola ersätta den nuvarande konventionen av år 1949. Ett omfattande förarbete för denna konferens kommer att ske inom FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) under år 1966. Inom Europeiska transportministerkonferensen (CEMT) fortsätter arbetet med en vidare gående harmonisering av vägtrafikreglerna i Europa. CEMT har nyligen antagit en resolution rörande liberalisering av vissa internationella vägtransporter. Från svensk sida görs ansträngningar inom konferensen för att åstadkomma enighet om en mindre restriktiv politik

med avseende på godstransporter på landsväg i allmänhet än som f. n. tillämpas i många länder. Därvid har särskilt betonats vikten av att det fria varuutbytet mellan länderna inte störs genom transportrestriktioner. Inom CEMT:s ram behandlas vidare trafiksäkerhetsfrågor, storstädernas trafikproblem samt investerings- och finansieringsproblem på transportområdet. På luftfartsområdet arbetar internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) och europeiska civila luftfartskonferensen (ECAC) bl. a. med för enhetligande av nationella bestämmelser rörande säkerheten i luften samt luftfartens finansiella och politiska problem. Vidare pågår ett flertal bilaterala förhandlingar av stor vikt för skandinavisk luftfart.

Vad angår den internationella sjöfarten fortsätter strävandena att brygga över de motsättningar som råder i fråga om principerna för att bedriva sjöfart. Dessa strävanden sker dels inom den till världshandelskonferensen knutna handels- och utvecklingsstyrelsen (TDB) och dess sjöfartskommitté, dels inom OECD och inom kretsen av sjöfartsministrar i vissa västeuropeiska länder och i Japan.

Trafiksäkerheten

Trafikolyckornas omfattning har gjort trafiksäkerhetsarbetet till en allt angelägnare samhällsuppgift. Samhällets insatser för att främja trafiksäkerheten är numera mycket omfattande och sker i många olika former. Den till den 3 september 1967 beslutade övergången till högertrafik kräver ingående förberedelser och har därför i viss utsträckning påverkat trafiksäkerhetsarbetet under år 1965. Förutom att statens högertrafikkommission aktiverat sin verksamhet har i trafiksäkerhetsarbetet engagerade föreningar och organisationer såsom NTF med regional- och lokalkommittéer ägnat den förestående trafikomläggningen allt större uppmärksamhet.

Inför övergången till högertrafik har en proposition angående vissa ändringar i vägtrafikförordningen framlagts. Ändringarna, som inte är en direkt följd av beslutet om övergången till högertrafik men som dock ansetts från trafiksäkerhetssynpunkt särskilt påkallade av denna reform, avser huvudsakligen åtgärder till skydd för gående.

Inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen planeras f. n. en fortbildningsverksamhet för körskolepersonal inför högertrafikreformen.

Sedan den 1 januari 1965 har periodisk fordonskontroll varit obligatorisk för minst fem år gamla motorfordon. Hittillsvarande erfarenheter har bekräftat betydelsen från trafiksäkerhetssynpunkt av denna form av kontrollverksamhet. Beslut har fattats om att kontrollen under år 1966 skall omfatta även fyraåriga motorfordon.

Under år 1965 har flera från trafiksäkerhetssynpunkt betydelsefulla utredningar slutförts. Bilförarutredningen och körtidsutredningen har framlagt betänkanden med förslag rörande förarutbildningen, körkortssystemet, trafikundervisningen i skolorna samt rörande arbetstidsreglering och ar-

betsinspektion för vägtrafiken m. m. Gemensamt har utredningarna föreslagit att ett statens trafikverk inrättas för att bl. a. samordna och styra de skilda aktiviteterna för att öka trafiksäkerheten. Efter remissbehandling bereds dessa ärenden f. n. inom departementet. Detta är fallet även med nordisk vägtrafikkommittés förslag angående vägmärken för de fyra nordiska länderna. Kommittén fortsätter sitt arbete rörande gemensamma nordiska trafikregler. Vidare har statistiska centralbyrån och statens trafiksäkerhetsråd sett över den officiella statistiken rörande vägtrafikolyckor. Bland pågående utredningar med anknytning till trafiksäkerhetsfrågor kan nämnas 1964 års transportforskningsutredning, bilregisterutredningen och vägplaneutredningen.

Vissa föreskrifter om tillfälliga hastighetsbegränsningar har gällt även under år 1965 och beslut om sådana begränsningar föreligger avseende vissa tidsperioder fram till den 1 juli 1966.

För *budgetåret 1966/67* föreslås uppräknig av trafiksäkerhetsrådets forskningsanslag med 250 000 kr. till 1 650 000 kr. För bidrag till NTF upptas 1 900 000 kr., vilket innebär en ökning med 300 000 kr., och för säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar beräknas statsbidrag med sammanlagt 6 500 000 kr.

Postverket

Postverkets rörelse fortsätter att öka i omfattning. Under budgetåret 1964/65 har det totala antalet postbehandlade försändelser och betalningsuppdrag utgjort 2,44 miljarder, vilket innebär en ökning med 4 % i förhållande till närmast föregående budgetår. Postverkets inkomster har 1964/65 uppgått till 1 351 milj. kr. och utgifterna till 1 333 milj. kr., vilket gett ett överskott om 18 milj. kr. Kassaomslutningen har samma år utgjort 576 miljarder kr., vilket representerar en ökning med 14 %.

Beträffande postbefordringen karakteriseras verksamheten av fortsatta ansträngningar att vidmakthålla och förbättra servicen gentemot allmänheten. Särskilda insatser föranleds av den fortgående urbaniseringen, vilken nödvändiggör kraftigt utbyggda postala anordningar i tätorterna. På landsbygden sker en successiv förbättring av postförhållandena genom motorisering och utvidgning av lantbrevbäringen. För att med rimliga beföringsavgifter kunna upprätthålla en postförmedling, som svarar mot allmänhetens berättigade krav, erfordras att postverket fortlöpande vidtar åtgärder i syfte att effektivisera organisationen samt rationalisera posthanteringen och kontorsarbetet.

Såsom exempel på rationaliseringsåtgärder, som f. n. övervägs och som ingår i ett inom postverket upprättat aktionsprogram, kan nämnas anskaffning av halvautomatiska brevsorteringsmaskiner i de större tätortsregionerna. Utrednings- och utvecklingsarbete med sikte på senare övergång till

fullständig automation i brevsorteringen ingår även i planerna. Vidare förbereds en ökad mekanisering av paketsorteringen. I anslutning härtill övervägs en ny sorterings- och transportorganisation för paket, som bygger på indelning av landet i uppsamlings- och spridningsområden och en koncentration av paketsorteringen till vissa uppsamlings- och spridningspostanstalter. I fråga om postutdelningen pågår utredningar och bedrivs försöksverksamhet med sikte på att motorisera brevbäringen i städernas villaområden. Hittillsvarande erfarenheter tyder på att betydande tids- och personalbesparingar kan uppnås på denna väg. Även åtgärder för rationalisering av postverkets kassarörelse planeras.

Postbanksverksamheten har under år 1965 i olika hänseenden påverkats av den allmänna åtstramningen på kreditmarknaden. Visserligen har postgironörelsens omsättning ökat kraftigare än under år 1964 eller med 12 % jämfört med 10 %. I fråga om postsparbanksrörelsen har emellertid inlåningen stigit i något långsammare takt än föregående år eller med 5 % jämfört med 6 %. Postbankens utlåning har på samma sätt visat en långsammare expansionstakt eller med 10 % mot 11 % år 1964. Det av postbanken förvaltade kapitalet har under året stigit med ca 800 milj. kr. och uppgår vid årets slut till 10,6 miljarder kr.

Investeringarna för postverket avser i huvudsak större byggnadsföretag samt inköp av bilar och bussar. För *budgetåret 1966/67* föreslås, att medelförbrukningen ökas från 13,0 till 13,5 milj. kr.

Televerket

Utvecklingen inom televerket kännetecknas av en fortsatt stark expansion av telefon- och telexrörelsen. Telegramtrafiken uppvisar en långsam tillbakagång, vilket bl. a. beror på att en del av denna trafik övertas av telexnätet.

Ett representativt mått på telefonrörelsens expansionstakt utgör antalet telefonapparater, som under budgetåret 1964/65 ökat med drygt 5 % till 3 481 500 (fig. 5). Detta betyder, att antalet telefonapparater per 1 000 innevånare i landet vid budgetårets slut uppgår till 451, en apparattäthet som överträffas endast av USA. Vid samma tidpunkt beräknas ca 90 % av landets hushåll ha telefonabonnemang, vilket innebär att Sverige i fråga om abonnemangstäthet intar första platsen i världen.

Även telefontrafiken har under senare år vuxit kraftigt, samtidigt som den i allt större utsträckning automatiserats. Under budgetåret 1964/65 har antalet inländska rikssamtal ökat med inte mindre än 13 % till 500 milj. samtal (fig. 6). Av dessa har ca 89 % utväxlats helautomatiskt. I början av 1970-talet beräknas automatiseringen av såväl lokal- och närtrafiken som den inländska rikstrafiken vara helt genomförd. Automatiseringen av telefontrafiken till utlandet har påbörjats i november 1965, varigenom abon-

nenterna inom Stockholms riktnummerområde fått möjlighet att ringa hel-automatiskt till vissa delar av Danmark och Norge.

Antalet telexabonnemang har under 1964/65 stigit med 478, vilket är mer än under något tidigare år. I fråga om teletrafiken har särskilt den utländska vuxit kraftigt. En 20-procentig ökning har i detta fall ägt rum nämnda budgetår.

Den starka tillströmningen av nya abonnenter och den kraftiga ökningen av teletrafiken nödvändiggör en fortsatt utbyggnad av telekommunikationerna och en allmän förstärkning av televerkets resurser.

Den fortgående snabba utvecklingen av teletekniken skapar möjligheter att förbättra telekommunikationerna. Exempelvis har i anslutning till ett inom televerket bedrivet utvecklingsarbete planer numera utarbetats för en ökning av fjärrförbindelsenätets överföringskapacitet. Därigenom kan det bli möjligt att tredubbla trafikavvecklingen vid befintliga koaxialkabelanläggningar. Vidare pågår utvecklingsarbetet med sikte på att i början av 1970-talet ta i drift de första elektroniska telefonstationerna. På det internationella området deltar televerket i arbetet på utveckling av ett världsspännande kommersiellt telesatellitesystem. I anslutning till den med satelliten Early Bird år 1965 inledda satellittrafiken över Atlanten har de svenska, danska och norska teleförvaltningarna träffat en överenskommelse med det brittiska televerket om skandinaviskt förvärv av andelar i en för angivna trafik upprättad jordstation. Denna överenskommelse har nyligen godkänts av riksdagen.

I fråga om televerkets investeringar gäller, att den investeringsram som ursprungligen ställts till verkets förfogande för teleanläggningar under budgetåret 1965/66 uppgår till avrundat 508 milj. kr. Härefter innefattas ett engångsbelopp av 15 milj. kr. för aktieteckning i ett nybildat aktiebolag, vilket såsom dotterföretag till televerket skall svara för driften av nya televerkstäder i Kristinehamn och Skellefteå. Om angivna engångsbelopp avräknas, utgör den ursprungliga investeringsramen avrundat 493 milj. kr. Detta medelsutrymme har bestämts med sikte på bl. a. att televerket skulle kunna förkorta tiden för leverans och installation av telefoner. Inträffade lönehöjningar och materielkostnadsstegringar — särskilt i fråga om metaller — har emellertid i viss mån begränsat televerkets möjligheter härvidlag. Med hänsyn härtill har Kungl. Maj:t i december 1965 beslutat om en höjning av investeringsramen för innevarande budgetår med 10 milj. kr. För att under *budgetåret 1966/67* möjliggöra för televerket att genom ytterligare investeringar förbättra servicestandarden gentemot allmänheten föreslås en uppräkningsram till 537 milj. kr., vilket i jämförelse med utgångsläget för innevarande budgetår innebär en ökning med (537 – 493) 44 milj. kr.

Med hänsyn till kostnadsutvecklingen bör en höjning ske av den vid automatisk lokal-, lands- och rikstrafik gällande markeringsavgiften med

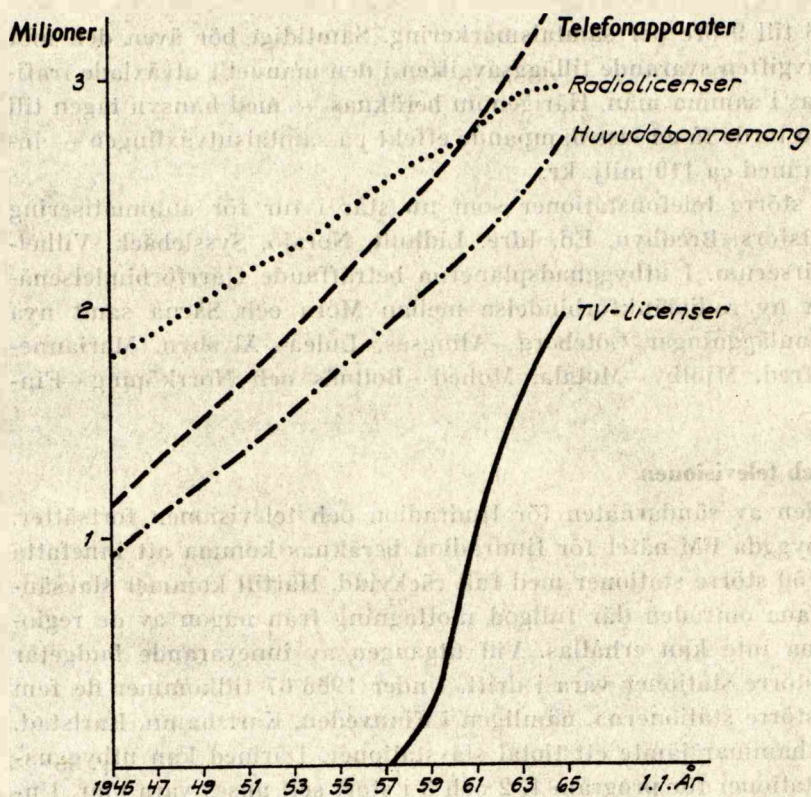

Fig. 5. Utvecklingen av antalet telefonapparater, huvudabonnemang samt ljud- och televisionsradiolicenser.

Fig. 6. Utvecklingen av antalet lokal- och närsamtal, inländska rikssamtal samt utlandssamtal.

1 öre från 8 till 9 öre per samtalsmarkering. Samtidigt bör även den mot markeringsavgiften svarande tilläggsavgiften i den manuellt utväxlade trafiken etc. höjas i samma mån. Härigenom beräknas — med hänsyn tagen till att höjningen torde få en viss dämpande effekt på samtalsutväxlingen — intäkterna öka med ca 110 milj. kr.

Bland de större telefonstationer som nu står i tur för automatisering märks Bengtsfors, Bredbyn, Ed, Idre, Lidhult, Norsjö, Sysslebäck, Vilhelmina och Virserum. I utbyggnadsplanerna beträffande fjärrförbindelsenätet ingår en ny radiolänkförbindelse mellan Mora och Särna samt nya koaxialkabelanläggningar Göteborg—Alingsås, Luleå—Älvsbyn, Marianne-lund—Hultsfred, Mjölby—Motala, Mohed—Bollnäs och Norrköping—Fin-spång.

Ljudradion och televisionen

Utbyggnaden av sändarnäten för ljudradion och televisionen fortsätter. Det fullt utbyggda FM-nätet för ljudradion beräknas komma att innefatta sammanlagt 50 större stationer med full räckvidd. Härtill kommer slavsändare för sådana områden där fullgod mottagning från någon av de regionala sändarna inte kan erhållas. Vid utgången av innevarande budgetår förutses 45 större stationer vara i drift. Under 1966/67 tillkommer de fem återstående större stationerna, nämligen i Finnveden, Karlshamn, Karlstad, Kisa och Östhammar jämte ett tiotal slavstationer. Därmed kan utbyggnaden av FM-stationer för program 1, 2 och 3 i stort sett anses vara klar. Under de följande budgetåren ifrågakommer endast diverse kompletterande anläggningsarbeten.

I fråga om distributionsnätet för TV erfordras enligt nu gällande bedömningar sammanlagt 52 större TV-stationer med kompletterande slavstationer för totaltäckning av praktiskt taget hela landet. Vid utgången av innevarande budgetår innefattar nätet 47 större stationer. Under 1966/67 avses bl. a. stationerna i Finnveden, Karlshamn, Kisa och Östhammar bli utbyggda till full räckvidd. En större station på Vaddö uppförs främst för distribution till Åland av det svenska programmet. I fråga om televisionens programförbindelser sker fortsatt planenlig utbyggnad av radiolänknätet.

För de under budgetåret 1966/67 aktuella investeringarna i ljudradions och televisionens sändarnät beräknas 6,8 resp. 20,3 milj. kr.

Vad angår den allmänna programproduktionen har medelsbehovet under nästa budgetår bedömts med hänsyn till det förhållandet, att 1960 års radioutredning numera avlämnat sitt betänkande Radions och televisionens framtid i Sverige. Det omfattande utrednings- och remissmaterialet övervägs f. n. med sikte på att därav betingade förslag avseende den fortsatta rundradioverksamheten senare i särskild proposition skall föreläggas riksdagen. Den för nästa budgetår föreslagna medelstilldelningen bör i detta läge disponeras för konsolidering av nuvarande verksamhet och kvalitets-

höjning av programmen. I avvaktan på ställningstagande till radioutredningens förslag bör däremot i princip någon ökning av sändningstiden inte ske. För ljudradion förutses dock viss programökning. Denna har samband med att när P3-kanalen tas i drift viss sändningstid i P1-kanalen friställs. Denna bör användas för nya programinslag. Från angivna utgångspunkter har Sveriges Radios kostnader för den allmänna programproduktionen för ljudradio och television under *budgetåret 1966/67* beräknats till 76,3 resp. 131,0 milj. kr.

Om licensutvecklingen gäller, att antalet ljudradio- och televisionsradio-licenser under nästa budgetår beräknas öka något. Antalet uppskattas i förra fallet till 2,97 milj. representerande en licensintäkt om 103,7 milj. kr., i senare fallet till 2,23 milj. innebärande en licensintäkt om 220 milj. kr. (jfr fig. 5).

För skolprogramverksamheten och utlandsprogrammen, som finansieras med allmänna skattemedel, föreslås anslaget höjt från 19,5 till 25,1 milj. kr. Därvid avses utbyggnaden av skolradio/TV fortsätta i huvudsaklig överensstämmelse med den av 1960 års radioutredning framlagda, i 1964 års statsverksproposition redovisade utvecklingsplanen.

Byggnads- och planväsendet

Byggnadsstyrelsens totala byggnadsproduktion för den civila statsförvaltningen har ökat från 185 till 317 milj. kr. under perioden 1962/63—1964/65. Under budgetåret 1965/66 beräknas produktionen komma att öka till 360 milj. kr. medan motsvarande värde för budgetåret 1966/67 nu kan beräknas till 400 milj. kr. allt uttryckt i 1965 års priser.

Styrelsens utgifter för förhyrda lokaler beräknas till 93 milj. kr. för budgetåret 1966/67. Reparations- och underhållskostnaderna för fastigheter under styrelsens förvaltning väntas uppgå till 56 milj. kr.

Inom samhällsbyggandet sker en fortsatt kraftig expansion som ökar trycket på samhällsplaneringen och understryker betydelsen av framsynt-
het vid avvägningen mellan alla de olika intressen, som ställer anspråk på mark. Likaså visar expansionen i storstadsregionerna behovet av en planering, som så långt som möjligt beaktar begränsningarna i trafikkapacitet för såväl kollektiva som enskilda kommunikationsmedel. Byggnadsstyrelsen och dess regionala organ skall härvidlag genom eget utvecklingsarbete, information och anvisningar höja den allmänna standarden på planeringen. Samhällets målsättning på detta område måste i första hand vara att öka aktiviteten inom den översiktliga planeringen men även att inhämta den betydande eftersläpningen inom detaljplaneringen. Det föreligger exempelvis ett avsevärt behov av översiktlig planläggning för fritidsbebyggelse. Kommunblocksbildningen har skapat bättre förutsättningar för samordnad planläggning. Utredningar, som gjorts beträffande bullerstörningar från motorvägar och andra anläggningar för trafiken, visar att man i plan-

läggningen på ett helt annat sätt än hittills måste avskilja bostadsbebyggelsen från trafiklederna, vilket bl. a. kommer att kräva omfattande revideringar av äldre planer. Skärpta krav ställs även på att beakta andra omgivningshygieniska synpunkter. Vidare medför den tekniska utvecklingen och den stigande levnadsstandarden ett ökande ytbehov för olika slag av aktiviteter i samhället.

Sammanställning

Anslagen för nästa budgetår under kommunikationsdepartementets verksamhetsområde ökar med ca 375 milj. kr. till 3 615 milj. kr. Härav hänförs sig 2 446 (+ 184) milj. kr. till driftbudgeten och 1 169 (+ 191) milj. kr. till kapitalbudgeten. I följande sammanställning har gjorts en grov specifikation av anslagen och ökningen på olika anslagsgrupper.

	Anvisat 1965/66 miljoner kronor	Förslag 1966/67	Ökn. el. minskn.
DRIFTBUDGETEN			
<i>Sjätte huvudtiteln</i>			
A. Kommunikationsdepartementet m. m.	6,5	7,0	+ 0,5
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:			
Väg- och vattenbyggnadverket.	71,2	75,1	+ 3,9
Vägunderhåll och vägbyggnader.	1 607,1	1 777,7	+ 170,6
Vatten- och avloppsanläggningar.	85,0	85,0	—
C. Vägtrafikväsendet.	16,8	17,5	+ 0,7
D. Sjöfart.	186,3	80,6	— 5,7
E. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.	20,5	21,5	+ 1,0
F. Byggnadsväsendet.	23,8	26,2	+ 2,4
G. Tekniska institut.	5,0	4,7	— 0,3
H. Diverse:			
Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer.	210,0	205,0	— 5,0
Övrigt.	118,8	134,7	+ 15,9
	2 251,0	2 435,0	+ 184,0
<i>Luftfartsfonden</i>			
Underskott på luftfartsfonden.	10,5	10,5	—
Summa för driftbudgeten	2 261,5	2 445,5	+ 184,0

KAPITALBUDGETEN

I. Statens affärsverksfonder

A. Postverket.	13,0	12,6	— 0,4
B. Televerket.	529,0	616,5	+ 87,5
C. Statens järnvägar.	310,0	365,0	+ 55,0

¹ Härutöver har anvisats 1 250 000 kr. på tilläggsstat I.

	Anvisat 1965/66	Förslag 1966/67	Ökn. el. minskn.
	miljoner kronor		
II. Luftfartsfonden	7,9	27,6	+ 19,7
III. Statens allmänna fastighetsfond.....	30,9	24,7	— 6,2
V. Statens utlåningsfonder	3,0	3,0	—
VI. Fonden för låneunderstöd	32,5	57,5	+ 25,0
VIII. Fonden för förlag till statsverket	0,4	1,0	+ 0,6
IX. Diverse kapitalfonder			
Väg- och vattenbyggnadsverkets för- rådsfond	51,5	48,0	— 3,5
Sjöfartsverkets fond	—	13,2	+ 13,2
Summa för kapitalbudgeten	978,2	1 169,1	+ 190,9
<i>Totalt för kommunikationsdepartementet.....</i>	<i>3 239,7</i>	<i>3 614,6</i>	<i>+ 374,9</i>

För att komplettera bilden av kommunikationsdepartementets verksamhetsområde kan nämnas, att driftutgifterna för statens affärsdrivande verk inte tas upp på riksstaten utan i särskilda driftstater, som Kungl. Maj:t fastställer. De sammanlagda driftutgifterna för postverket, televerket och statens järnvägar för innevarande budgetår uppgår enligt fastställda driftstater till i det närmaste 4 900 milj. kr.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 3 januari 1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Palme, anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1966/67 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde och anför.

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m.m.

A 1. Kommunikationsdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 726 000	2 696 800
1965/66	3 239 000	
1966/67 (förslag)	3 502 000	

Chefen för justitiedepartementet har vid anmälan av det under andra huvudtiteln uppförda anslaget Statsrådsberedningen: Avlöningar behandlat frågan om biträdes- och expeditiönsvaksorganisationen i statsdepartementen m. m. fr. o. m. nästa budgetår. Med hänvisning härtill förordar jag att i kommunikationsdepartementet skall finnas följande ordinarie biträdestjänster, nämligen 1 registrator i Ao 15 (uppflyttad från Ao 13), 1 kontorskrivare i Ao 13 (uppflyttad från Ao 11) och 1 kansliskrivare i Ao 11. Dessutom bör 1 tjänst som kontorsskrivare i Ao 13 och 1 som kanslibiträde i Ao 7 föras på övergångsstat. Vidare förordar jag att i departementet skall finnas 1 materialförvaltare i Ao 13 (uppflyttad från Ao 11), 1 expeditiönsförman i Ao 11 (uppflyttad från Ao 9) och 1 förste expeditiönsvakt i Ao 9. Härutöver beräknar jag medel för följande icke-ordinarie tjänster, nämligen 28 biträden och 3 expeditiönsvakter.

Slutligen förordar jag att 2 tjänster som kanslist i Ao 15 inrättas och att medel beräknas för 2 tjänster som kanslist i reglerad befordringsgång.

Anslaget torde böra uppföras med (3 239 000 + 263 000) 3 502 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i>	85 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 443 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	246 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 728 000

Summa kr. 3 502 000;

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 502 000 kr.

A 2. Kommunikationsdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	181 000	224 500
1965/66	189 000	
1966/67 (förslag)	196 000	

Med hänvisning till beräkningen i den följande sammanställningen upptar jag anslaget till (189 000 + 7 000) 196 000 kr. Jag har därvid under anslagsposten till expenser inräknat 19 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67
1. Sjukvård m. m.	7 500	+ 1 500
2. Reseersättningar	37 000	—
3. Expenser	123 000	— 3 000
4. Publikationstryck	21 500	+ 8 500
		+ 7 000

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 196 000 kr.

A 3. Kommittéer m.m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	12 400 000	2 394 000	6 000
1965/66	2 500 000		
1966/67 (förslag)	3 100 000		

¹ Härav 700 000 kr. på tilläggsstat

Med hänsyn till den beräknade omfattningen av kommittéverksamheten under budgetåret 1966/67 erfordras en ökning av anslaget med 600 000 kr. till sammanlagt 3,1 milj. kr. Jag har liksom för innevarande budgetår inräknat visst medelsutrymme för förstärkning av myndigheternas planeringsresurser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 100 000 kr., därav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen.

A 4. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	215 000	247 000	6 600
1965/66	560 000		
1966/67 (förslag)	200 000		

Anslaget bör till följd av inträffade kostnadsstegringar ökas med 25 000 kr. Härutöver beräknas med hänsyn till en förutsedd ökad belastning på anslaget under nästa budgetår ett ytterligare medelsbehov av 30 000 kr. För innevarande budgetår anvisade engångsbelopp om 415 000 kr. avgår.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet

Väg- och vattenbyggnadsverket

B 1. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar m. m.

I riksstaten för innevarande budgetår är uppförda anslag till avlöningar för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med 17 735 000 kr. samt till omkostnader för styrelsen med 2 624 000 kr. Anslagen avräknas till nio tiondelar mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningen har den 17 juni 1965 avgett betänkandet Statens vägverk (SOU 1965:47), vari framläggs förslag till ny huvudorganisation för väg- och vattenbyggnadsverket. Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgetts av ett stort antal myndigheter och organisationer. Beredningen av ärendet har ännu inte avslutats men avses skola slutföras inom sådan tid, att en särskild proposition i ämnet kan föreläggas årets riksdag.

Ifrågavarande proposition kan förutses komma att beröra bl. a. anslagen till styrelsens avlöningar och omkostnader. Det synes lämpligt att för den preliminära anslagsberäkningen i riksstatsförslaget till ett enda anslag sammanföra de ifrågakommande medelsanvisningarna. I riksstatsförslaget torde ett sammanlagt belopp av 21 596 000 kr. böra upptas och uppföras under rubriken Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 beräkna till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar m. m. ett förslagsanslag av 21 596 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 2. Vägförvaltningarna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	38 148 000	38 784 200
1965/66	42 751 000	
1966/67 (förslag)	44 906 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 46 181 000 (+ 3 430 000) kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
Icke specificerade tjänster.....	1 200 000
2. Löneomräkning.....	2 230 000
	3 430 000

Motiv

1. I petita för budgetåret 1965/66 framhölls att med hänsyn till den inverkan på vägförvaltningarnas framtida organisation och arbetsuppgifter som väg- och vattenbyggnadsstyrelseutredningens förslag förväntades ha, styrelsen inte då borde framföra mera genomgripande förslag. Styrelsen hemställde om uppräknig av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal med 1 570 000 kr. Anslaget för budgetåret 1965/66 räknades upp med 250 000 kr. Vid årets personalbudgetarbete har styrelsen därmed kunnat öka några vägförvaltningars planeringskapacitet.

Vissa av de mycket angelägna personalbehov som redovisades i föregående års petita kvarstår. Sålunda erfordras förstärkning med arbetskraft för att uppnå en projekteringsreserv motsvarande två års byggnadsvolym. Vidare behövs kvalificerad arbetskraft för att främst inom större tätortsregioner ha hand om de problem som uppkommer av de ökade krav som samhällsplaneringen ställer. Likaledes erfordras arbetskraft för en driftplanering som omfattar en total planering för samtliga resursers effektiva utnyttjande för både byggnads- och vägunderhållsarbetet. Endast ett fåtal sådana extra tjänster har kunnat inrättas fr. o. m. den 1 juli 1965. För fortsatt successiv utbyggnad av länsingenjörsorganisationen, bl. a. med hänsyn till det ökade engagemanget i planerings- och samordningsfrågor av interkommunal och regional natur erfordras också personalförstärkning. Vidare föreligger behov av ytterligare vägassistenttjänster för att befria vägdirektörer och tekniska avdelningschefer från vissa rent administrativa uppgifter. Slutligen erfordras kvalificerad arbetskraft för kansliavdelningarnas personaladministrativa och ekonomiska arbetsuppgifter. Detta behov har nu blivit akut i och med att resultaten av styrelsens utredningar inom dessa avsnitt har börjat tillämpas. En påtaglig förstärkning inom nyss angivna områden bör enligt styrelsens bedömning snarast ske för att verket skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter på ett ur företagsekonomisk synpunkt effektivt sätt.

2. Slutligen föreslår styrelsen att medel för avlöning av fem obesatta kontorsbiträdestjänster på övergångsstat överförs från anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän till posten Avlöningar till icke-ordinarie personal. Innehavarna av dessa tjänster uppehåller högre extra eller extra ordinarie tjänst.

Departementschefen

För anställning av tillfällig personal inom vägförvaltningarnas tekniska och administrativa enheter beräknar jag ett ökat medelsbehov av sammanlagt 100 000 kr.

Styrelsens förslag till överföring av medel för fem obesatta kontorsbiträdestjänster på övergångsstat från ordinarieposten till icke-ordinarieposten föranleder ingen erinran från min sida.

Posten Löneomräkning beräknar jag till 2 055 000 kr.

Anslaget torde böra uppföras med (42 751 000 + 2 155 000) 44 906 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	16 505 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	28 401 000

Summa kr. 44 906 000;

b) till Vägförvaltningarna: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 44 906 000 kr., därav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 3. Vägförvaltningarna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	6 361 000	6 452 900
1965/66	6 766 000	
1966/67 (förslag)	7 066 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 8 331 000 (+ 1 565 000) kr.

	Anvisat 1965/66		Föreslagen ändr. Mynd.		1966/67 Dep:t
1. Sjukvård m. m.	89 600	+	30 000	+	8 000
2. Reseersättningar	4 398 000	+	609 000	+	170 000
3. Expenser:					
a) Bränsle, lyse och vatten	195 000	+	55 000	+	7 000
b) Övriga expenser	2 033 400	+	841 000	+	105 000
4. Underhåll och drift av tjänstebilar	35 000	+	30 000	+	10 000
			+ 1 565 000		+ 300 000

Motiv

3. b) För höjda städnings- och telefonkostnader, prisstegringar på bl. a. kontorsinventarier och kontorsförnödenheter samt ökade annonskostnader begäres uppräknings med 201 000 kr. För ersättnings- och nyanskaffning av kontorsmaskiner samt möbler föreslås en ökning med 50 000 kr. Föreslagen personalförstärkning beräknas medföra ett ökat medelsbehov av 100 000 kr., varav ca 50 000 kr. utgör engångsbelopp för anskaffning av kontorsutrustning. För flyttningskostnader, anskaffning av snabbtelefoner, utbyte av ljuskopieringsanläggningar, anskaffning av fotokopieringsanläggningar, bokföringsmaskiner m. m. äskas 490 000 kr. Den sammanlagda ökningen under posten uppgår sålunda till 841 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till (6 766 000 + 300 000) 7 066 000 kr. Jag hemställer att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret
1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 7 066 000 kr., därav nio
tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 4. De lokala vägnämnderna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	325 000	266 300
1965/66	325 000	
1966/67 (förslag)	325 000	

I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8
1965) torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att
Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret
1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kr., att avräk-
nas mot automobilskattemedlen.

**B 5. Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens
ämbetsområde**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	875 000	1 203 000
1965/66	1 000 000	
1966/67 (förslag)	1 200 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget
uppförs med 1 200 000 (+ 200 000) kr.

Motiv

Den totala belastningen budgetåret 1964/65 utgjorde i runt tal 1 200 000
kr., varav 660 000 kr. belöpte på skador förorsakade av verkets motorfordon
och vägmaskiner och 540 000 kr. på övriga skador.

Den stegrade vägbyggnadsverksamheten och den växande trafiken medför
ett ökat antal skador. Detta förhållande i förening med den fortgående all-
männa prisstegringen innebär att belastningen på anslaget för nästa budget-
år kan antas bli omkring 1 200 000 kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har inte givit mig anledning till erinran. Anslaget bör sålunda uppföras med (1 000 000 + 200 000) 1 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägunderhåll och vägbyggnader

Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.

I. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita

I skrivelse den 31 augusti 1965 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1966/67 i vad avser väghållningen m. m.

Styrelsen erinrar bl. a. om att urbaniseringsprocessen såsom en grundfaktor i den översiktliga vägplaneringen har ägnats stort intresse i styrelsens petita under senare år. I sammanhanget redovisas en undersökning av folkmängdsförändringarna åren 1960—1964 inom de områden som sedan våren 1964 bildar kommunblock.

I fråga om *vägtrafikens utveckling* och *vägarnas standard* anför styrelsen bl. a. följande. Resultaten av 1963 års trafikräkning kommer att under den närmaste tiden redovisas i form av en trafikflödeskarta. Fordonsvägningarna har under år 1964 bedrivits i ungefär samma omfattning som under närmast föregående år. Totalt har under mätperioderna 4,4 milj. fordon passerat vägstationerna. Av dessa utgjorde 565 000 eller 12,8 % lastfordon. Resultaten av vägningarna visar en tendens till fortsatt ökning av den genomsnittliga bruttovikten och lastvikten per lastbil. I fråga om fördelningen av lastfordonen på storleksklasser framgår av vägningarna att andelen tyngre lastbilar fortsatt att öka. År 1963 utgjorde de två-axliga lastfordonen 55,8 % och andelen lastfordon med fler än fyra axlar 13,3 % av det totala antalet lastfordon. För år 1964 var motsvarande tal resp. 54,3 och 14,9 %. De två-axliga fordonen beräknas år 1964 ha transporterat 19,2 % av det transporterade godset medan fordonen med fler än fyra axlar beräknas ha svarat för 44 %.

För år 1963 har trafikarbetet på det allmänna vägnätet preliminärt beräknats till 16 700 milj. fordonskilometer, vilket innebär en ökning från år 1958 med 48 %. År 1963 utfördes 54 % av trafikarbetet på riksvägarna mot 50 % år 1958.

I fråga om trafiken på utlandslederna anför styrelsen, att de leder som betjänar trafiken mellan Sverige och grannländerna har varit eller är föremål för särskilda utredningar. Utbyggnaden av färjlederna liksom förbättringen av de fasta förbindelserna mellan Sverige och utlandet har medfört att en allt större andel av Sveriges varuutbyte med utlandet förmedlas med lastbilstransporter.

Beträffande skogstransporterna anför styrelsen att »Skogstransportkarta 1962 över södra och mellersta Sverige» färdigställt. Ökad övergång från flottning till landsvägstransport av virke innebär för vägväsendet ett betydande problem som måste ägnas allt större uppmärksamhet.

Under år 1964 börjades en inventering och kvalitetsgradering av det sekundära länsvägnätet. Mättningsarbetet har begränsats till att avse något mindre än 40 % av detta vägnät. Kvalitetsgraderingen av det svenska vägnätet är därmed i stort sett avslutad. Genom det insamlade materialet kan man bl. a. mera objektivt än tidigare jämföra skilda vägars och vägkategoriers ombyggnadsbehov. En genomgång av den använda poängvärderingen kommer att ske inom vägplaneutredningen.

Under åren 1963 och 1964 påbörjades höjningen av det tillåtna axel- och boggitrycket till 10/16 ton på vissa vägar. Numera gäller denna belastning även för flera vägar i Norrland. På grund av bl. a. otillräcklig bärighet på vissa broar har emellertid flera viktigare genomgående länsvägar ännu inte kunnat tas med i det tunga vägnätet. Styrelsen anser att det tunga vägnät som nu existerar inte utgör en tillräcklig stomme för transporterna inom många av våra viktigare näringsgrenar. Detta gäller exempelvis i fråga om virkestransporterna, vilka till mycket stor del går fram på de mindre länsvägarna. De närmaste årens vägbyggnadsprogram bör därför innefatta bl. a. en förstärkning av brobeståndet på de viktigare av dessa transportvägar, så att den tillåtna belastningen kan höjas åtminstone under vintern när marken är tjälad. Numera är ca 10 500 km eller 11 % av det allmänna vägnätet upplåtet för ett axel- och boggitryck av 10/16 ton mot 4 500 km eller 5 % år 1964. På riksvägnätet har ca 60 % av väglängden upplåtits för denna belastning.

Beträffande broarnas bärförmåga gäller för år 1965, att ett axeltryck av 8 ton eller mer och ett boggitryck av 12 ton eller mer kan tillåtas på resp. 90 och 86 % av landets broar. Den största förändringen under året liksom under föregående år har skett på europavägar och övriga riksvägar. Fordon med 10 tons axeltryck och 16 tons boggitryck kan sålunda nu tillåtas trafikera 97 % av europavägarnas broar och 82 % av broarna på övriga riksvägar. Motsvarande siffror för år 1964 var resp. 90 och 68 %.

I föregående års petita redogjorde styrelsen något för verkningarna av de årligen återkommande avstängningarna av vägar med nedsatt bärighet. Även om det inte är ekonomiskt försvarbart att lägga ner stora kostnader på enbart förstärkning av dessa vägar, är det enligt styrelsens mening av

största vikt att de hålls i ett sådant skick att avstängningarna och nedsättningarna av de tillåtna axel- och boggitrycken får en rimlig omfattning. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att chefen för kommunikationsdepartementet i 1965 års statsverksproposition har framhållit bl. a., att planeringsarbetet för om- och nybyggnader av vägar och broar alltså bör inriktas på att få så långa sammanhängande transportsträckor som möjligt med god bärighetsstandard men samtidigt understrukit att viss försiktighet ändå bör iakttas när det gäller att enbart genom ökning av de löpande underhållskostnaderna söka öka bärigheten. Vid besiktning av de vägar som ingår i det tunga vägnätet har det visat sig att åtskilliga vägvagnsnitt drabbats av en hård förslitning och bärighetsförsämring, som till stor del torde ha sin orsak i en ökad trafik med tunga fordon i kombination med en liberal behandling av dessa vägar med avseende på axel- och boggitrycksbestämmelserna under tjällossningsperioderna. Det är därför av största betydelse att transportplaneringen inom industrier, transportföretag m. fl. i högre grad än hittills inriktas på att skona vägarna under de perioder av året då förslitningen är som störst.

Under år 1965 har medelstildelningen till *vägunderhållet* ändrats till att avse kalenderår i stället för budgetår. Fördelar med omläggningen har redan märkts. I fråga om kostnadsutvecklingen inom vägunderhållet anför styrelsen att i synnerhet kategorierna egentligt vägunderhåll och förstärkt vägunderhåll successivt har fått allt större betydelse som komplement till vägbyggandet. Behovet av en långsiktig planering inom vägunderhållet har bl. a. på grund härav gjort sig alltmer gällande. Sådan planering har hittills förekommit endast beträffande enstaka slag av vägunderhållsarbeten men bör omfatta hela vägunderhållsverksamheten för att en tillfredsställande överblick skall erhållas. Styrelsen har gjort upp en preliminär översikt av vägunderhållets kostnadsutveckling fram till år 1985. Underlaget för denna översikt är f. n. inte helt tillfredsställande. Bl. a. borde den bygga på förslag som kan komma att framläggas av den pågående vägplaneutredningen. I översikten ingår främst servicearbeten och egentligt vägunderhåll. Omfattningen av det förstärkta vägunderhållet blir däremot beroende av avvägningen mellan vägbyggnad och vägunderhåll. Enligt gjorda inventeringar är vägunderhållets volym f. n. för låg bl. a. beträffande underhållet av vägbeläggningarna. Styrelsen har försökt kompensera detta men har då tvingats att tillfälligt ersätta andra underhållsarbeten. Enligt den i petita för budgetåret 1964/65 redovisade inventeringen uppgår eftersläpningen i underhållsarbetena till närmare 500 milj. kr. Om inte en allvarlig försämring av vägarnas underhållsstandard och vägunderhållets ekonomi skall ske i framtiden är det viktigt att eftersläpningen efter hand inhämtas. Detta måste ske under en relativt lång period. För att bl. a. få en ur olika synpunkter realistisk prioriteringsgrund för de olika arbetena håller styrelsen på att utveckla en ny inventeringsmetodik.

Pågående byggnadsarbeten och större förbättringsarbeten medför höjd kvalitet på vägnätet bl. a. genom att de belagda och oljegrusbehandlade vägarna blir flera. Detta medför i princip minskade underhållskostnader vid oförändrade standardkrav. Under den kommande 20-årsperioden väntas en fortsatt ökning av trafiken. Med ledning av trafikprognoser och genom extrapolering av den faktiska trafikutvecklingen har en beräkning gjorts av de kostnader under perioden som beror på trafikökningen. Dessa kostnader blir avsevärt större än kostnadsminskningarna genom förbättrade vägar. Totalkostnaderna för vägunderhållet kommer därför att successivt stiga. För att det skall bli möjligt att bemästra kostnadsstegringarna på grund av trafikökningen måste vägnätet i större utsträckning än hittills förses med oljegrus eller något slag av beläggning. Innan så kan ske måste emellertid vägarna förstärkas och förbättras.

Den relativa underhållskostnaden omräknad till fast penningvärde har sjunkit betydligt under senare delen av 1950-talet och början av 1960-talet genom ökad ombyggnadsvolym, nya typer av vägbeläggningar samt tillkomsten av oljegruset. Det är viktigt att man kommer till rätta med de eftersläpande vägunderhållsarbetena, eftersom annars den relativa vägunderhållskostnaden kan komma att stiga. Styrelsen anser att en del av de relativa kostnadsvinsterna bör användas för att rätta till den för låga vägunderhållsnivån och de eftersläpande vägunderhållsarbetena samt att kommande relativa kostnadsminskningar inte bör diskonteras utan komma vägunderhållet till godo i sådan grad att eftersläpningen inhämtas.

Efter medgivande av Kungl. Maj:t har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 1 januari 1965 påbörjat försök med ny linjeorganisation för vägunderhållet i Kronobergs, Skaraborgs och Västerbottens län. Den nya organisationen synes underlätta en koncentration av tillgängliga resurser inom de nya distrikten och även mellan distrikten då större arbetsobjekt skall utföras. En jämnare underhållsstandard mellan arbetsområdena inom distrikten kan redan nu iaktas. Vidare har en avlastning av det administrativa arbetet i vägmästarkontoren kunnat märkas.

I anslutning till redogörelsen för vägunderhållet redovisar styrelsen vissa uppgifter om beläggningsverksamheten. Under efterkrigstiden har vägbeläggningarna ökat med i medeltal ca 800 km per år. Den 1 januari 1965 fanns ca 21 000 km belagda vägar, vilket motsvarar 22 % av det allmänna vägnätet. Oljegrus började utläggas i större omfattning fr. o. m. år 1956 och förekom den 1 januari 1965 på omkring 15 400 km väg, vilket motsvarar 16 % av det allmänna vägnätet. Erfarenheterna har visat vikten av att oljegrusningen föregås av tillräckliga förstärknings- och förbättringsarbeten. Den fortsatta oljegrusverksamheten är därför i hög grad beroende av förstärknings- och förbättringsarbetenas omfattning.

Styrelsen har gjort en utredning avsedd att belysa lönsamheten av in-dräkningsbeläggningar och oljegrus i relation till grusslittlager. Av utred-

ningen framgår sammanfattningsvis att lönsamheten av indränkningssbeläggningar och oljegrus vid ny- och ombyggnad av allmän väg är så god att grusslitlager bara i undantagsfall bör komma i fråga. På grundval av tillgängliga översiktliga uppgifter har beräknats att ytterligare minst ca 11 000 km grusvägar f. n. skulle vara lönsamma att belägga eller förse med oljegrus, om hänsyn bara tas till underhållskostnaderna. Om även trafikvinsten beaktas, torde denna väglängd minst kunna fördubblas.

Styrelsen anför beträffande insatsen av manuell arbete inom vägunderhållet att antalet arbetstimmar år 1964 uppgick till 12,3 milj., vilket innebar en minskning sedan år 1963 med inemot 5 %. Arbetsvolymen år 1964 utgjorde endast ca 60 % av volymen under år 1948. Andelen arbetstimmar för yrkesarbetare har ökat från 32 % år 1948 till 70 % år 1964. Den totala arbetsvolymens minskning får ses mot bakgrunden av den starka mekanisering som skett sedan 1950-talets början. Antalet vägunderhållsarbetare, inklusive verkstads-, förråds- och färjpersonal, som under år 1948 uppgick till 10 400 man, hade år 1964 sjunkit till 7 700 man.

För budgetåret 1966/67 (kalenderåret 1967) föreslår styrelsen, att anslaget till det *statliga vägunderhållet* förs upp med 550 milj. kr.

I fråga om *investeringsverksamheten* erinrar styrelsen om att flerårs- och fördelningsplanerna skall revideras under år 1966 att gälla perioden 1967—1971. I 1957 års vägplan angavs för den första tioårsperioden följande fördelning av vägbyggnadsanslagen, nämligen riksvägar 54 %, länsvägar av primär natur 28 % samt övriga länsvägar 18 %. För perioden 1958—1964 har riksvägarna erhållit 52 % och länsvägarna 48 % av de totala statliga väginvesteringarna. Vid bedömningen av utfallet måste hänsyn tas till de förändringar som efter vägplanens tillkomst ägt rum med avseende på riksvägnätets respektive länsvägnätets inbördes omfattning samt att den statliga väghållningen inkluderar flera av städernas större trafikleder och att byggnadsföretagen inom städerna numera belastas med ökade markkostnader. Med hänsyn härtill samt till det förhållandet att trafikökningen är större på riksvägnätet än på vägnätet i övrigt synes det nödvändigt, att vid upprättandet av flerårsplanerna för perioden 1967—1971 göra en viss förskjutning av resurserna till förmån för riksvägarna.

Den tendens till ökad koncentration av befolkningen till storstadsområdena, som alltmer gör sig gällande, medför ökade krav på utbyggnad av trafiklederna inom dessa regioner. För Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionerna har investeringarna i vägar och gator under perioden 1958—1964 uppgått till sammanlagt över 700 milj. kr., motsvarande ca 15 % av de statliga investeringarna i vägar och gator i hela landet. Enligt byggnadsprogrammet för år 1965 kommer ca 250 milj. kr. eller drygt 20 % av totalanslaget att användas för väg- och gatubyggandet inom dessa regioner. Även till dessa förhållanden måste hänsyn tas vid upprättandet av de nya planerna.

Beredskapsarbetena har under senare år utgjort en betydande del av vägbyggandet på landsbygden. Under åren 1958—1964 har sammanlagt ca 1 400 milj. kr. nedlagts på beredskapsarbeten på landsbygdens vägar. Härjämte har vissa smärre förstärknings- och förbättringsarbeten inom vägunderhållet utförts som beredskapsarbeten. Kostnaderna för dessa arbeten har under perioden uppgått till ca 220 milj. kr. Beredskapsarbetena under år 1965 kan beräknas till ca 285 milj. kr., varav ca 40 milj. kr. för smärre förstärknings- och förbättringsarbeten. Sedan ett par år tillbaka har vissa beredskapsarbeten bedrivits i mellersta och södra Sverige med arbetskraft från landets norra delar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens erfarenheter av denna form av beredskapsarbeten är goda och styrelsen är beredd att ställa ytterligare arbetsobjekt till arbetsmarknadsmyndigheternas förfogande om behov härav skulle uppkomma. Väg- och vattenbyggnadsverket har i mycket stor omfattning under en följd av år kunnat tillhandahålla arbetsmarknadsmyndigheterna projekt för beredskapsarbeten. Verkets projekteringsverksamhet har dessutom inriktats på att öka reserven av färdigprojekterade företag. Vid val av objekt för beredskapsarbeten bör enligt styrelsens mening avgörande vikt inte enbart läggas vid kostnaden per mansdagsverke, utan även vid det samhällsekonomiska utbyte som ett företag kan komma att ge. Härvid torde vägarbetena, rätt lokaliserade, alltjämt kunna hävda sig i konkurrensen med andra objekt som kan vara aktuella som beredskapsarbeten.

I sina *petita* för budgetåret 1964/65 anmälde styrelsen att den genom särskild utredningsman bedrivna inventeringen av *kulturhistoriskt värdefulla broar* avslutats samt att resultatet av inventeringen skulle ligga till grund för överläggningar mellan riksantikvarieämbetet och styrelsen. Enligt styrelsens uppfattning bör samråd ske med riksantikvarieämbetet när fråga uppkommer om förstärkning, ombyggnad eller eventuell utrivning av sådana broar som ingår i allmän väg. Riksantikvarieämbetet har hemställt att 31 broar, som indragits från allmänt underhåll, måtte iståndsättas genom styrelsens försorg till en beräknad kostnad av 1 750 000 kr. Sedan en bro av denna kategori iståndsatts bör ansvaret för och skyldigheten att underhålla den överföras till lämplig huvudman. Riksantikvarieämbetet anser att ämbetet i första hand bör komma i fråga som huvudman. Styrelsen finner den av riksantikvarieämbetet föreslagna ordningen lämplig och avser att i samråd med ämbetet upprätta en femårsplan för restaurering av de aktuella broarna.

Anslagen till bidrag till byggande av vägar och gator uppgår för budgetåren 1963/64—1965/66 till 715 milj. kr. Fördelningsplanen tar för samma period upp 740 milj. kr. På grund av kostnadsökningar beräknar styrelsen att den verkliga byggnadsvolymen åren 1964—1966 uttryckt i 1964 års priser blir 54 milj. kr. lägre än som förutsatts i fördelningsplanen. Denna plan

anger samma investeringsserie som 1957 års vägplan. Beträffande rationaliseringsvinsterna bedömer styrelsen kostnadsökningarna genom den s. k. standardglidningen bli väsentligt större än dessa vinster.

Styrelsen finner en relativt kraftig uppräknings av anslaget till väg- och gatubyggandet i städerna vara nödvändig även om man förutsätter, att städerna i stor utsträckning med egna medel måste bekosta väg- och gatubyggnader på statsbidragsberättigade leder. Projekteringsläget har under senare år successivt förbättrats och hindrar inte längre en betydligt kraftigare insats av bidragsmedel än tidigare. Styrelsen har senast i föregående års *petita* framhållit att vissa städer blivit helt utan bidragsmedel under planperioden 1964—1968 samt att endast undantagsvis företag på statsbidragsberättigade leder som inte ingår i huvudtrafikledssystemen kunnat medtas i planen. I samband härmed har också framhållits, att sådana leder som måste anläggas i samband med bebyggelseexploatering och som är av karaktär att statsbidrag enligt gällande regler borde kunna utgå, som regel inte kunnat inrymmas i planen. I detta sammanhang understryker styrelsen att det förhållandet att kronan i samband med att den nya statsbidragsförordningens ikraftträdande den 1 januari 1961 har övertagit väghållningen för ca 1 100 km väg inom städer som är väghållare inte kan beräknas innebära någon nämnvärd reduktion av de statliga bidragsengagemangen i städerna, eftersom enligt samma förordning marklösenkostnaderna till skillnad mot tidigare blev bidragsberättigade. Styrelsen avser att ta initiativ till en översyn av den nuvarande fördelningen av väghållningen mellan kronan och städerna i syfte att nå största möjliga likformighet de olika städerna emellan. De ändringar i reglerna för väghållningsskyldigheten som det här är fråga om torde dock inte bli så omfattande att de väsentligt påverkar fördelningen av byggnadsanslagen mellan städerna och landsbygden.

För att illustrera hur medelssituationen återverkar på pågående och för påbörjande aktuella större företag inom Stockholm och Göteborg redovisar styrelsen situationen för vissa särskilt betydelsefulla företag. De förskjutningar i byggnadsprogrammet som beräknas uppkomma till följd av finansieringssvårigheter måste mot bakgrund av den aktuella trafiksituationen i Stockholm bedömas som synnerligen allvarliga inte minst med hänsyn till de återverkningar som förskjutningarna får på möjligheterna att inom rimlig tid påbörja och genomföra andra för stadens funktion betydelsefulla trafikbyggen. Som exempel på vad den bristande samordningen mellan trafikledsbyggande och bebyggelseexploatering innebär nämner styrelsen att området Bredäng—Sätra—Skärholmen—Vårberg kommer att vara uthyggt för 50 000 invånare innan Södertäljevägen på delen inom Stockholms stad helt byggts ut till motorväg. Vidare torde bostadsbyggandet inom området Rinkeby—Spånga kyrka—Tensta på Järnvägsfältet vara färdigt före tunnelbanan till och genom området och innan Enköpingsvägen hunnit att helt byggas om. Fördröjning av Lidingöbron utbyggnad kan återverka på tid-

punkten för påbörjandet av en mera omfattande exploatering av Lidingö. Betydande insatser för utbyggnad av kommunikationslederna krävs för att det omfattande programmet för bebyggelseexploatering inom och utanför Stockholm skall kunna genomföras. Utbyggnaden av dessa leder måste betraktas som en integrerande och absolut nödvändig del i det samhällsbyggande som urbaniseringsprocessen framtvingar.

I fråga om väg- och gatubyggandet i Göteborg anföres, att utbyggnad av Tingstadsleden och Älvsborgsleden pågår i en takt som inte står i relation till de bidragsmedel som är tillgängliga för staden. Enligt stadens beräkningar väntas år 1965 ett underskott i bidragsmedel på ca 17 milj. kr. För åren 1966 och 1967 skulle enligt beräkningarna underskotten komma att uppgå till resp. ca 39 och 57 milj. kr. För år 1967 har staden förutsatt att statsbidrag utgår i enlighet med fördelningsplanen. Man räknar vidare med att bidragsmedlen koncentreras till de nämnda storföretagen i sådan omfattning att övriga företag i Göteborg som ingår i fördelningsplanen inte kan bedrivas i den omfattning planen anger. Utöver de företag som är upptagna i fördelningsplanen måste i samband med den planerade bebyggelseexploateringen åt nordost en kraftig utbyggnad av trafikleder göras. I detta sammanhang räknar staden med att påbörja utbyggnaden av en stadsbana från de nya stadsområdena till och genom centrum. Även för Malmö stad innebär den aktuella medelssituationen svårigheter. Staden har anmält ett totalt underskott av statsbidragsmedel på sammanlagt 6,9 milj. kr. för åren 1965 och 1966 om nu pågående och under dessa år påbörjade företag bedrivs i önskvärd och realistisk takt. Under förutsättning att stadens medelstilldelning i enlighet med fördelningsplanen uppgår till ca 8,7 milj. kr. under år 1967 kan inget nytt företag sättas igång detta år, då hela beloppet erfordras för att avsluta företag som påbörjats under åren 1965 och 1966. Detta innebär att angelägna ombyggnadsarbeten på statsbidragsberättigade leder inom de centrala stadsdelarna måste anstå med de konsekvenser detta har för framkomligheten och trafiksäkerheten. Vidare tillkommer behovet att bygga kapacitetsstarka trafikleder i samband med stadens och omlandets tillväxt.

I sammanhanget redovisar styrelsen en under år 1965 företagen inventering rörande behovet av investeringar inom Umeåområdet för tioårsperioden 1967—1976. Inventeringen har avsett tätorten Umeå, dvs. Umeå stad med närgränsande område, samt den region däromkring som trafikmässigt påverkas av utvecklingen inom tätorten. Inventeringens resultat har sammanfattats i två delplaner, en för tätorten Umeå och en för regionen i övrigt (landsbygdsdelen). Den framlagda tioårsplanen visar beträffande tätortsdelen ett behov av statsbidragsberättigade vägar och gator till en sammanlagd kostnad av 55 milj. kr. Av de i planen redovisade projekten ingår företag till en total kostnad av 13 milj. kr. i fördelningsplanen för perioden 1964—1968. Styrelsen finner för sin del att den framlagda utbyggnadspla-

nen inte är orealistisk. Utöver investeringarna i de bidragsberättigade lederna beräknar staden investera i runt tal 35 milj. kr. i icke statsbidragsberättigade gator och vägar under tioårsperioden. Tioårsplanen för landsbygdsdelen redovisar ett investeringsbehov i allmänna vägar av 90 milj. kr., vilket innebär en medelstillsdelning av närmare 10 milj. kr. i genomsnitt per år under perioden. Den i flerårsplanen för perioden 1964—1968 förutsatta medelstillsdelningen för vägbyggnadsändamål inom ifrågavarande landsbygdsdel uppgår till 16 milj. kr.

Det torde enligt styrelsens mening bli nödvändigt att i den kommande fördelningsplanen i långt större utsträckning än i den nuvarande koncentrera vägbyggnadsverksamheten inom städerna och de stadsliknande samhällena till ett i hög grad begränsat antal särskilt betydelsefulla företag. Alla städer måste räkna med att i stor omfattning själva bekosta väg- och gatubyggnadsföretag på statsbidragsberättigade trafikleder, om företagen skall bli utförda inom rimlig tid. Detta gäller såväl storstäderna som övriga städer och bör beaktas av dem vid planeringen av de kommunala investeringarna.

Genom trafikreglerande åtgärder i form av enkelriktning av gatusystem, parkeringsförbud och förbud att stanna, avgiftsbelagd parkering under dagtid på allmän platsmark samt genom mindre ombyggnadsarbeten och införandet av signalregleringar kan vissa förbättringar åstadkommas. Enligt styrelsens mening är det i dagens läge en tvingande nödvändighet att vidta mycket långtgående och restriktiva åtgärder i trafikreglerande syfte. Även om så sker torde de ökade trafikutrymmen och förbättringar i övrigt som kan vinnas genom sådana åtgärder mycket snart komma att fullt utnyttjas av trafiken, utan att därmed någon påtaglig förbättring av trafiksituationen i övrigt kan påvisas. Under sådana förhållanden kvarstår endast möjligheten att genom ett intensifierat trafikledsbyggande i kombination med utbyggnad av tunnelbanor tillskapa de högklassiga trafiksystem, som erfordras vid sidan av de ordinära gatusystemen för att tillgodose såväl de individuella som de kollektiva trafikbehoven. Med hänsyn till storleken av ifrågavarande objekt är det i hög grad angeläget att frågan om finansieringen av trafikledsbyggandet i städerna prövas ingående. Det är nödvändigt att statsmakternas principiella inställning i denna fråga snarast möjligt blir klarlagd.

För budgetåret 1965/66 (arbetsåret 1966) har för den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* beviljats anslag för en till 610 milj. kr. fastställd investeringsram. Styrelsen föreslår för budgetåret 1966/67 en medelsanvisning av 670 milj. kr. för den *ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten*.

För den *kommunala väghållningen* tar styrelsen upp för bidrag till underhåll av vägar och gator 87 milj. kr. samt för bidrag till byggande av vägar och gator 335 milj. kr. eller tillhoppa 422 milj. kr.

Vad angår den *enskilda väghållningen* äskas 42,5 milj. kr. till vägunderhåll och 25 milj. kr. till byggande eller sammanlagt 67,5 milj. kr. Vid bifall till framlagt förslag till förenklat omuppskattningsförfarande för bestämmande av underhållskostnadernas storlek vid enskild väghållning föreslår styrelsen att underhållsanslaget räknas upp med ytterligare 2,5 milj. kr. till 45 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* har beräknats ca 684 milj. kr. Härvid har vissa anslag under sjätte huvudtiteln, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, samt anslag under åttonde, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna förts upp med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslagen till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder samt till allmänna beredskapsarbeten m. m. och vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade m. fl. under sjätte resp. elfte huvudtitlarna har tagits upp med belopp, som uppgivits från sjöfartsstyrelsen resp. arbetsmarknadsstyrelsen.

Totalt skulle sålunda utgifterna inom automobilskattemedelsbudgeten komma att uppgå till ca 2 393 milj. kr. Inkomsterna av bilskattemedel under budgetåret 1966/67 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat till ca 2 238 milj. kr. Härtill kommer inkomster av trafikomläggningsskatten med ca 115 milj. kr. De totala inkomsterna skulle härigenom komma att uppgå till ca 2 353 milj. kr.

Beträffande automobilskattemedlens specialbudget anför styrelsen, att behållningen på bilskattemedelsfonden den 30 juni 1965 beräknas till ca 625 milj. kr. och befintliga reservationer vid samma tidpunkt till ca 783 milj. kr. Den 30 juni 1966 beräknas behållningen inom fonden ha ökat till ca 656 milj. kr.

De sammanlagda äskandena för budgetåret 1966/67 kommer sålunda att överstiga inkomsterna med (2 393—2 353) 40 milj. kr. Den 30 juni 1967 beräknas behållningen på bilskattemedelsfonden ha minskat till ca 618 milj. kr.

Yttrande

Arbetsmarknadsstyrelsen anför att den allmänt förekommande bristen på arbetskraft kan väntas bestå under hela innevarande budgetår. Styrelsen understryker emellertid att framförallt Norrbottens och Västerbottens län företer en från landet i övrigt avvikande arbetsmarknadssituation. Det torde finnas anledning antaga att överskott på arbetskraft under åtminstone de närmaste åren alltjämt kommer att föreligga i de nordligaste delarna av landet. Enligt styrelsens mening torde det alltjämt finnas anledning iakttaga försiktighet beträffande sådana investeringsönskemål, vars realiserande innebär en ökad arbetsbelastning för verkstadsindustrin samt byggnadsverksamheten i syd- och mellansverige. Såsom bland annat framhållits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i dess redogörelse för finansieringssituationen för de stör-

re trafiklederna i vissa städer och kringliggande regioner leder detta till besvärliga avvägningsproblem. Arbetsmarknadsverket berörs härav bl. a. vid dess deltagande i sysselsättningsplaneringen för byggnadsverksamheten. Från dessa synpunkter är det angeläget med ett ställningstagande på ett tidigt stadium angående sistnämnda investeringar, icke minst med hänsyn till att dessa kan bli bestämmande för andra samhälls- samt industriinvesteringars genomförande. Även om utsikterna för den närmaste tiden med de undantag, som framgår av det föregående, tyder på en hög sysselsättningsnivå, vill arbetsmarknadsstyrelsen understryka att förberedelser fortfarande bör vidtas så att den statliga investeringsverksamheten snabbt kan utvidgas, om konjunkturläget skulle försvagas.

II. Förslag rörande förenklat omuppskattningsförfarande för bestämmande av underhållskostnadernas storlek för statsbidragsberättigade enskilda vägar

Inledning

Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 3 maj 1963 åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att verkställa en översyn av det av 1960 års vägsakkunniga i betänkandet Statsbidrag till enskild väghållning m. m. (SOU 1962:6) framlagda förslaget till förenklat omuppskattningsförfarande för bestämmande av underhållskostnadernas storlek. Översynen borde grundas på praktiska försök avseende bidragsgivningen i Kalmar, Uppsala och Västerbottens län och avse kalenderåren 1963 och 1964. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i särskilt bihang till sin framställning rörande anslag till väghållningen m. m. för budgetåret 1966/67 redovisat resultatet av översynen och framlagt vissa förslag.

Yttranden över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag har avgivits av riksrevisionsverket, domänstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF) samt Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. Härjämte har Sveriges skogsägareförbund beretts tillfälle inkomma med yttrande.

Gällande bestämmelser

Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändrad 1956: 205, 1963: 103) utgår bidrag till byggande av enskilda vägar (byggnadsbidrag) och till underhåll och vinterväghållning av sådana vägar (underhållsbidrag). Bidragsbeviljande myndighet är länsstyrelsen. Underhållsbidrag utgår årligen med 70 % av beräknade skäligena kostnader eller då synnerliga skäl föreligger med 85 %. För vidtagande av åtgärder som provas erforderliga ur trafiksynpunkt, kan till väg med underhållsbidrag utgå särskilt bidrag (iståndsättl-

ningsbidrag) med högst 70 % av beräknade kostnader för åtgärderna. Frågan om underhållsbidrag utreds vid en uppskattningsförrättning, som utföres av vägförvaltningen. Ny förrättning (omuppskattning) skall företas minst vart femte år, så länge bidrag utgår och därjämte om länsstyrelsen finner anledning därtill. Vidare kan väghållaren begära sådan förrättning, varvid denne skall svara för förrättningskostnaden.

Beträffande istandsättningsbidraget gäller vidare enligt Kungl. Maj:ts brev den 3 maj 1963, att bidrag till istandsättning eller ombyggnad av bro icke må uppgå till högre belopp än 20 000 kr. Sammanlagda bidraget till övriga åtgärder, som kan omfattas av istandsättningsbidraget, må icke uppgå till högre belopp än 15 000 kr. för varje väg eller system av vägar, vilka vid bidragsbeviljandet anses utgöra en enhet.

Frågans tidigare behandling

1960 års vägsakkunniga förordade att omuppskattning av samtliga underhållsberättigade vägar skulle utföras årligen utan att någon förrättning i varje särskilt fall kom till stånd. Systemet skulle bygga på att genom stickprov erhålla ett representativt urval bland vägarna som grund för omuppskattning av hela vägbeståndet. Omläggningen förutsatte en schematisk uppräkningsmetod av underhållskostnaderna under den senaste femårsperioden för samtliga bidragsberättigade vägar till en enhetlig prisnivå (basårets kostnadsläge) och en årlig omprövning av kostnaderna genom stickprovsmetoden. De sakkunniga förordade vidare bl. a. viss begränsning av den årliga besiktningen av underhållsvägarna.

De sakkunnigas förslag behandlades i 1963 års statsverksproposition (bil. 8 s. 64). Departementschefen anslöt sig i princip till vad de sakkunniga anfört rörande angelägenheten av att förenkla och effektivisera omuppskattningen. Ett starkt schematiserat system för beräkning av de betydande kostnader det här var fråga om ansåg departementschefen förutsätta att beräkningsmetodiken var invändningsfri och att den prövats i praktisk tillämpning. Vissa brister syntes emellertid vidlåda den av de sakkunniga föreslagna metodiken för omuppskattningarna. Detta gällde främst uppräkningsmetoden av kostnaderna till basårets kostnadsläge. Departementschefen erinrade om att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekat att de stora variationerna i grusningskostnaderna, som utgör en väsentlig del av underhållskostnaderna, nödvändiggör att varje väg uppskattas individuellt. Viss överarbetning av de sakkunnigas förslag ansåg departementschefen därför erforderlig, innan statsmakterna kunde binda sig för en så genomgripande förändring i fråga om uppskattningen av underhållskostnadernas storlek. En dylik översyn borde lämpligen grundas på praktiska försök i tre län under ett par års tid.

Statsutskottet anförde i sitt utlåtande över förslaget, att utskottet på av

departementschefen anförda skäl icke ville motsätta sig att en ändring av systemet för omuppskattning av underhållskostnaderna tills vidare anstod i avvaktan på en översyn av det framlagda utredningsförslaget i denna del. Riksdagen beslöt i enlighet härmed (SU 6, rskr 6).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag

Vid slutet av år 1964 uppgick antalet årsvägar med underhållsbidrag till 19 350 med en sammanlagd längd av ca 57 500 km. Antalet ny- och omuppskattningar var samma år 3 725. Antalet vägar har under den senaste 15-årsperioden ökat med drygt 600 per år, motsvarande i medeltal 1 600 km per år. Antalet omuppskattningar har under samma period stigit med genomsnittligt drygt 100 per år. En ytterligare ökning av det bidragsberättigade enskilda vägnätet kan väntas.

För att möjliggöra en likvärdig bedömning av underhållskostnaderna och för att underlätta uppskattningsförfarandet utarbetade styrelsen vissa riktlinjer för försöksverksamheten. För beräkning av underhållskostnaderna med hänsynstagande till vägstandard, trafikmängd m. m. upprättades särskilda nomogram, vilka i första hand bygger på att vägarna indelas i olika vägtyper efter det ändamål de tjänar och olika trafikgrupper efter trafikintensiteten.

Uppräkning av underhållskostnaderna under den senaste femårsperioden till basårets kostnadsläge (år 1963) krävde en betydande arbetsinsats. Därjämte måste under det följande året en viss omklassning göras av vissa vägar till följd av ändringar i trafikunderlaget. Med hänsyn till de stora variationerna i såväl gruspris som behov av dammbindning och sandning ansågs varje väg böra bedömas för sig. Erfarenheterna från försökslänen visar att de förenämnda nomogrammen är till stor nytta för en likvärdig bedömning av underhållskostnaderna.

Vidare framgår av försöksverksamheten, att möjlighet icke föreligger att i någon högre grad bygga ett uppskattningsförfarande på primäruppgifter från väghållarna. Man måste därför utgå från att erforderligt material huvudsakligen införskaffas genom besiktning och kontroll på platsen. Den av de sakkunniga föreslagna starkt schabloniserade beräkningsmetoden för att åstadkomma förenkling av bidragsgivningen kan enligt styrelsens mening befaras icke ge en verklig bild av kostnadsutvecklingen.

Styrelsen anser att övervägande skäl talar för en sådan omläggning av bidragsgivningen att väghållaren kontinuerligt kompenseras för prisändringar. Möjlighet föreligger enligt styrelsens åsikt att genom en indexmässig uppräkning åstadkomma en sådan compensation. Compensation för kostnadsökningar beroende på trafikutvecklingen bör däremot, med stöd bl. a. av erfarenheterna från försöksverksamheten, bedömas vid en med vissa tidsintervaller återkommande översyn av underhållskostnaderna. Då det en-

skilda vägnätet till ca 80 % utgörs av vägar med en trafik understigande 100 fordon per årsmedeldygn torde kostnadsökningar på grund av trafikutvecklingen i dessa fall icke i någon nämnvärd omfattning påverka kostnaderna för vägarnas underhåll. Det bör därför enligt styrelsens åsikt vara tillräckligt med en översyn av underhållskostnaderna för flertalet vägar med vissa längre tidsmellanrum.

Det föreslagna tillvägagångssättet torde enligt styrelsens mening uppfylla berättigade anspråk på en rättvis och effektiv bidragsgivning. I likhet med de sakkunnigas förslag förutsätter metoden att i samband med dess införande en anpassning sker till ett gemensamt kostnadsläge för samtliga vägar. Denna anpassning torde kunna åstadkommas på ett i förhållande till de sakkunnigas förslag betydligt enklare och mera schematiskt sätt, då möjligheter finns att göra justeringar vid den närmast kommande översynen på platsen.

Möjligheter föreligger att konstruera ett indextal med hjälp av allmänna statistiska prisserier, kompletterade med vissa kostnadsuppgifter rörande de enskilda vägarna. Med ledning av detta indextal kan den årliga underhållskostnaden beräknas. Den årliga beräkningen av prisförändringarna föreslås göras centralt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Den föreslagna översynen genom besiktning på platsen är avsedd att ge underlag för beräkning av kompensation för ökade underhållskostnader genom trafikutvecklingen. Samtidigt ges tillfälle till en nödvändig kontroll från bidragsgivarens sida av de faktorer, som påverkar bidragsberäkningen som sådan. Periodiciteten i översynen bör vara beroende av trafikutvecklingen men ske minst en gång vart femte år. Beträffande vissa mindre trafikerade vägar skulle en med större tidsmellanrum återkommande översyn i och för sig kunna vara tillfyllest. Ur planerings- och handläggningssynpunkt är det dock icke tillrådligt med alltför långa tidsintervaller. För översynen föreslår styrelsen att bidragsvägarna delas in i fem olika årsserier, vilka normalt blir föremål för översyn en gång vart femte år. Styrelsen föreslår vidare att frågan om ny förrättning skall prövas av vägförvaltningen samt att sakägare som påkallat förrättning utan skäl skall förpliktas att gälda därav föranledd kostnad.

Erfarenheterna från försöksverksamheten visar att uppräknningen till basårets kostnadsläge i princip måste göras individuellt för varje vägföretag. Härför krävs ett betydande arbete, för vilket erfordras viss tillfällig personalförstärkning. Enligt styrelsens mening torde omräkning av kostnaderna till basårets kostnadsnivå utan förrättning på platsen kunna göras schablonmässigt med stöd av de upprättade nomogrammen.

Frågor rörande iståndsättningsbidrag bör enligt styrelsens mening i hudsak behandlas vid förrättningarna för uppskattning av kostnaderna för nya företag samt vid översyn av underhållskostnaderna. Därjämte bör möjlighet finnas att bevilja iståndsättningsbidrag utan särskilt förrättningsför-

farande för hastigt uppkommande skador t. ex. genom ras. Med hänsyn till utvecklingen på brobyggnadsområdet bör vidare ersättande av bro med trumma med fri öppning överstigande 2,0 m likställas med ombyggnad av bro.

Iståndsättningsbidrag för åtgärder som inte avser ombyggnad av bro är f. n. maximerat till 15 000 kr. för varje väg. Denna bestämmelse verkar enligt styrelsens mening hindrande då det gäller att sammanföra skilda vägar till större enheter. Från rättvisesynpunkt kan det ej heller anses riktigt att en väg med en längd av en km skall kunna erhålla iståndsättningsbidrag med samma belopp, som en väg på tio km. Den genomsnittliga längden av de bidragsberättigade vägarna kan uppskattas till ca tre km. Med hänsyn **härtill föreslår styrelsen**, att iståndsättningsbidraget för åtgärder som **avser ombyggnad av bro** maximeras till 10 000 kr. för väg med en längd av högst två km och till 5 000 kr. för varje kilometer väg däröver. Det totala behovet av medel för iståndsättningsarbeten torde icke påverkas genom ändringen.

Enligt de sakkunniga skulle vid omuppskattning enligt en schematisk metod arbetskraft i viss utsträckning kunna frigöras för andra arbetsuppgifter. Erfarenheterna från försöksverksamheten och förhållandena i övrigt visar att detta knappast blir fallet. I anslutning härtil framhåller styrelsen betydelsen av att besiktningsresorna organiseras på ett rationellt sätt.

I fråga om kostnaderna för bidragsgivningen anför styrelsen att anpassning av underhållskostnaderna till ett gemensamt basår medför ett medelsbehov av engångskaraktär av 2,5 milj. kr. De vidgade möjligheterna till kompensation åt väghållarna för ökade kostnader genom trafikutvecklingen, som förslagen innebär, kan förväntas medföra viss ökning av medelsbehovet som f. n. icke är möjlig att beräkna.

Yttranden

De föreslagna principerna för förenklat omuppskattningsförfarande tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *domänstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Blekinge, Älvsborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län, RLF samt Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att väghållarnas uppgifter till ledning för omuppskattningen bör granskas på platsen i samband med besiktning. Vidare anføres att en schablonmässig beräkning kommer att innebära en icke oväsentligt ökad arbetsbelastning för främst den kamerala personalen. I fråga om indexberäkningen anser länsstyrelsen att indextalen för omräkning av underhållskostnaderna måste utarbetas regionvis, då kostnadsförändringarna kan variera ganska starkt mellan olika delar av landet. Vidare föreslås att uppräknig till basårets kostnadsläge företas för hälften

av vägarna under år 1966 och för återstoden under år 1967, med retroaktiv verkan, på grund av den betydande arbetsinsats som erfordras härför. *Länsstyrelsen i Kalmar län* framför vissa synpunkter på den tekniska utformningen av nomogrammen.

Beträffande förslaget att sakägare som påkallat förrättning utan skäl skall förpliktas att gälda därav föranledd kostnad ifrågasätter *länsstyrelsen i Blekinge län* om icke detta kan medföra risk för att statsverket nödgas gälda kostnader i sådana fall då skälen för förrättningen är mycket svagt grundade. Det bör därför övervägas om icke länsstyrelsen bör äga möjlighet att avslå framställning om förrättning, därest länsstyrelsen finner sådan uppenbarligen icke böra komma till stånd.

Flera remissorgan har anfört synpunkter på behovet av personal för uppskattning av underhållskostnaderna. *Länsstyrelserna i Blekinge och Älvsborgs län* anser sålunda att personal icke kommer att frigöras genom det framlagda förslaget. Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* synes en personalförstärkning för det år som skall vara basår ofrånkomlig. *Länsstyrelsen i Värmlands län* anför att en ökning av personalbehovet för enskild väghållning torde erfordras på grund av bidragsfrågornas omfattning, även om förslaget till förenkling av omuppskattningsförfarandet innebär en rationellare och mera systematiserad handläggning än den f. n. tillämpade.

Besiktningarna av underhållsvägarna har behandlats i flera remissyttrandena. *Riksrevisionsverket* finner det angeläget att reseverksamheten ges en rationell och effektiv inriktning. Ämbetsverket ifrågasätter om icke reseverksamheten kan begränsas i fråga om underhållsbesiktningarna eller genom samverkan inom resp. vägförvaltning av personal som bereser samma område. Betydelsen av den rådgivande verksamheten åt väghållarna i anslutning till besiktningaresorna framhålles av *länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus och Älvsborgs län*. I detta sammanhang anför *länsstyrelsen i Jönköpings län* att kallelse till underhållsbesiktning bör komma i fråga endast om så anses nödvändigt.

Den föreslagna ändringen av reglerna för iståndsättningsbidraget tillstyrkes av de remissmyndigheter som yttrat sig i frågan. *RLF*, som i princip tillstyrker ändringen, påpekar att bidragsmöjligheterna begränsas i de fall väglängden understiger två km. Vidare anför förbundet att bidraget inte bör maximeras, eftersom detta utgår med viss procent av beräknad kostnad. Om bestämmelser om maximibidrag anses erforderliga bör beloppen höjas. Dessutom anser förbundet att beloppen bör kunna indexregleras enligt samma system som föreslagits för underhållskostnaderna.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har härjämte föreslagit att väghållare ges generell befogenhet att stänga av väg under tjällossning utan särskilt medgivande av länsstyrelsen. Vidare förordar länsstyrelsen enhetliga blanketter för att underlätta handläggningen av statsbidragsärendena inom länsstyrelsen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anför att inrättandet i de större

länen av en särskild befattning för projektering m. m. på sektionen för enskilda vägar skulle innebära en avsevärd avlastning av övrig personal på sektionen.

III. Departementschefen

Under senare år har i statsverkspropositionen lämnats en redogörelse för storleken av de faktiska investeringarna i vägar och gator i förhållande till vägplanens utgiftsprogram. Resultatet av en sådan jämförelse avseende perioden 1958—1964 framgår av följande sammanställning. Härjämte har angivits beräknade investeringar åren 1965 och 1966. Beloppen anges avrundade i miljoner kronor.

År	Landsbygden					Städerna			
	Vägplanen	Ordinarie väg-arbeten	Vissa vägbyggnadsarbeten	Beredskapsarbeten	Totalt i förhållande till vägplanen	Vägplanen	Ordinarie gatuarbeten	Beredskapsarbeten	Totalt i förhållande till vägplanen
1958	330	320	4	90	+ 84	110	87	3	— 20
1959	360	355	3	248	+246	125	103	16	— 6
1960	410	360	6	245	+201	145	86	16	— 43
1961	480	370	15	131	+ 36	165	113	8	— 44
1962	570	386	15	130	— 39	185	157	3	— 25
1963	670	434	18	263	+ 45	205	185	3	— 17
1964	770	500	11	304	+ 45	225	215	2	— 8
1965 (ber.)	870	560	1	285	— 24	250	230	—	— 20
1966 (ber.)	970	610	—	230	—130	280	270	—	— 10
S:a	5430	3895	73	1926	+464	1690	1446	51	—193

Beredskapsarbetena under perioden 1958—1965 kan beräknas ha uppgått till ca 34 % av de totala investeringarna i landsbygdens vägnät. Till största delen har dessa arbeten avsett vägföretag i flerårsplanerna. Härigenom har åtskilliga företag kommit till utförande tidigare än som förutsatts i planerna. I de redovisade beloppen för beredskapsarbeten ingår kostnaderna för vissa smärre förbättringsarbeten vid vägunderhållet. För åren 1959—1964 utgör dessa kostnader resp. 48,4, 44,6, 1,9, 16,3, 61,5 och 44,0 milj. kr.

I fråga om det faktiska utfallet av investeringarna i städernas vägar och gator bör beaktas att kronan fr. o. m. den 1 januari 1961 har övertagit väg- och gatuhållningen för ca 1 100 km vägar och gator inom städernas områden. Kostnaderna för ny- och ombyggnader av dessa trafikleder, vilka främst utgörs av genom- och förbifartsleder med delvis motorvägsstandard, belastar efter nämnda tidpunkt anslagen till byggande av riks- och länsvägar. De kostnader, som hittills lagts ner på här avsedda byggnadsföretag uppgår till betydande belopp och flera kostnadskrävande projekt av detta slag ingår i nu gällande flerårsplaner. Ifrågavarande omfördelning av kostnaderna

för väghållningen kunde inte förutses vid uppgörandet av vägplanen. Utfallet av investeringsverksamheten i städerna bör betraktas under hänsynstagande till nämnda förändring. Storleken av de kostnader som härigenom avlastats städerna är emellertid svåra att siffermässigt fastställa.

De totala utgifterna för vägväsendet, trafikövervakningen m. fl. ändamål, för vilka kostnaderna avräknas mot automobilskattemedel, uppgick under budgetåret 1964/65 till 1 918,3 milj. kr. Inkomsterna samma budgetår utgjorde 1 969,7 milj. kr. Det kassamässiga överskottet på specialbudgeten blev sålunda 51,4 milj. kr. Av de totala inkomsterna hänförde sig 93,7 milj. kr. till trafikomläggningsskatten. Bortsett från denna för högertrafikreformen reserverade inkomst och den faktiska utgiften under budgetåret för reformen, 61,5 milj. kr., visar specialbudgeten ett kassamässigt överskott av 19,2 milj. kr. Anslagsreservationerna, exkl. behållningen på anslaget till kostnader för övergång till högertrafik, uppgick vid budgetårets slut till 772,5 milj. kr. och behållningen på fonden till 487,6 milj. kr. Inberäknat såväl inkomster som utgifter för högertrafikreformen uppgick anslagsreservationerna till 784,0 milj. kr. och behållningen på fonden till 593,9 milj. kr. De sammanlagda reservationsmedelsbehållningarna, exklusive högertrafikmedlen, steg under budgetåret med ca 282 milj. kr. Ökningen beror till allra största delen på övergången till kalenderårsberäkning fr. o. m. budgetåret 1964/65 av anslaget till vägunderhållet. I följande sammanställning lämnas uppgifter om det faktiska utfallet av automobilskattemedlens specialbudget för budgetåren 1957/58—1964/65, exklusive inkomster och utgifter med anledning av högertrafiken. Beloppen är angivna i milj. kr.

Budgetår	Inkomster	Utgifter	Överskott (+) Under- skott (-)	Behållning på fonden	Reservationer
1957/58	1 066,91	899,02	+ 167,89	588,06	547,65
1958/59	1 091,06	1 100,59	— 9,54	742,97	383,20
1959/60	1 188,21	1 183,52	+ 4,69	765,45	365,41
1960/61	1 271,04	1 278,87	— 7,83	746,66	376,37
1961/62	1 233,15	1 269,13	— 35,98	686,83	400,22
1962/63	1 593,55	1 429,26	+ 164,29	742,05	509,29
1963/64	1 739,27	1 749,66	— 10,39	750,79	490,16
¹⁾ 1964/65	1 876,03	1 856,84	+ 19,19	487,60	772,54

¹⁾ Budgetåret 1964/65 utgjorde inkomsterna, inklusive trafikomläggningsskatten, 1 969,7 milj. kr. och utgifterna, inklusive kostnaderna för högertrafiken, 1 918,3 milj. kr. Överskottet blev härigenom 51,4 milj. kr., reservationerna 784,0 milj. kr. och behållningen på fonden 593,9 milj. kr.

I samband med övergången till kalenderårsberäkning av anslaget till vägunderhållet har behållningen på fonden minskat kraftigt. Det bokförda beloppet vid utgången av budgetåret 1964/65, exklusive förändringen genom inkomster och utgifter i anledning av högertrafiken, motsvarade endast den genomsnittliga medelsförbrukningen på specialbudgeten under ca ett kvartal.

I detta sammanhang vill jag beröra spørsmålet om vägtrafikens kostnadsansvar.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1965 tillkallade chefen för finansdepartementet särskilda sakkunniga med uppgift att verkställa översyn av vägtrafikbeskattningen och därmed sammanhängande frågor. I direktiven till de sakkunniga angavs som utgångspunkt för utredningsarbetet att kostnaderna för vägväsendet och vägtrafikväsendet liksom nu i princip är fallet skall bäras av vägtrafiken. Att bestämma dessa kostnader syntes emellertid vara förenat med flera djupgående problem av ekonomiskt och trafikpolitiskt slag. För att söka lösa dessa problem ansågs en särskild expertundersökning böra komma till stånd. I anslutning härtill anmälades att chefen för kommunikationsdepartementet hade för avsikt att vid senare tidpunkt begära bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga härför. Sådana sakkunniga har numera tillkallats. Med utgångspunkt från de av statsmakterna antagna riktlinjerna att varje trafikgren i princip själv skall svara för de kostnader den förorsakar det allmänna bör utredningen enligt direktiven bl. a. pröva vilka kostnader för det allmänna, som bör hänföras till vägtrafiken. Även frågan hur dessa kostnader lämpligen bör fördelas på olika trafikantkategorier skall övervägas av utredningen. Härvid skall utredningen söka utforma en allmän lösning av fördelningsfrågan, som är förenlig med kravet på en konkurrens på lika villkor mellan olika trafikmedel. Utredningen skall vidare undersöka i vad mån en motsvarande differentiering i fråga om kostnadsansvaret kan anses motiverad med hänsyn till att vägtrafikens kostnader kan antas visa en ojämn fördelning mellan olika regioner inom landet. Avsikten är att resultatet av ifrågavarande expertutredning senare skall bli föremål för vidare behandling av en parlamentariskt sammansatt utredning.

Nu gällande flerårs- och fördelningsplaner omfattar perioden 1964—1968. Flerårsplanerna är baserade på en sammanlagd årlig medelstilldelning under perioden av 500 milj. kr. Fördelningsplanen utgår från årliga anslag till väg- och gatubyggandet av resp. 210, 250, 280, 310 och 340 milj. kr. eller sammanlagt 1 390 milj. kr.

Medelsförbrukningsramarna för landsbygdens vägbyggande under åren 1964—1966 har fastställts till resp. 500, 560 och 610 milj. kr. För de tre angivna åren har sålunda anvisats 170 milj. kr. mer än vad flerårsplanerna tar upp för samma tid. Härigenom har vägbyggnadsföretag kunnat komma till utförande i snabbare takt än som förutsatts i planerna. Bidragen till städernas väg- och gatubyggande har blivit något mindre än vad fördelningsplanen visar. Bidragsramarna för åren 1964—1966 har fastställts till resp. 215, 230 och 270 milj. kr. eller sammanlagt 715 milj. kr. I jämförelse med fördelningsplanens belopp för samma period av 740 milj. kr. är skillnaden 25 milj. kr., vilket innebär att medelsanvisningen underskridit den i fördelningsplanen förutsatta med ca 3 %.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer i sin anslagsframställning för nästa budgetår om en höjning av anslagen till den statliga och kommunala väghållningen med sammanlagt 193 milj. kr. För det statliga vägunderhållet beräknar styrelsen en ökning av medelsbehovet med 60 milj. kr. till 550 milj. kr. Vad beträffar den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten föreslår styrelsen en ökning med 60 milj. kr. till 670 milj. kr. Bidrag till det kommunala vägunderhållet föreslås med 87 milj. kr., vilket innebär en ökning med 8 milj. kr. För det kommunala vägbyggandet äskas en uppräkning med 65 milj. kr. till 335 milj. kr. Slutligen föreslår styrelsen beträffande den enskilda väghållningen en medelsanvisning av 42,5 milj. kr. till underhållet och 25 milj. kr. till byggandet, innebärande en ökning för vardera posten med 5 milj. kr. Vid bifall till framlagt förslag om förenklat omuppskattningsförfarande för det enskilda vägunderhållet föreslår styrelsen att medelsbehovet för det enskilda vägunderhållet beräknas till 2,5 milj. kr. högre belopp, dvs. 45 milj. kr.

Som jag i det föregående redovisat har en kraftig upprustning av väg- och gatunätet skett under senare år. Sålunda har för innevarande år anslagits ca 900 milj. kr. till byggande av nya vägar och gator. På grund av trafikutvecklingen är en fortsatt vägupprustning angelägen. Anslagen till väg- och gatubyggandet bör bibehållas på nuvarande höga nivå men bör med hänsyn till det förutsedda samhällsekonomiska läget inte ytterligare ökas under nästa budgetår. Anslagen till vägunderhållet ökades för innevarande budgetår med sammanlagt 28 milj. kr. För nästa budgetår föreslår jag en sammanlagd ökning med 50 milj. kr., dvs. med 22 milj. kr. mera än innevarande budgetår.

I fråga om anslagsmedlens användning vill jag beträffande investeringsidan anföra följande.

Vägupprustningen på landsbygden har under en följd av år i betydande utsträckning koncentrerats till riksvägarna och de genomgående länsvägarna. Denna inriktning av vägbyggnadsverksamheten är främst motiverad av den avsevärt större trafikökningen på ifrågavarande vägar än på övriga delar av vägnätet. Resultaten från 1963 års trafikräkningar visar att 70 % av trafikarbetet detta år utfördes på riksvägarna och de genomgående länsvägarna. Dessa vägar utgjorde sammanlagt endast 26 % av den totala väglängden. Riksvägarna, som omfattade 13 % av hela vägnätet, svarade ensamma för 54 % av trafikarbetet. Vägbyggnadsverksamheten bör i fortsättningen liksom hittills i första hand inriktas på de delar av vägnätet som är av särskild betydelse för näringslivets transporter. Utbyggnaden av europavägarna till avsedd internationell standard är också av hög angelägenhetsgrad. Vidare bör sådana broar som genom dålig bärighet begränsar möjligheterna att få långa sammanhängande transportsträckor med god bärighet ägnas särskild uppmärksamhet vid den fortsatta vägupprustningen. I detta sammanhang vill jag framhålla att värdefulla förbättringar på vägnätet i en del fall torde kunna åstadkommas genom punktinsatser till relativt måttliga

kostnader. Sedan föregående år har i viss omfattning utökning av det s. k. tunga vägnätet kunnat ske genom att man utfört förstärkningsarbeten på vissa svaga punkter.

Gatubyggandet i städerna har under senare år i betydande grad koncentrerats till storstäderna. Även i fortsättningen blir det nödvändigt att avdela betydande belopp för väg- och gatubyggandet i de stora tätortsregionerna. Den snabba ökningen av antalet personbilar har emellertid medfört att en ekonomiskt rimlig utbyggnad av gatusystemet för att tillgodose biltrafikens krav på ökat utrymme i många fall möter mycket stora svårigheter. Ett rationellt trafiksystem i storstadsområdena förutsätter tillgång till kollektiva trafikmedel med sådan attraktivitet, att de ur den enskildes synpunkt är ett fördelaktigt alternativ till den privata biltrafiken. Det fortsatta trafikledsbyggandet bör därför ta sikte på både en utbyggnad av de kollektiva trafikmedlen och en ökning av kapaciteten på infarts- och genomfartslederna.

Jag anser det synnerligen angeläget att samhället på olika sätt söker minska trafikolyckorna och dessas verkningar. Vid såväl väg- som gatubyggandet bör därför särskild vikt läggas vid sådana förbättringar som ökar trafiksäkerheten.

Anslaget till vägunderhållet är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 490 milj. kr. Fr. o. m. budgetåret 1964/65 är anslaget kalenderårsberäknat. För budgetåret 1965/66 avser anslaget att täcka kostnaderna för det statliga vägunderhållet under kalenderåret 1966. Vissa kostnader inom vägunderhållet har ökat kraftigt under senare år. Detta gäller exempelvis beträffande underhållet av grusvägbanorna. Genom att i ökad omfattning förse grusvägarna med oljegrusslitlager eller beläggning kan kostnadsökningarna för dessa vägar motverkas. Enligt en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utförd undersökning rörande lönsamheten med indränkningssbeläggningar och oljegrus skulle det vara lönsamt att belägga eller oljegrusa ytterligare minst 11 000 km grusvägar.

Möjligheterna att genom rationellare arbetsmetoder minska väghållningskostnaderna bör ägnas ökad uppmärksamhet. En effektiv uppföljning av kostnadsutvecklingen och fortlöpande jämförelser mellan kostnaderna för arbetena i egen regi och på entreprenad torde vara av väsentlig betydelse för att motverka kostnadsstegring. I sammanhanget vill jag erinra om den pågående försöksverksamheten med ny linjeorganisation för vägunderhållet, som syftar till en bättre användning av de personella och maskinella resurserna.

Mot bakgrund av de föreliggande underhållsbehoven anser jag att anslaget till det statliga vägunderhållet bör ytterligare ökas. Jag bedömer det därvid som särskilt angeläget att oljegrus- och beläggningsverksamheten ges större omfattning än den nu har.

För gatuunderhållet i städerna föreslår jag en uppräknig av anslaget med hänsyn till bl. a. trafikökningen och den successiva utbyggnaden av det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet.

Anslaget till det enskilda vägunderhållet anser jag bör ökas på grund av bl. a. tillväxten av det bidragsberättigade vägnätet. I det följande kommer jag att närmare behandla förslaget till förenklat omuppskattningsförfarande för bestämmande av underhållskostnaderna vid enskild väghållning samt det i anledning härav erforderliga medelsbehovet.

För budgetåret 1966/67 förordar jag att den totala ökningen av 50 milj. kr. för den statliga, kommunala och enskilda väghållningen fördelas med 37 milj. kr. på det statliga vägunderhållet, 8,0 milj. kr. på det kommunala gatuunderhållet samt med 5 milj. kr. på det enskilda vägunderhållet.

För innevarande budgetår har 40 milj. kr. av vägbyggnadsanslagen och 20 milj. kr. av vägunderhållsanslaget tilldelats Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att användas under särskilt beaktande av arbetsmarknadspolitiska synpunkter. Denna särskilda medelsanvisning innebär att angelägna arbeten kan inordnas i den ordinarie verksamheten under speciellt hänsynstagande till arbetsmarknadspolitiska önskemål. Jag föreslår i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår, att förenämnda län tilldelas 40 milj. kr. av vägbyggnadsanslagen och 20 milj. kr. av vägunderhållsanslaget att disponeras under samma villkor som hittills. Detta innebär att arbetsmarknadspolitiska synpunkter skall beaktas beträffande val av projekt ur flerårsplanerna, deras lokalisering, igångsättning, anställning av arbetskraft m. m. Sistnämnda belopp bör användas till sådana förstärkningsarbeten som erfordras för att möjliggöra oljegrusning eller s. k. enkel beläggning.

De nu gällande flerårsplanerna kännetecknas av att riksvägarna och de viktigare länsvägarna tilldelats en avsevärd del av de totala anslagen till vägbyggandet. Utfallet av den samlade vägbyggnadsverksamheten under föregående period har beaktats på så sätt att de regioner som haft omfattande beredskapsarbeten i viss mån fått mindre ordinarie medel. Inriktningen av planerna har anpassats till den utveckling som skett under senare år på väg- och trafikområdet. Till grund för planerna har legat en trafikpolitisk angelägenhetsgradering av vägbyggnadsbehoven och dessa behovs fördelning på olika län. Under år 1966 kommer fördelnings- och flerårsplanerna att revideras. De nya planerna skall avse perioden 1967—1971. Vid upprättandet av de nya planerna bör hänsyn tas till utvecklingen på transportområdet under de senaste åren. Utfallet av vägbyggnadsverksamheten efter föregående revidering bör beaktas, varvid naturligtvis också vägbyggande i form av beredskapsarbeten bör medräknas. I princip bör den samhällsekonomiska lönsamheten vara avgörande vid angelägenhetsgraderingen av de skilda byggnadsföretagen. Särskild vikt bör läggas vid sådana vägförbättrande åtgärder som är ägnade att öka trafiksäkerheten. Vid revideringen av flerårsplanen för byggande av storbroar bör medel beräknas för en fast förbindelse till Öland. Jag räknar med att — därest konjunkturläget inte lägger hinder i vägen — arbetet skall påbörjas under år 1967.

Fördelningsplanen för perioden 1964—1968 domineras av vissa företag i storstäderna. Av det under planperioden upptagna beloppet av 1 390 milj. kr. faller ca 53 % på Stockholm och Göteborg. Stockholm svarar ensamt för ca 28 %. Vid upprättandet av fördelningsplanen har i största möjliga omfattning en koncentration skett till stora och betydelsefulla företag. På grund av den starka trafiktillväxten på trafiklederna inom de i befolkningshänseende växande regionerna har investeringarna koncentrerats till dessa leder. Vid den kommande revideringen av fördelningsplanen bör självfallet hänsyn tas till den utveckling på väg- och trafikområdet som skett sedan planen upprättades. Jag har i det föregående framfört vissa synpunkter på trafikledsbyggandet i städerna. Vad jag därvid anfört torde böra beaktas vid upprättandet av fördelningsplanen för perioden 1967—1971. Enligt min mening bör sålunda planen förutsätta att trafikproblemen i åtminstone de större städerna i betydande omfattning löses med kollektiva trafiksystem.

Jag kommer senare att föreslå Kungl. Maj:t utfärda särskilda direktiv för revidering av fördelnings- och flerårsplanerna.

Beredskapsarbetena har under senare år utgjort en betydande del av det totala vägbyggandet på landsbygden. Under år 1964 har kostnaderna för dessa arbeten uppgått till sammanlagt ca 304 milj. kr., varav 213 milj. kr. eller 70 % avsett arbeten i norrlandslänen. Liksom under närmast föregående budgetår har under budgetåret 1964/65 vid vissa beredskapsföretag i södra och mellersta Sverige använts arbetskraft, som tillfälligt behövt beredas sysselsättning genom arbetsmarknadsmyndigheternas försorg. Sammanlagt har 25 sådana företag pågått med en maximal arbetsstyrka av 916 man, varav 694 man utgjort av arbetsmarknadsverket hänvisad arbetskraft. Kostnaderna har uppgått till totalt 48,3 milj. kr.

I sammanhanget vill jag anmäla att Kungl. Maj:t under innevarande budgetår beslutat om ett tekniskt utvecklingsarbete som syftar till att finna metoder för att motverka luftföroreningar genom bilavgaser. Arbetet skall bedrivas vid Aktiebolaget Atomenergis anläggningar i Studsvik under ledning av en expertgrupp i vilken ingår representanter för Kommunikationsdepartementet, statens luftvårdsnämnd, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, Aktiebolaget Atomenergi samt Sveriges bilindustri- och bilgrossistförening. Kostnaderna för anskaffning av erforderlig utrustning, ca 2 milj. kr., jämte driftkostnaderna innevarande budgetår skall bestridas från reservationsanslaget till byggande av riksvägar. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 bör driftkostnaderna, vilka beräknas till 600 000 kr. per år, belasta reservationsanslaget till utredningar. Jag kommer i det följande att under sista nämnda anslag föreslå Kungl. Maj:t att begära härför erforderliga medel.

Sammanfattningsvis föreslår jag en ökad medelsanvisning för det *statliga vägunderhållet* av 37 milj. kr. till 527 milj. kr.

Jag förordar vidare, att anslag till *statliga ordinarie väginvesteringar* begäres hos riksdagen med sammanlagt 610 milj. kr.

Det bör ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter på samma sätt som gäller för innevarande budgetår att i den mån arbetsmarknadsläget så medger eller påkallar bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att utöka byggnadsverksamheten utöver angivna medelsomslutning av 610 milj. kr. genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är anvisade för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1967. Kungl. Maj:t bör även ha befogenhet att minska byggnadsverksamheten om detta erfordras ur arbetsmarknadssynpunkt.

I fråga om bidragsanslagen till den *kommunala väghållningen* tillstyrker jag väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om ett anslag av 87 milj. kr. till bidrag till underhåll av vägar och gator. För det kommunala väg- och gatubyggandet tillstyrker jag en arbetsomslutning under år 1967, som motsvarar 270 milj. kr. i statsbidrag. Anslaget till bidrag till byggande av vägar och gator torde böra tas upp med detta belopp.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till *enskild väghållning* förordar jag, att till bidrag till underhåll av enskilda vägar anvisas 42,5 milj. kr. Anslaget till bidrag till byggande av enskilda vägar torde böra föras upp med 20 milj. kr. Totalt äskas alltså för bidrag till enskild väghållning 62,5 milj. kr.

För *administrativa* och *diverse ändamål* beräknar jag under andra anslag under sjätte huvudtiteln sammanlagt 323,0 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen. Härav avser 220,0 milj. kr. högertrafikreformen. Under andra, åttonde, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte att 405,7 milj. kr. skall avräknas mot dessa medel. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen 728,7 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 76,3 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen skulle det totalbelopp, som avses skola täckas av automobilskattemedlen, för budgetåret 1966/67 uppgå till sammanlagt $(527 + 610 + 87 + 270 + 62,5 + 728,7)$ 2 285,2 milj. kr. eller exakt angivet 2 285 177 200 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 126,2 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har beräknat inkomsterna på automobilskattemedlens specialbudget (inkl. trafikomläggningsskatt) för budgetåret 1966/67 till sammanlagt 2 404 milj. kr.

Av sistnämnda belopp skulle alltså 2 285 milj. kr. disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten medan ca 119 milj. kr. bör tillföras budgetutjämningsfonden och där redovisas under särskild titel.

Jag övergår här efter till att behandla väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag rörande förenklat omuppskattningsförfarande för bestämmande av underhållskostnadernas storlek för statsbidragsberättigade enskilda vägar.

Enligt gällande bestämmelser utgår bidrag till underhåll och vinterväg-

hållning av enskilda vägar (underhållsbidrag). Till väg med underhållsbidrag kan utgå särskilt bidrag (iståndsättningsbidrag) för vidtagande av åtgärder som prövas erforderliga från trafiksynpunkt. Bidrag till iståndsättning eller ombyggnad av bro får inte uppgå till högre belopp än 20 000 kr. Sammanlagda bidraget till övriga åtgärder, som kan omfattas av iståndsättningsbidraget får inte uppgå till högre belopp än 15 000 kr. för varje väg eller system av vägar, vilka vid bidragsbeviljandet anses utgöra en enhet. Frågan om underhållsbidrag utreds vid en uppskattningsförrättning, som utförs av vägförvaltningen. Ny förrättning (omuppskattning) skall företas minst vart femte år, så länge bidrag utgår och därjämte om länsstyrelsen finner anledning därtill. Väghållaren kan begära sådan förrättning och skall då svara för förrättningskostnaden.

I prop. 1963: 1 (bil. 8 s. 64) behandlades 1960 års vägsakkunnigas betänkande Statsbidrag till enskild väghållning m. m. (SOU 1962: 6). De sakkunniga förordade att omuppskattning av samtliga underhållsberättigade vägar skulle utföras årligen utan att någon förrättning i varje särskilt fall kom till stånd. Till grund för denna omuppskattning skulle ligga ett genom stickprov erhållet representativt urval enskilda vägar. Metoden förutsatte att underhållskostnaderna under den senaste femårsperioden för samtliga enskilda vägar schablonmässigt räknades upp till en gemensam kostnadsnivå (basåret).

Departementschefen, som i princip anslöt sig till vad de sakkunniga anfört rörande angelägenheten av att förenkla och effektivisera omuppskattningen, ansåg att en starkt schematiserad beräkning av underhållskostnaderna förutsatte att beräkningsmetodiken var invändningsfri samt att den prövats i praktisk tillämpning. Enligt departementschefen syntes vissa brister vidlåda den av de sakkunniga föreslagna metodiken för omuppskattningarna, varför viss överarbetning ansågs erforderlig innan statsmakterna kunde binda sig för en så genomgripande förändring i fråga om uppskattningen av underhållskostnadernas storlek. En dylik översyn borde lämpligen grundas på praktiska försök i tre län under ett par års tid. Riksdagen beslöt i enlighet med departementschefens förslag (SU 1963: 6, rskr 6).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har på Kungl. Maj:ts uppdrag gjort en översyn av de sakkunnigas förslag. Översynen har grundats på praktiska försök under åren 1963 och 1964 i Kalmar, Uppsala och Västerbottens län.

Styrelsen anser att övervägande skäl talar för en omläggning av bidragsgivningen så att väghållarna kontinuerligt kompenseras för ökade underhållskostnader orsakade av prisstegringar. Enligt styrelsens mening bör detta ske genom en årlig indexmässig uppräknings av kostnaderna. Styrelsen anser det möjligt att konstruera en index grundad på allmänna statistiska prisserier, kompletterad med vissa kostnadsuppgifter rörande de enskilda vägarna. Den årliga beräkningen av prisförändringarna föreslås göras centralt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Kompensation för kostnadsök-

ningar beroende på trafikutvecklingen och övriga på kostnaderna inverkan förhållanden bör enligt styrelsens förslag bestämmas vid en minst vart femte år återkommande översyn av underhållskostnaderna genom besiktning på platsen. Det föreslagna tillvägagångssättet förutsätter en uppräknings av underhållskostnaderna för samtliga bidragsvägar till en gemensam prinsnivå. Erfarenheterna från försökslänerna visar att denna uppräknings i princip bör ske individuellt för varje vägföretag.

En förenkling och effektivisering av omuppskattningen är enligt min mening angelägen. Det nu framlagda förslaget synes ge sådana möjligheter. Jag vill därför inte motsätta mig att förslaget i huvudsak genomförs. Föreskrifter för beräkning av ifrågavarande index bör meddelas av Kungl. Maj:t. Det kan naturligtvis visa sig erforderligt att efter någon tids praktisk tillämpning ompröva systemet. Indexalen torde i varje fall till en början böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Den av styrelsen förordade översynen bör lämpligen ske vid en omuppskattningsförrättning enligt nu gällande bestämmelser. Därvid bör emellertid förfarandet kunna förenklas. Om det vid förrättningen visar sig att förhållandena i fråga om vägen är i stort sett oförändrade bör förrättningen avslutas utan ytterligare utredning. Förrättning för omuppskattning bör vidare, som styrelsen förutsätter, alltjämt kunna påkallas av väghållare. Däremot är jag inte beredd att biträda styrelsens förslag att det i övrigt skall ankomma på vägförvaltningen att pröva frågan om sådan förrättning. Liksom f. n. bör beslut härom meddelas av länsstyrelsen.

Styrelsen föreslår vidare den ändringen i förhållande till nu gällande ordning, att sakägare som påkallat förrättning skall gälda förrättningskostnaden endast om han saknat skäl för sin begäran. Länsstyrelsen i Blekinge län har ifrågasatt om inte detta kan medföra risk för att statsverket nödgas gälda kostnader i sådana fall då skälen för förrättningen är mycket svagt grundade. Enligt min mening bör sakägaren stå för kostnaden om förrättningen måste anses onödig.

I fråga om iståndsättningsbidraget föreslår styrelsen med hänsyn till utvecklingen på brobyggnadsområdet, att ersättande av bro med trumma vars fria öppning överstiger 2,0 m likställes med ombyggnad av bro. Vidare föreslår styrelsen att iståndsättningsbidraget för åtgärder som inte avser ombyggnad av bro bör maximeras till 10 000 kr. för väg med längd av högst två km och till 5 000 kr. för varje kilometer väg däröver.

Styrelsens förslag till ändringar beträffande iståndsättningsbidraget, som tillstyrkes av de remissmyndigheter som yttrat sig i frågan, föranleder ingen erinran från min sida. Härutöver bör f. n. någon ändring av beloppen inte ske med hänsyn till den relativt nyligen reformerade bidragsgivningen.

I likhet med styrelsen anser jag att de föreslagna ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1967. Då underhållsbidraget utgår i efterskott för kalenderår påverkas inte medelsbehovet för budgetåret 1966/67.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

1. föreslå riksdagen godkänna av mig förordade ändringar rörande statsbidragsgivningen till det enskilda väghållaret;
2. bereda riksdagen tillfälle att avge yttrande i anledning av vad jag i övrigt anfört.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen
där kronan är väghållare**

B 6. Väghållningen

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
		miljoner kronor	
1963/64	440,0	438,7	2,9
1964/65	695,0	441,3	256,6
1965/66	490,0		
1966/67 styrelsen	550,0		
departementschefen	527,0		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Enligt gällande avtal kommer ersättningarna till kollektivavtalsanställd personal inom väghållningen att öka med lägst 6 milj. kr. Vidare beräknas maskincentralförrådets hyrespriser komma att höjas fr. o. m. den 1 januari 1966, vilket innebär en ökad belastning på väghållningsanslaget under år 1967 med ca 10 milj. kr. Vissa allmänna prishöjningar, bl. a. genom höjning av omsättningsskatten, har under år 1965 medfört fördyringar, vilka för kalenderåret 1967 kan beräknas belasta väghållningsanslaget med minst 10 milj. kr. Trafikens ökning i såväl mängd som tyngd innebär årliga kostnadsökningar som uppskattas till 15 milj. kr. Förbättrade arbetsmetoder och redskap medför besparingar med ca 1,5 % av kostnaden för arbets- och maskininsatsen eller ca 4 milj. kr. Genom den pågående oljegrusnings- och belägningsverksamheten torde ytterligare besparingar om ca 4 milj. kr. uppkomma. Nettoökningen på grund av trafikökningen skulle därmed bli ca 7 milj. kr. De automatiska kostnadsökningarna beräknas sålunda till $(6 + 10 + 10 + 7) = 33$ milj. kr.

För att förhindra ytterligare eftersläpning i det egentliga väghållningen beräknas en ökning med 10 milj. kr. för belägningsunderhåll samt 2 milj. kr. för vissa trafiksäkerhetsanordningar eller sammanlagt 12 milj. kr. För förstärkt väghållning avseende dels förstärkning av delsträckor och svaga punkter i det tunga vägnätet samt av tjätkänsliga vägar med hög trafik,

dels utförande av trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder, dels oljegrusning och beläggning av grusvägar erfordras uppräknig med 15 milj. kr.

Det totala medelsbehovet för vägunderhållet budgetåret 1966/67 (kalenderåret 1967) uppgår sålunda till (490 + 33 + 12 + 15) 550 milj. kr.

Kungl. Maj:t har i beslut den 7 maj 1965 föreskrivit att under år 1966 högst 525 000 kr. av anslaget till vägunderhållet må användas till bestridande av kostnaderna för utbildningsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsverket. Med hänsyn till det stora behovet av sådan verksamhet hemställer styrelsen om bemyndigande att under år 1967 disponera 750 000 kr. för utbildningsändamål. I förenämnda beslut har också föreskrivits att högst 4,7 milj. kr. må användas till bestridande av kostnaderna för vägmästarnas resor och expenser i vad avser vägunderhållet. På grund av taxeändringar och allmänna prishöjningar erfordras för detta ändamål 5,2 milj. kr. under år 1967 för att inspektionsverksamheten och den direkta arbetsledning- en skall kunna anpassas till den växande trafiken.

Departementschefen

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 490 milj. kr. Som jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningen av vägsan- slagen förordar jag en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 37 milj. kr. Jag beräknar sålunda ett anslag av 527 milj. kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vägunderhållet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 527 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 7—10. Byggande av vägar och broar

	Anslag 1964/65	Netto- utgift 1964/65	Reserva- tion vid budget- årets utgång miljoner kronor	Anslag 1965/66	Styrelsens förslag 1966/67	Departe- ments- chefens förslag 1966/67
7. Byggande av riksvägar	295,0	290,0	203,9	340,0	400,0	340,0
8. Byggande av länsvägar	210,0	195,7	130,3	214,0	218,0	214,0
9. Byggande av ödebygds- vägar.....	11,0	9,0	10,7	12,0	12,0	12,0
10. Byggande av storbroar	44,0	37,3	19,0	44,0	40,0	44,0
	560,0	532,0	363,9	610,0	670,0	610,0

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Behållningen på anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten uppgick den 1 januari 1965 till 585,6 milj. kr. Medelsförbrukningsramen för år 1965 har fastställts till 560 milj. kr. och för år 1966 till 610 milj. kr. Medelsanvisningen till förevarande ändamål har för budgetåret 1966/67

(arbetsåret 1967) ansetts böra upptagas med 670 milj. kr. Den procentuella fördelningen mellan anslagen för innevarande och nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

	Procentuell fördelning	
	1965/66	1966/67
Anslag till byggande av riksvägar.....	56	60
» » » » länsvägar.....	35	32
» » » » ödebygdsvägar.....	2	2
» » » » storbroar.....	7	6
	100	100

Beträffande motiven för anslagsäskandena hänvisar styrelsen till vad som anförts under den allmänna översikten över beräkningen av vägan-slagen. I fråga om anslaget till byggande av ödebygdsvägar anför styrelsen att den äskade medelsanvisningen för budgetåret 1966/67 erfordras för att fortsätta påbörjade företag samt i övrigt bedriva verksamheten i den omfattning som styrelsen anser nödvändig. Anslaget till byggande av stor-broar har beräknats under hänsynstagande till för verksamheten gällande flerårsplan. Vidare torde förutsättningar föreligga att påbörja byggandet av bro mellan Öland och fastlandet under budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Medelsförbrukningen för den ordinarie statliga väg- och brobyggnads-verksamheten under år 1964 uppgick till 500 milj. kr. För år 1965 har fast-ställts en medelsförbrukningsram av 560 milj. kr.

För väg- och vattenbyggnadsverkets vägbyggnadsverksamhet under år 1966 har riksdagen i enlighet med förslag i 1965 års statsverksproposition angivit en ram av 610 milj. kr.

Den vid ingången av år 1966 disponibla medelsbehållningen under före-varande anslag kan beräknas till 635,6 milj. kr. Den marginal om 25,6 milj. kr., som således skulle föreligga mellan de tillgängliga medlen och ramen för år 1966, kan komma att visa sig så liten eller så fördelad att vissa admi-nistrativa svårigheter kan uppstå att nå den tänkta medelsomslutningen av 610 milj. kr. Kungl. Maj:t bör på samma sätt som gällt för år 1965 äga i mån av behov — för att uppnå den sammanlagda medelsförbrukningsra-men — bemyndiga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för verksamheten under år 1966 i förväg taga i anspråk medel från vägan-slagen för budget-året 1966/67.

För den ordinarie statliga vägbyggnadsverksamheten under år 1967 har jag under den allmänna översikten över beräkningen av vägan-slagen för-ordnat anslag om sammanlagt 610 milj. kr. Härav bör ett lämpligt avvägt belopp reserveras för vägbyggnadsarbeten i samband med järnvägsnedlägg-ningar och för speciella vägbyggnadsändamål av olika slag.

Jag har berett styrelsen tillfälle att ange den fördelning av anslagsmedlen, som styrelsen vid den av mig förordade totala medelsförbrukningen anser

mest lämplig. Styrelsen har därvid föreslagit följande fördelning nämligen 340 milj. kr. eller 56 % på anslaget till byggande av riksvägar, 214 milj. kr. eller 35 % på anslaget till byggande av länsvägar, 12 milj. kr. eller 2 % på anslaget till byggande av ödebygdsvägar samt 44 milj. kr. eller 7 % på anslaget till byggande av storbroar. Jag finner den av styrelsen föreslagna anslagsfördelningen böra godtas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1966/67 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen till

a) Byggande av riksvägar	340 000 000 kr.
b) Byggande av länsvägar	214 000 000 kr.
c) Byggande av ödebygdsvägar	12 000 000 kr.
d) Byggande av storbroar	44 000 000 kr.

Väghållningen i städer och stadsliknande samhällen, som är väghållare

B 11. Bidrag till underhåll av vägar och gator

	Anslag	Nettoutgift
1963/64	68,0	66,7
1964/65	76,0	78,3
1965/66	79,0	79,0
1966/67 styrelsen	87,0	
departementschefen	87,0	

¹ Avser nettoutgift efter jämkning av underhållsberäkningen för år 1965.

Bidrag utgår till stad eller samhälle med 95 % av det belopp vartill kostnaderna för underhållet av de bidragsberättigade vägarna och gatorna beräknas skäligen böra uppgå. Underhållskostnaden fastställs för en tvåårsperiod av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter stadens eller samhällets hörande. Beräkningen kan justeras under löpande tvåårsperiod om väsentligt ändrade förhållanden inträder i avseende å underhållet. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 27 maj 1960 (nr 374) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa städer och stadsliknande samhällen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

År 1966 skall enligt gällande förordning nya bidragsgrundande underhållskostnader fastställas för tvåårsperioden 1966—1967. Omprövningen av kostnaderna kommer att genomföras med ett förenklat beräkningsförfarande, varvid hänsyn kommer att tas till trafikens ökning samt till löne- och prisstegringar som har inträffat sedan år 1964. Styrelsen bedömer

ökningen av medelsbehovet till 10 %. Dessutom beräknas utökningen av städernas gatu- och vägnät medföra en mindre ökning av medelsbehovet. Med hänsyn härtill har anslaget för budgetåret 1966/67 beräknats till 87 milj. kr.

Departementschefen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1966/67 har inte givit mig anledning till erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 87 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 12. Bidrag till byggande av vägar och gator

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	215,0	243,1	115,2
1964/65	230,0	221,0	124,2
1965/66	270,0		
1966/67 styrelsen	335,0		
departementschefen	270,0		

Bidrag utgår till stads eller samhälles kostnad för byggnadsföretag med 95 % till byggande av väg samt till byggande av gata mot vilken enligt gällande stadsplan utfart eller annan utgång från tomt eller annan fastighet ej må anordnas. Härjämte utgår bidrag med 95 % till utförande av större konstarbete eller trafikplanering, som ingår i gata. Till annat bidragsberättigat gatubyggnadsarbete utgår statsbidrag med 85 %. I kostnaden för byggnadsföretag må inräknas skälig ersättning för mark och för intrång, som föranledes av vägs eller gatas byggande eller begagnande. Bidrag utgår i mån av tillgång på därtill anslagna medel och enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställd fördelningsplan avseende fem år. Fördelningsplanen skall förnyas vart tredje år. Bidragsgivningen regleras genom förordningen den 27 maj 1960 (nr 374) om statsbidrag till väg- och gatuhållning i vissa städer och stadsliknande samhällen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Styrelsen hemställer om ett anslag för budgetåret 1966/67 av 335 milj. kr. till bidrag till byggande av vägar och gator.

Under hösten 1966 skall ny fördelningsplan upprättas för åren 1967—1971. På grund av de stora utbyggnadsbehov som finns i storstadsområdena och behovet att bygga ut infarts- och genomfartsleder torde det i nuvarande

fördelningsplan förutsatta anslagsbeloppet av 310 milj. kr. för år 1967 genom kostnadsutvecklingen böra räknas upp. Härtill kommer att utbyggna- den av tunnelbanor har tillkommit som ett nytt bidragsobjekt som skall rymmas inom den normala ökningen av medelstilldelningen. Motiveringarna i övrigt för styrelsens förslag i denna del har redovisats i den allmänna översikten över beräkningen av väganslagen.

Departementschefen

Bidragsramen för det kommunala väg- och gatubyggandet under 1965 har av statsmakterna fastställts till 230 milj. kr. Omslutningen under året kan beräknas till samma belopp räknat i statsbidrag.

För år 1966 har fastställts en bidragsram av 270 milj. kr. Bidragsanslaget för budgetåret 1965/66 uppgår till samma belopp.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för år 1967 beräknat medelsbeho- vet till 335 milj. kr.

I den allmänna översikten över beräkningen av väganslagen har jag anmält att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör ges rätt att för år 1967 ställa i utsikt statsbidrag intill ett belopp av 270 milj. kr. För budgetåret 1966/67 torde böra anvisas ett belopp, som motsvarar ett bidragsbehov av samma storlek.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat 270 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budget- året 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enskild väghållning

B 13. Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
		miljoner kronor	
1963/64	29,5	29,7	7,2
1964/65	32,5	32,8	6,9
1965/66	37,5		
1966/67 styrelsen	145,0		
departementschefen	42,5		

¹ Inberäknat 2,5 milj. kr för nytt omuppskattningsförfarande.

Från förevarande anslag lämnas bidrag till underhåll och vinterväg- hållning på enskild väg av väsentlig betydelse. Bidrag kan även utgå om vägen är utfart för en bebyggelse och av betydande längd eller vägens un- derhåll är synnerligen betungande för väghållaren. Bidrag utgår med 70 %

av beräknad kostnad för väghållningen. Bidrag kan beviljas med 85 % om synnerliga skäl föreligger. Vidare kan s. k. iståndsättningsbidrag beviljas med högst 70 % för åtgärder som provas erforderliga ur trafiksynpunkt. Från anslaget lämnas även bidrag till anskaffning av maskiner och redskap för underhåll. Slutligen utgår från anslaget bidrag till kostnaderna för viss passbåtstrafik i skärgårdarna m. m. Huvuddelen av bidragsgivningen regleras genom kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändr. 1963: 103) och kungörelsen den 23 maj 1952 (nr 417) angående statligt stöd till anskaffning av maskiner och redskap för rationalisering av underhållsarbetet å vissa enskilda vägar (ändr. 1963: 102).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

För år 1966 erfordras enligt länsstyrelsernas beräkningar 31,3 milj. kr. till underhåll av vägar byggda under åren 1940—1965 och 1,2 milj. kr. till 1966 års nya vägar, eller tillsammans 32,5 milj. kr.

För iståndsättningsarbeten beräknas ett sammanlagt bidragsbehov av 9,1 milj. kr. och för bidrag till redskapsanskaffning 0,5 milj. kr. Under innevarande budgetår har på grund av medelsbrist vissa iståndsättningsarbeten måst uppskjutas. Härigenom har en eftersläpning uppstått beträffande dessa arbeten.

För bidrag till vissa kommunikationsändamål beräknar länsstyrelserna att sammanlagt 0,6 milj. kr. kommer att behövas. Då besparingarna på anslaget kan beräknas till 0,2 milj. kr. skulle det totala medelsbehovet för budgetåret 1966/67 uppgå till 42,5 milj. kr. Vid bifall till styrelsens i den allmänna vägöversikten redovisade förslag till ändrat system för omuppskattning av underhållskostnaderna föreslås uppräknig av anslaget med ytterligare 2,5 milj. kr. till 45 milj. kr.

Styrelsen föreslår vidare, att under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner beviljas intill ett belopp av 100 000 kr.

Departementschefen

Fr. o. m. budgetåret 1963/64 vidgades möjligheterna till bidrag för enskild väghållning. Anslaget har bl. a. på grund härav räknats upp relativt kraftigt under senare år.

För nästa budgetår föreslår jag en uppräknig av anslaget med 5 milj. kr. till 42,5 milj. kr. I enlighet med styrelsens förslag har jag härvid beräknat att ett belopp av 600 000 kr. avsättes för bidrag till vissa kommunikationsändamål.

Medgivandet att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar hör såsom styrelsen föreslagit avse ett oförändrat belopp av 100 000 kr.

Under den allmänna översikten över beräkningen av väsanslagen har jag behandlat styrelsens förslag till förenklat omuppskattningsförfarande för bestämmande av underhållskostnadernas storlek för statsbidragsberättigade enskilda vägar. De förbättringar i bidragsgivningen, som jag i anslutning därtill föreslagit, medför inte något ökat medelsbehov under budgetåret 1966/67.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (37,5 + 5,0) 42,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1. till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 42 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;
2. medge att under budgetåret 1966/67 statlig lånegaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar beviljas intill ett belopp av 100 000 kr.

B. 14. Bidrag till byggande av enskilda vägar

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid budgetårets utgång
1963/64	15,6	16,0	17,3
1964/65	17,6	17,8	17,1
1965/66	20,0		
1966/67	25,0		
styrelsen			
departementschefen	20,0		

Från anslaget utgår bidrag för byggande av enskild väg av väsentlig betydelse för en bygds befolkning. Bidrag lämnas för kostnad för arbetsplan med 70 % samt för beräknad övrig kostnad för företaget med högst 70 %. Föreligger synnerliga skäl kan sistnämnda bidrag höjas till högst 85 %. Bidragsgivningen regleras genom bestämmelserna i kungörelsen den 19 december 1952 (nr 793) angående statsbidrag till enskild väghållning (ändr. 1963: 103). Fr. o. m. den 1 januari 1966 tills vidare lämnas jämväl bidrag från förevarande anslag till byggande av enskild väg som utgör tillfartsväg till naturområde för rekreation och friluftsliv eller på annan grund är av särskild betydelse för fritidsändamål. För denna bidragsgivning gäller i tillämpliga delar nämnda kungörelse.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Någon odisponerad behållning på anslaget utöver den reservation, som kan finnas hos Kungl. Maj:t, beräknas icke föreligga den 31 december 1966.

Behovet av bidragsmedel till byggande av enskilda vägar har under de senare åren successivt ökat och uppgår för kalenderåren 1966 och 1967 enligt

länsstyrelsernas uppgifter till resp. 32,9 och 28,2 milj. kr. En betydande eftersläpning föreligger i bidragshänseende. Därtill kommer den av 1965 års riksdag beslutade utvidgningen av bidragsverksamheten till att försöksvis också omfatta bidragsgivning till utbyggnad av fritidsvägar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har dock ansett sig böra begränsa anslagsåskandet till 25 milj. kr.

Bidragsbehovet har beräknats på följande sätt:

	Milj. kr.
Till äldre företag, dvs. bundna belopp	10,0
Till nya företag	12,0
Tilläggsbidrag, förhöjda bidrag m. m.	3,0
Summa	25,0

Departementschefen

Som jag tidigare anmält i den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat 20 milj. kr.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse ändamål

B 15. Kostnader för övergång till högertrafik

	Anslag	Nettoutgift miljoner kronor	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	165,0	61,5	11,5
1965/66	100,0		
1966/67 (förslag)	220,0		

¹ Varav 25 milj. kr. på tilläggsstat.

Statens högertrafikkommission (skr 2/9 och 18/11 1965) föreslår att anslaget uppförs med 220 (100 + 85 + 35) milj. kr.

Motiv

Inledningsvis lämnar kommissionen i sin *skrivelse den 2 september 1965* en redogörelse för arbetet med trafikomläggningen och anför därvid bl. a. följande. Kommissionen har i juni 1965 godkänt vissa riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet inför övergången till högertrafik den 3 september 1967. Enligt dessa riktlinjer, som närmare redovisas i en till anslagsframställningen fogad promemoria, har trafiksäkerhetsarbetet indelats i tre etapper. Den första avses sträcka sig in i augusti 1967 och användas för att på olika

sätt förbereda trafikomställningen. Etapp två är ett intensivskede om ca 14 dagar före omställningen och etapp tre slutligen ett uppföljningsskede med fortlöpande studier av anpassningen till högertrafiken.

Under det första skedet skall — utöver fortlöpande information om planeringsarbetet — genomföras en serie särskilda aktioner i informations- och utbildningssyfte. Aktionerna planläggs av kommissionen som sedan skall lägga ut beställningar i fråga om utformningen av materialet hos Sveriges Radio och NTF samt hos organisationer och företag. Genomförandet på fältet avses ske via ljudradio, TV, annonser, skolor, NTF, motororganisationer, trafiksäkerhetskommittéer m. fl. Ett första program med information om trafikomläggningen har färdigställts under våren 1965 och utnyttjas av ett stort antal organisationer. En kommitté med representanter för bl. a. press, ljudradio, television och NTF har bildats för att inom kommissionen handlägga frågor rörande informationsverksamheten.

Kommissionen har tagit upp överläggningar med olika organisationer om deras medverkan vid genomförandet av planerade aktioner. En mera samlad inventering av de resurser som kan finnas inom den offentliga och den privata sektorn av samhället och som med fördel kan utnyttjas för att motverka olycksriskerna skall senare ske främst med inriktning på omställningsskedet. Under detta skede intensifieras alla åtgärder och koncentreras på det som rör trafikanternas anpassning till högertrafiken.

För fordonsförarna planeras ökade möjligheter att uppöva körskickligheten i vänstertrafik före omläggningstidpunkten och i högertrafik efter denna tidpunkt. Körskolor och motororganisationer har utlovat att så långt resurserna medger ställa instruktörer och övningsmöjligheter till förfogande för fortbildningsverksamhet.

Trafikundervisningen i skolorna bör ges sådan utformning att den kompletterar den information som eleverna nås av på annat sätt. Kommissionen har hemställt att skolöverstyrelsen måtte medverka till att alla skolor börjar höstterminen 1967 i sådan tid att eleverna under en vecka före omläggningen kan nås av en intensiv trafikundervisning. Skolöverstyrelsen har en särskild trafikkonsulent som i samverkan med kommissionen planlägger undervisningen.

Kommissionen har haft överläggningar med representanter för bl. a. rikspolisstyrelsen och försvarsstaben rörande trafikövervakningen och vägledningen av trafiken i samband med omläggningen. Från försvarsstabens sida har man förklarat att bl. a. över 2 000 trafikutbildade soldater med motorcyklar kan ställas till förfogande. Rikspolisstyrelsen leder arbetet med övervaknings- och vägledningsfrågorna genom en arbetsgrupp med representanter för kommissionen och krigsmakten.

Hittills har ca 2 000 bussar byggts om för högertrafik. Hela antalet bussar beräknas till ca 7 600. Omställningstakten har successivt ökats och så vitt nu kan bedömas torde vissa marginaler finnas för en ytterligare ökning.

Kungl. Maj:t har den 11 februari 1965 utfärdat kungörelse om användning av vissa bussar i yrkesmässig trafik i anslutning till övergången till högertrafik (dispensbusskungörelsen). Genom kommissionens försorg har utförts en inventering av de busslinjer som kan komma ifråga för trafik med s. k. dispensbussar. Det finns anledning anta att utrymmet för användning av dispensbussar är väsentligt mindre än som tidigare förutsatts, i varje fall under tiden före övergången till högertrafik. Däremot kan det visa sig nödvändigt att använda dispensbussar under viss tid efter omläggningen på grund av leveransförseningar m. m.

I samarbete med väghållarna har genomförts en inventering av behovet av ombyggnadsarbeten på vägar och gator i anslutning till övergången. Inventeringen visar att relativt kostnadskrävande ändringar erfordras vid trafikplatser och större vägskal.

Beträffande trafikreglerna anföres att kommissionen uppdragit åt olika forskningsinstitutioner att närmare belysa frågan om hastighetsbegränsning vid omläggningsstidpunkten. Inom kommissionen pågår vidare en översyn av gällande trafikförfattningar med hänsyn till nödvändiga ändringar vid införandet av högertrafik.

För att följa utvecklingen efter omläggningen planläggs ett effektivt rapportsystem med möjligheter till snabbbearbetning av statistiskt material.

Medelsbehovet för budgetåret 1966/67 har beräknats enligt följande.

	Stat 1965/66	Beräknat 1966/67 miljoner kronor	Förändring
1. Spärvägs- och busstrafik	65,0	100,0	+ 35,0
2. Väg- och gatuhållning samt järnvägar	27,0	70,0	+ 43,0
3. Skogsbruk	0,5	1,2	+ 0,7
4. Försvar	0,8	1,0	+ 0,2
5. Upplysningsverksamhet	2,8	4,3	+ 1,5
6. Administration	1,9	2,5	+ 0,6
7. Övrigt	2,0	6,0	+ 4,0
Summa	100,0	185,0	+ 85,0

Någon utgående reservation beräknas inte föreligga den 30 juni 1966.

Kommissionen uppdrog under våren 1965 åt en särskild arbetsgrupp att överse tidigare gjorda beräkningar av kostnaderna för trafikomläggningen samt lägga upp riktlinjer för en fortlöpande kostnadsuppföljning. Vidare har till kommissionen inkommit ett stort antal framställningar om ersättning för ombyggnad av olika typer av småbussar för personbefordran samt för ombyggnad av skåpbilar, butiksbuskar, kylbuskar, etc. Kommissionen har bl. a. med anledning härav funnit det angeläget att närmare klarlägga vilka fordonstyper som behöver byggas om och därför påbörjat utredning i frågan. Ifrågavarande utredningar har beräknats bli klara under hösten 1965. I detta sammanhang anföres att kommissionen har träffat uppgörelser med företag, som tillsammans äger omkring 3 000 bussar och 170 spårvagnar, rörande planeringen av företagens omställningsåtgärder och om ersättning

från kommissionen för dessa åtgärder. Därutöver har godkännande lämnats genom delbeslut beträffande ombyggnad eller nyanskaffning av ca 1 200 bussar. Beslut föreligger därför beträffande 4 200 bussar. Under de närmaste månaderna avser kommissionen att träffa uppgörelser och fastställa planer beträffande övriga bussar och spårvagnar. Vid tidpunkten för slutförandet av kostnadsinventeringen bör därför ett tämligen säkert underlag föreligga för bedömning av kostnaderna för omställningen av buss- och spårvagnsparken, ävensom ett bättre underlag för bedömning av kostnaderna för väg-ombyggnader m. m. Kommissionen anmäler att den så snart översynen slutförts kommer att anmäla resultatet för Kungl. Maj:t.

Kommissionens bedömning av anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 grundas på nu överblickbara kostnader för de objekt som hittills ansetts ersättningsberättigade.

Ifråga om kostnaderna för upplysningsverksamheten erinrar kommissionen om att skolöverstyrelsen anmält ett omfattande medelsbehov för en intensifiering av trafikundervisningen under tiden t. o. m. budgetåret 1967/68.

I bilförarutredningens betänkande Körkortet och trafikutbildningen (SOU 1965: 42) föreslås en organisation av i huvudsak samma omfattning som skolöverstyrelsen bedömt erforderlig inför trafikomläggningen. Kommissionen ifrågasätter om inte en anpassning och samordning av de föreslagna åtgärderna kan komma till stånd. En sådan samordning förutsätter att den av bilförarutredningen förordade personalorganisationen sätts i funktion i sådan tid, att den kan främja de trafiksäkerhetssyften som är särskilt angelägna inför högertrafikomläggningen. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till bilförarutredningens betänkande anser sig kommissionen inte böra vidta någon annan åtgärd än att vid behov lämna ekonomisk medverkan dels till fortsatt planläggningsarbete inom skolöverstyrelsen under budgetåret 1965/66 och dels till ytterligare utbildning av länskonsulenter. Om bilförarutredningens förslag om intensifierad trafikundervisning i skolorna inte skulle genomföras fr. o. m. höstterminen 1966 måste medel för anställande av länskonsulenter och kontaktlärare samt för utbildning av dessa lärare ställas till förfogande i särskild ordning.

I *skrivelse den 18 november 1965* har statens högertrafikkommission redovisat resultatet av *översyn av tidigare gjorda beräkningar av kostnaderna för högertrafikomläggningen*. På grundval av denna översyn hemställer kommissionen att — utöver de belopp kommissionen beräknat i sin anslagsframställning den 2 september 1965 — ytterligare 35 milj. kr. anvisas under förevarande anslag för budgetåret 1966/67.

Kommissionen anför inledningsvis att kostnaderna för trafikomläggningen i betänkandet *Kostnader för övergång till högertrafik* (SOU 1961: 62) beräknades till omkring 340 milj. kr. i 1961 års priser. Vid remissbehandlingen lämnades utredningens beräkningar i allt väsentligt utan erinran. I

prop. 1963: 58 angående övergång till högertrafik framhöll departementschefen att beräkningarna givetvis måste grundas på en del mer eller mindre osäkra faktorer men att de dock som helhet borde godtas. Med hänsyn till att de utfördes 1961 och att trafikomläggningen förutsattes äga rum först 1967 syntes det emellertid befogat att räkna med en kostnad av omkring 400 milj. kr. Att närmare än så ange kostnadsbeloppet ansågs inte vara möjligt.

Trots en ogynnsam utveckling av bl. a. verkstadskostnaderna har det vid uppgörelser angående ombyggnad av buss- och spårvägsparken visat sig möjligt att hålla kostnaderna härför inom ungefärligen den kostnadsram som man tidigare räknat med. Däremot har pris- och löneutvecklingen samt den fortlöpande trafikökningen gett anledning anta att det inte skulle bli möjligt att genomföra erforderliga ombyggnadsarbeten m. m. på vägar och gator utan en avsevärd ökning av de beräknade kostnaderna. Vidare har ombyggnad aktualiserats för vissa fordon som inte beaktats vid de tidigare beräkningarna. Dessutom har framkommit vissa andra icke tidigare förutsedda kostnadskrävande objekt. Slutligen har ett närmare studium av hur trafiksäkerhetsarbetet skall bedrivas gett vid handen att den tidigare beräknade kostnaden för upplysningsverksamhet måste komma att väsentligt överskridas. Den arbetsgrupp som tillkallades för att se över kostnadsberäkningarna har funnit, att kostnaderna för övergång till högertrafik numera kan beräknas till 595 milj. kr. i 1965 års prisläge.

Kommissionen behandlar i fortsättningen totalkostnadens fördelning på olika poster och anför därvid bl. a. följande.

Arbetsgruppens beräkning av kostnaderna för omställningen av buss- och spårvägsparken har till större delen kunnat grundas på fastställda planer eller på uppgifter rörande aktuella ärenden. I övrigt har beräkningarna baserats på delbeslut rörande vissa fordon samt på uppskattningar med ledning av kostnaderna för de fordon som redan varit föremål för beslut. Självfallet är det inte möjligt att med bestämdhet ange den slutliga totalkostnaden. Även om vissa risker kan föreligga för en ökning av den tidigare beräknade kostnaden av 260 milj. kr. finns det f. n. inte anledning att frångå denna beräkning.

Kostnaderna för ändring av bussar godkända endast för beställningstrafik samt vissa andra fordon har tidigare beräknats till ca 5 milj. kr. Till kommissionen har inkommit ett stort antal framställningar om ersättning för ombyggnad av olika typer av småbussar för personbefordran samt skåpbilar, butiksbussar, kylbussar, invalidbilar m. m. Kommissionen har funnit det angeläget att närmare klarlägga vilka fordonstyper som behöver byggas om och därför låtit företa en undersökning härom. Denna visar att kostnaderna för nödvändig ombyggnad av här avsedda fordonstyper kan uppskattas till 57 milj. kr. i nu rådande prisläge. Av de totala kostnaderna hänför sig drygt 20 milj. kr. till ombyggnad av skåpbilar. För vissa lastbilar har beräknats ca 8 milj. kr., för invalidbilar ca 7 milj. kr. samt för butiks-

bilar ca 6 milj. kr. Undersökningen har baserats på tillgänglig officiell fordonsstatistik, vilken kompletterats med uppgifter från tillverkare av fordon och karosserier, olika generalagenters försäljningsstatistik samt med uppgifter från ägare av större fordonsparker. Kravet på skyndsamhet i undersökningen har icke medgivit mera omfattande specialundersökningar på fältet. Vid bedömningen av ombyggnadsbehovet har beaktats de krav, som kan ställas med avseende på trafiksäkerhet, arbetarskydd, trafikteknik och transportekonomi. Vidare har hänsyn tagits till speciella synpunkter t. ex. rörande handikappades rörelseförmåga. I samband med undersökningen har underhandskontakter tagits med bl. a. olika myndigheter och organisationer såsom arbetarskyddsstyrelsen, arbetarskyddsnämnden, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, De Handikappades Riksförbund, Svenska droskbilägareförbundet och Svenska lasttrafikbilägareförbundet. Som allmän princip vid bedömningen av hithörande frågor har gällt att någon försämrings av trafiksäkerheten ej borde ske vid övergången till högertrafik. Undersökningen har även visat att ombyggnaderna kan genomföras utan att inkräkta på bussarnas ombyggnadsprogram.

Enligt kommissionens uppfattning måste åtgärder vidtas i fråga om de berörda fordonstyperna i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framkommit vid undersökningen. En stor del av ombyggnaderna kunde självfallet undvikas om man generellt medgav rätt till uppställning på vänster sida i färdriktningen för lastning och lossning m. m. Kommissionen har emellertid funnit att något sådant generellt tillstånd inte bör ges. Denna uppfattning delas helt av de båda rådgivande delegationerna. Även om det statistiska underlaget för kostnadsberäkningarna är bristfälligt och frågan huruvida ersättning må utgå enligt ersättningskungörelsen kräver en ingående prövning i varje enskilt fall, torde den beräknade kostnaden ge en någorlunda riktig uppfattning om storleksordningen av de sammanlagda ersättningsbeloppen.

Kostnaderna för åtgärder hänförliga till väg- och gatuhållning samt järnvägar har nu beräknats till 206 milj. kr. vilket innebär en ökning med 103,2 milj. kr. i förhållande till tidigare beräkningar. Kostnadsökningen hänför sig helt till väg- och gatuhållning medan den del av beloppet som avser erforderliga ändringsarbeten vid korsning mellan järnväg och väg har tagits upp med oförändrat 10,4 milj. kr. Beräkningarna grundas på en i samarbete med väghållarna företagen inventering av behovet av ombyggnadsarbeten på vägar och gator. Det har inte varit möjligt att basera beräkningarna på planer med kostnadsberäkningar eftersom sådana hittills endast i begränsad utsträckning kommit in från väghållarna. Av totalkostnaden om 206 milj. kr. avser ca 104 milj. kr. nödvändiga ombyggnader av vissa trafikplatser och gatukorsningar i städerna och större vägskal på landsbygden samt flyttning av vissa busshållplatser m. m. Vidare beräknas — utöver förenämnda 10,4 milj. kr. för vissa åtgärder vid järnvägs kors-

ningar — bl. a. 22 milj. kr. för ändring av vägmärken och ett belopp av samma storleksordning för ändring av trafiksignaler. Därtill kommer kostnaderna för ommålning av trafiklinjer, ändring av maskiner m. m. samt kostnader för projektering och administration. Förutom av den allmänna prisuppgången kan kostnadsstegringen förklaras av volymökningar. Sålunda har antalet vägmärken och trafiksignaler ökat kraftigt. På grund av att många vägar blivit belagda eller försedda med oljegrus har omfattningen av trafiklinjemålningen ökat. Vidare ingick inte i de uppgifter från väghål-larna, som låg till grund för den tidigare kostnadsberäkningen, regelmässigt kostnader för projektering och administration. Enligt ersättningskungörelsen är även dessa kostnader ersättningsgilla och utgör en icke ringa del av de nu beräknade kostnaderna. Kommissionen undersöker givetvis i vad mån besparingar är möjliga liksom även möjligheterna att få vissa åtgärder utförda som beredskapsarbeten. Storleksordningen av de nu beräknade kostnaderna för ändringsarbeten på väg- och gatusidan torde dock inte komma att i nämnvärd grad ändras. Kommissionen vill med skärpa understryka att beräkningarna inte ger utrymme för standardhöjande åtgärder.

För ändringsåtgärder inom skogsbruket har tidigare beräknats 2,4 milj. kr. Anledning att justera detta belopp finns inte. Däremot uppkommer även kostnader för industri och handel. I 1961 års betänkande synes någon post härför inte ha tagits upp. I de av Kungl. Maj:t fastställda tillämpningsföreskrifterna till ersättningskungörelsen framhålles emellertid att industri-företag och handelsföretag kan nödgas bygga om in- och utfarter vid fabriksanläggning eller varuhus samt att det vidare kan bli tal om att ändra eller flytta lastbryggor, vagnvågar och liknande anordningar. Givetvis förutsattes att det rör sig om kostnader, vilka är nödvändiga för trafikom-läggningen, har ett omedelbart samband med denna och är att anse såsom direkta. Beträffande omfattningen av erforderliga åtgärder föreligger f. n. inga samlade uppgifter. Kommissionen har emellertid från några industri-företag införskaffat uppgifter om vilka åtgärder som kan behöva vidtas in-för trafikomläggningen. Med ledning av de därvid angivna kostnaderna sy-nes den totala kostnaden för ändringar inom industri- och handelsföretag inklusive skogsbruk kunna uppskattas till storleksordningen 13 milj. kr.

Någon plan över erforderliga åtgärder inom försvaret i anledning av tra-fikomläggningen har ännu inte lämnats till kommissionen. Enligt under-hand lämnade uppgifter föreligger ej skäl att räkna upp det ursprungligen beräknade medelsbehovet av 2 milj. kr.

I den tidigare angivna totalkostnaden om 400 milj. kr. ingår kostna-der för upplysningsverksamhet med 9,4 milj. kr. Kommissionen har i en den 24 juni 1965 dagtecknad promemoria med vissa riktlinjer för trafik-säkerhetsarbetet inför övergången till högertrafik redogjort för de insatser på detta område som måste anses ankomma på högertrafikkommissionen. De föreslagna åtgärderna, som närmare analyserats inom kommissionens

kansli och dess informationskommitté, har kostnadsberäknats till 30 milj. kr.

Målet för trafiksäkerhetsarbetet måste vara att varje trafikantkategori skall tillförsäkras minst samma grad av trafiksäkerhet efter övergången till högertrafik som i den nuvarande vänstertrafiken. Med ledning av hittillsvarande utredningsresultat planläggs tre etapper för upplysningsverksamheten, nämligen grundläggande skedet, som redan påbörjats, omställningsskedet den 20 augusti—den 3 september 1967 samt uppföljningsskedet under erforderlig tid därefter. Ljudradio och TV blir synnerligen viktiga media i denna verksamhet. För att effektivt ta till vara de möjligheter ljudradio och TV kan erbjuda får man emellertid räkna med relativt betydande produktionskostnader. Även press och andra massmedia måste användas i stor utsträckning. Vid bedömningen av medelsbehovet bör man kunna utgå från att pressen, liksom för övrigt ljudradio och TV, kommer att finna högertrafikarbetet intressant från nyhetssynpunkt och spontant ägna det ett stort utrymme. Medelsbehovet blir trots detta betydande. En effektiv pressservice måste sålunda skapas, så att material finns att tillgå för pressen. Vidare måste kommissionen själv driva en målinriktad och kontrollerbar informationsverksamhet, vilken kräver annonsering. Därjämte måste andra propagandamedel användas såsom broschyrer, bildband m. m. Kommissionen anser inte att kostnaden för att utnyttja ljudradio, TV, press och andra massmedia kan beräknas till ett lägre belopp än 12 milj. kr.

Skolöverstyrelsen, som i olika sammanhang aktualiserat frågan om skolornas medverkan vid övergången till högertrafik, har till kommissionen anmält ett medelsbehov av 10,5 milj. kr. för tiden t. o. m. läsåret 1967/68. I sin anslagsframställning för budgetåret 1966/67 framhöll kommissionen att behovet av en förstärkt personalorganisation för trafikundervisningen i skolorna också vid bibehållen trafikriktning hade belysts i bilförarutredningens betänkande. Utredningens förslag innebär en organisation av i huvudsak samma omfattning som den som skolöverstyrelsen bedömt erforderlig inför trafikomläggningen. Enligt kommissionens uppfattning är det utomordentligt angeläget att förutsättningarna för en intensifierad trafikundervisning i skolorna föreligger i varje fall fr. o. m. vårterminen 1967. Därest en reform inte kan genomföras från denna tidpunkt anser sig kommissionen böra bestrida kostnaderna för utbildning av och ersättning till den personal som kommissionen finner erforderlig. Totalkostnaden för upplysningsverksamheten kan därvid komma att öka med ca 6 milj. kr., varav 4 milj. kr. hänför sig till det grundläggande skedet och omställningsskedet samt 2 milj. kr. till uppföljningsskedet.

Från en rad olika organisationer har anmälts intresse att delta i trafiksäkerhetsarbetet inför övergången till högertrafik. Kommissionen avser att så långt möjligt begagna sig av frivillig verksamhet på detta område. För att insatserna skall kunna utnyttjas på bästa sätt erfordras en viss samordning. Det synes lämpligt att denna samordning sker inom ramen för nu-

varande organisation med läns- och lokalkommittéer. För att ge dessa ökade möjligheter att effektivt bedriva sin verksamhet synes, på sätt redan förutsatts i 1961 års betänkande, i varje län böra finnas en representant för högertrafikkommissionen som i varje fall på halvtid kan ägna sig åt dessa uppgifter. Om möjligt bör denna funktionär placeras på länsstyrelsen. Kommissionen bör dessutom ha möjlighet att ekonomiskt stödja organisationerna. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande ändamål beräknas till 4,3 milj. kr.

För trafikövervakningen kommer polisens alla resurser att stå till förfogande jämte förstärkning från krigsmakten. För krigsmaktens medverkan har beräknats vissa kostnader för traktamenten m. m. Vidare har upptagits vissa kostnader för handledning och utrustning av de medlemmar i olika organisationer som kan antas komma att frivilligt ställa sig till förfogande för att biträda med vägledning i trafiken. Sammanlagt beräknar kommissionen kostnaderna för trafikövervakning och vägledning till 700 000 kr. För provisoriska skyltar och markeringar på vägbanor m. m. beräknas 2,8 milj. kr.

Kostnaderna för upplysningsverksamheten hänför sig i huvudsak till verksamheten under det grundläggande skedet och omställningsskedet. Genomförandet av ifrågavarande informationsverksamhet kräver vissa undersökningar m. m., vilka beräknas kosta 2,1 milj. kr. Verksamheten under uppföljningsskedet måste bevakas noggrant och erforderliga resurser ställas till förfogande. Kommissionen beräknar kostnaderna härför till 2 milj. kr. För åtgärder av informations- och utbildningskaraktär under den närmaste tiden efter omläggningen beräknas 5,9 milj. kr.

Totalt beräknas sålunda medelsbehovet för upplysningsverksamhet till $(12,0 + 4,3 + 0,7 + 2,8 + 2,1 + 2,0 + 5,9)$ avrundat 30 milj. kr. Härtill kan komma kostnader för trafikundervisningen i skolorna. En upplysningsverksamhet av angiven omfattning är enligt kommissionen nödvändig för att skapa förutsättningar för att genomföra trafikomläggningen utan någon ökning av trafikolyckorna. Kommissionen vill starkt understryka sin avsikt att få fram ett informationsmaterial av hög kvalitet och att få till stånd ett gott samarbete med organisationer av olika slag för ett effektivt trafik-säkerhetsarbete.

Kostnaderna för administration har nu beräknats till 8 milj. kr. varvid förutsatts att ansvaret för åtgärder under uppföljningsskedet kring årsskiftet 1967/68 skall kunna överföras på andra organ. Ökningen i förhållande till tidigare beräknade 4,2 milj. kr. beror bl. a. på att man ursprungligen avsåg att förlägga verksamheten till en befintlig myndighet. Vidare har löneutvecklingen bidragit till en stor del av kostnadsökningen. Därtill kommer emellertid att såväl upplysningsverksamheten med därav föranledda vetenskapliga utredningar som handläggningen av ärenden rörande tidigare inte förutsedda objekt medfört ökat personalbehov.

För ändring av bensinstationer m. m. har tidigare beräknats 8,3 milj. kr. Några planer angående ändring av bensinstationer har ännu inte ingivits till kommissionen. Med ledning av uppgifter från Svenska petroleum institutet har kostnaderna för erforderliga ändringar nu uppskattats till minst 12 milj. kr. Härjämte bör tillägg göras för ändring av vissa andra serviceanläggningar utmed vägarna såsom verkstäder, motell m. m. Totalkostnaden för ändring av bensinstationer m. m. har därför tagits upp med 13 milj. kr., vilket innebär en ökning med 4,7 milj. kr. i förhållande till tidigare beräkningar.

I 1961 års betänkande finns intet angivet beträffande ändring av taxistationer. I samband med ändring av tätorternas trafiksystem blir det emellertid nödvändigt att flytta vissa taxistationer. Kostnaderna för dessa arbeten har f. n. endast kunnat uppskattas. I kostnadskalkylen har tagits upp 1 milj. kr. för ändring av taxistationer.

För vissa smärre omställningsåtgärder samt för oförutsett har beräknats 5 milj. kr.

Av den nu beräknade totalkostnaden av 595 milj. kr., har 63,5 milj. kr. förbrukats under budgetåren 1963/64 och 1964/65. Återstoden beräknas komma att fördela sig på budgetåren 1965/66—1968/69 med resp. 111,5 220, 190 och 10 milj. kr. Kostnaderna under budgetåret 1968/69 avser bl. a. ersättning för ombyggnad av vissa spårvagnar.

Det ökade medelsbehovet för budgetåret 1966/67 av 35 milj. kr. fördelar sig med 25 milj. kr. på kostnader för ombyggnad av skåpbilar m. m. och med 10 milj. kr. på upplysningsverksamhet. Medlen för ombyggnad av skåpbilar m. m. föreslås anvisade under anslagsposten Spårvägs- och buss- trafik. Benämningen på denna post anses i samband härmed böra ändras till Fordon.

Departementschefen

Arbetet inom statens högertrafikkommision har under år 1965 bl. a. innefattat fastställande av vissa riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet i anslutning till trafikomläggningen. I detta arbete kommer ett stort antal myndigheter, organisationer och enskilda att delta. Press, ljudradio och television kommer att medverka för spridning av information rörande omläggningen.

Omställningen av bussparken har fortsatt. Under år 1965 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse om användning av vissa bussar i yrkesmässig trafik i anslutning till övergången till högertrafik (dispensbusskungörelsen). En inventering har genomförts av behovet av ombyggnadsarbeten på vägar och gator i anslutning till trafikomläggningen. För att närmare få belyst frågan om lämplig hastighetsgräns vid omläggningen har kommissionen uppdragit åt olika forskningsinstitutioner att göra undersökningar härom.

Under år 1965 har kommissionen låtit verkställa en översyn av beräk-

ningarna rörande kostnaderna för trafikomläggningen. Översynen visar att kostnaden för omläggningen kommer att bli väsentligt högre än tidigare beräknats. Orsaken härtil är bl. a. tidigare inte förutsedda ombyggnadsbehov, ökade kostnader genom pris- och löneutvecklingen samt ökade kostnader för upplysningsverksamhet. De sammanlagda kostnaderna för trafikomläggningen bör enligt kommissionens mening beräknas till 595 milj. kr. i 1965 års prisläge. Kostnaderna för ombyggnad av bussar och spårvagnar beräknas till oförändrat 260 milj. kr. På fordonssidan tillkommer kostnader för ombyggnad i viss omfattning av skåpbilar, butiksilar, invalidfordon jämte vissa specialfordon. Sammanlagt har härför beräknats 57 milj. kr. eller en ökning med 52 milj. kr. Kostnaderna för väg- och gatuarbeten beräknas till 206 milj. kr., vilket innebär en ökning med 103,2 milj. kr. sedan föregående beräkning. Förutom av allmänna prisstegringar beror kostnadsökningen på bl. a. ökade kostnader för ändring av vägmärken och trafiksignaler samt för trafiklinjemålning. Vidare ingick inte som regel i den tidigare beräkningen kostnaderna för projektering och administration. Dessa kostnader, som uppgår till relativt betydande belopp, ingår numera i de ersättningsberättigade kostnaderna enligt ersättningskungörelsen. För åtgärder inom skogsbruk och försvar beräknas oförändrat resp. 2,4 och 2 milj. kr. Vissa ändringsarbeten har bedömts erforderliga inom industri- och handelsföretag. Kostnaderna härför har tagits upp med 10,6 milj. kr. Upplysningsverksamheten har numera bedömts kräva större insatser än som tidigare ansetts erforderligt. Av denna anledning har kostnaderna härför räknats upp från 9,4 milj. kr. till 30 milj. kr. eller med 20,6 milj. kr. Posten till administration har beräknats öka med 3,8 milj. kr. till 8 milj. kr. bl. a. på grund av ökat personalbehov för utredningsarbete. Slutligen har för kostnader avseende bl. a. ändring av bensinstationer och taxistationer beräknats 19 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till tidigare beräkning med 4,8 milj. kr.

Den nu verkställda kostnadsberäkningen har skett under hänsynstagande till ersättningsreglerna i ersättningskungörelsen och de i anslutning till denna utfärdade tillämpningsföreskrifterna. Vid beräkningen av vissa i kalkylen ingående kostnader har härjämte beaktats åtgärdernas betydelse från bl. a. trafiksäkerhetssynpunkt. Liksom högertrafikreformen främst är motiverad från trafiksäkerhetssynpunkt är det enligt min mening av största betydelse att åtgärderna för trafikomläggningen planeras och genomförs på ett sådant sätt att trafiksäkerhetens krav tillgodoses i anslutning till själva omläggningen. Jag har inte funnit anledning till erinran mot de vid översynen tillämpade metoderna och i anslutning därtill redovisade överväganden. Inom ramen för gällande bestämmelser och fastställda riktlinjer är det emellertid synnerligen angeläget att kostnaderna i största möjliga utsträckning begränsas. Jag förutsätter att kommissionen tillvaratar alla möjligheter till kostnadsbesparingar.

För budgetåret 1966/67 har kommissionen beräknat medelsbehovet till 220 milj. kr. Mer än hälften av beloppet avser kostnader för fordonsombyggnader. Jag anser mig böra tillstyrka kommissionens förslag till medelsanvisning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för övergång till högertrafik* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 16. Utredningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	400 000	310 200	143 600
1965/66	600 000		
1966/67 (förslag)	1 200 000		

Från anslaget bestrides kostnader för bl. a. speciella utredningar inom väg- och vägtrafikväsendet och vissa studieresor samt för bidrag till vissa organisationer och sammanslutningar, såsom Ingeniörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission och Nordiska vägtekniska förbundet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med oförändrat 600 000 kr.

Motiv

På styrelsens uppdrag pågår vid statens väginstitut bl. a. utvecklingsarbete rörande apparatur för trafikmätningar. Vidare pågår trafiktekniska undersökningar samt analyser av sambandet mellan trafikolyckorna och vägarnas tillstånd. Härjämte utförs regelmässigt vissa brobyggnadstekniska och betongtekniska undersökningar. Det sammanlagda medelsbehovet för angivna ändamål beräknas till 425 000 kr. För vissa studieresor m. m. beräknas 55 000 kr.

Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission föreslås med oförändrat 100 000 kr. För verksamheten inom svenska avdelningen av Nordiska vägtekniska förbundet föreslås likaledes ett oförändrat bidrag av 20 000 kr.

Departementschefen

För bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission och svenska avdelningen av Nordiska vägtekniska förbundet beräknar jag i enlighet med styrelsens förslag resp. 100 000 kr. och 20 000 kr. Styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt föranleder ej heller någon erinran från min sida.

Under hänvisning till vad jag anfört under den allmänna översikten rö-

rande beräkningen av väganlagen beräknar jag för nästa budgetår under förevarande anslag ett belopp av 600 000 kr. för ett särskilt tekniskt utvecklingsarbete för att motverka luftföroreningar genom bilavgaser.

Anslaget bör sålunda uppföras med (600 000 + 600 000) 1 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 17. Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	100 000	116 000	1 000
1965/66	25 000		
1966/67 (förslag)	25 000		

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med oförändrat 25 000 kr.

Motiv

Anslaget tages i anspråk för svenskt deltagande i kongresser, sammanträden och konferenser samt för resor och kommittéarbete i anslutning härtill. Då fråga om deltagande i detta slag av internationellt samarbete ofta uppkommer med kort varsel, är det icke möjligt att mera exakt beräkna medelsbehovet. Ett belopp av 25 000 kr bör beräknas för budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Såsom styrelsen föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

B 18. Avsättning till statens automobilskattemedelsfond

Under hänvisning till vad jag anfört under den allmänna översikten över beräkningen av väganlagen angående dispositionen av automobilskattemedelsinkomsterna föreslår jag, att förevarande anslag uppförs endast med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Vatten- och avloppsanläggningar**B 19. Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar**

	Anslag	Netto- utgift	Reservation vid budget- årets utgång	Därav ej disponerat
		miljoner kronor		
1963/64	70,0	66,9	11,5	—
1964/65	80,0	64,8	26,7	—
1965/66	85,0			
1966/67 (förslag)	85,0			

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 90 (+ 5,0) milj. kr.

Motiv

I föregående års begäran om anslag anmälde styrelsen, att bidragsbalansen — uttryckt i sammanlagd beräknad anläggningskostnad för företag till vilka påbörjandetillstånd meddelats men till vilka statsbidrag på grund av bristande medelstillsdelning icke beviljats — kunde beräknas vara avverkad år 1972 vid en fortsatt årlig anslagstilldelning av 80 milj. kr. samt år 1971 vid en fortsatt årlig anslagstilldelning av 90 milj. kr. för 1965/66 och av 100 milj. kr. för budgetår därefter.

Inom styrelsen har upprättats nya prognoser för bidragsbalansens avveckling. Enligt dessa kommer bidragsbalansen att vara avverkad år 1972 vid en fortsatt årlig anslagstilldelning av 85 milj. kr. och vid mitten av år 1971 vid en fortsatt årlig anslagstilldelning av 90 milj. kr.

För budgetåret 1965/66 bemyndigades styrelsen, att disponera högst 6 milj. kr. av de anvisade medlen för beviljande av förtursbidrag till särskilt angelägna avloppsreningsverk. De ansökningar om förtursbidrag eller direktbidrag som har ingivits är så omfattande, att de nu måste prövas mycket restriktivt. Styrelsen föreslår därför, att högst 10 milj. kr. av anslaget får disponeras för detta ändamål under budgetåret 1966/67. Vidare har antagits, att viss del av anslaget kommer att användas för sådana företag, till vilka styrelsen jämlikt beslut av Kungl. Maj:t bemyndigas lämna högre bidrag än vad som följer av sedvanliga bidragsregler samt till kontrollantarvoden, bidrag till forskningsuppgifter och regionala undersökningar.

Då styrelsen bedömer det angeläget att eftersläpningen i bidragsgivningen snarast möjligt bringas att upphöra hemställer den om en ökning av anslaget med 5 milj. kr. till 90 milj. kr. för budgetåret 1966/67.

Departementschefen

För bidragsgivningen till vatten- och avloppsanläggningar har under de senaste budgetåren successivt ökade medel ställts till förfogande och för

innevarande budgetår är anslaget uppfört med 85 milj. kr. För nästa budgetår förordar jag att anslaget uppförs med oförändrat 85 milj. kr. Därvid räknar jag med samma medelstillsdelning för beviljande av s. k. förtursbidrag eller direktbidrag avseende avloppsreningsverk som för innevarande budgetår, dvs. 6 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vatten- och avloppsanläggningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 000 kr.

C. Vägtrafikväsendet

C 1. Statens bilinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 191 000	3 781 200
1965/66	1 028 000	
1966/67 (förslag)	1 043 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 1 059 000 (+ 31 000) kr.

1. Löneomräkning.....	Ökning 31 000
-----------------------	------------------

Motiv

I avvaktan på närmare erfarenheter av den fr. o. m. den 1 januari 1965 genomförda omorganisationen av bilinspektionen och det förslag till inrättandet av ett statens trafikverk, som framlagts av bilförarutredningen och körtidsutredningen (SOU 1965: 43), framför styrelsen inga förslag om nya tjänster. I posten löneomräkning har inräknats bl. a. 15 500 kr. för utbildningsverksamhet.

Departementschefen

Den 1 januari 1965 trädde bestämmelserna om obligatorisk kontrollbesiktning i kraft. Jag torde i detta sammanhang få lämna en kortfattad redogörelse för utfallet av denna besiktningsverksamhet.

Aktiebolaget Svensk Bilprovning har under år 1965 utfört besiktningar vid 142 fasta anläggningar. Dessutom har sex mobila stationer använts för att förstärka kapaciteten på befintliga fasta anläggningar samt tillgodose behovet på orter utan bilprovningstationer. Den 30 november hade ca 550 000 fordon kontrollbesiktigats. Omkring en tredjedel av dessa fordon har varit behäftade med fel, som inte ansetts vara av allenast ringa betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt. En tredjedel av felen har gällt bromsarna och en femtedel belysningen. Bristerna har ofta varit enkla att avhjälpa. Vid företagna nya besiktningar har 90 % av de efterkontrollerade fordonen godkänts. Av de kontrollbesiktigade fordonen har nära 7 000 fordon eller 1,2 % företett sådana brister att körförbud utfärdats. I övrigt har bolaget utfört ca 290 000 besiktningar avseende främst registrerings- och lämplighetsbesiktningar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag till medel för utbildningsverksamhet under förevarande anslag anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Anslaget bör uppföras med (1 028 000 + 15 000) 1 043 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	523 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	520 000

Summa kr. 1 043 000;

b) till Statens bilinspektion: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 043 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 2. Statens bilinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 142 000	1 843 400
1965/66	305 000	
1966/67 (förslag)	315 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 333 000 (+ 28 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar m. m.	173 500	+ 19 000	+ 9 500
2. Utrustning	—	+ 9 000	—
3. Övriga utgifter	1 500	—	+ 500
		+ 28 000	+ 10 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (305 000 + 10 000) 315 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens bilinspektion: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 3. Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65 (1.1—30.6.1965)	2 099 000	1 885 600
1965/66	4 525 000	
1966/67 (förslag)	4 645 000	

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 4 691 000 (+ 166 000) kr.

A. Avlöningar		Ökning	
1. Löneomräkning		105 000	
	Anvisat	Föreslagen ökn. 1966/67	
	1965/66	Mynd.	Dep:t
B. Omkostnader			
1. Reseersättningar	830 000	61 000	40 000
Ökning totalt		166 000	

Motiv

A. 1. För utbildningsverksamhet har beräknats särskilda medel av 47 000 kr.

Departementschefen

För utbildningsverksamhet beräknar jag särskilda medel av 25 000 kr., innebärande en ökning med 15 000 kr.

I fråga om omkostnaderna beräknar jag i likhet med föregående budgetår under förevarande anslag medel för bilinspektionens kostnader för utbildningsändamål och för underhåll av utrustning m. m. I enlighet med vad jag nu föreslagit och under hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upptar jag ökningen av omkostnaderna till 40 000 kr.

Anslaget bör uppföras med (4 525 000 + 120 000) 4 645 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för statens bilinspektions uppdragsverksamhet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	91 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	2 963 000
3. Omkostnader, förslagsvis	1 591 000

Summa kr. 4 645 000;

b) till *Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 645 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 4. Registrering av motorfordon

	Anslag
1964/65	1 000
1965/66	1 000
1966/67 (förslag)	1 000

I enlighet med förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) torde anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1966/67
anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

C 5. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	4 250 000	5 501 500	51 100
1965/66	6 500 000		
1966/67 (förslag)	6 500 000		

Från anslaget utgår statsbidrag till järnvägar för sådana säkerhetsanordningar, som huvudsakligen betingas av vägtrafikens säkerhetskrav. Statsbidrag utgår med högst 90 % av beräknad engångskostnad för kryssmärke och säkerhetsanordning, annan trafiksäkerhetsfrämjande åtgärd till fördel för vägtrafiken, marklösen och ersättning för skada och intrång samt med 45 % av engångskostnaden för automatisering av befintlig säkerhetsanordning. Principerna för bidragsgivningen framgår av prop. 1964: 1 (bil. 8, p. 25). Genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1964 har utfärdats bestämmelser för bidragsgivningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr 24/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med oförändrat 6 500 000 kr.

Motiv

För budgetåret 1965/66 tillgängliga medel 6 551 000 kr. beräknas bli förbrukade under budgetåret. Statens järnvägar har föreslagit att statsbidraget till SJ beräknas till 6 milj. kr. för budgetåret 1966/67. Bidraget till enskilda järnvägar bör beräknas till 0,5 milj. kr. Styrelsen föreslår att anslaget upptas med 6,5 milj. kr.

Departementschefen

Jag biträder väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om att anslaget tas upp med oförändrat belopp av 6,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 6. Statens biltrafiknämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	964 000	963 200
1965/66	1 064 000	
1966/67 (förslag)	1 074 000	

Statens biltrafiknämnd (skr 19/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 1 096 000 (+ 32 000) kr.

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökning
a) Minskning med 1 förste byråsekreterartjänst Ae 23	—
b) 1 kansliskrivare Ao 11	+ 20 280
c) Minskning med 1 kontorsbiträdestjänst Ao 5	—
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändring	+ 1 968
b) Ordinariesättningar	—
c) Extraordinariesättningar	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 9 752
	+ 32 000

Motiv

1. a) En förste byråsekreterartjänst i Ae 23 får enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1961 ej uppehållas under den tid en personlig byrådirektörstjänst i Ao 24 finns inrättad. Det finns inte längre anledning att bibehålla ifrågavarande förste byråsekreterartjänst.

1. b) Den kanslist som hittills utfört registratorsgöromålen bör anförtros mer kvalificerade göromål. Arbetets omfattning motiverar att en särskild tjänst för registrator inrättas. Tjänstebestämmelsen bör vara kansliskrivare med placering i Ao 11.

1. c) En av innehavarna av tjänsterna som kontorsbiträde i Ao 5 har avgått med pension.

2. a) Nämnden föreslår uppflyttning i lönegrad av en tjänst som kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11.

2. b) Nämnden föreslår ordinariesättning av tjänsten som kanslichef samt av en tjänst som byrådirektör i Ae 25, två som förste byråsekreterare i Ae 23, en som kontorist i Ae 9 och en som förste expeditionsvakt i Ae 9.

2. c) Nämnden föreslår extraordinariesättning av två tjänster som förste byråsekreterare i Ae 23.

Departementschefen

Jag har inget att erinra mot nämndens förslag till minskning med en förste byråsekreterartjänst och en kontorsbiträdestjänst. Övriga förslag till personal- och tjänsteförändringar anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Anslaget bör uppföras med (1 064 000 + 10 000) 1 074 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens biltrafiknämnd som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 042 000
Summa kr.	1 074 000;

c) till *Statens biltrafiknämnd*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 074 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 7. Statens biltrafiknämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	104 000	143 900
1965/66	111 000	
1966/67 (förslag)	121 000	

Statens biltrafiknämnd (skr 19/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 128 000 (+ 17 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67	
		Mynd.	Dep:t
1. Sjukvård.....	4 500	+ 500	+ 500
2. Reseersättningar.....	17 000	+ 1 500	+ 1 000
3. <i>Expenser</i> :			
a) Bränsle, lyse och vatten.....	6 500	—	— 500
b) Övriga <i>expenser</i>	83 000	+ 15 000	+ 9 000
		+ 17 000	+ 10 000

Motiv

3. b) För informations- och utbildningsverksamhet rörande beredskapsplanläggningen föreslås 7 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (111 000 + 10 000) 121 000 kr. Jag har därvid beräknat särskilda medel av 7 000 kr. för informations- och utbildningsverksamhet avseende beredskapsplanläggningen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biltrafiknämnd*: Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 121 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 8. Statens trafiksäkerhetsråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	290 000	289 000
1965/66	282 000	
1966/67 (förslag)	255 000	

Statens trafiksäkerhetsråd (skr 7/9 1965) föreslår att anslaget uppförs med 311 000 (+ 29 000) kr.

A. Avlöningar		Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>		
1 förste byråsekreterare Ae 23.....		+ 37 680
2. <i>Tjänsteförändringar</i>		
Lönegradsförändringar		+ 17 592
3. <i>Löneomräkning</i>		+ 728
		+ 56 000
B. Omkostnader	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd. Dep:t
1. Kostnader för snabbstatistik rörande vägtrafikolyckor.....	29 000	— 29 000 — 29 000
2. Övriga omkostnader.....	36 000	+ 2 000 + 1 000
		— 27 000 — 28 000
Totalt		+ 29 000

Motiv

A. 1. De ökade arbetsuppgifterna för rådets administrativa avdelning kräver ytterligare arbetskraft. Rådet föreslår att en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 inrättas.

A. 2. Rådet föreslår uppflyttning i lönegrad av tjänsten som kanslichef i Bo 1 till Bo 3, av tjänsten som laborator i Bg 1 till forskningschef i Bg 3, av tjänsten som byrådirektör i Ae 25 till Ae 27 och av en kontoristtjänst i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11.

B. 1. Medel till bestridande av samtliga kostnader för vägtrafikolycksstatistiken beräknas fr. o. m. den 1 januari 1966 på anslag under statistiska centralbyråns förvaltning.

Departementschefen

Rådets förslag till uppflyttning av tjänsten som kanslichef är av den art att det inte bör provas i förevarande sammanhang. Jag är ej heller beredd att tillstyrka rådets förslag till personal- och tjänsteförändringar i övrigt.

Med hänvisning i övrigt till beräkningen av omkostnaderna i den föregående sammanställningen upptar jag anslaget till (282 000 — 27 000) 255 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för statens trafiksäkerhetsråd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	56 000
2. Arvoden till ledamöter	45 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	117 000
4. Omkostnader	37 000
Summa kr. 255 000;	

b) till *Statens trafiksäkerhetsråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 9. Trafiksäkerhetsforskning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1964/65	1 150 000	1 085 300	149 700
1965/66	1 400 000		
1966/67 (förslag)	1 650 000		

Statens trafiksäkerhetsråd (skr 7/9 1965) föreslår att anslaget uppförs med 1 650 000 (+ 250 000) kr.

Motiv

Trafiksäkerhetsrådets forskargrupp (TRAFO) har till uppgift att bedriva samordnad trafiksäkerhetsforskning och består f. n. av fyra forskare i psykologi, vägteknik, fordonsteknik och statistik. Gruppens arbete leds av rådets laborator. Rådets arbetsgrupp TRAG utgör en forsknings- och utredningsavdelning, som är uppdelad på tre sektioner för uppföljningsverksamhet, detaljanalys och tillfälliga uppdrag. Sektionerna förestås av förste forskningsassistenter. Vidare bedrivs forskning under ledning av rådets laborator vid ett forskningslaboratorium, varunder haverikommissionen skall sortera. Utöver den till rådet bundna forskningen utföres trafiksäkerhetsforskning av enskilda forskare vid vetenskapliga institutioner. En tekniskt-vetenskaplig sekreterare skall vara kontaktman med dessa institutioner och forskare för att samordna rådets samlade forskningsverksamhet.

Inrättandet av TRAFO har aktualiserat behovet av en samlad översikt av trafiksäkerhetsforskningen såväl inom som utanför landet i vad avser dess förutsättningar, arbetssätt och resultat. Gruppen har därför presenterat en plan för en samordnad forskningsinsats inom trafiksäkerhetsrådets verksamhetsområde under den närmaste femårsperioden. Kostnaderna för budgetåret 1966/67 enligt planen uppgår till 1 650 000 kr.

Trafiksäkerhetsrådet har genom arbetsgruppen TRAG på uppdrag av Kungl. Maj:t följt effekten av tillfälliga hastighetsbegränsningar. Dessa har liksom föregående år visat sig starkt säkerhetsfrämjande och utan sådana

ogynnsamma verkningar i trafikekonomiskt hänseende som mot bakgrunden av förbättringen i olycksutvecklingen kan anses innebära någon väsentlig olägenhet från allmän synpunkt. Undersökningen rörande möjligheterna att höja maximifarten för vissa fordonskombinationer samt inverkan på trafiksäkerheten av fordons och fordonstågs längd beräknas vara avslutad under innevarande budgetår. Rådet har vidare genom TRAG i samarbete med statistiska centralbyrån föreslagit omläggning och förenkling av den officiella trafikolycksstatistiken. Haverikommissionen har avslutat sina fordonstekniska studier, vilka visat att fordonsfel i ett icke obetydligt antal orsakat trafikolyckor. Haverikommissionens verksamhet fortsätter med studier av i olyckor inblandade trafikanter för att undersöka den mänskliga faktorns roll i olyckssammanhang. Aktuella forskningsobjekt inom TRAG är fortlöpande studier av trafikolycksutvecklingen, undersökning om olycksbelastningen hos olika åldersgrupper av nya körkortsinnehavare och effekten i olika hänseenden av polisens trafikövervakande verksamhet. — Rådets laborator har fortsatt forskningen beträffande säkerhetsbälten och skyddshjälm, uppkomstmekanism för trafikskador och personskador i trafiken.

Trafiksäkerhetsforskningen vid olika vetenskapliga institutioner och av enskilda forskare har omfattat bl. a. följande. Inom psykologiens område har undersökningar skett av mörkertrafik. Med hänsyn tagen till normal variation av förarens siktsträckor och bromsreaktionstider, av bilars bromsprestanda och vägbanefriktion har man funnit att den säkra hastigheten vid möte i mörker är mycket låg, under gynnsamma betingelser ca 40 km/tim., under ogynnsamma betingelser ca 20 km/tim. I övrigt har inom institutet för barnpsykologisk forskning pågått undersökningar rörande 6-åringars förmåga att lokalisera ljud, samma åldersgrupps trafikförmåga och beteende i trafiksituation samt översikt över internationellt trafiksäkerhetsarbete rörande för- och småskoleåldrarna. Den juridisk-sociologiska undersökningen av rattfyllerilagstiftningens sociologiska effekt pågår alltjämt.

Inom den medicinska sektorn studeras bl. a. betydelsen i olyckssammanhang av motorfordonsförarens sjukdom och lyte, befolkningens körvanor i tre mellansvenska områden, bilförarens förmåga till adekvat rumsorientering samt bröstskador vid trafikolyckor. Vissa bländningsstudier har vidare utförts för att utröna effekten av bländning på synförmågan. Forskningen rörande ljudsignalering och hörbarhet i motorfordonstrafiken har bl. a. belyst ljudsignalers betydelse och lämpliga styrka från trafiksäkerhetssynpunkt.

Inom det tekniskt-naturvetenskapliga området har inom ämnesområdet trafiksäkerhet och samhällsplanering forskningen fortsatt rörande trafikmiljöns betydelse från trafiksäkerhetssynpunkt samt gångtrafikens problem. Vid institutionen för stadsbyggnad vid Chalmers tekniska högskola

har förslag utarbetats till rekommendationer rörande utformning av stadsplaner och trafikleder i en tätort med hänsyn till trafiksäkerheten. Vidare pågår undersökningar rörande väg- och gatubelysning från trafikteknisk och trafiksäkerhetssynpunkt, hälsoriskerna med anledning av bilavgaser, möjligheterna att införa polariserat ljus i bilstrålkastare samt glödlampor och strålkastare för asymmetrisk bilbelysning.

För innevarande budgetår tillgängliga medel för trafiksäkerhetsforskning avses skola disponeras enligt följande: TRAFO inkl. tidigare påbörjad psykologisk, medicinsk och teknisk-naturvetenskaplig forskning utanför TRAFO och TRAG 1 285 000 kr., TRAG:s verksamhet som inte omfattas av långtidsprogrammet 117 000 kr., forskningsutrustning 110 000 kr. samt reserv 37 000 kr.

Detaljprogram för forsknings- och undersökningsverksamheten under budgetåret 1966/67 kan inte lämnas på nuvarande stadium. Trafiksäkerhetsrådets forskargrupp har emellertid framlagt långtidsprogram för trafiksäkerhetsforskning under de följande fem budgetåren och angivit de förväntade kostnaderna för denna forskning under nästa budgetår till 1 650 000 kr. Rådet anser att detta belopp bör stå till förfogande för verksamheten under budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Jag finner det angeläget att en samordnad forskningsinsats inom trafiksäkerhetsrådets verksamhetsområde kommer till stånd. I enlighet med trafiksäkerhetsrådets förslag beräknar jag därför medelsbehovet för budgetåret 1966/67 till 1 650 000 kr., innebärande en ökning med 250 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 650 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

C 10. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande

	Anslag
1964/65	1 400 000
1965/66	1 600 000
1966/67 (förslag)	1 900 000

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) (skr 2/9 1965) föreslår att anslaget uppförs med 3 250 000 (+ 1 650 000) kr.

Motiv

Antalet polisrapporterade trafikolyckor år 1964 uppgick enligt preliminära siffror till 63 761, varvid 1 248 personer dödades, 3 515 skadades svårt och 21 235 skadades lindrigt. Mycket kraftiga åtgärder krävs för att uppnå en minskning i absoluta tal av antalet svåra olyckor. Kostnaderna för trafikolyckorna under år 1964 torde kunna uppskattas till 1,4 miljard kr.

Trafiksäkerhetsarbetet under de närmaste två åren måste betraktas med hänsynstagande till övergången till högertrafik år 1967. Ifråga om upplysningsarbetet inför högertrafikomläggningen har högertrafikkommissionen fastställt vissa riktlinjer. Som en bakgrund till uppläggningsen av högertrafikkommissionens verksamhet har det förutsatts att NTF under tiden fram till omläggningen avgjort skall kunna öka sina insatser. Den allra största vikt måste såsom hittills läggas på trafikfostran för skolornaden och även för förskolebarn och deras föräldrar. Inom näringslivet förefinns ett ökat intresse för större och bättre organiserade insatser i trafiksäkerhetsarbetet. Även från försvarsmaktens sida har sådana önskemål uttalats. I dessa sammanhang önskas ytterligare åtgärder av NTF. Mycket omfattande åtgärder har under senare år vidtagits för att informera bilisterna om körning i mörker, på halt väglag och på landsväg. Vad beträffar tätortstrafiken har särskilt fotgängarnas och övriga oskyddade trafikanters problem uppmärksamats. Vid sidan av fortsatta aktioner kring dessa problem måste åtgärder vidtas för att informera om de s. k. debutantåldarnas olycksbelastning samt om det skydd säkerhetsbälten kan ge.

För budgetåret 1965/66 har föreningen erhållit statsbidrag med 1,6 milj. kr. och anslag från Trafikförsäkringsföreningen med 1,9 milj. kr. Härutöver beräknar NTF att genom egen förlagsverksamhet, gåvor och bidrag m. m. tillföra verksamheten 0,5 milj. kr. Totalt skulle för innevarande budgetår disponeras 4 milj. kr.

För att närmare ange medelsbehovet under budgetåret 1966/67 redovisar NTF nu gällande utgiftsstat.

	Stat 1965/66	Ökn. el. minskn.
1. Fältsektionens verksamhet	425 000	+ 1 075 000
2. Hem- och förskoleverksamhet	100 000	—
3. Skolsektionens verksamhet	375 000	+ 50 000
4. Utbildningssektionens verksamhet	350 000	—
5. Film- och TV-produktion	500 000	—
6. Upplysningsverksamhet vid tillfälliga hastighetsbegränsningar	175 000	—
7. Utställningar och andra tillfälliga aktioner	15 000	—
8. Nyhetsmeddelanden	100 000	—
9. Allmän upplysningsverksamhet	525 000	+ 500 000
10. Upplysningsmateriel	250 000	—
11. Kontors- och lagerkostnader m. m.	150 000	—
12. Inventarier	10 000	—
13. Löner och arvoden	950 000	—
14. Resor	75 000	+ 25 000
	4 000 000	+ 1 650 000

1. Inför högertrafikomläggningen uppkommer på det lokala planet många problem som kräver en breddad medverkan från alla av trafiksäkerhetsfrågorna intresserade. Genom fältsektionen håller NTF kontakt med och stödjer det lokala trafiksäkerhetsarbetet inom länen, städerna och kommunerna. En effektivisering av arbetet kräver att arvoden kan utgå för arbetsinsat-

serna. NTF har i begränsad omfattning påbörjat försöksverksamhet i tre län med heltidsanställda konsulenter för länskommittéerna. NTF föreslår i likhet med föregående år att medel genom NTF:s försorg kan ställas till förfogande för ersättning för arbetsinsatser inom länens trafiksäkerhetskommittéer. Kostnaderna för varje länskommitté beräknas till 100 000 kr. per verksamhetsår. Med inräknande av det tidigare grundbidraget erfordras 50 000 kr. per län och städerna Stockholm, Göteborg och Malmö eller sammanlagt 1 350 000 kr. Två årliga konferenser med representanter för länsorganen beräknas kosta 25 000 kr. För regionala konferenser med representanter för motororganisationer, arbetsmarknadens organisationer, polis, försäkringsföretag m. fl. erfordras 75 000 kr. NTF planerar vidare centralt ordnade kurser och konferenser där speciella yrkesgruppers roll i trafiksäkerhetsarbetet tas upp till behandling. För denna verksamhet beräknas 60 000 kr. För fältsektionen erfordras sålunda sammanlagt avrundat 1 500 000 kr.

2. Verksamheten i fråga om barnens grundläggande trafikfostran inom hemmen och i förskoleinstitutionerna bör effektiviseras. Medelsbehovet beräknas till 100 000 kr.

3. Kurser för lärare och polismän som medverkar i trafikundervisning i skolorna, skolornas rikstävling i trafikkunskap, stöd åt skolpatrullverksamheten samt vissa trycksaker beräknas draga en kostnad av 425 000 kr.

4. NTF önskar även fortsättningsvis anordna kurser i mörkerkörning, vinterkörning och landsvägskörning i samma omfattning som tidigare. Den vid dessa kurser vunna erfarenheten utgör i stor utsträckning underlag för NTF:s övriga insatser för vidareutbildning av bilförare. Vidareutbildningen kräver i stor omfattning olika trycksaker och även pressreleaser samt produktion av stillfilmer, ljudband och stillbilder för tillhandahållande åt bilskolor, organisationer och företag. Trafiksäkerhetsarbetet inom industrier och företag främst sådana med stor egen fordonspark kräver tillgång inom företagen till välutbildade arbetsledare och instruktörer. Särskilda utbildningskurser för denna yrkeskategori planeras försöksvis. För utbildningssektionens verksamhet beräknas 350 000 kr.

5. Gjorda opinionsundersökningar har visat att trafiksäkerhetsinslagen i TV är mycket uppmärksammade. Kostnaderna för nyproduktion av TV-filmer beräknas till 500 000 kr.

6. Allmänheten informeras om tillfälliga hastighetsbegränsningar i radio och TV, genom pressen, affischer och »kom-ihåg-lappar». Gjorda opinionsundersökningar visar att i praktiken samtliga bilister känt till inte bara att hastighetsbegränsning varit föreskriven och tidsperioden härför utan även det rätta kilometertalet. Tidningsutgivarföreningen har i en framställning hösten 1964 hemställt att NTF av statsmakterna måtte anvisas anslag för att ersätta tidningarna enligt annonstaxan för införandet av påminnelse-matriserna. I avvaktan på eventuellt beslut i anledning av denna framställ-

ning beräknar NTF denna delpost till oförändrat 175 000 kr. inkl. kostnader för specialproduktion av TV-filmer om hastighetsbegränsningarna.

7. För NTF:s medverkan vid utställningar, mässor och liknande arrangemang beräknas 15 000 kr.

8. NTF har tidigare utgivit en periodisk skrift, »Trafiken och vi», som närmast riktade sig till de lokala trafiksäkerhetsorganen och skolorna. NTF avser att åter utge ett regelbundet utkommande nyhetsmeddelande. Härför beräknas 100 000 kr.

9. Förutom upplysningsaktioner som är riktade till särskilda trafikantgrupper eller avser speciella problem bedriver NTF en omfattande upplysningsverksamhet av allmännare karaktär. I verksamheten ingår bl. a. att kontinuerligt förse såväl dagspressen som de periodiska tidskrifterna med releaser, matriser, klichéer etc. samt tillställa organisationer, företag, myndigheter och sammanslutningar allmänt trafikinformationsmaterial. Medelsbehovet för denna verksamhet beräknas till 425 000 kr. NTF avser att i större omfattning än tidigare försöksvis använda annonsering i de större dagliga tidningarna i samband med tävlingar o. d. Kostnader för tidningsannonsering av allmännare karaktär beräknas till 400 000 kr. Kostnader för aktioner kring bärande av reflexer, ungdomsolyckorna, singleolyckorna och säkerhetsbälten beräknas till 175 000 kr. För ändamål som inte i förväg kan förutses har 25 000 kr. uppförts. Sammanlagt under denna punkt beräknas kostnaderna till 1 025 000 kr.

10. Trycksaker av skilda slag, aktuella affischer, distribution av praktiska hjälpmedel för trafikundervisningen och skilda trafikantgruppers utrustande med reflexmaterial beräknas kosta 250 000 kr.

11. Kostnaderna för kontorslokaler, telefon, lyse, försäkringar, städning m. m. har upptagits till 150 000 kr.

12. Till kontorsinventarier beräknas ett belopp av 10 000 kr.

13. Det allmänt ökade trafiksäkerhetsarbetet samt den ökade aktiviteten inom det lokala trafiksäkerhetsarbetet, försvarsmakten och på arbetsmarknaden kräver en viss personalökning. NTF beräknar kostnaderna under denna punkt till 950 000 kr.

14. Effektiviseringen av det lokala trafiksäkerhetsarbetet samt den ökade aktiviteten i övrigt förutsätter resor i ökad omfattning. För ändamålet beräknas 100 000 kr.

NTF beräknar således kostnaderna för verksamheten under budgetåret 1966/67 till 5 650 000 kr. Genom egna åtgärder beräknar NTF kunna täcka 500 000 kr. Därefter återstår ett medelsbehov av 5 150 000 kr.

Under förutsättning att NTF från Trafikförsäkringsföreningen kan påräkna samma bidrag som för budgetåret 1965/66, dvs. 1 900 000 kr. erfordras således statsbidrag med 3 250 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 650 000 kr. jämfört med innevarande budgetår.

Departementschefen

För innevarande budgetår utgår statsbidrag till NTF med 1 600 000 kr. Med hänsyn till angelägenheten av att den allmänna upplysningsverksamheten på trafiksäkerhetens område kan intensifieras tillstyrker jag en ökning av det statliga stödet med 300 000 kr. Jag har därvid inte räknat medel för en regional konsulentorganisation. Trafikförsäkringsföreningen, vars bidrag till NTF för innevarande budgetår uppgår till 1 900 000 kr., har meddelat att föreningen beslutat höja sitt bidrag till NTF med 300 000 kr. till 2 200 000 kr.

Anslaget bör uppföras med $(1\,600\,000 + 300\,000)$ 1 900 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 1 900 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Sjöfart

D 1—8. Sjöfartsverket

I det följande behandlar jag först ett av statskontoret framlagt förslag till nytt anslagssystem för sjöfartsverket. Därefter redogör jag för sjöfartsstyrelsens äskanden för budgetåret 1966/67. Vidare lämnar jag en redogörelse för ett av lotsorganisationsutredningen avlämnat preliminärt förslag till ny lotsplatsorganisation. Slutligen redovisar jag i ett särskilt avsnitt mina ställningstaganden till de olika förslagen.

I. Sjöfartsverkets anslagssystem

Kungl. Maj:t uppdrog den 13 december 1963 åt statskontoret att i samråd med riksrevisionsverket verkställa utredning rörande bokföring, kostnadsredovisning och programbudgetering inom statsverksamheten, varvid bl. a. förutsattes att utredningen — den s. k. programbudgetutredningen — skulle få bedrivas i form av försöksverksamhet vid vissa utvalda myndigheter.

I beslut den 11 december 1964 uppdrog Kungl. Maj:t vidare åt ämbetsverken att — i enlighet med riktlinjerna för nämnda uppdrag och efter samråd med sjöfartsstyrelsen — se över de delar av statsbudgeten som berör sjöfartsverkets ämbetsområde och därvid bl. a. undersöka möjligheterna till anslagskoncentration. Statskontoret har med skrivelse den 8 juni 1965 och efter vederbörligt samråd överlämnat förslag till nytt anslagssystem för sjöfartsverket.

Statskontoret erinrar inledningsvis om att sjöfartsverket år 1956 bildades genom sammanslagning av lotsverket, sjökarteverket samt delar av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och kommerskollegium. Därvid förutsattes att vissa anslag efter hand skulle slås samman i syfte att bl. a. åstadkomma förenklingar. Några sammanslagningar av betydelse har emellertid icke vidtagits. På innevarande budgetårs riksstat disponerar sjöfartsstyrelsen drygt tjugo anslag förutom fyra på tidigare riksstater uppförda, ännu löpande reservationsanslag. Nuvarande anslagssystem är sålunda svåröverskådligt. Härtill bidrar också det förhållandet att vissa kostnadsslag som egentligen hänför sig till samma gren inom verkets arbetsområde ibland redovisas under ända till fyra olika anslag.

Statskontorets översyn sker i två etapper. Den första som nu redovisats avser omarbetning av anslagssystemet. Den andra etappen omfattar analys av sjöfartsverkets uppgifter och verksamhetsformer och avses ligga till grund för ett system för kostnads- och prestationsredovisning samt bud-

getering för sjöfartsverket. Det nu framlagda förslaget innebär i huvudsak följande.

Statskontoret har i förslaget indelat sjöfartsverkets verksamhetsområde i sex olika s. k. aktiviteter, nämligen sjöfartsstyrelsen, fartygsinspektion m. m., säkerheten till sjöss, sjömätning m. m., isbrytarverksamhet samt statliga hamnar och farleder. Varje aktivitet motsvaras av ett anslag på driftbudgeten och de fyra sistnämnda dessutom av var sin tillgångsgrupp på en föreslagen ny kapitalfond. I enlighet härmed förutsätter statskontoret att särskilda avlönings- och omkostnadsanslag icke längre erfordras.

Statskontoret har eftersträvat att samtliga kostnader för ett visst ändamål skall redovisas under ett och samma anslag. Vidare har förutsatts att utgifterna på den föreslagna kapitalfonden skall täckas av hyror för utnyttjandet av fondens tillgångar. I totalkostnaden för en aktivitet bör även ingå samtliga kostnader för den personal som sysselsätts i aktiviteten ifråga. De direkta kostnaderna — dvs. främst lönekostnaderna — för denna personal bör därför flyttas från styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag till de nya anslagen. Med hänsyn till gällande budgetprinciper bör avlönings- och omkostnadsstater t. v. upprättas för de nya anslagen.

Redovisningen av inkomsterna vid sjöfartsverket är icke enhetlig. Inkomsterna vid försäljning av sjökort m. m., fyr- och båkmedel, lotspenningar och skeppsmätningsavgifter redovisas sålunda på riksstatens inkomstsida, medan avgifterna för deccamottagare samt för utnyttjande av statens fiskehamnar och farleder redovisas som uppbörd under anslag. En önskvärd enhetlighet i detta avseende bör åstadkommas närmast genom att samtliga inkomster redovisas som uppbörd under resp. anslag. Statskontoret har emellertid inte ansett sig böra framlägga några förslag som i högre grad avviker från riksstatens nuvarande uppställning.

Beträffande den föreslagna kapitalfonden, som enligt statskontoret bör benämnas Sjöfartsverkets fond och i riksstaten uppföras under rubriken Diverse kapitalfonder, anför statskontoret i huvudsak följande.

Ett nytt redovisningssystem bör syfta till att möjliggöra budgetering och redovisning av kostnaderna för de olika verksamhetsgrenarna. Härvid bör beaktas bl. a. kostnaderna för att utnyttja de tillgångar som används i verksamheten, t. ex. fastigheter, fartyg och fyrutrustning. Med hänsyn till gällande budgetprinciper synes det lämpligt att dessa tillgångar uppförs på en kapitalfond vars löpande inkomster och utgifter redovisas över ett »vinst- och förlustkonto» för vilket särskild stat fastställs. Ur nuvarande anslag på driftbudgeten bör därför avskiljas kostnader för anskaffning och underhåll av materiel. Vidare bör kostnader för avskrivning och ränta beaktas. Täckning för samtliga kostnader på fondens stat kan erhållas i form av hyra för den tid fastigheterna etc. tas i anspråk inom de olika aktiviteterna, dvs. i princip samma konstruktion som gäller för bl. a. väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

Investeringarna i kapitalfonden förutsätts i successivt ökad utsträckning skola finansieras med avskrivningsmedel inom fonden. Uppsamling av dessa avskrivningsmedel sker genom att hyran till fonden inkluderar medel för avsättning till värdeminskningsskonto. Detta innebär ett ökat behov av medel under de nya anslagen på driftbudgeten. Medelsbehovet för ersättningsanskaffning av t. ex. fartyg och båtar kommer dock på sikt att i stort sett motsvara de nuvarande reservationsanslagen till anskaffning av lotsbåtar, sjömättningsfartyg, isbrytare m. m.

En fördel med en kapitalfondsredovisning av skisserat slag är enligt statskontoret att man erhåller ett redovisningssystem som omfattar samtliga kostnader för ianspråktaga kapitaltillgångar. Då avskrivning och ränta för t. ex. lotsbåtar f. n. inte alls redovisas är de verkliga kostnaderna för drift och underhåll av fartygen inte kända. Den föreslagna kapitalfonden kommer att under resp. anslag ge en bild av de totala kostnaderna för de olika aktiviteterna inom sjöfartsverket. En dylik fullständig kostnadsredovisning ger också möjlighet till kostnadsjämförelser av skilda slag, såsom mellan fartyg av samma typ samt mellan förhyrda och egna fartyg. Därmed skapas förutsättningar att bedöma verksamheten mer affärsmässigt. Från budgetsynpunkt erhålls en skarpare gränsdragning mellan vad som skall hänföras till kapitalinvesteringar, driftutgifter och avskrivningskostnader. Vidare får man en enhetlig redovisning av sjöfartsverkets materiel. Genom att investeringarna samlas under ett anslag blir det lättare att överväga och prioritera de olika investeringsbehoven. En fondredovisning torde också ge bättre förutsättningar att långtidsplanera underhålls- och investeringsverksamheten. Den föreslagna hyresbelastningen av de olika driftanslagen synes ägnad att främja ett ekonomiskt betraktelsesätt, som bör leda till rationellt utnyttjande av kapitaltillgångarna och godushållning med resurserna.

För fonden bör fastställas investeringsstat. Investeringskostnaderna täcks i första hand av avskrivningsmedel inom fonden och i övrigt genom investeringsbemyndiganden. Engångsnedskrivning genom ianspråktagande av avskrivningsmedel från riksstaten förutsätts endast behöva ske i undantagsfall, t. ex. för anläggningar för försvarsberedskap. I likhet med vad som gäller för väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond bör för sjöfartsverkets fond ej någon uppdelning ske i särskilda investeringsanslag. I investeringsprogrammen bör däremot specifikation lämnas av objekten inom de olika aktiviteterna, t. ex. anskaffning av sjömättningsfartyg.

Viss personal på sjöfartsstyrelsens fyr- och elektrobyrå, byggnadsbyrå och fartygsbyrå handlägger frågor rörande projektering, konstruktion, anskaffning och byggande av fyrar, hamnanläggningar, fartyg m. m. Kostnaderna för denna personal bör i princip belasta sjöfartsverkets fond. För redovisning av kostnaderna kan vara lämpligt att särskild förskottsstat upprättas på sätt som nu gäller vid byggnadsstyrelsen. Vid budgetårets

slut bör de på förskottsstaten redovisade kostnaderna fördelas mellan olika objektsgrupper under investeringsanslaget.

På fondens stat bör redovisas samtliga löpande utgifter och inkomster för fonden med fördelning på aktiviteter. Bland fondens utgifter bör redovisas t. ex. reparations- och underhållskostnader, hyror och arrenden samt avsättning till värdeminskningsskonto. Avskrivning skall i princip ske på tillgångarnas återanskaffningsvärde. Detta värde är emellertid ofta svårt att beräkna. Såsom gäller i fråga om avskrivningar på väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond bör därför avskrivningsbeloppet beräknas genom sammanläggning av dels ett genom individuell avskrivning på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde beräknat belopp, dels ett genom kollektiv avskrivning indexberäknat tillägg som kompensation för inträffade prisstegringar. Bland inkomsterna bör redovisas t. ex. hyror och arrenden för lokaler, fartyg etc. som disponeras av sjöfartsverket. Hyreskostnaden, som belastar anslagen på driftbudgeten till de olika aktiviteterna, bör sättas så att på fondens stat för de olika objektsgrupperna, förutom nettoutgiften, även kalkylmässiga avskrivningar på tillgångarnas återanskaffningsvärden täcks.

Vid bokslutet för fonden framkommer över- eller underskott av årets verksamhet inom resp. aktivitet. Saldot avräknas i första hand mot eventuellt inbalanserat underskott och tillförs i övrigt inkomsttiteln Inkomster av statens kapitalfonder. Denna inkomst bör i stort sett motsvara den ökade belastning på sjöfartsverkets anslag som orsakas av att hyra till fonden belastar anslagen.

Avkastningen utöver ränta på nettokapitalet bör vidare i princip motsvara skillnaden mellan kalkylmässiga och bokföringsmässiga avskrivningar eftersom hyrorna baserats på kalkylmässiga avskrivningar. I redovisade utgifter ingår däremot endast de beloppsmässigt lägre bokföringsmässiga avskrivningarna. Om fondavkastningen — utöver normalräntan — skulle understiga skillnaden mellan de båda avskrivningsbeloppen, har hyrorna satts för lågt och bör höjas. Skulle avkastningen överstiga nämnda skillnad bör hyrorna på motsvarande sätt sänkas.

Vid inrättandet av fonden bör till densamma överföras alla på sjöfartsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond nu uppförda tillgångar jämte till värdeminskningsskonto avsatta medel. Dessa utgörs huvudsakligen av lots- och fyrplatser med tillhörande byggnader och hamnanläggningar samt radionavigeringsstationer. Kostnaderna för dessa anläggningar kommer därmed väsentligen att belasta det nya driftbudgetanslaget Säkerheten till sjöss. Det nuvarande anslaget Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond erfordras följaktligen icke längre. Till fonden bör vidare föras den materiel som nu redovisas på väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond och som används för fiskehamnar m. m. De anläggningar och fartyg m. m. som anskaffats för medel från driftbud-

geten bör även invärderas på fonden. Detta gäller bl. a. obemannade fyrar, apparatur m. m. för fyrar, fyrskepp, radionavigeringsstationer m. m., statens fiskehamnar och farleder, sjömättningsfartyg, lotsdistriktsfartyg och andra tjänstefartyg, lotsbåtar, fyrskepp och isbrytarfartyg. Principerna för värdering av fondens tillgångar och skulder anser statskontoret böra ytterligare övervägas.

I samband med inrättandet av sjöfartsverkets fond bör sjöfartsstyrelsen till Kungl. Maj:t inge en sammanställning av värdet av tillgångarna. Förslag till dispositionsbestämmelser m. m. för kapitalfonden bör göras upp av riksrevisionsverket i samråd med sjöfartsstyrelsen och statskontoret samt fastställas av Kungl. Maj:t. Invärdering i särskild ordning bör också ske av de investeringar i fyrar, hamnanläggningar m. m. som finansierats av medel som arbetsmarknadsstyrelsen ställt till förfogande. Detta gäller såväl redan avslutade beredskapsarbeten som sådana som kan komma att igångsättas sedan kapitalfonden inrättats.

I fråga om eventuella den 30 juni 1966 kvarstående reservationer under äldre anslag bör gälla att anslagen får disponeras under budgetåret 1966/67 efter beslut av resp. riksdagen och Kungl. Maj:t i vanlig ordning. I den mån utgifterna från dessa anslag är av investeringskaraktär bör invärdering senare ske på den nya fonden. Om kvarstående reservationer skulle behöva disponeras under flera budgetår efter det fonden inrättats kan det vara lämpligare att reservationerna dras in och medel i stället anvisas under det nya investeringsanslaget. Så bör också bli fallet i fråga om utgifter under de för innevarande budgetår uppförda anslagen till anskaffning av lotsbåtar, statliga farledsarbeten m. fl. efter utgången av budgetåret, eftersom eventuella reservationer av budgettekniska skäl inte kan föras över till det nya investeringsanslaget.

II. Sjöfartsstyrelsens petita för budgetåret 1966/67

1. Sjöfartsstyrelsens framställning

Jag övergår härnäst till att anmäla sjöfartsstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår. Styrelsen har i sina petita (*skr 19/8 1965*) följt den nuvarande anslagsindelningen sådan den återfinns i föregående års statsverksproposition (prop. 1965: 1 bil. 8 s. 82-118).

I ett inledande avsnitt redovisar sjöfartsstyrelsen vissa ändringar av gällande taxor och avgifter inom sjöfartsstyrelsens verksamhetsområde, som styrelsen överväger. De av styrelsen ifrågasatta ändringarna innebär väsentligen en uppjustering med hänsyn till kostnadsläget. Däremot har styrelsen inte ansett sig böra framföra några förslag om ändringar av principiell art av gällande avgiftssystem i syfte att åstadkomma full täckning av sjöfartsverkets kostnader. Frågan om kostnadstäckning är föremål för överväganden av lotsorganisationsutredningen och sjöfartsutredningen.

Under anslaget Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar är för innevarande budget-

är anvisat 8 415 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 9 418 000 (+ 1 003 000) kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) Nautiska byrån	
1 byrådirektör Ae 25 (nettoökning 41 772—24 800).....	+ 16 972
1 kontorist Ae 9.....	+ 18 312
b) Sjökartebyrån	
1 förste byråingenjör Ae 21.....	+ 33 972
1 hydrograf Ae 19.....	+ 30 648
1 kontorist Ae 9.....	+ 18 312
c) Byggnadsbyrån	
1 förste byråingenjör Ae 21.....	+ 33 972
d) Fartygsbyrån	
2 byrådirektörer Ae 27.....	+ 92 664
1 förste byråinspektör Ag 23.....	+ 37 680
1 förste byråinspektör Ae 21.....	+ 33 972
Anslagsminskning.....	— 50 000
1 maskinchef Ae 21.....	+ 33 972
e) Kanslibyrån	
1 byrådirektör Ae 25.....	+ 41 772
1 assistent Ae 17.....	+ 27 648
1 assistent Ae 15.....	+ 24 936
1 kanslist Af 9/Ae 15.....	+ 22 488
1 förste expeditionsvakt Ae 9.....	+ 18 312
f) Juridisk-sociala byrån	
1 sjöfiskal Ag 27.....	+ 46 332
1 assistent Ae 17.....	+ 27 648
g) Ekonomiska byrån	
1 kontorist Ae 9.....	+ 18 312
h) Försvarskontoret	
1 kansliskrivare Ae 11 (nettoökning 20 280—11 600).....	+ 8 680
2. <i>Tjänsteförändringar m. m.</i>	
Särskilda medel till utredningar.....	+ 221 000
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 245 396
	+ 1 003 000

1. a) På nautiska byrån bör inrättas en byrådirektörstjänst i Ae 25 i utbyte mot en befintlig arvodesbefattning vars innehavare utför kvalificerade utredningar rörande bl. a. lotsplatsorganisationen. Tjänsten är av permanent karaktär.

På grund av att isbrytardetaljen under hösten 1965 överförs från marinledning till sjöfartsstyrelsens nautiska byrå och att sjövettskommitténs arbete ökat kraftigt föreslås på nautiska byrån en ny kontoristtjänst i Ae 9.

1. b) Sjökartebyråns mätningstekniska sektion bör tillföras en tjänst som förste byråingenjör i Ae 21. Vid bifall härtil kan en byråingenjörstjänst i Ag 19 dras in. Kostnaden för denna tjänst bestrids från sakanslag. På sektionen behövs också en hydrograftjänst i Ae 19 vars innehavare skall svara för visst planeringsarbete samt delta i fältarbete inom sjömätarflottan.

Sjökartebyråns kartografiska sektion har permanent behov av ett kvalificerat biträde för vissa självständiga arbetsuppgifter i samband med försäljningen av sjökort m. m. En kontoristtjänst i Ag 9 vars innehavare avlönas från sakanslag bör utbytas mot en motsvarande tjänst i Ae 9 under styrelsens avlöningsanslag.

1. c) På byggnadsbyråns projekteringssektion erfordras för projektering av speciellt hamnar för fritidsbåtar en tjänst som förste byråingenjör i Ae 21.

1. d) Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt statskontoret att, i samråd med styrelsen, se över fartygsinspektionsverksamheten överlämnade statskontoret hösten 1964 en rapport rörande översynen till Kungl. Maj:t. Styrelsen föreslog i anslutning till rapporten att fartygsbyråns fartygsinspektionssektion skulle utökas med fem nya tjänster, varav två i Ae 27, en i Ae 25, en i Ag 23 och en i Ae 21. Av dessa tjänster har tjänsten i Ae 25 — med benämningen byrådirektör jämlikt förslag i prop. 1965: 1 (bil. 8 s. 88) — inrättats från den 1 juli 1965. Vidare har efter förslag i samma proposition anvisats 50 000 kr. för anställning av tillfällig personal i huvudsaklig överensstämmelse med statskontorets organisationsförslag. Då behovet av återstående fyra tjänster är klarlagt genom statskontorets rapport, föreslår styrelsen att erforderliga medel anvisas för tjänsterna av vilka de två i Ae 27 bör benämnas byrådirektör och de två övriga förste byråinspektör.

Under nästa sjömätningssäsong kommer sjöfartsstyrelsen att kunna ta i bruk ett nytt sjömningsfartyg. Medel bör anvisas för en tjänst som maskinchef i Ae 21 på fartyget. För tjänsten måste krävas sjöingenjörsbrev.

1. e) I föregående års *petita* föreslogs en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 med uppgift att på kanslibyråns personalsektion handlägga ärenden rörande rationaliserings-, organisations-, personalvårds- och lönefrågor. Med hänsyn till utfallet av B-listeförhandlingarna våren 1965 yrkas nu i stället en byrådirektörstjänst i Ae 25.

På kanslibyråns kamerala sektion tjänstgör sedan flera år en kommanderad flaggunderofficer med uppgift att handlägga ärenden angående sjömningsenheternas kamerala organisation m. m. Denna befattning är av permanent karaktär. Styrelsen föreslår därför en ny assistenttjänst i Ae 17.

Arkiv och bibliotek bör underställas en tjänsteman med centrala tillsynsfunktioner. Styrelsen föreslår därför en ny assistenttjänst i Ae 15.

Vissa ärenden på kanslibyråns personalsektion bör handläggas av kanslistpersonal i stället för såsom nu av byrådirektörer i A 25. I beaktande av personalsektionens behov av personalförstärkning föreslås en ny kanslisttjänst i reglerad befordringsgång.

För skötseln av och ansvaret för apparater för duplicering, fotostatkopiering, rotaprinttryck m. m. erfordras en ny tjänst som förste expeditionsvakt i Ae 9.

1. f) Styrelsen vill ånyo understryka att sjöfiskalen bör beredas möjlighet att effektivt beivra förseelserna mot sjösäkerhetsbestämmelserna. Tjänsten som sjöfiskal på juridisk-sociala byrån vilken tidigare föreslagits i lönegrad Ag 25 bör med hänsyn till bl. a. löneutvecklingen inom åklagarväsendet placeras i Ag 27.

Innehavaren av den föreslagna assistenttjänsten på juridisk-sociala by-

råns sociala sektion skall under sektionschefen leda och övervaka arbetet med sjömansregistret. Tjänsten bör placeras i Ae 17.

1. g) Ekonomiska byrån behöver ytterligare biträdespersonal. Byrån bör få en ny kontoristtjänst i Ae 9 vars innehavare huvudsakligen skall sammanställa statistiska tabeller och svara för vissa granskningsrutiner.

1. h) Sjöfartsstyrelsens försvarskontor har organiserats om och kommer att få ytterligare arbetsuppgifter. Styrelsen föreslår att försvarskontoret tillförs en tjänst som kansliskrivare i Ae 11. Innehavaren av tjänsten skall direkt under kontorets chef ansvara för göromålen på kansliexpeditionen. För angivna arbetsuppgifter fanns tidigare anvisat 11 600 kr. Vid bifall till förslaget erfordras en medelsanvisning under avlöningsstaten av 8 680 kr.

2. Sjöfartsstyrelsen föreslår att särskilda medel anvisas för att finansiera olika utredningar inom styrelsens verksamhetsområde. För ändamålet bör under avlöningsstatens anslagspost Avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas 221 000 kr. Av beloppet avses för översättning av en inom IMCO utarbetad ny internationell signalbok 10 000 kr., för utredning rörande småbåtsbeståndets storlek m. m. 25 000 kr., för utredningar rörande godshantering i och utformning av hamnarna 50 000 kr., för översyn av systemet för registrering och mönstring av sjömän 12 000 kr., för utredningar av transportekonomisk karaktär 48 000 kr., för teknisk utveckling av radionavigeringsstationerna 11 000 kr. samt för utredningsarbete inom kansli- byrån 65 000 kr.

* För innevarande budgetår har under anslaget Sjöfartsstyrelsen: Omkostnader anvisats 1 916 000 kr. Styrelsen föreslår att anslaget uppförs med 2 356 000 (+ 440 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.
1. Reseersättningar m. m.		
a) Resekostnadsersättningar och traktamenten m. m.	266 900	+ 25 100
b) Mässpennningar, representationspenningar samt portionskostnader för personal på sjömätningsfartyg.	425 000	+ 125 000
2. Expenser		
a) Bränsle, lyse och vatten.	20 000	+ 55 000
b) Övriga expenser för eget behov.	594 100	— 89 100
3. Publikationstryck		
a) Sjökort samt publikationer Svenska lots, Svensk fyrlista och Underrättelser för sjöfarande.	330 000	+ 56 000
b) Försvarssjökort.	30 000	+ 5 000
c) Övriga publikationer.	20 000	+ 2 000
4. Driftvärn och andra beredskapsändamål.	38 000	+ 26 000
5. Kurs- och informationsverksamhet m. m.	50 000	+ 50 000
6. Sjövettspropaganda.	85 000	+ 115 000
7. Bibliotek.	2 000	+ 10 000
8. Automatisk databehandling.	—	+ 40 000
9. Åtgärder mot vattenförorening från fartyg.	—	+ 20 000
		+ 440 000

1. b) Under senare år har sjömätningssäsongen förlängts. Vidare har styrelsen haft en sjömätardepå organiserad under vintern. Inom depån har bedrivits utbildnings- och reparationsverksamhet. Detta medför vissa ökade kostnader bl. a. för mässpenningar och kosthåll. Med hänsyn härtill och på grund av höjda mäss- och kostpenningar bör delposten räknas upp med 125 000 kr.

2. b) Delposten minskar med 194 000 kr. avseende engångskostnader för en automatisk telefonväxel m. m. Å andra sidan behövs en uppräknings med sammanlagt 104 900 kr. för ökade telefon- och städningskostnader, kostnader för mikrofilmning m. m. Nettominskningen under posten blir således 89 100 kr.

4. Av ökningen om 26 000 kr. avser 10 000 kr. fortsatt organiserande av driftvärnet samt utbildning av driftvärnsmän, 15 000 kr. anskaffning av emballage att användas vid evakuering samt 1 000 kr. anskaffning av stämpel och sigill **för fältpost**.

5. Av det äskade beloppet om sammanlagt 100 000 kr. avser 55 000 kr. kostnader för utbildning, 15 000 kr. medlemsavgifter och 30 000 kr. informationsverksamhet.

6. För budgetåret 1965/66 har anvisats 85 000 kr., vartill kommer privata bidrag om 10 000 kr. **Sjövettspropagandan bör intensifieras. Detta medför behov av ytterligare medel, nämligen för trycksaker 10 000 kr., för utställningar 15 000 kr., för propaganda och filmvisning i skolor 35 000 kr. och för administration 15 000 kr. Vidare bör 15 000 kr. anvisas för en sjötrafikpropagandadag och 15 000 kr. för utgivning av kurslitteratur. Härtill äskas ett belopp av 10 000 kr. för sådana kostnader som innevarande år täckts med förenämnda privata bidrag.**

8. Behovet av specialbearbetningar av statistiskt material för utredningsarbete har accentuerats. För att tillgodose detta bör 40 000 kr. anvisas för budgetåret 1966/67.

9. Oljeskyddsproblemet har under senare år utvecklats på ett sådant sätt att sjöfartsstyrelsen får anses ha behov av särskilda medel för sin verksamhet i detta sammanhang. I avvaktan på att vissa konventionsändringar skall träda i kraft **måste styrelsen i första hand utreda behovet av oljeskyddsanläggningar i svenska hamnar. Utredningen torde medföra kostnader för bl. a. resor och experter. I oljeskyddsutredningens betänkande föreslås att sjöfartsstyrelsen skall ha vissa arbetsuppgifter i fråga om rapportering samt åtgärder för att bekämpa oljeskador till sjöss. Dessa uppgifter gör det oundvikligt att anställa en tjänsteman på deltid, som kan följa frågorna på oljeskyddsområdet, framlägga förslag och bereda ärenden i sådana frågor hos styrelsen och oljeskyddsrådet. För de kostnader som kan uppkomma bör särskilda medel ställas till sjöfartsstyrelsens förhållande under omkostnadsanslaget. I detta anslag torde lämpligen även de för**

statens oljeskyddsråd avsedda medlen kunna inräknas. Anslagsposten för oljeskyddsrådet under förslagsanslaget Kostnader för vissa nämnder m. m. behöver i så fall icke upptagas. Den nya anslagsposten, förslagsvis benämnd Åtgärder mot vattenförorening från fartyg, bör tas upp med 20 000 kr.

Till Lots- och fyrstaten: Avlöningar har för innevarande budgetår anvisats 32 067 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 34 912 000 (+ 2 845 000) kr.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförändringar	
Lotsdistriktsexpeditionerna	
a) 1 fyringenjör högst Ae 15	+ 22 656
Lotsstaten	
b) Minskning med 1 överlots Ao 13, 2 lotsar Ao 11 (Limhamns lotsplats); kostnaden för sex månader	— 28 458
c) Minskning med 2 lotsar Ao 11, 2 båtmän Ae 9 (Sundsvalls lotsplats)	— 77 760
Fyrstaten	
d) Minskning med 1 förste fyrvaktare Ao 11, 1 fyrvaktare Ao 9 (Rödkallens fyrplats); kostnaden för tre månader	— 10 308
e) Minskning med 1 fyrmästare Ao 11 (Germandö fyrplats)	— 21 900
f) Minskning med 1 fyrmästare Ao 11 (Storkläppens fyrplats)	— 19 872
g) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 2 fyrvaktare Ao 9 (Väderöbods fyrplats)	— 57 192
h) Minskning med 1 fyrmästare Ao 13, 1 fyrvaktare Ao 9 (Draghällans fyrplats); kostnaden för sex månader	— 20 832
i) Minskning med 1 fyrmästare Ao 15, 1 förste fyrvaktare Ao 11, 1 fyrvaktare Ao 9 (Garpens fyrplats); kostnaden för sex månader	— 30 816
j) Minskning med 1 fyrmästare Ao 15, 2 förste fyrvaktare Ao 11, 1 kocksteward Ae 10, 3 fyrvaktare Ao 9, 3 fyrvaktare Ae 9 (fyrskippet Vinga)	— 205 660
Lotsdistriktsfartygen	
k) 6 matrosar högst Ae 9	+ 106 692
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 11 700
3. Löneomräkning	+ 3 177 424
	+ 2 845 000

1. a) I samband med rationaliseringen inom fyrväsendet blir det erforderligt att ytterligare bygga ut den lokala serviceorganisationen inom lotsdistrikten. Hittills har inrättats tre tjänster som fyringenjör i Ae 19 och nio som ingenjör i högst Ae 15. Fr. o. m. den 1 juli 1966 bör inrättas ytterligare en tjänst såsom ingenjör i högst Ae 15.

1. b) Limhamns lotsplats avses bli indragen den 1 januari 1966. Överlotstjänsten i Ao 13 och två lotstjänster i Ao 11 bör utgå ur personalförteckningen fr. o. m. den 1 juli 1966. Lönekostnaden under budgetåret 1966/67 går ned ca 28 500 kr.

1. c) Lotspersonalen har i samband med indragningen av lotsuppassningsställena i Sundsvall samt på Brämön och Åstholmen kunnat minskas med fyra lotsar i Ao 11, varav två flyttats över till annan lotsplats där personalök-

ning behövt. Härutöver kan personalen minskas med två båtmän i Ae 9. Lönekostnaderna minskar ca 77 800 kr. per år. Två lotstjänster i Ao 11 bör utgå ur personalförteckningen fr. o. m. den 1 juli 1966.

1. d) Personalen vid Rödkallens fyrplats kommer att minskas med en förste fyrvaktare i Ao 11 och en fyrvaktare i Ao 9 fr. o. m. den 1 oktober 1965. För budgetåret 1966/67 sparas ca 10 300 kr. för nämnda tjänster som bör utgå ur personalförteckningen fr. o. m. den 1 juli 1966.

1. e)—g) Fyrarna Germandö, Storkläppen och Väderöbod har automatiserats och avses skola avbemännas under innevarande budgetår. Lönekostnaderna sänks med ca 99 000 kr. per år. Två tjänster som fyrmästare i Ao 11, en som fyrmästare i Ao 13 och två som fyrvaktare i Ao 9 kan dras in och bör utgå ur personalförteckningen fr. o. m. den 1 juli 1966.

1. h), i) Fyrarna Draghällan och Garpen avses bli automatiserade under nästa budgetår. Fr. o. m. den 1 januari 1967 kan följande personal dras in, nämligen en fyrmästare i Ao 15, en fyrmästare i Ao 13, en förste fyrvaktare i Ao 11 samt två fyrvaktare i Ao 9. För budgetåret 1966/67 sparas ca 51 600 kr. Tjänsterna bör bibehållas i personalförteckningen även under budgetåret 1966/67.

1. j) Vid infarten till Göteborg byggs en ny bottenfast fyr avsedd att bl. a. ersätta fyrskeppet Vinga. Bemanningen på fyrskeppet — en fyrmästare i Ao 15, två förste fyrvaktare i Ao 11, en kocksteward i Ae 10, tre fyrvaktare i Ao 9 och tre fyrvaktare i Ae 9 — kan dras in fr. o. m. den 1 juli 1966. Härigenom sparas lönekostnader med ca 205 600 kr. per år. De ordinarie tjänsterna bör utgå ur personalförteckningen fr. o. m. den 1 juli 1966.

1. k) I anledning av förslag av sjöfartsverkets tjänstgöringsnämnd bör på vart och ett av de sex lotsdistriktsfartygen inrättas en matrostjänst i högst Ae 9.

2. Som ett led i rationaliseringen har vissa mindre lotsplatser sammanlagits med större. På dessa större lotsplatser behövs befattningshavare med högre tekniska kvalifikationer än vad båtpersonalen har. Ytterligare tre förste reparatörtjänster i Ae 12 bör inrättas i utbyte mot befintliga tjänster som båtmän i Ae 9.

I samband med rationaliseringsåtgärderna inom lots- och fyrstaten kan svårigheter uppkomma att i vissa fall omplacera överbliven personal. Med anledning härav synes Kungl. Maj:t — liksom skett för innevarande budgetår — böra inhämta riksdagens bemyndigande att i mån av behov föra ordinarie personal på övergångsstat och att i övrigt vidta de övergångsåtgärder som kan finnas erforderliga.

För innevarande budgetår har under anslaget Lots- och fyrstaten: Omkostnader upptagits 7 781 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 9 101 000 (+ 1 320 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.
1. Sjukvård	55 500	—
2. Reseersättningar	357 000	+ 45 000
3. Expenser	293 500	+ 35 000
4. Övriga utgifter		
a) Förbrukningsartiklar	1 825 000	+ 365 000
b) Reparation och underhåll av viss fast och flytande materiel inom lotsdistrikten	3 245 000	+ 630 000
c) Resor i samband med lotsning m. m.	1 355 000	+ 145 000
d) Bojar och prickar	600 000	+ 100 000
		+ 1 320 000

4. a) Vid förnyelsen av lotsbåtsbeståndet har man i stor omfattning gått över till större båtar med kraftigare motorer som är dyrare i drift. Vidare har anskaffats ett antal bensindrivna lotsbåtar. Med hänsyn till belastningen och kostnadsstegringar bör delposten räknas upp med 325 000 kr. Under anslagsposten bör även beräknas 40 000 kr. för tvätt av sänglinne vid lotsplatserna. Delposten bör alltså räknas upp med sammanlagt 365 000 kr.

4. b) Medelsbehovet för reparation, underhåll och ersättning av försliten teleteknisk materiel har vuxit. För ifrågakvarande ändamål samt för reparation och underhåll av annan fyrteknisk materiel beräknas 1,2 milj. kr. inklusive kostnaderna för teleteknisk materiel för lotsbåtar. Övrigt underhåll av lotsbåtar beräknas till 1,1 milj. kr. Med hänsyn till att underhållet av övrig fartygs- och båtmateriel släpar efter bör för ändamålet icke beräknas mindre än 1,2 milj. kr. Kostnaderna för reparation och underhåll av den fasta materiel inom lotsdistrikten som ej redovisas på styrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond beräknas till 375 000 kr. Sammanlagt erfordras alltså under delposten 3 875 000 kr. vilket innebär en uppräkning med 630 000 kr.

4. c) Med hänsyn till belastningen bör posten höjas med 30 000 kr. Höjda traktamenten beräknas medföra en kostnadsökning av 90 000 kr. och höjda biljettpriser m. m. en ökning av 25 000 kr. Sammanlagt behöver delposten alltså höjas med 145 000 kr.

4. d) För bojar för de nya djuplederna i luleåområdet och tröskelområdet i Ålands hav samt för förnyelse av verkets ålderstigna bojmateriel bör delposten höjas med 100 000 kr.

Under anslaget Fartygsinspektionen: Avlöningar är för innevarande budgetår upptaget 2 143 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 2 415 000 (+ 272 000) kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
2 byrådirektörer Ae 27	+ 92 016
2 byrådirektörer Ae 25	+ 83 544
3 förste fartygsinspektörer Ae 23	+ 110 436
3 förste fartygsinspektörer Ae 21	+ 98 292
Anslagsminskning	— 200 000
2. <i>Löneomräkning</i>	+ 87 712
	+ 272 000

1. I enlighet med statskontorets rapport den 25 september 1964 angående fartygsinspektionens organisation föreslås att följande tjänster inrättas, nämligen två som byrådirektör i Ae 27, varav en på fartygsbyrån och en i Göteborg, två som byrådirektör i Ae 25 på fartygsbyrån, tre som förste fartygsinspektör i Ae 23, varav en i vardera Stockholm, Malmö och Göteborg, samt tre som förste fartygsinspektör i Ae 21, varav en i vardera Skellefteå—Sundsvall, Malmö och Göteborg. Styrelsen har ännu inte tagit ståndpunkt till de kompetenskrav statskontoret föreslagit. Kostnaderna för de föreslagna tjänsterna uppgår till sammanlagt 384 288 kr. Härifrån skall avdragas 200 000 kr., som anvisats under föregående och innevarande budgetår.

Till Fartygsinspektionen: Omkostnader anvisades för innevarande budgetår 316 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 338 000 (+ 22 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.
1. Sjukvård	3 800	—
2. Reseersättningar	213 000	+ 25 000
3. Övriga expenser	95 200	— 3 000
		+ 22 000

2. På grund av de från den 1 juli 1965 höjda traktamentena beräknas en merkostnad på ca 12 000 kr. uppstå. Den höjda ersättningen för färd med egen bil samt höjda biljettpriser m. m. torde medföra en kostnadsstegring om ca 13 000 kr. Anslagsposten bör därför räknas upp med 25 000 kr.

3. På grund av allmänna prisstegringar, utökad personal och därmed följande behov av kontorsförnödenheter och lokalutrymme m. m. bör posten räknas upp med 11 000 kr. Då emellertid 14 000 kr. avsedda för engångsanskaffning under budgetåret 1965/66 faller bort innebär förslaget en minskning av delposten med 3 000 kr.

Under anslaget Säkerhetsanstalter för sjöfarten har för innevarande bud-

getår på driftbudgeten anvisats 2 500 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 6 300 000 (+ 3 800 000) kr.

Till säkerhetsanstalter för sjöfarten har årligen anvisats anslag även på kapitalbudgeten. Anslaget är där för innevarande budgetår upptaget med 4 500 000 kr. Styrelsen föreslår att för budgetåret 1966/67 på kapitalbudgeten upptages ett investeringsanslag om 5 300 000 (+ 800 000) kr. I anslutning härtill erfordras som avskrivningsanslag 4 300 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 kvarstod på driftbudgetanslaget en reservation av 1 029 900 kr. och på kapitalbudgetanslaget en reservation av 1 071 300 kr.

Styrelsen avser att disponera de begärda beloppen enligt i huvudsak följande (belopp i tkr).

Ändamål	Drift- budgeten	Kapitalbudgeten till bostads- och uppäss- ningshus	till övriga anlägg- ningar	Summa drift- och kapital- budgeten	Avskriv- ningsanslag
A. Fasta säkerhetsanstalter .	2 000	—	3 100	5 100	3 100
B. Fartyg, båtar.....	600	—	—	600	—
C. Hamnar, tjänstelokaler, bostäder.....	300	2 000	200	2 500	1 200
D. Teleanläggningar.....	500	—	—	500	—
E. Deccakedja för Skagerack och Väner.....	2 700	—	—	2 700	—
F. Ersättningar vid indrag- ning av lotsplatser.....	200	—	—	200	—
Summa	6 300	2 000	3 300	11 600	4 300
		5 300			

Förslagen grundar sig i huvudsak på de flerårsplaner som redovisades i petita år 1956 och den rapport från en av styrelsen utsedd arbetsgrupp i fråga om möjligheterna till utvidgad automatisering av säkerhetsanstalterna för sjöfarten som överlämnades med petita för budgetåret 1961/62.

Reservationerna är i huvudsak bundna genom beställningar eller påbörjade arbeten vilka icke lämpligen kan avbrytas.

A. I totalbeloppet om 5,1 milj. kr. ingår 150 000 kr. för slutkostnader för anläggning av en bottenfast fyr som skall ersätta fyrskeppet Svenska Björn. Vidare ingår 3,6 milj. kr. för påbörjande av dels en fyr avsedd att komplettera nämnda fyr vid Svenska Björn, dels bottenfasta fyror avsedda att ersätta fyrskeppen Norströmsgrund och Hävringe. Ett belopp om 850 000 kr. har beräknats för automatisering av fyrarna Brämön, Hällgrund och Kapelludden. Om samtliga dessa projekt genomförs skulle ca 35 tjänster på fyrstaten kunna dras in. I övrigt innefattar posten medel för fortsatt förbättring och utbyggnad av ledfyrsystemet m. m.

B. Det under denna post upptagna beloppet 600 000 kr. avser delkostnad

för ett nytt arbetsfartyg för fyrbyggnadsarbeten. Det är angeläget att anskaffa ett sådant fartyg eftersom styrelsens nuvarande bestånd av arbetsfartyg icke uppfyller föreskrifterna beträffande arbetarskydd och lämpliga fartyg icke finns att hyra. Styrelsen finner det angeläget att göra en kompletterande utredning om hur distriktsfartygen i fortsättningen skall utnyttjas och om vissa av dem behöver effektiviseras. Vid utredningen kommer också att undersökas möjligheterna att eventuellt bygga om ett distriktsfartyg till arbetsfartyg. Om en sådan lösning skulle visa sig lämplig kommer de medel som kan komma att ställas till förfogande för ett arbetsfartyg att utnyttjas för en sådan ombyggnad.

C. En arbetsgrupp bestående av representanter för sjöfartsstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, Statstjänstemannaförbundet och Civilförvaltningens personalförbund har utarbetat förslag till normer för personalutrymmen i lotsuppassningshus. Arbetsgruppen har föreslagit styrelsen att göra framställning om att ca 1,7 milj. kr. anvisas för budgetåret 1966/67 för att rusta upp lotsuppassningslokaler. Vidare har arbetsgruppen föreslagit att sänglinne för överliggningsrum anskaffas för en kostnad av 40 000 kr. I de under förevarande post upptagna beloppen ingår nu angivna kostnader. Styrelsen förutsätter att kostnaderna för tvätt och förnyelse av sänglinne som arbetsgruppen beräknat till 45 000 kr. per år skall bestridas från omkostnadsstaten för lots- och fyrstaten.

D. Under denna post upptaget belopp om 500 000 kr. är avsett främst till fortsatt nyanskaffning av radaranläggningar och radiotelefoner till lotsplatser, portabla radiotelefoner samt nya radiofyrar.

E. I det på kapitalbudgeten uppförda investeringsanslaget till Säkerhetsanstalter för sjöfarten ingår för budgetåret 1965/66 ett belopp av 2,5 milj. kr. för en ny deccakedja för Skagerack och Väneren. Anläggningskostnaderna kan för svensk del nu beräknas till sammanlagt 5,2 milj. kr. För budgetåret 1966/67 bör sålunda anvisas resterande 2,7 milj. kr. Styrelsen föreslår att detta belopp anvisas på driftbudgeten. Styrelsen erinrar om att kostnaderna för stationsbyggnader m. m. samt för marklösen beräknats till sammanlagt 1 040 000 kr. Enligt hittills tillämpade normer bör sistnämnda kostnader anvisas på kapitalbudgeten och återstoden på driftbudgeten.

F. Medel bör även i fortsättningen anvisas till ersättning till lotspersonal för förluster vid försäljning av bostadshus i samband med att lotsplatser dras in. Inflytande medel från försäljning av inlöst fastighet bör liksom hittills få tillföras anslaget.

Under anslaget **Driftkostnader för radionavigeringsstationer** har för budgetåret 1965/66 anslagits 273 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 383 000 (+ 110 000) kr.

	Stat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.
A. Inkomster		
Avgifter för deccamottagare.....	780 000	+ 90 000
B. Utgifter		
1. Förvaltningskostnader		
a) Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	400 000	} + 98 000
Rörligt tillägg.....	229 000	
b) Reseersättningar m. m.....	117 000	+ 27 000
c) Expenser.....	55 000	+ 20 000
2. Reparations- och underhållskostnader m. m.....	100 000	+ 20 000
3. Förbrukningsartiklar.....	150 000	+ 35 000
		+ 110 000

A. Avgifterna för de genom Decca Navigator och Radar AB uthyrda deccamottagarna beräknas för budgetåret 1966/67 till ca 810 000 kr. för de tre deccakedjorna för Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Motsvarande avgifter för deccamottagare som innehas av statliga myndigheter beräknas till ca 40 000 kr. Under budgetåret avses den nya deccakedjan för Skagerack och Väneren att tas i bruk. Inkomsten av denna kedja beräknas för samma budgetår till 20 000 kr.

B. 1. a) Styrelsen föreslår att en tjänst som ingenjör i Ae 17 vid dubbeldeccastationen vid Järnäs ändras till tjänst som fyringenjör i Ae 19. För den nya deccakedjan bör anställas en fyringenjör i Ae 19, tre ingenjörer i Ae 17 och en ingenjör i högst Ae 15 fr. o. m. den 1 oktober 1966.

B. 2. Under budgetåret 1966/67 kommer den nya deccakedjan att draga förhållandevis låga underhållskostnader. Styrelsen beräknar med hänsyn till prisstegringar anslagsbehovet till 120 000 kr. vilket innebär en höjning med 20 000 kr.

B. 3. Med hänsyn till den nya deccakedjan bör posten uppräknas med 35 000 kr.

Anslaget **Anskaffning** av lotsbåtar har för innevarande budgetår uppförts med 1 500 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget för budgetåret 1966/67 uppförs med 2 000 000 (+ 500 000) kr.

Reservationen den 30 juni 1965 om 187 000 kr. är helt bunden av beställningar. Styrelsen understryker ånyo angelägenheten av att lotsplatserna är utrustade med driftsäker och sjöduglig båtmaterial. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 uppgår till ca 3,5 milj. kr. om lotsbåtsbeståndet skall kunna förnyas i önskvärd omfattning. För att de mest trängande behoven skall kunna tillgodoses föreslås att för budgetåret 1966/67 anvisas 2 milj. kr.

Styrelsen berör ånyo frågan om anskaffande av tjänstebilar för transport av personal vid lotsplatserna. Då sådana tjänstebilar kommer att utgöra ett komplement till och i vissa fall ersätta lotsbåtar förutsätter styrelsen att anskaffning får ske med anlitande av förevarande anslag.

Under anslaget Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet har för innevarande budgetår anvisats 80 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 100 000 (+ 20 000) kr.

Reservationen den 30 juni 1965 om 8 900 kr. är bunden genom gjorda beställningar. Den successiva anskaffningen av raketpistoler och raketgevär bör fullföljas. Av stor vikt är vidare att anordna provverksamhet med nödradiosändare och materiel för ersättning av äldre, svårhanterliga räddningsstolar. För att göra det möjligt att fortsätta angelägen komplettering och nyersättning av utrustningen vid sjöräddningsstationerna bör för budgetåret 1966/67 anvisas ett anslag av 100 000 kr.

Innevarande budgetår har under anslaget Statens isbrytarverksamhet tagits upp 7 000 000 kr. Sjöfartsstyrelsen och marinförvaltningen (*gemensam skr 9/9 1965*) föreslår att anslaget uppförs med 8 266 000 (+ 1 266 000) kr.

	Stat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.
1. Drift-, underhålls- och reparationskostnader för statens isbrytarfartyg etc.....	4 375 000	+ 325 000
2. Förhyrning av isbrytarfartyg.....	1 160 000	+ 340 000
3. Expensutgifter för statens isbrytardirektör.....	4 800	+ 200
4. Särskilda arvoden åt chefer på statens isbrytarfartyg m. m.....	7 500	+ 500
5. Lön samt rese- och traktamentsersättningar åt officerare, underofficerare och underbefäl etc.....	1 300 000	+ 600 000
6. Ersättning till ledamöter i statens isbrytarnämnd.....	3 700	+ 300
		+ 1 266 000

1. Utgifterna för drift, underhåll och reparation av statens isbrytarfartyg under budgetåret 1964/65 uppgick till drygt 3,9 milj. kr. varav för drift nära 1,7 milj. kr. Medelsbehovet beräknas under en normal isvinter vid rustning av fyra isbrytarfartyg till 4,7 milj. kr. eller 325 000 kr. mer än för budgetåret 1965/66. I anslagsbehovet ingår driftkostnader med 1,6 milj. kr. samt kostnader för underhåll och reparation, exklusive reparation av eventuella haveriskador, med 3 milj. kr. Från anslagsposten bestrids även kostnader för iskontor och för förhyrning av flygplan. Dessa kostnader beräknas till 100 000 kr.

2. Genom att Trollhätte kanal hålls stängd kortare tid än tidigare har sjöfartssäsongen på Vänern utsträckts. Detta har medfört behov av ökad isbrytarhjälp. Med hänsyn härtill och under förutsättning av normal isvinter bör anslagsposten räknas upp med 340 000 kr. till 1 500 000 kr.

5. Anslagsposten föreslås till 1 900 000 kr. eller 600 000 kr. mer än för budgetåret 1965/66 på grund av dels besättningsökningen på isbrytarförbandet genom tillkomsten av isbrytaren Tor, dels höjda löner och traktementen, och dels ökad ersättning för tjänstgöring på obekvämlig arbetstid.

Till Mätning- och rekognosceringsverksamhet har under innevarande budgetår anslagits 5 230 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 kvarstod en reservation av 117 800 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 5 547 000 (+ 317 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen andr. 1966/67 Mynd.
1. Fältarbeten.....	594 000	+ 77 000
2. Anskaffning och underhåll av båt- och instrumentutrustning m. m.	1 994 000	+ 600 000
3. Anskaffning av sjömätningsskuter.....	2 300 000	— 400 000
4. Sjömatning i Nordsjön.....	100 000	+ 100 000
5. Aeromagnetisk kartering.....	200 000	— 200 000
6. Fältarbeten m. m. för deccakedjan för Skagerack och Vänern ...	—	+ 140 000
		+ 317 000

1. Under budgetåret 1966/67 kommer flertalet båtmotorer att drivas med bensin. Härjämte kommer de sex mindre dieseldrivna sjömätningsskuters uppgifter då att ha övertagits av bensinmotordrivna mätningsskuter av större typ vilket kraftigt ökar bensinförbrukningen. Någon säker prognos rörande bensinkostnaderna kan f. n. ej utarbetas. Styrelsen äskar ca 10 000 kr. för prisstegringen på bensin. Vidare yrkas 12 000 kr. för höjda traktamenten, biljettpreiser o. dyl. Med hänsyn till höjd omsättningsskatt och prisstegringar i övrigt på materialier bör anslagsposten räknas upp med 30 000 kr. Den genom sjöfartsutvecklingen och den effektiviserade sjömätningen ökade mängden av lodningsdiagram medför höjda maskintidskostnader för bearbetning om 20 000 kr. För en utökad bearbetning av viss halkortsstatistik erfordras ytterligare 5 000 kr. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten behöva höjas med 77 000 kr.

2. I förra årets petita redovisades en tioårsplan rörande fartygs- och båtmaterialen för sjömätning. Enligt planen beräknades kostnaderna för båtanskaffning under femårsperioden 1965/66—1969/70 till ca 800 000 kr. per år. Av detta belopp ansåg styrelsen att högst 300 000 kr. per år kunde inrymmas i ordinarie anslag för anskaffning och underhåll varför en uppräkning av anslagsposten med 500 000 kr. ansågs erforderlig. Därutöver yrkade styrelsen en ökning med 145 000 kr. på grund av stegrade underhållskostnader. Sammanlagt föreslog styrelsen alltså en höjning av anslagsposten med 645 000 kr. Av detta belopp beviljades endast 200 000 kr. Även i fråga om mätningsskuter och övrig elektronisk materiel erfordras en ökad medelstillelse. För anskaffning och underhåll av båtmateriel och mätinstrument m. m. bör anslagsposten räknas upp med 600 000 kr.

3. För ett nytt sjömätningsskuter har för budgetåren 1964/65 och 1965/66 anvisats 1,4 resp. 2,3 milj. kr., eller sammanlagt 3,7 milj. kr. Kostnaden har med utgångspunkt från prisläget den 1 juli 1964 beräknats till ca 5,6 milj. kr. För nästa budgetår skulle alltså erfordras 1,9 milj. kr. Avtalet rörande fartygets byggande innehåller emellertid en klausul enligt vilken priset är indexreglerat. Till följd av prisutvecklingen måste man därför räkna med

en viss merkostnad som f. n. ej kan närmare preciseras. Styrelsen erinrar om att för budgetåret 1962/63 anvisats ett reservationsanslag av 4,5 milj. kr. till nytt lotsdistriktsfartyg. Av detta anslag, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1965 må disponeras jämväl under budgetåret 1965/66, beräknas 300 000 kr. icke behöva tas i anspråk. Beloppet torde i stort sett motsvara merkostnaden för sjömättingsfartyget på grund av indexregleringen. Styrelsen hemställer om medgivande att från reservationen på anslaget till lotsdistriktsfartyget få täcka merkostnaden för sjömättingsfartyget. Detta beräknas icke komma att levereras förrän efter den 1 juli 1966 och slutlikvid kommer icke att ske förrän i början av budgetåret 1966/67.

4. Sjömätningen i Nordsjön har påbörjats våren 1965 i form av en kortvarig med danska, västtyska, holländska och engelska sjökarteväsendena gemensam mättingsoperation väster om Jylland. I förra årets petita föreslog styrelsen att 200 000 kr. skulle anvisas för sjömätning i Nordsjön medan 100 000 kr. anvisades. För de planerade svenska arbetena under våren 1967 erfordras förhyrning av speciella deccamottagare, långa förflyttningar och omfattande planerings- och serviceresor etc. För att inte deltagandet i dessa arbeten skall reducera sjömättningskapaciteten i de svenska farvattnen erfordras 200 000 kr. för mätningarna i Nordsjön.

6. Under budgetåret 1966/67 beräknas den nya deccakejan för Skagerack och Vänern kunna sättas i funktion. I samband härmed behövs geodetisk inmätning av antennmaster, bestämning av de s. k. landkorrektionerna samt deccaeditioner av ett tiotal sjökort. Kostnaderna härför beräknas till ca 140 000 kr.

Under innevarande budgetår har under anslaget **Bidrag till handelshamnar och farleder** anvisats 4 000 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 kvarstod en reservation av 1 468 200 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 2 000 000 (— 2 000 000) kr.

Från reservationsanslaget **Bidrag till handelshamnar och farleder** utgår bidrag till ekonomiskt icke självbärande hamn- och farledsföretag, som är angelägna från lokaliserings-, beredskaps- eller sysselsättningssynpunkt eller med hänsyn till hamnens upplandsfunktioner. Bidrag kan utgå till handelshamnar med högst två tredjedelar och till farleder med högst 90 % av den beräknade byggnadskostnaden. Riktlinjerna för bidragsgivningen återfinns i prop. 1957: 1 (bil. 12 p. 77) och bestämmelserna härom har intagits i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggnade, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder (ändrad 1935: 188, 1948: 442 och 525 samt 1963: 156).

Av de för budgetåret 1964/65 disponibla medlen om 3 013 500 kr. beviljade Kungl. Maj:t statsbidrag om tillhoppa 1 939 600 kr. för arbeten i Brandalsund, Visby, Ystad, Falkenberg, Gamleby och Grönhögen. Vidare har bidrag beviljats med 1 130 000 kr. till arbeten i Klintehamn samt med 2 167 000 kr.

till utbyggnad av hamnen i Vaxholm. Under budgetåret 1964/65 beviljades sålunda statsbidrag om totalt 5 236 600 kr.

För budgetåret 1965/66 har anvisats 4 milj. kr. Härav är 2 milj. kr. reserverade för avlösning av 1948 års avtal mellan staten och Billeruds aktiebolag om en utbyggnad av Säfte kanal m. m. Återstående 2 milj. kr. måste helt avsättas för att täcka det medelsbehov som kvarstår från föregående budgetår. Vad beträffar budgetåret 1966/67 kvarstår för nämnda projekt ett medelsbehov om 223 100 kr.

Till bidrag till handelshamnar och farleder föreslår styrelsen ett anslag av 2 milj. kr. vilket innebär en minskning med 2 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1965/66.

Under anslaget Statliga farledsarbeten har för innevarande budgetår uppförts 1 375 000 kr. (varav 1 250 000 kr. på tilläggsstat I). Vid utgången av budgetåret 1964/65 kvarstod en reservation om 483 500 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 850 000 (— 525 000) kr.

Sjöfartsstyrelsen har slutfört utredningen beträffande Södertälje kanal och Mälarfarlederna. Byggnadstiden har beräknats till sju år varav ett å två år som förberedelsetid. Det synes angeläget att vissa förberedande åtgärder vidtas redan under budgetåret 1966/67. Styrelsen föreslår att 750 000 kr. anvisas för att göra det möjligt att ställa ärendet under vattendomstols prövning. Utredningen om Flintrännans fördjupning pågår. Det är emellertid ovisst om den kan färdigställas under innevarande budgetår. Ett ställningstagande till detta företag bör därför anstå. I föregående års petita nämnt förslag om fördjupning av leden genom Baggensstäket utanför Stockholm har utsänts på remiss. Med anledning av remissvaren måste ny utredning ske. Frågan om detta företag beräknas ej bli aktuell budgetåret 1966/67.

I övrigt beräknas verksamheten beträffande farledsarbeten under budgetåret 1966/67 komma att inskränkas till projektering och utförande av smärre farledsförbättringar. Härför beräknas ett belopp av 100 000 kr. vara tillräckligt.

Anslaget Bidrag till byggande av fiskehamnar m. m. uppfördes under innevarande budgetår med 3 000 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 kvarstod en reservation av 4 069 800 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 3 500 000 (+ 500 000) kr.

Från anslaget utgår bidrag till anläggning eller förbättring av hamn, som erfordras för fisket. Statsbidrag kan beviljas med högst 90 % av den verkliga byggnadskostnaden. Föreligger särskilda skäl kan högre bidrag utgå. Från anslaget utgår vidare bidrag till underhåll och drift av fiskefyrrar samt till kostnader för uppförande av säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg. Riktlinjerna för bidragsgivningen återfinns i prop. 1932:213, 1948:200, 1962:1 (bil. 12 p. 82) och 1964:1 (bil. 8 p. 47). Bestämmel-

serna för bidragsgivningen är intagna i kungörelsen den 17 juni 1948 (nr 525) angående statsbidrag till byggande av fiskehamnar.

Den stora reservationen sammanhänger huvudsakligen med att vissa företag fördröjts av svårigheter med markdispositioner, vattendomstolsfrågor samt andra oförutsedda händelser. Under innevarande budgetår beräknas emellertid reservationen minska till 2 à 3 milj. kr.

Den rullande femårsplanen för fiskehamnsbyggnader som förelades riksdagen i 1962 års statsverksproposition omfattade 24 företag för ca 13 milj. kr. Efter utgången av innevarande budgetår beräknas sju av dessa objekt, vilka kostnadsberäknats till sammanlagt 1,9 milj. kr., ännu ej ha kunnat tilldelas statsbidrag. Genomförandet av planen släpar sålunda efter, vilket sammanhänger dels med att vissa projekt blivit dyrare än förutsatt, dels att nya angelägna projekt erhållit statsbidrag. Fiskehamnar bör byggas i minst den takt som fastställdes av riksdagen år 1962. Vid inventering har det visat sig att ytterligare en rad hamnar behövs. Vidare synes förbättringar i mindre fiskelägen bli allt angelägnare. I vad mån alla de anmälda behoven kommer att föreslås till statligt stöd avses bli föremål för närmare överläggningar. Mot bakgrunden härav och med hänsyn till inträffade prisökningar föreslås ett anslag av 3,5 milj. kr. för budgetåret 1966/67.

Till Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder har under innevarande budgetår anslagits 534 000 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 127 000 (— 407 000) kr.

För underhåll och drift av statens fiskehamnar och de under styrelsens förvaltning stående farlederna, för vilka utgifterna skall bestridas från detta anslag, fastställer Kungl. Maj:t inkomst- och utgiftsstater. Anslaget avser att täcka skillnaden mellan utgifterna och inkomsterna.

Styrelsen räknar med att inkomsterna av de statliga fiskehamnarna skall öka med 80 000 kr. på grund av taxehöjningar. Å andra sidan är underhållet i hamnarna i många fall eftersatt. På grund härav och med hänsyn till prisstegringar beräknas kostnaderna stiga med 40 000 kr.

Ifråga om farlederna räknar styrelsen med ökade inkomster om 131 000 kr. på grund av beslutad taxehöjning och ökad trafik. Lönekostnaderna antas öka med 13 500 kr. och expenserna med 500 kr. Underhållet av vissa farleder är f. n. mindre tillfredsställande. Med hänsyn härtill och till prisstegringar bör en uppräkning ske med 50 000 kr.

För innevarande budgetår har 300 000 kr. beräknats för muddring av Hjälmarens farled då föreskrivet djup icke hålls. Sjöfartsstyrelsen har numera vid sammanträde med berörda parter funnit föga intresse för att nämnda djup bibehållas då handelssjöfarten på Hjälmarens praktiskt taget upphört. För fritidsbåtar bör ett mindre farledsdjup än 8 fot kunna tolereras. Sjöfartsstyrelsen avser att hos vederbörande vattendomstol söka tillstånd att få begränsa djupet i farleden.

Anslaget skulle således kunna minskas med $(- 80\,000 + 40\,000 - 131\,000 + 13\,500 + 500 + 50\,000 - 300\,000)$ 407 000 kr.

Under anslaget Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder är för innevarande budgetår anvisat 4 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen. Vid utgången av budgetåret 1964/65 kvarstod en reservation om 2 662 300 kr. Sjöfartsstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 5 000 000 (+ 1 000 000) kr.

Med anslaget avses att ge kollektiv restitution för erlagd bensinskatt genom att disponera automobilskattemedel för ändamål som tjänar den mindre sjöfartens intressen. Bidrag utgår till byggande och underhåll av hamnar, bryggor och farleder, avsedda att tjäna den mindre sjöfartens och motorbåtstrafikens intressen, med högst 90 % av den verkliga kostnaden inklusive projektering. Föreligger synnerliga skäl utgår bidrag även med högst 70 % av kostnaden för marklösen. Nuvarande principer för bidragsgivningen framgår av statsverkspropositionerna 1935 (VI ht p. 23) och 1964 (bil. 8 p. 49). Bestämmelserna för bidragsgivningen återfinns i kungörelsen den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder (ändr. 1955: 682 och 1964: 282).

Antalet fritidsbåtar ökar fortfarande och behovet av hamnanläggningar blir alltmer framträdande. Det starkt stigande intresset för fritidsbåtar har även kommit till uttryck i en ökad planeringsverksamhet för småbåts-hamnar på kommunalt håll. Fritidsbåtarnas bensinförbrukning uppskattas ge inemot 20 milj. kr. i bensinskatt. Det kan i framtiden även bli aktuellt att anvisa medel för att iståndsätta vissa smärre kanaler vilka bör bevaras för fritidsbåtar och annan turisttrafik. Denna fråga utreds inom styrelsen. Mot bakgrunden av det anförda synes det befogat att höja anslaget.

2. Yttranden över sjöfartsstyrelsens anslagsframställning

Lotslöneberedningen, som yttrat sig i fråga om lots- och fyrstaten, erinrar om att lotsorganisationsutredningen lagt fram förslag till lotsplatsorganisation. Om förslaget godkänns skapas förutsättningar att lösa lotsarnas löne- och arbetstidsförhållanden. Därest förhandlingar härom med vederbörande personalorganisation leder till ett nytt avlöningssystem och reglerad arbetstid för lotspersonalen kan avtalet antas bli tillämpligt under år 1966.

De beslutade sammanslagningarna av lotsplatserna i Stocka och Hudiksvall samt Ronneby och Karlshamn har efter framställning av beredningen fått anstå. Då organisationsutredningens förslag medför att personal t. v. skall bibehållas i såväl Stocka som Ronneby bör arbetstidsregleringen alltså jämt avvaktas.

Beredningen understryker vikten av att sjöfartsstyrelsen får köpa tjänstebilar till de lotsplatser där detta visar sig ändamålsenligt.

Beredningen betonar även det angelägna i att sjöfartsstyrelsen ges möj-

lighet att skaffa radaranläggningar, radiotelefoner m. m. Lotskuttrarna bör i största möjliga utsträckning förses med radaranläggningar. Teletekniska hjälpmedel torde i ett reglerat arbetstidssystem göra det möjligt att disponera befintliga resurser rationellt och samtidigt öka säkerheten.

Lotsorganisationsutredningens förslag till lotsplatsorganisation kan påverka behovet av lotsuppassningslokaler. Vid upprustning av olika lokaler synes det därför lämpligt att sjöfartsstyrelsen samråder med såväl lotsorganisationsutredningen som lotslöneberedningen.

Lotsorganisationsutredningen har inget att erinra mot vad lotslöneberedningen anfört beträffande aktuella organisationsändringar för lotsplatser samt anskaffning av tjänstebilar och radaranläggningar.

Utredningen erinrar om att sjöfartsstyrelsen aviserat vissa höjningar av lotspenningarna samt fyr- och båkavgiften. Utredningen, som inte kunnat ta ställning till frågan om en definitiv avvägning av storleken av dessa avgifter, framhåller att sjöfartsstyrelsens förslag till taxehöjningar inte föregriper utredningens kommande förslag. Utredningen bedömer de ifrågasatta taxehöjningarna som nödvändiga för skälig kostnadstäckning och lämpliga som en provisorisk lösning.

Sjöfartsutredningen har inte något att erinra mot de provisoriska taxehöjningar sjöfartsstyrelsen ifrågasatt.

III. Lotsplatsorganisationen

1. Lotsorganisationsutredningens förslag

Frågor om lotsväsendet behandlas f. n. av dels lotsorganisationsutredningen, och dels lotslöneberedningen. Den förstnämnda utreder frågor om bl. a. lotsplatsorganisationen och lotsplikten jämte därmed sammanhängande spörsmål. Den senare skall överse bl. a. löne- och arbetstidsfrågor inom lots- och fyrväsendet.

*Lotsorganisationsutredningen*¹ har med skrivelse den 14 september 1965 överlämnat ett preliminärt förslag till lotsplatsorganisation. Av skrivelsen framgår i huvudsak följande.

Utredningen erinrar inledningsvis om att den i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 april 1965 föreslagit ändringar i lotsförordningen den 4 juni 1937 (nr 330) för att skapa grundval för mer rationella tjänstgöringsförhållanden för lotspersonalen. Förslaget innebär att obligatorisk förutbeställning av lots införs samt att lotspliktsgränsen höjs. Om ändringarna genomförs, bedöms de bli av betydelse även för lotslöneberedningens fortsatta arbete och dennas möjligheter att föreslå ett system med reglerad arbetstid för lotspersonal.

Utredningen erinrar vidare om att lotslöneberedningen den 8 juli 1965

¹ Vid tidpunkten för skrivelsens avlätande ingick i utredningen numera statsrådet Hans Gustafsson, ordförande, kanslirådet Åke Hartvig och sjöfartsrådet Peter Simonsson.

till chefen för civildepartementet överlämnat en promemoria med förslag till arbetstidsföreskrifter för lotspersonal. Förslaget förutsätter, att nuvarande avlöningsförmåner för lotspersonal i form av lotslott och andra ersättningar slopas. Föreskrifter om lotsning i tur förutsätts också skola upphävas. I skrivelsen anförde beredningen bl. a. följande. Vid en arbetstidsreglering skall lots under arbetstid vara skyldig att fullgöra de arbetsuppgifter han åläggs i tjänsten. Han bör i första hand sysselsättas med lotsning. Beredningen har uppmärksammat, att möjligheter finns till ökat samarbete och förbättrad samordning mellan lotsplatserna, bl. a. i fråga om utnyttjande av personal. Nuvarande avlöningsbestämmelser för lotspersonal torde i viss mån ha hindrat sådana åtgärder. Genomförandet av en arbetstidsreglering torde ge större möjligheter att rationalisera samtidigt som personalens arbetsförhållanden förbättras. Beredningen har vidare framhållit, att lotsorganisationsutredningens förslag om ändringar i lotsförordningen i fråga om förutbeställning m. m. är av väsentlig betydelse vid en arbetstidsreglering vilken i sin tur bör ge lotsorganisationsutredningen underlag för att föreslå ändringar i lotsplatsorganisationen.

Lotsorganisationsutredningen anför härefter att ett förslag om ändrat avlönningssystem för lotspersonalen är under utarbetande. Förhandlingar om ett nytt avlönningssystem och nya arbetstidsföreskrifter bör inledas snarast möjligt. För att få en nödvändig samordning i tiden mellan lotslöneberedningens och lotsorganisationsutredningens arbete har organisationsutredningen utarbetat ett preliminärt förslag till ny lotsplatsorganisation. Härvid har hänsyn tagits till såväl förslaget om arbetstidsföreskrifter som behovet av ändrade avlöningsbestämmelser.

Om ett avtal om arbetstidsbestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med löneberedningens förslag icke skulle slutas bör lotsorganisationsutredningens preliminära förslag till lotsplatsorganisation ses över på nytt. Förslaget har nämligen sådant samband med förslaget om arbetstidsregleringen att ett bifall till förslaget till ny lotsorganisation utan avlösning av det nuvarande avlönningssystemet skulle kunna få till följd att inkomstfördelningen mellan lotsarna ändras på ett icke önskvärt sätt samtidigt som stora administrativa svårigheter skulle uppstå att ordna tjänstgöringen vid de olika tjänstgöringsställena. Det preliminära förslaget till lotsplatsorganisation bör slutligt justeras även om förslagen om arbetstidsreglering och nytt avlönningssystem kommer att godkännas.

Utredningen framhåller vidare, att det svenska lotsväsendet, som årligen utför omkring 80 000 lotsningar, torde få anses från sjöfartens synpunkt fungera väl. Den lotsningsservice som tillhandahålls kan i flera fall betecknas såsom mer än tillräcklig genom att tillgången på möjligheter att omgående få lotsning utförd väsentligt överstiger efterfrågan. För den lotsningsservice som lämnas sjöfarten får statsverket inte skäligen kostnads-täckning. Härtill bidrar de genomsnittligt låga lotsavgifterna. Vidare har

bl. a. avlöningssystemet, sättet att beställa lots samt föreskrifterna beträffande lotsledsförteckningar försvårat för sjöfartsstyrelsen att rationalisera och öka effektiviteten inom lotsorganisationen. Som exempel på de nuvarande förhållandena anför utredningen bl. a. följande. Flertalet lotsplatser och lotsuppassningsställen håller en hög beredskap året om, vardag som helgdag, dag som natt. Detta sker oftast oberoende av aktuella trafikbehov. Beredskapen är ofta så avvägd, att eventuella trafiktöppar kan bemästras utan nämnvärda svårigheter. Möjligheterna att hålla denna höga beredskap har underlättats genom att arbetstidsbestämmelser för lotspersonalen saknas och genom att jour- och beredskapstjänsten för båtpersonalen icke är reglerad. Lotsningstjänsten har därför i många fall utvecklats så, att en för topptrafik avvägd personalstyrka mer eller mindre fortlöpande varit i tjänst eller beredskap. Kravet på beredskap vid den enskilda lotsplatsen har även ökats till följd av att vid nuvarande lönesystem förutsättningar som regel saknats för ett närmare samarbete mellan lotsplatserna. Detta beror främst på att varje lotsplats är tilldelad vissa leder enligt lotsledsförteckningen. Därmed är också ersättningen för lotsning fast knuten till lotsplatsen. Som exempel på hur lotsledsförteckningen verkar nämnas, att en lotsled i den ena riktningen tilldelats en lotsplats, medan samma led i andra riktningen tillhör en annan lotsplats. Sådana förhållanden försvårar möjligheterna att rationellt disponera personalen för olika lotsningsuppdrag.

För att åstadkomma en mera rimlig lotsningsservice bör enligt utredningen förutbeställning av lots vara obligatorisk. Vidare bör lotsarna i större utsträckning sysselsättas i lotsningstjänsten. Detta kan åstadkommas genom vidgat samarbete och organisatorisk samordning mellan lotsplatserna. Lotsledsförteckningen bör ändras så, att det blir möjligt att återlotsa, att lotsa till närbelägna hamnar utan lotsbyte och att även i övrigt undvika lotsbyte. Vidare bör vissa lotsleder göras gemensamma för två eller flera lotsplatser. Detta kräver viss kompletterande utbildning av lotspersonalen. Vidare bör nu tillämpad turordning mellan personalen i fråga om fullgörande av lotsningar avskaffas. Utan någon form av regler för arbetstidens längd, förläggning m. m. torde den föreslagna samordningen knappast kunna genomföras. Det av lotslöneberedningen framlagda förslaget till arbetstidsreglering skulle emellertid tillgodose behovet av samordning och möjliggöra en rationell drift av lotsningstjänsten.

Det framlagda preliminära förslaget till lotsplatsorganisation kan enligt utredningen i allt väsentligt anses som endast modifieringar av den nuvarande organisationen. Förslaget syftar till en ökad samverkan och bättre samordning mellan lotsplatserna. Utredningens förslag innebär att 26 av de nuvarande 65 lotsplatserna upphör som självständiga lotsplatser och i stället organiseras som lotsuppassningsställen vilka underställs närbelägna lotsplatser. Endast i några fall förutsätts indragning, nämligen beträffande

lotsplatserna Bjuröklubb, Ulvö, Sävösund, Öresunds södra och Väderöarna samt lotsuppassningsstället i Skutskär. Ulvö lotsplats föreslås dock övergångsvis få behålla viss personal underställd Örnsköldsviks lotsplats. Riksdagen har tidigare beslutat om indragning av Limhamns lotsplats. Frågan om ett bibehållande av lotsplatsen i Häradskär bör utredas ytterligare. I avvaktan härpå bör lotsplatsen tills vidare vara kvar. Denna lotsplats har, liksom de nu till indragning föreslagna lotsplatserna Bjuröklubb, Sävösund och Väderöarna, i lotslöneberedningens förslag till arbetstidsbestämmelser undantagits från tillämpningen av dessa bestämmelser. Med hänsyn bl. a. härtill anser lotsorganisationsutredningen, att dessa platser bör övergångsvis bibehållas i nuvarande organisationsform som »oreglerade lotsplatser».

Beträffande lotsplatserna Kalix, Luleå, Rönnskär (Piteå), Sundsvall, Lilljungafrun (Söderhamn), Landsort, Mälaren, Aspö (Karlskrona), Göteborg och Nordkoster föreslås inga egentliga ändringar i organisationen.

Övriga 22 lotsplatser bör bibehållas som självständiga lotsplatser och tillföras arbetsuppgifter från de lotsplatser som ändras till lotsuppassningsställen. Ansvar för dessa uppspassningsställens skötsel och drift kommer att vila på de överordnade lotsplatserna.

Vid vissa större lotsplatser, såsom Göteborg, Stockholm och Oxelösund, torde det bli erforderligt att inrätta särskilda trafikledningsorgan under chefen för lotsplatsen. I några fall kan det bli aktuellt att anställa särskilda funktionärer med uppgift att huvudsakligast vara trafikledare. Detta gäller särskilt Gävle och Malmö.

Då organisationsförslaget inte utan vidare kan tillämpas vid nuvarande avlöningsystem har någon kostnadsberäkning i anledning av förslaget ännu icke kunnat göras. En sådan beräkning kan ske först när utredningen känner till de avlönings- och arbetstidsbestämmelser som kan bli resultatet av förhandlingarna om kollektivavtal för lotspersonal. På grund av det vidgade samarbete som förutsätts skola ske mellan lotsplatserna kan antas, att en viss minskning av antalet lotsar kan komma till stånd. Antalet beror av bl. a. den slutliga utformningen av arbetstidsbestämmelserna. Även eventuella nya arbetstidsbestämmelser för båtmän kan påverka lotsarnas antal.

Förslag till justering av lotsledsförteckningen har utarbetats inom utredningen. Lotsledsförteckningen skall fastställas av sjöfartsstyrelsen.

2. Yttranden över lotsorganisationsutredningens förslag

Över lotsorganisationsutredningens förslag har yttranden avgivits av *överbefälhavaren, sjöfartsstyrelsen, Svenska hamnförbundet, Sveriges redareförening, Rederiföreningen för mindre fartyg, Sveriges fartygsbefälsförening, Tjänstemännens centralorganisation och Statstjänarkartellen.*

Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt eller lämnat lotsorga-

nisationsutredningens förslag utan erinran. I några fall har framförts önskemål om smärre ändringar i förslaget.

Överbefälhavaren motsätter sig inte åtgärder som syftar till förbättrade arbetsförhållanden för lotspersonalen och till ökad samverkan och bättre samordning mellan lotsplatserna. En omorganisation av den civila övervakningen till sjöss kan dock komma att medföra krav på kompletteringar inom andra delar av totalförsvaret.

Sjöfartsstyrelsen konstaterar, att förslaget i stort sett överensstämmer med de riktlinjer styrelsen själv följt. Den nya organisationen, arbetstidsregleringen, det nya lönesystemet och vissa nya bestämmelser, som reglerar lotsningsverksamheten, är avsedda att sättas i kraft samtidigt. Detta kräver ett omfattande förberedelsearbete. Om det nya systemet skall kunna fungera tillfredsställande, bör detsamma enligt styrelsen icke sättas i kraft före den 1 januari 1967. Dock bör vissa begränsade förslag kunna genomföras dessförinnan.

Svenska hamnförbundet understryker att den ifrågasatta omorganisationen inte får medföra försämrad service för sjöfarten. För att icke medföra olägenheter och tidsförlust synes det förbundet att de lokala lotsmyndigheterna bör ges rätt att under vissa förutsättningar godta kortare förhandsbeställningstid än den av utredningen i annat sammanhang föreslagna. Förslaget till lotsplatsorganisation föranleder i princip icke någon erinran från hamnförbundets sida, under förutsättning att dessa synpunkter beaktas. Vidare förutsättes att sådana taxeförändringar inte vidtas att ökade kostnader åsamkas sjöfarten.

Sveriges redareförening, som inte avvisar en rationalisering av lotsväsendet efter i huvudsak de föreslagna riktlinjerna, framhåller vikten av att tillräckligt antal lotsar alltid finns tillgängliga, så att lotsning kan ske, då seglation över huvud taget är möjlig. Den bättre samordning och utökade samverkan som föreslagits bör medföra, att den överkapacitet, som blir behövlig inom de nya storlotsplatserna, är mindre än summan av den i dag förefintliga överbemanningen vid de enskilda lotsplatserna. Föreningen kan ej godta ett absolut krav på förhandsbeställning men kan rekommendera, att detta tillvägagångssätt i största möjliga utsträckning genomförs. Förtursrätt bör ges fartyg, som beställt lots. För beställning av lots bör kontakt med lotsstationerna kunna ske på ett snabbt och billigt sätt.

Rederiföreningen för mindre fartyg tillstyrker den föreslagna lotsplatsorganisationen. Även om avstånden i vissa fall synes relativt långa mellan lotsuppassningsställe och lotsplats, torde detta i och för sig ej ha någon betydelse för lotsarnas möjligheter att betjäna sjöfarten. Vägförbindelserna synes vara så goda, att lotsar vid behov kan förflytta sig mellan resp. orter ganska snabbt. Föreningen förutsätter dock, att från platser som anges skola ha lotsuppassning begränsad till vissa tider under dagen, fartygen även i fortsättningen skall ha samma möjlighet som nu att beställa lots för

lotsningar efter angivna tider. — Ett icke ringa antal små fartyg finns f. n. inom östersjöområdet, vilka inte har radiotelefon och därför inga möjligheter att beställa lots. Det stora flertalet befälhavare i dessa fartyg är emellertid så goda kustkännare, att de under normala förhållanden är oberoende av lots. Vad angår de minsta fartygen har konstaterats att dessa snabbt håller på att försvinna. Man torde därför kunna räkna med, att endast ett fåtal och de mest lönsamma av de minsta enheterna återstår då den föreslagna omorganisationen slutgiltigt genomförts. Möjligen skulle kunna påräknas att kvarvarande små fartyg skulle kunna beredas nedsatt avgift för hyra av radioanläggning. Dessa fartyg skulle därigenom i säkerhetsavseende komma i stort sett i samma läge som de större fartyg, som har radioanläggning installerad.

Från *Sveriges fartygsbefälsförenings* sida motsätter man sig inte att en rationalisering av lotsningstjänstens organisation kommer till stånd, då detta synes utgöra förutsättning för ett tidsenligt ordnande av lotsarnas arbetstids- och löneförhållanden. Ett tillstyrkande av utredningens förslag från fartygsbefälet förutsätter dock givetvis en oförändrad service åt sjöfarten i framtiden. Föreningen ställer sig sålunda förstående till rationaliseringssträvandena inom lotsväsendet. Skall dessa genomföras enligt utredningens preliminära förslag förutsätter de emellertid en teleteknisk upprustning av både den landbaserade och den sjöburna radioutrustningen. Härmed står och faller tillförlitligheten hos förbindelsenätet och möjligheten att efterkomma bestämmelsen om obligatorisk förutbeställning av lots.

Tjänstemännens centralorganisation, som inte anser att förslaget innebär försämrad service för sjöfarten utan snarare möjliggör uppbyggnad av en ekonomiskt välavvägd och effektiviserad organisation, kan för sin del tillstyrka ett principbeslut i enlighet med utredningens förslag. Därigenom åstadkommes en del av underlaget för förestående förhandlingar om lotspersonalens löne- och anställningsvillkor. Det blir därvid naturligt att för berörd personal uppkommande problem i samband med en förändrad lotsplatsorganisation löses vid förhandlingsbordet. Framtida förändringar kan därigenom också smidigt åstadkommas exempelvis för att möta förskjutningar av sjöfartens serviceanspråk inom olika trafikområden.

Statstjänarkartellen tillstyrker utredningens förslag. Då det skulle medföra att de ytterligt irrationella tjänstgöringsförhållandena och det otidsenliga avlöningsystem, som ännu gäller för lotspersonal, skulle kunna ersättas med ett arbetstidsreglerat system jämte avlöningsystem grundat på samma förutsättningar som för andra statsanställda, synes det angeläget att förslaget genomföres snarast. Möjligen skulle enligt kartellen kunna anföras, att sammanslagningarna och indragningarna borde gjorts ännu radikalare och mer omfattande. Därmed skulle undvikits en ny, för personalen smärtsam omorganisation och rationalisering inom inte alltför avlägsen framtid.

IV. Departementschefen**1. Anslagssystemet**

Kungl. Maj:t uppdrog den 11 december 1964 åt statskontoret och riksrevisionsverket att efter samråd med sjöfartsstyrelsen och i enlighet med riktlinjerna för den s. k. programbudgetutredningen se över de delar av statsbudgeten som berör sjöfartsverkets ämbetsområde och därvid bl. a. undersöka möjligheterna till anslagskoncentration. I enlighet härmed har statskontoret lagt fram ett förslag till nytt anslagssystem för sjöfartsverket. Förslaget innebär i huvudsak följande.

Sjöfartsverkets arbetsområde indelas efter olika aktiviteter, nämligen sjöfartsstyrelsens centrala förvaltning, fartygsinspektion m. m., sjösäkerhet, sjömätning m. m., isbrytarverksamhet samt driften av statliga hamnar och farleder. Varje aktivitet motsvaras av ett anslag på driftbudgeten. Samtliga kostnader för en och samma aktivitet redovisas under ett anslag. För verkets mera varaktiga materiel och anläggningar inrättas en kapitalfond med fyra tillgångsgrupper som motsvarar de fyra sistnämnda aktiviteterna. Avsikten är att utgifterna för kapitalfonden skall täckas med hyror för utnyttjandet av fondens tillgångar. Investeringarna i fonden förutsätts bli finansierade med avskrivningsmedel inom fonden och i övrigt genom investeringsbemyndiganden. För fonden fastställs en investeringsstat samt en driftstat. På driftstaten redovisas samtliga löpande kostnader och intäkter med fördelning på de olika aktiviteterna. Vissa kapitaltillgångar som nu disponeras av sjöfartsverket bör efter värdering överföras till fonden. Härutöver förordas en renodling och sammanslagning av nuvarande anslag till bidrag till handelshamnar och fiskehamnar m. m.

Det av statskontoret föreslagna anslagssystemet har enligt min mening väsentliga fördelar i jämförelse med det nuvarande. Sålunda åstadkommes en mera rättvisande redovisning av kostnaderna för de olika delarna av verksamheten. Detta är av stor betydelse vid bedömningen av frågor rörande avvägning mellan olika insatser för sjöfarten, kostnadstäckning m. m. Vidare innebär förslaget en avsevärd minskning av antalet riksstatsanslag till sjöfartsändamål. Kapitalfonden medför att samtliga kostnader för ianspråktagandet av kapitaltillgångar, i motsats till vad nu är fallet, kommer att redovisas. Redovisningen av avskrivningar och räntor för sådana tillgångar ger bättre möjlighet till kostnadsjämförelser av olika slag. Man erhåller även en skarpare gräns mellan kapitalinvesteringar och driftutgifter samt en enhetlig redovisning av sjöfartsverkets materiel. Fondredovisningen ger bättre möjligheter till långsiktig planering av underhålls- och investeringsverksamheten. Med hänsyn till fördelarna med det föreslagna anslagssystemet förordar jag att det genomförs med endast de mindre avvikelser från statskontorets förslag som framgår av det följande.

Den nya kapitalfonden, som torde uppföras under rubriken *Diverse kapitalfonder: Sjöfartsverkets fond*, bör ha i princip samma konstruktion som väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond. För fonden bör fastställas en investeringsstat. Investeringskostnaderna bör täckas i första hand genom avskrivningsmedel inom fonden och i övrigt genom investeringsbemyndiganden. Vidare bör en driftstat för löpande utgifter och inkomster för fondens verksamhet fastställas med indelning enligt samma grunder som gäller för de nya driftbudgetanslagen. Inkomsterna bör omfatta bl. a. hyror och arrenden för lokaler, fartyg och annan materiel inom fonden, som disponeras av sjöfartsverket eller utomstående. Bland utgifterna bör redovisas t. ex. reparations- och underhållskostnader, hyror och arrenden samt avsättningar till värdeminskningsskonto och ränta på det i fonden investerade nettokapitalet. Överskott på fondrörelsen bör tillföras riksstatens inkomstittel Inkomster av statens kapitalfonder. Vid inrättandet av fonden bör den tillföras de på sjöfartsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond nu uppförda tillgångarna jämte till värdeminskningsskonto avsatta medel. Anslaget Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond kan därmed utgå. Till fonden bör vidare hänföras den materiel som nu redovisas på väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond och som används för fiskehamnar o. d. Även sjöfartsverkets anläggningar och fartyg m. m. som anskaffats för medel på driftbudgeten bör invärderas på fonden.

För investeringar i fonden bör anvisas anslag som motsvarar följande på riksstaten nu uppförda anslag — i den mån de avser konstruktion, byggande och anskaffning av sådana tillgångar som avses bli invärderade på fonden — nämligen Lots- och fyrstaten: Omkostnader, Säkerhetsanstalter för sjöfarten (såväl driftbudgetens som kapitalbudgetens anslag), Anskaffning av lotsbåtar, Mättnings- och rekognosceringsverksamhet samt Statliga farledsarbeten. Vidare bör sjöfartsstyrelsens kostnader för att handlägga hithörande ärenden redovisas på fondens driftstat. Då kostnaderna för underhåll av de tillgångar som invärderas på fonden i fortsättningen kommer att bestridas över driftstaten, skall medel härför inte längre beräknas under särskilda poster inom anslagen på driftbudgeten. Fonden kommer att gottgöras underhållskostnaderna genom att dessa kalkyleras in i de hyror som fonden erhåller från driftbudgetanslagen.

Jag övergår här efter till driftbudgetanslagen. I enlighet med statskontorets förslag bör under ett förslagsvis betecknat anslag med rubriken *Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader* anvisas medel för att täcka dels särskildkostnader för den personal i sjöfartsstyrelsen vars arbete huvudsakligen avser allmänna administrativa uppgifter, dels sådana kostnader för styrelsen som inte direkt kan hänföras till de grenar av sjöfartsverkets ämbetsområde för vilka särskilda anslag bör uppföras. Från det nya anslaget kommer därför i

fortsättningen att bestridas endast kostnaderna för verksledningen, kansli-byrån, juridisk-sociala byrån, ekonomiska byrån och försvarskontoret. Under detta anslag bör vidare redovisas sådana inkomster som inte tas till uppbörd på riksstatens inkomstsida eller som inte hänför sig till de övriga nya anslagen. För anslaget bör fastställas personalförteckning.

Kostnaderna för fartygsinspektionsverksamheten bör redovisas under ett förslagsanslag benämnt *Fartygsinspektion m. m.* Under anslaget anvisas medel för att täcka kostnaderna för fartygsinspektion och skeppsmätning inom såväl styrelsen som fartygsinspektionsdistrikten. Detta innebär att de medel som tidigare anvisats under fartygsinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag i fortsättningen redovisas under det nya anslaget. Vidare bör kostnaderna för skeppsmättnings- och fartygsinspektionssektionerna inom fartygsbyrån beräknas under detta anslag. Inkomster av ifrågavarande verksamhet bör i den mån de inte redovisas på riksstatens inkomstsida tas till uppbörd under anslaget. För anslaget torde böra fastställas personalförteckning.

I enlighet med förslaget bör även ett nytt förslagsanslag för säkerheten till sjöss uppföras på riksstaten. Anslaget bör benämnas *Sjösäkerhet*. Under anslaget anvisas medel för att täcka kostnaderna för lots- och fyrväsendet, radionavigeringsstationerna och den statliga sjöräddningsverksamheten samt administrationen härav i sjöfartsstyrelsen, dvs. i första hand nautiska byrån. Vidare bör kostnaderna för publikationerna Svensk lots, Svensk fyrlista och Underrättelser för sjöfarande redovisas under detta anslag. Inkomster i form av avgifter för deccamottagare bör som uppbörd tillföras det nya anslaget på samma sätt som nu sker i fråga om anslaget till driftkostnader för radionavigeringsstationer. Motsvarande bör gälla även andra inkomster som hänför sig till ifrågavarande verksamhet och som inte redovisas på riksstatens inkomstsida.

Det nya anslaget bör bildas av de delar av sjöfartsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag som avser nautiska byrån, publikationerna Svensk lots etc. samt underhåll av lots- och fyrstatens fartyg m. m., lots- och fyrstatens avlönings- och omkostnadsanslag samt anslagen Driftkostnader för radionavigeringsstationer, Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet och Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond. Även för detta anslag bör fastställas personalförteckning.

Invärdering av de tillgångar som redovisas på den föreslagna kapitalfonden torde inte kunna ske definitivt förrän mot slutet av budgetåret 1966/67. Hyran till fonden bör därför under det nya anslaget Sjösäkerhet upptas preliminärt med bl. a. det belopp som beräknats till ersättning till styrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden.

Vidare bör ett förslagsanslag benämnt *Sjömätning m. m.* uppföras på riksstaten. Under detta torde anvisas medel för att täcka kostnaderna för sjömätning m. m. samt för utarbetande och utgivande av bl. a. sjökort. Till

uppbörd under anslaget bör tas de inkomster styrelsen erhåller genom sjömätningssuppdrag. Det nya anslaget bör bildas genom sammanslagning av de delar av sjöfartsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag, som avser sjömätning och redigering och tryckning av sjökort, samt anslaget Mättnings- och rekognosceringsverksamhet utom i fråga om anskaffning av sjömätningsskiffar, båtar och annan utrustning. Hyran till fonden under budgetåret 1966/67 beräknas endast preliminärt.

Det nu löpande anslaget till statens isbrytarverksamhet bör ersättas med ett nytt förslagsanslag med rubriken *Isbrytning* från vilket även arvudet till isbrytardirektörens assistent bör utgå. Detta arvode bestrids f. n. från sjöfartsstyrelsens avlöningsanslag. Under anslaget bör beräknas hyra för de isbrytarskiffar som redovisas på kapitalfonden. För budgetåret 1966/67 bör hyran även i detta fall beräknas preliminärt. Under anslaget bör även inkomsterna av uppdrag redovisas. Enligt min mening bör s. k. lokal isbrytning i fortsättningen ske mot ersättning från den som begär sådan isbrytning.

Vidare bör ett förslagsvis betecknat anslag med rubriken *Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder* uppföras. Anslaget avser att täcka ev. underskott på driften av de drygt 30 statliga fiskehamnarna samt Falsterbokanalerna och vissa andra farleder under sjöfartsstyrelsens förvaltning. Det nya anslaget motsvarar således närmast nettoutgiften under det nuvarande anslaget till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Inkomster och utgifter bör fr. o. m. nästa budgetår föras upp under driftstaten för sjöfartsverkets fond.

De nuvarande anslagen Bidrag till handelshamnar och farleder samt Bidrag till byggande av fiskehamnar m. m. bör slås samman till ett enda reservationsanslag med benämningen *Bidrag till fiskehamnar m. m.* Från anslaget bör ej bestridas några kostnader för arbeten i statliga hamnar. Sådana kostnader bör i stället belasta den nya kapitalfonden. Vid utgången av budgetåret 1965/66 befintliga reservationer under de nuvarande anslagen bör föras över till det nya anslaget. Förutom de kostnader som redovisas på de befintliga reservationsanslagen bör under det nya anslaget redovisas även sjöfartsstyrelsens kostnader för projektering, konstruktion m. m. av ifrågavarande slag av hamnar och farleder m. m.

Reservationsanslaget Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder bör få den ändrade benämningen *Bidrag till småbåtshamnar m. m.* Under anslaget bör redovisas bl. a. sjöfartsstyrelsens kostnader för projektering, konstruktion m. m. av ifrågavarande anläggningar. Vid utgången av innevarande budgetår befintlig reservation under anslaget till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder bör föras över till det nya anslaget.

Under de båda sistnämnda anslagen bör sjöfartsstyrelsen redovisa de inkomster verket erhåller för projektering etc. för utomståendes räkning.

Sådana uppdrag bör utföras mot ersättning enligt av styrelsen fastställd taxa som bör ge full kostnadstäckning och utformas med beaktande av motsvarande taxor inom den privata sektorn.

Det nya anslagssystemet bör tillämpas fr. o. m. budgetåret 1966/67. Med hänsyn till bl. a. det omfattande arbetet med invärdering på den nya kapitalfonden av befintliga tillgångar torde fonden inte kunna fungera helt förrän fr. o. m. ingången av budgetåret 1967/68. Förslag till invärderingsföreskrifter, dispositionsbestämmelser för fonden etc. bör upprättas av sjöfartsstyrelsen i samråd med statskontoret och riksrevisionsverket samt fastställas av Kungl. Maj:t.

Av följande sammanställning framgår hur de medel som för budgetåret 1965/66 anvisats för ifrågakvarande ändamål skulle fördela sig på de nu föreslagna nya anslagen.

<i>Nuvarande anslag</i>		<i>Föreslagna anslag</i>	
<i>Driftbudgeten</i>		<i>Driftbudgeten</i>	
Sjöfartsstyrelsen:		Sjöfartsstyrelsen: Förvaltnings-	
Avlöningar	8 415 000	kostnader	3 726 000
Omkostnader	1 916 000	Fartygsinspektion m. m.	3 316 000
Lots- och fyrstaten:		Sjösäkerhet	42 593 000
Avlöningar	32 067 000	Sjömätning m. m.	5 908 000
Omkostnader	7 781 000	Isbrytning	7 002 000
Fartygsinspektionen:		Underskott vid vissa statliga	
Avlöningar	2 143 000	hamnar och farleder	534 000
Omkostnader	316 000	Bidrag till fiskehamnar m. m. .	7 255 000
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	2 500 000	Bidrag till småbåtshamnar m. m.	4 207 000
Materielanskaffning till vissa			
farleder	60 000		
Viss omläggning av utpricknings-			
systemet för sjöfarten	50 000		
Driftkostnader för radionavige-			
ringsstationer	273 000		
Anskaffning av lotsbåtar	1 500 000		
Viss utrustning för statlig sjö-			
räddningsverksamhet	80 000		
Statens isbrytarverksamhet	7 000 000		
Mättnings- och rekognoscerings-			
verksamhet	5 230 000		
Bidrag till handelshamnar och			
farleder	4 000 000		
Statliga farledsarbeten	1 125 000		
Bidrag till byggande av fiske-			
hamnar m. m.	3 000 000		
Underhåll och drift av statens			
fiskehamnar och farleder	534 000		
Bidrag till byggande och under-			
håll av mindre hamnar och far-			
leder	4 000 000		
Ersättning till statens allmänna			
fastighetsfond:			
Sjöfartsstyrelsens delfond	1 109 000		
	82 099 000		74 541 000
<i>Kapitalbudgeten</i>		<i>Kapitalbudgeten</i>	
Säkerhetsanstalter för sjöfarten	4 500 000	Sjöfartsverkets fond	12 037 000
		(Korrigeringspost	21 000)
Summa	86 599 000	Summa	86 599 000

¹ Härutöver har anvisats 1 250 000 kr. på tilläggsstat I.

2. Sjöfartsstyrelsens anslagsframställning för budgetåret 1966/67

Sjöfartsstyrelsen har i petita för nästa budgetår följt anslagsuppställningen i årets riksstat. Jag redovisar i det följande mina ställningstaganden till styrelsens förslag i samma ordning. Därefter kommer jag på grundval av förslaget till nytt anslagssystem för sjöfartsverket att under de nya anslagsrubrikerna redovisa de belopp som bör ställas till verkets förfogande för nästa budgetår.

I sammanhanget vill jag erinra om att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 april 1965 särskilda sakkunniga tillkallats för att se över bl. a. sjöfartsverkets organisation. På grund härav har jag ansett mig nu böra biträda endast sådana förslag som inte kan antas föregripa resultaten av utredningsarbetet.

I fråga om de under *sjöfartsstyrelsens avlöningsanslag* begärda personalförändringarna förordar jag att medel beräknas för en tjänst som kontorist i A 9 på nautiska byrån. Tjänsten bör tills vidare vara extra i avbidan på organisationsutredningens förslag beträffande bl. a. isbrytarverksamhetens administration.

Med hänsyn till att nya bestämmelser rörande säkerheten på fartyg trätt i kraft den 1 januari 1966 förordar jag att den tidigare påbörjade förstärkningen av personalen för fartygsinspektionens verksamhet fortsätts i enlighet med vad som redovisades i föregående års statsverksproposition (prop. 1965: 1 bil. 8 s. 87—89). Jag tillstyrker sålunda att på fartygsbyrån inrättas två tjänster som byrådirektör i Ae 27, en som förste byråinspektör i Ag 23 och en som förste byråinspektör i Ae 21. I enlighet härmed kan ett för innevarande år anvisat engångsbelopp av 50 000 kr. för anställning av tillfällig personal på byrån utgå. Då ett nytt sjömätningssfartyg kommer att tas i bruk under sommaren 1966 bör en ny tjänst som maskinchef i Ae 21 på sjömätningssfartyg inrättas.

På kanslibyrån bör inrättas en tjänst som personalkonsulent i Ae 21.

För tillfälliga personalförstärkningar i samband med utredningsarbeten har för innevarande budgetår anvisats 20 000 kr. Jag tillstyrker att detta belopp räknas upp med 60 000 kr., varav ca 50 000 kr. för personal som behövs för att genomföra det föreslagna nya anslagssystemet. För löneomräkning upptar jag 334 000 kr. Vid bifall till vad jag nu förordat skulle för ifrågavarande ändamål behöva anvisas (8 415 000 + 595 000) 9 010 000 kr. I det nya anslagssystemet kommer av detta belopp 2 745 000 kr. att redovisas under anslaget Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader, 982 000 kr. under anslaget Fartygsinspektion m. m., 1 311 000 kr. under anslaget Sjö-säkerhet, 2 696 000 kr. under anslaget Sjömätning m. m., 2 000 kr. under anslaget Isbrytning, 255 000 kr. under anslaget Bidrag till fiskehamnar m. m., 207 000 kr. under anslaget Bidrag till småbåtshamnar m. m. och 812 000 kr. under Sjöfartsverkets fond.

Beträffande förslagen under *sjöfartsstyrelsens omkostnadsanslag* för-

ordrar jag följande. Delposten till resekostnadsersättningar och traktamenten m. m. bör höjas med 19 100 kr. och delposten till mässpenningar m. m. för personal på sjömätningarfartyg med 100 000 kr. Under anslagsposten *Expenser* beräknar jag för bränsle, lyse och vatten en ökning med 55 000 kr. samt för övriga *expenser* för eget behov en minskning med 147 100 kr. Anslagsposten till publikationstryck bör räknas upp med sammanlagt 47 000 kr., varav 40 000 kr. för sjökort samt Svensk lots, Svensk fyrlista och Under rättelser för sjöfarande, 5 000 kr. för försvarssjökort och 2 000 kr. för övriga publikationer. För driftvärn och andra beredskapsändamål beräknar jag ytterligare 2 000 kr., för kurs- och informationsverksamhet 10 000 kr. och för bibliotek 1 000 kr. Styrelsens förslag i övrigt kan jag inte biträda. Detta innebär bl. a. att medel för åtgärder mot vattenförorening från fartyg inte beräknas under styrelsens anslag utan liksom hittills under anslaget *Kostnader* för vissa nämnder m. m. (jfr. s. 198). Vad jag nu förordat innebär medelsanvisning om sammanlagt (1 916 000 + 87 000) 2 003 000 kr. Av beloppet bör 1 073 000 kr. redovisas under det nya anslaget *Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader*, 101 000 kr. under anslaget *Sjösäkerhet* och 829 000 kr. under anslaget *Sjömätning* m. m.

Under anslaget till *lots- och fyrstatens avlöningar* har sjöfartsstyrelsen anmält att dess arbete med att rationalisera lots- och fyrväsendet resulterat i att lots- och fyrpersonalen kan minskas ytterligare. Besparingarna till följd härav kan för nästa budgetår beräknas till drygt 470 000 kr. i jämförelse med innevarande budgetår. Jag har inte något att erinra mot sjöfartsstyrelsens förslag i dessa avseenden. Åtgärderna bör som hittills företas efter samråd med lotslöneberedningen och lotsorganisationsutredningen. Likaledes bör sjöfartsstyrelsen följa utvecklingen och vidta sådana personaldispositioner och övriga åtgärder att sjöfartens behov av rimlig service även i fortsättningen kan tillgodoses inom de av indragningarna berörda farvattnen. Jag vill i sammanhanget erinra om att Kungl. Maj:t föregående år erhållit riksdagens medgivande att i samband med sjöfartsstyrelsens arbete med rationalisering av lots- och fyrväsendet besluta om indragningar av lots- eller fyrplatser och vidta därav föranledda ändringar i personalförteckningen för lots- och fyrstaten och de övergångsåtgärder i övrigt som kan finnas erforderliga.

För verksamheten inom lotsdistriktsexpeditionerna bör inrättas en tjänst som ingenjör i högst Ae 15. Vidare tillstyrker jag tre nya tjänster som matros i högst Ae 9 på vissa av lotsdistriktsfartygen. Styrelsens förslag beträffande tjänsteförändringar torde få behandlas i annat sammanhang. För automatiska kostnadsstegringar beräknar jag ett belopp av 2 827 000 kr. Mina ställningstaganden innebär att sammanlagt (32 067 000 + 2 430 000) 34 497 000 kr. bör anvisas för ifrågavarande ändamål. Hela beloppet bör redovisas under det nya anslaget *Sjösäkerhet*.

De under *lots- och fyrstatens omkostnadsanslag* uppförda anslagspos-

terna till sjukvård, reseersättningar och expenser bör höjas med resp. 500 kr., 20 000 kr. och 26 500 kr. Under posten Övriga utgifter beräknar jag ett ökat medelsbehov av 175 000 kr. för förbrukningsartiklar, 400 000 kr. för reparation och underhåll av viss fast och flytande materiel inom lotsdistrikten, 100 000 kr. för resor i samband med lotsning och 50 000 kr. för bojar och prickar. Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle för ifrågasvarande ändamål sammanlagt (7 781 000 + 772 000) 8 553 000 kr. ställas till sjöfartsverkets förfogande. Även detta belopp bör beräknas under anslaget Sjösäkerhet.

Sjöfartsstyrelsen har äskat vissa nya tjänster under anslaget till *fartygsinspektionens avlöningar*. Såsom jag tidigare anfört bör den påbörjade förstärkningen av personalen för fartygsinspektionsverksamheten fortsättas på grund av att nya bestämmelser om säkerheten på fartyg trätt i kraft. Jag förordar därför inrättandet av två tjänster som byrådirektör i Ae 27, två som byrådirektör i Ae 25, tre som förste fartygsinspektör i Ae 23 och tre som förste fartygsinspektör i Ae 21. Ett för innevarande år anvisat belopp om 200 000 kr. för anställning av tillfällig personal kan därmed utgå. Då jag inte har något att erinra mot sjöfartsstyrelsens löneomräkning innebär mina förslag en medelsanvisning av (2 143 000 + 272 000) 2 415 000 kr. Beloppet bör i sin helhet tas upp under det nya anslaget Fartygsinspektion m. m.

I fråga om *fartygsinspektionens omkostnader* förordar jag en uppräknings av anslagsposten till sjukvård m. m. med 200 kr. och av anslagsposten till reseersättningar med 21 000 kr. Delposten till övriga expenser bör minskas med 3 200 kr. För ifrågasvarande ändamål bör sålunda anvisas (316 000 + 18 000) 334 000 kr. Även detta belopp bör föras upp under anslaget Fartygsinspektion m. m.

I fråga om *säkerhetsanstalter för sjöfarten* föreslår jag att sammanlagt 7,7 milj. kr. anvisas vilket innebär en ökning med 700 000 kr. i jämförelse med innevarande budgetårs anslag.

Vid bedömningen av anslagsbehovet har jag beräknat 2,7 milj. kr. för att utbyggnaden av deccakedjan för Skagerack och Vänern skall kunna slutföras. I övrigt torde det få ankomma på sjöfartsstyrelsen att bestämma hur medlen skall användas. Vid upprustning av lotsplatsorganisationens lokaler bör styrelsen samråda med lotsorganisationsutredningen. Kungl. Maj:t bör liksom hittills ha befogenhet att besluta att företag skall få påbörjas även om de medel som under budgetåret står till förfogande inte förslår att täcka hela kostnaden.

Hela det förordade beloppet om 7,7 milj. kr. bör uppföras under den nya kapitalfonden Sjöfartsverkets fond. Eventuella ersättningar till lotsar vid indragning av lotsplatser bör dock bestridas från anslaget Sjösäkerhet.

Beträffande förslagen i fråga om *driftkostnader för radionavigeringsstationer* beräknar jag i likhet med styrelsen att inkomsterna skall öka med

90 000 kr. Jag biträder förslaget om tjänster för den nya deccakedjan för Skagerack och Vänern. Det ökade medelsbehovet i anledning härav beräknar jag till 95 000 kr. Styrelsens förslag om ändrad lönegradsplacering torde få behandlas i annat sammanhang. För ökade reseersättningar och expenser beräknar jag resp. 8 000 kr. och 10 000 kr. För reparations- och underhållskostnader m. m. samt för förbrukningsartiklar beräknar jag en höjning med resp. 10 000 kr. och 25 000 kr. Sammanfattningsvis innebär mina ståndpunktstaganden en medelsanvisning av (273 000 + 58 000) 331 000 kr. Beloppet bör föras upp under det nya anslaget Sjösäkerhet.

För *anskaffning av lotsbåtar* förordar jag att ett oförändrat belopp av 1 500 000 kr. ställs till förfogande för nästa budgetår. Med hänsyn till bl. a. de pågående utredningarna rörande lotsväsendets organisation m. m. är jag inte beredd att biträda förslaget om anskaffning av tjänstebilar. Kostnaderna för erforderliga transporter av personal vid lotsplatserna bör därför tills vidare få bestridas i hittills tillämpad ordning. Vid bifall till vad jag förordat bör nämnda belopp om 1 500 000 kr. redovisas under Sjöfartsverkets fond.

Till *viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet* föreslår jag oförändrat belopp av 80 000 kr. Beloppet bör redovisas under det nya anslaget Sjösäkerhet.

I fråga om *statens isbrytarverksamhet* har jag för drift-, underhålls- och reparationskostnader för de statliga isbrytarfartygen m. m. beräknat ett ökat medelsbehov om 297 000 kr. Anslagsposten till förhyrning av isbrytarfartyg bör räknas upp med 250 000 kr. och anslagsposten till löner samt rese- och traktamentsersättningar med 450 000 kr. Jag har inte något att erinra mot förslagen beträffande expensutgifter åt statens isbrytardirektör, vissa särskilda arvoden samt ersättning till ledamöterna i isbrytarnämnden. Vid bifall till mina förslag skulle för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av (7 000 000 + 998 000) 7 998 000 kr., vilket bör redovisas under det nya anslaget Isbrytning.

Statsmakterna har under senare år i ökad omfattning ställt medel till förfogande för *mättnings- och rekognoseringsverksamheten*. Sålunda är medelsanvisningen för innevarande budgetår nära tre gånger större än för budgetåret 1963/64.

För nästa budgetår förordar jag en uppräknig av anslagsposten till fältarbeten med 36 000 kr. För anskaffning och underhåll av båt- och instrumentutrustning beräknar jag ytterligare 300 000 kr. Jag kan inte ansluta mig till det av sjöfartsstyrelsen föreslagna sättet att täcka merkostnaderna för det nya sjömättningsfartyget genom att använda besparingen under det för budgetåret 1962/63 anvisade reservationsanslaget till nytt lotsdistriktsfartyg. I syfte att erhålla en rättvisande kostnadsredovisning bör ifrågavarande kostnader om 300 000 kr. i stället beräknas i förevarande sammanhang. Med hänsyn härtill bör posten Anskaffning av sjömättningsfartyg

minskas med 100 000 kr. i stället för som sjöfartsstyrelsen föreslagit 400 000 kr. För sjömätning i Nordsjön upptar jag oförändrat 100 000 kr. Jag kan inte biträda förslaget om särskilda medel för fältarbeten för den nya dekkadjan. Vid bifall till vad jag nu förordat och då ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp om 200 000 kr. faller bort skulle medelsanvisningen för mättnings- och rekognoseringsverksamheten för nästa budgetår uppgå till $(5\,230\,000 + 36\,000)$ 5 266 000 kr. Härav bör 2 666 000 kr. beräknas under anslaget Sjömätning m. m. och 2 600 000 kr. under Sjöfartsverkets fond.

I likhet med sjöfartsstyrelsen upptar jag för *bidrag till handelshamnar och farleder* under nästa budgetår $(4\,000\,000 - 2\,000\,000)$ 2 000 000 kr. Beloppet bör redovisas under det nya anslaget Bidrag till fiskehamnar m. m.

För *statliga farledsarbeten* har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 1 375 000 kr., varav 1 250 000 kr. på tilläggsstat. Sjöfartsstyrelsen har för nästa budgetår äskat 850 000 kr., varav 750 000 kr. avser vissa förberedande åtgärder för den utbyggnad av Södertälje kanal och Mälarfarlederna styrelsen föreslagit i annat sammanhang. Remissbehandlingen av detta förslag avslutas i januari 1966, varefter ärendet kommer att beredas inom kommunikationsdepartementet. I avbidan på ställningstagande i frågan är jag inte beredd att i förevarande sammanhang förorda medel för projektet. Jag föreslår därför att $(1\,375\,000 - 1\,275\,000)$ 100 000 kr. ställs till sjöfartsstyrelsens förfogande för nästa budgetår för övriga statliga farledsarbeten. Medelsanvisningen bör ske under Sjöfartsverkets fond.

Under reservationsanslaget till *bidrag till byggande av fiskehamnar m. m.* fanns vid utgången av budgetåret 1964/65 en reservation av 4 milj. kr. Då för innevarande budgetår anvisats ytterligare 3 milj. kr. finns ca 7 milj. kr. disponibla för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn härtill bör medelsanvisningen för budgetåret 1966/67 kunna beräknas till $(3\,000\,000 - 1\,000\,000)$ 2 000 000 kr. vilket belopp bör anvisas under det nya anslaget Bidrag till fiskehamnar m. m.

För nästa budgetår har sjöfartsstyrelsen för *underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* beräknat ett underskott om sammanlagt 127 000 kr., varav 34 000 kr. avser fiskehamnarna och 93 000 kr. farlederna.

Taxorna för de statliga fiskehamnarna har legat på oförändrad nivå sedan början av 1950-talet. Kungl. Maj:t har därför den 5 november 1965 bemyndigat styrelsen att utfärda nya taxor med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1966. Den inkomstökning som kan väntas härav bör tillsammans med erforderlig återhållsamhet ifråga om ökade utgifter för underhåll medföra att det hittillsvarande driftunderskottet på fiskehamnsrörelsen försvinner.

Sjöfartsstyrelsen avser att under år 1966 föreslå viss höjning av taxan för Falsterbokanalen. Med hänsyn härtill beräknar jag att inkomsterna i fortsättningen bör kunna täcka driftutgifterna för de statliga farlederna.

Med hänvisning till det anförda beräknar jag för underhåll och drift av

statens fiskehamnar och farleder för nästa budgetår endast ett formellt be-
lopp av (534 000 — 533 000) 1 000 kr., att uppföras under det nya anslaget
Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder.

På anslaget till *bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och
farleder* fanns vid utgången av budgetåret 1964/65 en reservation av 2 662 300
kr. Då för innevarande budgetår anvisats ytterligare 4 000 000 kr. finns
6 662 300 kr. disponibla. Medelsförbrukningen beräknas bli inte oväsentligt
lägre. Medelsanvisningen för budgetåret 1966/67 bör beräknas till oförändrat
4 000 000 kr., vilket belopp bör föras upp under det nya anslaget Bidrag
till småbåtshamnar m. m.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet har jag
till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: *Sjöfartsstyrelsens del-
fond* beräknat (1 109 000 + 199 000) 1 308 000 kr. vilket belopp bör upp-
föras under det nya anslaget Sjösäkerhet.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag en medelsanvisning till sjö-
fartsverket för budgetåret 1966/67 om 89,1 milj. kr. vilket i förhållande till
innevarande budgetår innebär en ökning med 2,5 milj. kr. Av följande
sammanställning framgår fördelningen på de nya anslagen. De särskilda
uppbördsmedlen tas upp med formella belopp.

	Anvisat 1965/66	Styrelsens Förslag 1966/67	Dep. ch. Förslag 1966/67
Sjöfartsstyrelsen: Förvaltningskostnader.....	3 726 000	4 400 000	3 817 000
varav:			
avlöningar.....	2 595 000	3 015 000	2 745 000
omkostnader.....	1 131 000	1 385 000	1 073 000
särskilda uppbördsmedel.....	—	—	—1 000
Fartygsinspektion m. m.	3 316 000	3 733 000	3 730 000
varav:			
avlöningar.....	3 000 000	3 398 000	3 397 000
omkostnader.....	310 000	338 000	334 000
särskilda uppbördsmedel.....	—	—	—1 000
Sjösäkerhet.....	42 593 000	47 363 000	46 180 000
varav:			
avlöningar.....	33 250 000	36 245 000	35 808 000
omkostnader.....	9 343 000	11 118 000	10 373 000
särskilda uppbördsmedel.....	—	—	—1 000
Sjömätning m. m.	5 908 000	6 997 000	6 190 000
varav:			
avlöningar.....	2 593 000	2 780 000	2 696 000
omkostnader.....	3 315 000	4 217 000	3 495 000
särskilda uppbördsmedel.....	—	—	—1 000
Isbrytning.....	7 002 000	8 268 000	8 000 000
Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder.....	534 000	127 000	1 000
Bidrag till fiskehamnar m. m.	7 255 000	5 755 000	4 255 000
Bidrag till småbåtshamnar m. m.	4 207 000	5 241 000	4 207 000
	74 541 000	81 884 000	76 380 000
Sjöfartsverkets fond.....	12 037 000	17 262 000	12 712 000
Summa	86 578 000	99 146 000	89 092 000

Av den av riksrevisionsverket beräknade nettouppbörden i sjöfartsverkets verksamhet för nästa budgetår avser 1,3 milj. kr. försäljning av sjökort m. m. dvs. i huvudsak sådan verksamhet för vilken medel i fortsättningen avses beräknas under anslaget Sjömätning m. m. Detta anslag har för nästa budgetår beräknats till nära 6,2 milj. kr. Drygt 41 milj. kr. av nettouppbörden, fyr- och båkavgifter samt lotspenningar, hänför sig till verksamheten under anslaget Sjösäkerhet, vilket för nästa budgetår tagits upp med inemot 46,2 milj. kr. Ca 0,6 milj. kr. av nettouppbörden avser skeppsmätningssavgifter. Kostnaderna för fartygsinspektion m. m. har för nästa budgetår beräknats till 3,7 milj. kr.

För nästa budgetår har jag i det föregående föreslagit anslag till sjöfartsverket om sammanlagt 89,1 milj. kr. Härutöver avser jag att vid min anmälan av sjöfartsverkets fond på kapitalbudgeten förorda ytterligare ett belopp av 0,5 milj. kr. för anskaffning av vissa pråmar m. m. Nettouppbörden i verksamheten för budgetåret beräknas av riksrevisionsverket till totalt 43,1 milj. kr. Statens utgifter över budgeten för sjöfartsverket under budgetåret 1966/67 skulle därmed överstiga nettointkomsten med ca 46,5 milj. kr. Av utgifterna avräknas 4,2 milj. kr. mot automobilskattemedlen.

I fråga om medelsanvisningen för nästa budgetår kommer jag i vad avser driftbudgetanslagen att göra hemställan i det följande och i vad avser medel till den nya kapitalfonden vid behandlingen av Diverse kapitalfonder på kapitalbudgeten.

3. Lotsplatsorganisationen

Frågor rörande lots- och fyrväsendet undersöks f. n. av dels lotsorganisationsutredningen och dels lotslöneberedningen. Utredningen behandlar lotsplatsorganisationen och lotsplikten samt vissa sjöfartsavgifter, medan beredningen arbetar med bl. a. löne- och arbetstidsfrågor inom lots- och fyrväsendet. Utredningen har med skrivelse den 14 september 1965 överlämnat ett preliminärt förslag till lotsplatsorganisationen. Förslaget innebär i huvudsak följande.

Av de 64 nuvarande lotsplatserna föreslås 26 upphöra som självständiga lotsplatser. De skall i stället organiseras som lotsuppassningsställen vilka underställs närbelägna lotsplatser. Ansvaret för skötsel och drift av dessa uppassningsställen skall åvila de överordnade lotsplatserna. Endast i några få fall — fem lotsplatser och ett lotsuppassningsställe — har utredningen förutsatt egentlig indragning. En förteckning över de av utredningen föreslagna lotsplatserna och lotsuppassningsställena torde såsom bilaga (*Bilaga A*) få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. Vid vissa större lotsplatser blir det erforderligt att inrätta särskilda trafikledningsorgan eller trafikledare. Den föreslagna organisationen kommer att föranleda vissa ändringar i sjöfartsstyrelsens lotsledsförteckning. Förslaget syftar till en

mera rationell lotsningsverksamhet genom bl. a. ökad samverkan och bättre samordning mellan lotsplatserna och bygger på införande av den obligatoriska förutbeställning av lots, varom utredningen lagt fram förslag den 8 april 1965.

Lotslöneberedningen har den 8 juli 1965 till statsrådet och chefen för civildepartementet överlämnat en promemoria med förslag till arbetstidsföreskrifter för lotspersonal. Detta förslag förutsätter ändring av nuvarande lönesystem för denna personal. Om ett avtal i huvudsaklig överensstämmelse med beredningens förslag inte skulle komma till stånd, bör organisationsförslaget ses över, då det har nära samband med förslaget till arbetstidsreglering. I avvaktan på ställningstagande i denna fråga har lotsorganisationsutredningen inte kunnat göra några beräkningar rörande de med utredningens förslag förenade kostnaderna.

Förslaget till ändrad lotsplatsorganisation har i allt väsentligt tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Såsom lotsorganisationsutredningen framhållit medför nuvarande organisatoriska och andra förhållanden att den lotsningsservice som staten tillhandahåller i flera avseenden är mera omfattande än som betingas av att tillgodose sjöfartens efterfrågan. Detta innebär bl. a. att personalstyrkan på vissa lotsplatser icke sysselsätts på ett rationellt sätt. Vidare saknas i många fall förutsättningar för ett effektivt samarbete mellan olika lotsplatser. Avsaknaden av reglerad arbetstid och det otidsenliga avlöningsystemet framstår som besvärande. Det nu framlagda organisationsförslaget innebär att man genom en ökad samverkan och bättre samordning mellan lotsplatserna samt en rationalisering i övrigt av lotsväsendet söker åstadkomma en god lotsningsservice utan onödig ekonomisk belastning av sjöfarten. Förslaget innebär sålunda att den nuvarande stela organisationen ersättes med en organisation som medger en mera smidig anpassning av lotsningsverksamheten efter sjöfartens skiftande behov. Samtidigt skapas ökade förutsättningar för att utnyttja lotsväsendets resurser mera rationellt. Jag finner utredningens förslag väl avvägt och förordar därför att lotsväsendet organiseras om i huvudsak enligt förslaget.

Den förordade omorganisationen förutsätter att överenskommelse träffas med berörda personalorganisationer om bl. a. nytt avlöningsystem. Resultatet av förhandlingarna härom kan komma att påverka den slutliga utformningen av lotsplatsorganisationen. Som utredningen påpekat förutsätter ett genomförande av förslaget även bestämmelser om förutbeställning av lots. Jag vill därför erinra om att Kungl. Maj:t den 10 december 1965 meddelat sådana bestämmelser. Om det av särskilda skäl skulle visa sig nödvändigt att lokalt tillämpa annan tidsgräns för förutbeställning kan Kungl. Maj:t genom dispens medge detta.

På sikt kommer organisationsförändringen att medföra besparingar. Storleken av dessa kan dock inte beräknas förrän nämnda avtalsförhandlingar

genomförts. Vid mina beräkningar i det föregående av anslagsbehovet för lotsväsendet för nästa budgetår har jag inte tagit hänsyn till den förordade omorganisationen.

Den nya organisationen bör genomföras vid den tidpunkt som Kungl. Maj:t kan komma att bestämma med hänsyn till erforderligt förhandlings- och annat förberedelsearbete.

4. Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. beträffande *sjöfartsstyrelsen*

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande stat, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

S t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 140 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 603 000
4. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	1 073 000
	Summa kr. 3 818 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättningar för uppdrag m. m.	1 000
	Nettoutgift kr. 3 817 000;

c) till *Sjöfartsstyrelsen*: *Förvaltningskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 817 000 kr.;

II. beträffande *fartygsinspektion m. m.*

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa den personalförteckning som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande stat, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat**Utgifter**

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 434 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	12 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 951 000
4. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	334 000
Summa kr. 3 731 000	

Särskilda uppbördsmedel

Ersättningar för uppdrag m. m.	1 000
--------------------------------	-------

 Nettoutgift kr. 3 730 000;

c) till *Fartygsinspektion m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 730 000 kr.;

III. beträffande sjösäkerhet

a) godkänna av mig i det föregående föreslagna riktlinjer för omorganisation av lotsplatsorganisationen;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa den personalförteckning som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar som erfordras i anledning av omorganisationen;

d) godkänna följande stat, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat**Utgifter**

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	12 844 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	15 128 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 836 000
4. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	10 373 000
Summa kr. 46 181 000	

Särskilda uppbördsmedel

Ersättningar för uppdrag m. m.	1 000
--------------------------------	-------

 Nettoutgift kr. 46 180 000;

e) till *Sjösäkerhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 46 180 000 kr.;

IV. beträffande *sjömätning m. m.*

a) godkänna följande stat, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

S t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 005 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 307 000
4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i>	380 000
5. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	3 495 000

Summa kr. 6 191 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättningar för uppdrag m. m.	1 000
--------------------------------	-------

Nettoutgift kr. 6 190 000;

b) till *Sjömätning m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 6 190 000 kr.;

V. till *Isbrytning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.;

VI. till *Underskott vid vissa statliga hamnar och farleder* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.;

VII. till *Bidrag till fiskehamnar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 255 000 kr.;

VIII. till *Bidrag till småbåtshamnar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 4 207 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Övriga sjöfartsändamål

D 9. Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader

	Anslag
1964/65	1 000
1965/66	1 000
1966/67 (förslag)	1 000

Beträffande formen för finansieringen av de med handelsflottans pensionsanstalts verksamhet förenade administrationskostnaderna gäller att av behållningen i den särskilda stödfonden för sjömanspensioneringen ett så stort belopp skall tas till uppbörd under anslaget som motsvarar summan av anstaltens avlöningar och omkostnader med avdrag för ett formellt belopp av 1 000 kr. Sistnämnda belopp utgör den anslagsmässiga nettoutgiften.

Direktionen över handelsflottans pensionsanstalt (skr 30/8 1965) föreslår att anslaget upptages med oförändrat belopp.

A. Posten Avlöningar är för budgetåret 1965/66 upptagen med.....	150 000
1. Direktör Ae 25—Ae 27.....	+ 4 560
2. Extra arbetsbiträde.....	+ 1 884
3. Löneomräkning.....	+ 4 556
	161 000
B. Posten Omkostnader är för budgetåret 1965/66 upptagen med	20 000
Ökade omkostnader.....	+ 32 000
	52 000

Summan av posterna till avlöningar och omkostnader blir enligt anstaltens förslag (161 000 + 52 000) 213 000 kr. Till uppbörd under anslaget skulle sålunda tas (213 000 — 1 000) 212 000 kr. och medelsanvisning på riksstaten ske med oförändrat 1 000 kr.

Motiv

A. 1. Direktören skall hålla kontakt med de tjugo sjömanshusen och bevaka deras arbete för pensionsanstalten. Kontrollen av att rederierna rätt betalar sina avgifter medför stundom rättsliga frågor exempelvis i samband med betalningsförelägganden och konkurser. Omfattande utredningar kan ankomma på direktören. Direktionen föreslår därför att direktörstjänsten höjes från Ae 25 till Ae 27.

A. 2. För extra arbetsbiträde bör en uppräknig ske med 1 884 kr.

B. Pensionsanstaltens adresseringsmaskin som inköptes år 1939 har blivit otillförlitlig. För en ny maskin beräknas 30 000 kr. För publikationstryck och löpande utgiftsökningar beräknas 2 000 kr. Sammanlagt ökar posten således med 32 000 kr.

Departementschefen

Direktionens framställning om ändrad lönegradsplacering torde få behandlas i annat sammanhang. Jag kan inte biträda förslaget beträffande extra arbetsbiträde. Däremot har jag ingen erinran mot direktionens förslag till löneomräkning och höjning av omkostnadsposten.

Vid bifall till vad jag nu förordat kommer pensionsanstaltens administrationskostnader att uppgå till avrundat 207 000 kr. Enligt gällande ordning

bör för att täcka dessa kostnader under anslaget tas till uppbörd ett lika stort belopp från den särskilda stödfonden för sjömanspensionering. Avdrag skall i sammanhanget göras med endast ett formellt belopp av 1 000 kr. vilket utgör den anslagsmässiga nettoutgiften. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för handelsflottans pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Stat
Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	21 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	127 000
4. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	52 000
	Summa kr. 207 000

Särskilda uppbördsmedel

Inflytande fondmedel	206 000
	Nettoutgift kr. 1 000;

- b) till *Handelsflottans pensionsanstalt: Administrationskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 1 000 kr.

D 10. Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 308 000	1 332 000
1965/66	1 427 000	
1966/67 (förslag)	1 488 000	

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 1 572 900 (+ 145 900) kr.

1. <i>Personalförändring</i>	Ökning
1 amanuens Af 17/Ae 21	30 648
2. <i>Tjänsteförändringar m. m.</i>	
a) Lönegradsförändringar	25 440
b) Ändrad anställningsform	4 560
c) Højning av visst arvode (museinämndens sekreterare)	3 500
3. <i>Vikariats- och övertidsersättning, obekvämhetsstillägg m. m.</i>	23 000
4. <i>Löneomräkning</i>	58 752
	145 900

Motiv

1. Museets bibliotek och arkiv är av betydande storlek. Bokbeståndet omfattar sålunda mer än 25 000 volymer, vartill kommer småtryck- och klipp-samlingar. För att bibliotekstjänsten med vad den innefattar av klassifi-ceringsarbete, accessions- och utlåningsverksamhet etc. skall kunna utfö-ras på ett tillräckligt sakkunnigt sätt bör den föreslagna tjänsten i Af 17/Ae 21 inrättas. Med hänsyn till biblioteksarbetets omfattning och då arkivtjänsten ställer särskilda utbildningskrav bör vidare en befattning som arkivassistent finnas. En sådan kan lämpligen skapas genom omvandling av den nuvarande tjänsten som biblioteksassistent i Ae 11.

2. a) Nämnden föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen 1 kamrerare i Ao 17 till Ao 21, 1 kansliskrivare i Ao 11 till kon-torsskrivare i Ao 13, 1 uppsyningsman i Ao 11 till rustmästare i Ao 13, 1 förste fotograf i Ae 12 till assistent i Ae 17, 1 fotobiträde i Ae 7 till foto-graf i Ae 9, 1 förste museivakt i Ae 9 till uppsyningsman i Ae 11 och 1 kanslibiträde i Ae 7 till kansliskrivare i Ae 11.

2. b) Vid den år 1964 genomförda omorganisationen av museet tillska-pades för ledningen av den nyinrättade visnings- och informationsavdel-ningen en befattning med arvode motsvarande löneklassen A 27. Med hän-syn till den betydelse som en omfattande och intensivt bedriven informa-tionsverksamhet har från synpunkten att skapa ett publikintresse för mu-seet framstår det som naturligt, att vederbörande befattningshavare knyts fastare till organisationen och då lämpligen genom inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ae 27.

2. c) Arvodet till nämndens sekreterare, som även fungerar som sekre-terare åt det av nämnden tillsatta arbetsutskottet för beredning av museets byggnadsfråga, har sedan den 1 januari 1963 utgått med 2 500 kr. för år. Med hänsyn till den tid som förflutit och de arbetsuppgifter, som åvilar vederbörande, vill nämnden föreslå att arvodet höjs till 6 000 kr. för år.

3. Den långa öppethållningen vid museet under sommarhalvåret motive-rar ett ökat utrymme för övertid ersättningar. Med hänsyn härtill och till att jämväl kostnaderna för obekvämbetstillägg väsentligt ökat föreslår nämnden en uppräknig med 23 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med museinämndens förslag bör en befattning på informations-avdelningen med arvode motsvarande löneklassen A 27 omvandlas till tjänst som byrådirektör i Ae 27. För vikariats- och övertid ersättningar samt obe-kvämbetstillägg upptar jag 21 000 kr. samt för löneomräkning 36 000 kr. Övriga av nämnden framförda yrkanden anser jag mig inte kunna biträda.

Anslaget torde böra uppföras med (1 427 000 + 61 000) 1 488 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta den ändring i personalförteckningen för statens sjöhistoriska museum som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	197 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	900
3. Avlöningar till tillfällig personal	448 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	842 100

Summa kr. 1 488 000;

c) till Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 488 000 kr.

D 11. Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader

	Anvisat	Nettoutgift
1964/65	208 000	218 900
1965/66	215 000	
1966/67 (förslag)	223 000	

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 245 000 (+ 30 000) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67 Mynd.	Dep:t
1. Reseersättningar	10 000	+ 5 000	+ 2 000
2. Övriga expenser	95 000	+ 10 000	+ 6 000
3. Till Kungl. Maj:ts disposition	15 000	+ 15 000	—
		+ 30 000	+ 8 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen upp-
tar jag anslaget till (215 000 + 8 000) 223 000 kr. Jag hemställer, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader för
budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 223 000 kr.

D 12. Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna

	Anslag
1964/65	10 000
1965/66	10 000
1966/67 (förslag)	10 000

Statens sjöhistoriska museums nämnd (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med oförändrat 10 000 kr.

Motiv

Nettoinkomsten av verksamheten vid museets modellverkstad ävensom inflytande biljettintäkter och gåvomedel m. m. vid museet och Wasavarvet skall — sedan från dessa dragits direkta kostnader för separatutställningar och dylikt — tas till uppbörd på detta anslag. Inom ramen för de intäkter, som sålunda bedöms komma att tillföras anslaget, och de medel, som särskilt anvisas under detta, upprättas en av Kungl. Maj:t fastställd stat för anslagets användning. Beträffande tillämpningen av staten gäller att utgiftsposterna må överskridas i samma mån som de verkliga inkomsterna överstiger de i staten beräknade, dock med vissa inskränkningar i fråga om ett par poster.

Museinämnden, som föreslår en ändrad utformning av staten och de dispositionsbestämmelser som reglerar denna, redovisar medelsbehovet sålunda.

Vad först angår för Wasasektionen och övriga sektioner inom museet gemensamma utgifter krävs för allmän museal verksamhet — innefattande anskaffning av monterutrustning, fotoverksamhet, inköp och underhåll av föremål, böcker och arkivalier, restaurering av tavlor m. m. — ett belopp av 55 000 kr. Vidare erfordras för PR-verksamhet och visningspersonal tillhoppa ca 200 000 kr., därav 50 000 kr. avser en ny vandringsutställning belysande Wasa och avsedd att cirkulera utomlands.

I fråga om de särskilda utgifterna för återuppbyggnaden av Wasa beräknas 55 000 kr. för yttre vakthållning, 85 000 kr. för dykarundersökningar, 250 000 kr. för konservering, 50 000 kr. för restaurering och 5 000 kr. för drift och underhåll av vissa anläggningar.

De totala beräknade utgifterna under anslaget för budgetåret 1966/67 blir sålunda 700 000 kr., vilket är 100 000 kr. mindre än vad som upptagits i staten för budgetåret 1965/66.

Inkomsterna för innevarande budgetår har i fjolårets anslagsframställning bedömts till 790 000 kr. Med hänsyn till att inkomsterna för 1964/65 uppgått till drygt 800 000 kr., framstår bedömningen för 1965/66 såsom rimlig. Då publiktrenden emellertid pekar på en nedgång — vilket museet givetvis söker hindra genom en intensifierad informations- och PR-verksamhet — anser sig nämnden för budgetåret 1966/67 inte böra upptaga ett större sammanlagt inkomstbelopp än 690 000 kr.

För att täcka det förenämnda utgiftsbehovet skulle därmed utöver de beräknade inkomsterna erfordras en medelsanvisning under anslaget av (700 000—690 000) 10 000 kr., vilket är samma belopp som ställts till förfogande för innevarande budgetår.

Departementschefen

I enlighet med museinämndens förslag torde anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kr.

D.13. Läkareundersökning av sjöfolk

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	750 000	530 000
1965/66	750 000	
1966/67 (förslag)	750 000	

Medicinalstyrelsen (skr 31/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Motiv

Från anslaget bestrids kostnader för dels läkarundersökning av sjöfolk i samband med inskrivning vid sjömanshus och vid påmönstring på fartyg, dels läkarkontroll av sjömän.

Medicinalstyrelsen utgår från att antalet nyinskrivna vid sjömanshus under budgetåret 1966/67 kommer att uppgå till ca 5 000. En grundlig läkarundersökning av alla dessa medför en kostnad för statsverket av 75 000 kr.

Av de sjömän som under budgetåret är inskrivna vid sjömanshus torde ca 40 000 läkarundersökas på nytt. Hälften av dessa avses undergå en grundlig läkarundersökning vilket innebär en utgift för statsverket av 300 000 kr. För återstoden torde en kontrollundersökning av lungorna vara tillfyllest vilket tar i anspråk 200 000 kr. I samtliga fall tillkommer röntgen- eller skärmbildsundersökning av lungorna.

Svenska lungläkarförbundet har framfört önskemål om en höjning av ersättningen för skärmbildsundersökning av sjömän från 5 kr. till 10 kr. Medicinalstyrelsen tillstyrker framställningen. Vid bifall härtil skulle för röntgen- eller skärmbildsundersökning krävas 400 000 kr.

Det totala medelsbehovet kan således beräknas till (75 000 + 300 000 + 200 000 + 400 000) 975 000 kr. En del av undersökningarna kommer sannolikt att utan kostnad för statsverket äga rum i utlandet. Med hänsyn härtil och till en viss osäkerhet ifråga om beräkningsgrunderna kan medelsbehovet begränsas till 750 000 kr.

Departementschefen

Jag kan inte biträda förslaget om höjd ersättning för skärmbildsundersökning.

5* — Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 1. Bil. 8

sökning. Anslaget torde böra föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kr.

D 14. Bidrag till vissa resor av sjöfolk

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	600 000	229 500
1965/66	600 000	
1966/67 (förslag)	500 000	

Sjöfartsstyrelsen (skr 19/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Motiv

För innevarande budgetår har av anslaget 500 000 kr. ställts till utrikesdepartementets förfogande för fria hemresor för sjömän i utrikes fart. Vidare har 100 000 kr. ställts till järnvägsstyrelsens förfogande för att bereda lägre biljettkostnader för sjömän i utrikes fart vid vissa resor inom landet.

Järnvägsstyrelsen har meddelat att biljettkostnaderna för sjöfolk under år 1964 uppgick till 81 400 kr. *Sjöfartsstyrelsen* föreslår att den för järnvägsstyrelsen avsedda delen av anslaget bestämmes till oförändrat 100 000 kr.

Beträffande den för utrikesdepartementet avsedda delen av anslaget är det vanskeligare att beräkna anslagsbehovet på grund av flera osäkra faktorer. Den 1 januari 1963 utvidgades rätten till fri hemresa att omfatta även utländska sjömän. Rätten till fri hemresa har jämväl utvidgats till att omfatta hemresor i anslutning till semester och tjänstledighet. Sveriges redareförening rekommenderar sina medlemmar att för vissa fall ge de ombordanställda fri hemresa redan efter nio månaders tjänst. I den mån rekommendationen följs kan detta medföra ett bortfall av rätten till statliga bidrag. Utrikesdepartementet har under hand upplyst att under tiden juli 1964—april 1965 sammanlagt ca 133 000 kr. tagits i anspråk av ifrågavarande medel. Härutöver tillkommer emellertid ett antal resor för vilka kostnaderna ännu ej redovisats. *Sjöfartsstyrelsen* föreslår att motsvarande anslagspost för budgetåret 1966/67 bestämmes till oförändrat belopp om 500 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår bör anslaget minskas med 100 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (600 000—100 000) 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa resor av sjöfolk* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

D 15. Avsättning till handelsflottans välfärdsfond

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	370 000	329 600
1965/66	370 000	
1966/67 (förslag)	825 000	

Enligt lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk (ändrad 1950: 344, 1958: 176) skall till sådana anordningar från sjömän och redare utgå en särskild välfärdsavgift med fyra öre för dag och sjöman under den tid sjömannen varit för utrikes fart på mönstrad svenskt handelsfartyg. Avgiften utges till hälften av sjömannen och till hälften av redaren. Statens bidrag till löpande utgifter för välfärdsarbetet skall uppgå till samma belopp, som inflyter i avgifter från sjömän och redare.

Handelsflottans välfärdsråd (skr 26/8 1965) föreslår att välfärdsavgiften höjs från fyra öre till tio öre samt att förevarande anslag förs upp med 825 000 (+ 455 000) kr.

Departementschefen

Handelsflottans välfärdsråd har föreslagit att den s. k. välfärdsavgiften för sjöfolk höjs från fyra öre till tio öre samt att statens bidrag till välfärdsverksamheten höjs med ett motsvarande belopp.

En höjning av välfärdsavgiften fordrar lagändring. Kungl. Maj:t har den 3 december 1965 remitterat ett förslag till sådan ändring till lagrådet. I samband därmed har jag redogjort utförligare för rådets förslag samt remissbehandlingen av ärendet. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t att avlämna särskild proposition om lagändringen till riksdagen.

Rådet har beräknat att de inflytande välfärdsavgifterna skall komma att uppgå till ca 825 000 kr. om året om höjningen genomförs. Medelsbehovet under förevarande anslag bör därför för nästa budgetår beräknas till (370 000 + 455 000) 825 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 825 000 kr.

D 16. Understöd åt skärgårdsrederier m.m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1964/65	350 000	369 300	44 700
1965/66	350 000		
1966/67 (förslag)	400 000		

Från förevarande anslag bestrids vissa kostnader för upprätthållande av båttrafiken i delar av Stockholms skärgård.

Båttrafiken bedrivs av ett av Vaxholms stad ägt rederi, Waxholms Ångfartygs AB, enligt fyra avtal träffade mellan företrädare för staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting, å ena, samt Vaxholms stad och Österåkers, Ljusterö samt Blidö kommuner, å andra sidan. För avtalen, som ingåtts resp. den 10 april 1963, den 17 september 1964 (två avtal) och den 30 juni 1964, har närmare redogjorts i prop. 1964: 1 (bil. 8 p. 51) och prop. 1965: 1 (bil. 8 p. D 27). Därjämte har avtal träffats den 29 oktober 1965 mellan Blidö och Roslags Länna kommuner, enligt vilket Roslags Länna kommun åtager sig att gentemot Blidö kommun svara för hälften av kommunens kostnader eller 5 % av underskottet på den i Stockholms norra skärgård bedrivna trafiken.

Enligt den till avtalet med Vaxholms stad hörande ekonomiska kalkylen beräknas det årliga underskottet på trafiken i mellersta skärgården bli 856 000 kr., räknat i penningvärdet i april 1963. Härav faller 7 % på Vaxholms stad (dock högst 84 000 kr.) samt 1 % på vardera Österåkers och Ljusterö kommuner. Resten fördelas mellan staten (40 %), Stockholms stad (30 %) och Stockholms läns landsting (30 %). Statens andel blir ca 310 000 kr.

Trafiken i norra skärgården beräknas enligt en till avtalet med Blidö kommun hörande kalkyl medföra ett driftunderskott på 51 000 kr. per år, vilket fördelas med 5 % på vardera Blidö och Roslags Länna kommuner och 90 % på staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting med samma inbördes fördelning som i avtalet med Vaxholms stad. Statens andel uppgår här till ca 18 000 kr.

Statens avtalsenliga andel i driftunderskottet beräknades i föregående års statsverksproposition bli för budgetåret 1964/65 omkring 330 000 kr. och för budgetåret 1965/66 omkring 350 000 kr. Det verkliga bidragsbehovet belastande budgetåret 1964/65 kan inte fastställas förrän efter rederiets bokslut, som beräknas föreligga tidigast i mitten av januari 1966. För budgetåret 1965/66 torde bidragsbehovet för statens del med hänsyn till prisutvecklingen kunna beräknas till mellan 350 000 och 400 000 kr., varför inga reservationer kan väntas föreligga vid ingången av budgetåret 1966/67. För detta budgetår synes därför böra anvisas ett belopp om 400 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skärgårdsrederier m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

E. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

E 1. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	6 920 000	7 431 500
1965/66	7 767 000	
1966/67 (förslag)	8 622 000	

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (skr 27/8 1965) föreslår att anslaget uppförs med 9 936 000 (+ 2 169 000) kr.

1. Personalförändringar	Ökn. el. minskn.
Väderleksbyrån	
Väderleksavdelningen	
a) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+ 41 772
b) 4 statsmeteorologer Ae 23	+ 150 720
c) 2 meteorologassistenter Ae 11	+ 40 560
d) 3 kartbiträden högst Ae 9	+ 52 164
Aerologiska avdelningen	
e) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+ 41 772
f) indragning av tre tjänster som kartbiträde i högst Ae 9	— 52 164
Maritima avdelningen	
g) 1 byråinspektör Ae 21	+ 33 972
Flygväderleksavdelningen	
h) 1 byråassistent Ae 17	+ 27 648
Klimatbyrån	
Klimatavdelningen	
i) 1 förste statsmeteorolog Ae 25	+ 41 772
j) 1 förste meteorologassistent Ae 15	+ 24 936
Instrumentavdelningen	
k) 1 tekniker Ae 11	+ 20 280
Aerologiska stationer	
l) 1 förste meteorologassistent Ae 15 (Kiruna)	+ 24 936
m) 1 förste meteorologassistent Ae 13 (Kiruna)	+ 22 488
n) 3 meteorologassistenter Ae 11 (Kiruna)	+ 60 840
o) indragning av en tjänst som meteorolog i Ae 19 (Sundsvall-Härnösand) (överförs till anslaget Väderlektjänst för luftfarten)	— 29 676
Hydrologiska byrån	
p) 1 statshydrolog Ae 23	+ 37 680
q) 1 förste hydrologassistent Ae 13	+ 22 488
r) 1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
s) 1 på övergångsstat uppförd tjänst som förste statshydrolog i Ao 25 återförs till ordinarie stat	+ 41 772
Forsknings- och undervisningsavdelningen	
t) 1 förste statsmeteorolog Ae 27	+ 46 332
u) 1 statsmeteorolog Ae 23	+ 37 680
v) 1 förste meteorologassistent Ae 15	+ 24 936
Kansliavdelningen	
w) 1 byråassistent Ae 17	+ 27 648
x) 1 kontorsskrivare Ae 13	+ 22 488
y) 1 biblioteksassistent Ae 11	+ 20 280
z) 1 på övergångsstat uppförd tjänst som kontorist i Ao 9 återförs till ordinarie stat	+ 18 312